A. C. Clarke

Pământul și overlorzii

Oraşul stătea precum un giuvaer strălucitor pe pieptul deşertului. Cândva cunoscuse tot felul de schimbări şi transformări, însă acum Timpul trecea pe lângă el fără să-l atingă. Nopțile şi zilele goneau peste chipul pustiului, dar pe străzile Diasparului era veşnic după-amiază, iar seara nu pogora nicicând. Nopțile lungi ale iernii puteau bruma nisipul, înghețând ultimele picături din aerul rarefiat al Pământului -totuşi oraşul nu cunoştea nici arşița, nici gerul. Nu avea nici un contact cu lumea din exteriorul lui; era un univers închis în sine.

Oamenii clădiseră şi până atunci oraşe, dar niciodată unul ca acesta. Unele duraseră veacuri, altele milenii, înainte ca timpul să le şteargă până şi numele. Singur Diaspar sfidase Eternitatea, apărându-se împotriva eroziunii lente a epocilor, împotriva năruirii şi a ruginei.

De la ridicarea lui, oceanele Pământului dispăruseră, iar deşertul cuprinsese întregul glob. Vântul şi ploaia prefăcuseră în pulbere ultimii munți, iar planeta se dovedise prea istovită să nască alții. Oraşului îi era indiferent; Pământul însuşi se putea descompune, Diaspar avea să continue să-i protejeze pe urmaşii făuritorilor săi, purtându-i, pe ei şi avuțiile lor, în siguranță pe fluviul Timpului.

Populația oraşului uitase multe, dar nu ştia că le uitase. Se integra în mediu tot atât de perfect cât şi acesta se potrivea cu ea – deoarece aşa fuseseră gândiți: unul pentru celălalt. Nu o interesa ce se găseşte dincolo de zidurile oraşului, era ceva ce fusese alungat din mințile locuitorilor. Diaspar reprezenta tot ceea ce exista, tot ceea ce le trebuia, tot ceea ce puteau să-şi

imagineze. Pentru ei nu însemna nimic faptul că, odată, Omul stăpânise stelele.

Totuşi, uneori, miturile străvechi se înălţau din străfunduri pentru a-i bântui, şi atunci se foiau neliniştiţi, amintindu-şi legendele Imperiului, vremea când Diaspar era tânăr şi îşi trăgea sângele vieţii din negustorie cu sistemele multor sori. Locuitorii oraşului nu doreau întoarcerea acelor zile de demult; se mulţumeau cu nesfârşită lor toamnă. Gloria Imperiului aparţinea trecutului şi-i putea rămâne acestuia – căci ei îşi aminteau sfârşitul, iar la gândul Invadatorilor parcă însuşi gerul spaţiului le pătrundea în oase.

Atunci se întorceau cu şi mai multă bucurie spre viaţa şi căldura oraşului, spre lunga eră de aur cu începutul ei deja uitat, şi al cărei sfârşit părea încă teribil de îndepărtat. Şi alţi oameni visaseră o asemenea epocă, dar singuri contemporanii Diasparului o dobândiseră.

Trăiseră în acelaşi oraş, călcaseră pe aceleaşi miraculos de neschimbate străzi, în vreme ce pe lângă ei se scursese mai mult de un miliard de ani.

Unu.

Avuseseră nevoie de multe ore până să răzbească afară din Grota Viermilor Albi. Dealtfel, nici acum nu puteau fi siguri că unii din monştrii aceia lăptoşi nu-i urmăreau încă. Energia armelor era pe terminate. Înaintea lor, săgeata de lumină plutitoare, călăuză misterioasă prin labirinturile Muntelui de Cleştar, continua să le facă semn. Nu aveau de ales; trebuiau să o urmeze deşi, aşa cum se întâmplase de atâtea ori, îi putea conduce către primejdii şi mai înspăimântătoare.

Alvin privi îndărăt, căutându-şi din priviri tovarăşii. Alystra îl urma cea mai îndeaproape, purtând sfera de lumină rece, însă veşnic arzătoare, ce le dezvăluise de la începutul aventurii lor atâtea orori, dar şi minunăţii. Razele albicioase se revărsau pe coridorul îngust, reflectate de pereţii scânteietori; cât timp sfera avea energie, drumul şi mai ales orice pericol rămâneau vizibile. Dar, Alvin ştia prea bine, în

grotele acelea primejdiile mai mari nu erau câtuşi de puţin cele vizibile.

În spatele Alystrei, împovăraţi de greutatea proiectoarelor, veneau Narrillian şi Floramus. Pentru o clipă, Alvin se întrebă de ce proiectoarele erau atât de grele, căci ar fi fost aşa de simplu să fie înzestrate cu neutralizatori gravitaţionali, întotdeauna îşi punea asemenea întrebări, chiar şi în mijlocul celor mai extraordinare aventuri. Când astfel de gânduri îi fulgerau prin minte, i se părea că structura realităţii tremura un scurt moment, şi că în spatele lumii simţurilor se întrezărea imaginea unul alt univers, cu totul diferit…

Coridorul se termina printr-un perete orb. Oare săgeata îi trădase din nou? Nu, roca începu să se năruie. Prin perete apăru o lance rotitoare de metal, care crescu rapid, transformându-se într-o foreză gigantică. Alvin şi prietenii săi se retraseră, aşteptând ca maşinăria să pătrundă în grotă. Cu un scrâşnet asurzitor – ce cu siguranţă răsunase în toate tainiţele Muntelui, deşteptându-i progeniturile de coşmar! – scos de frecarea metalului pe piatră, foreza străpunse peretele şi se opri lângă ei. O uşă masivă se deschise şi Callistron îi zori să intre în aparat. (De ce tocmai Callistron? Ce caută el aici? se întrebă Alvin.) Peste o clipă se aflau în siguranţă, iar vehiculul ţâşnea înainte prin adâncurile Pământului.

Aventura se terminase. În curând, aşa cum se întâmpla întotdeauna, aveau să fie iarăşi acasă, lăsând în urmă minunile, spaimele şi ambiţiile, obosiţi şi plini de mulţumire.

Din înclinarea podelei, Alvin îşi dădu seama că foreza cobora. Callistron ştia probabil ce trebuia făcut; acela era drumul spre casă. Totuşi îi părea rău…

— Callistron, spuse brusc, de ce nu urcăm? Nimeni nu ştie cum arată în fapt Muntele de Cleştar. Ar fi minunat dacă am putea ieşi undeva, pe o coastă, de unde să privim cerul şi ţinutul din jur. Am stat destul sub pământ.

Rostind cuvintele, realiză cumva că nu procesase bine. Alystra ţipă înăbuşit, interiorul forezei tremură precum o imagine văzută prin pânza apei, iar dincolo de pereţii metalici

din jur, Alvin întrezări din nou celălalt univers. Cele două lumi păreau a se afla în contradicție; predomina întâi una, apoi cealaltă, şi pe neaşteptate dispărură amândouă. Se simți o senzație de sfâşâiere; visul luă sfârşit. Tânărul se trezi înapoi în Diaspar, în odaia familiară, plutind la o jumătate de metru deasupra duşumelei, susținut de câmpul gravitațional.

Redevenise el însuşi. Aceasta era realitatea – şi ştia cu exactitate ce urma să se întâmple în continuare.

Alystra apăru prima. Mai degrabă neliniştită decât iritată, deoarece dintre toți, ea îl iubea.

— Oh, Alvin! se plânse privindu-i de pe peretele unde părea să se fi materializat. O aventură aşa de frumoasă! De ce a trebuit s-o strici?

— Îmi pare rău. N-am vrut... Pur şi simplu am crezut c-ar fi o idee bună...

Fu întrerupt de sosirea simultană a lui Callistron şi Floramus.

— Ascultă, Alvin, început cel dintâi. Este a treia oară că întrerupi o saga. Ieri ai stricat totul, dorind să ieşi din Valea Curcubeelor. Cu o zi înainte s-a întâmplat la fel, când ai încercat să ajungi înapoi la Origine, pe pista temporală pe care tocmai o exploram. Dacă nu respecți regulile, n-ai decât să călătoreşti singur!

Dispăru furios, luându-i şi pe Floramus cu el. Narrillian nu se arăta niciodată; probabil era prea scârbit de întreaga istorie. Rămăsese doar imaginea Alystrei, cu o privire întristată.

Alvin înclina câmpul gravitațional, se sculă în picioare şi păşi către masa pe care o materializase. Pe ea apăruse o tavă cu fructe exotice. Nu ceea ce intenționase, dar în confuzia lui gândurile i-o luaseră razna. Nedorind să se trădeze, apucă fructul cu aspectul ce! mai inofensiv şi-l gustă cu prudență.

— Bun, zise în cele din urmă Alystra, ce-ai de gând să faci?

— Asta-i! mormăi Alvin posac. Eu unul cred că regulile sunt stupide. Şi în plus, cum să le țin minte atunci când trăiesc o

saga? Pur şi simplu, mă comport în modul ce mie îmi pare mai normal. Tu n-ai fi vrut să vezi muntele?

Alystra îl privi cu ochi măriți de groază.

— Asta ar însemna să ieşi afară!

Alvin ştia că era zadarnic să discute. Se izbise iarăşi de bariera ce îl despărțea de toți din lumea sa, condamnându-l poate la o viață lipsită de orice mulțumire. El dorea permanent să evadeze afară, atât în realitatea de zi cu zi, cât şi în vis. Totuşi, pentru ceilalți locuitori ai Diasparului, „afară" avea semnificația unui coşmar căruia nu-i puteau face față. Pe cât posibil, evitau să vorbească despre el. Reprezenta ceva necurat şi rău, dar nici Jeserac, propriul său tutore, nu voia să-i destăinuie motivul.

Fata continua să-l privească cu ochi uimiți, însă plini de dragoste.

— Eşti nefericit, Alvin. În Diaspar, nimeni nu are voie să fie nefericit. Vreau să vin să stăm de vorbă.

Tânărul clătină nepoliticos din cap. Ştia unde avea să ducă aşa ceva, iar în prezent nu simțea decât dorința de a fi singur. De două ori dezamăgită, Alystra dispăru.

Un oraş cu douăzeci de milioane de locuitori şi nu exista nimeni cu care să poată discuta cu adevărat. În felul lor, Eriston şi Etania țineau la el, dar acum, când responsabilitatea li se apropia de sfârşit, se mulțumeau să-l lase să-şi aleagă singur modul de viață şi distracțiile. În ultimii ani, pe măsură ce abaterile lui de la comportamentul obişnuit deveniseră tot mai evidente, tânărul Alvin simțise adesea nemuțumirea părinților. Nu față de el, poate că s-ar fi împotrivit unui astfel de sentiment, ci față de neşansa care-i desemnase tocmai pe ei, dintre milioanele de locuitori ai oraşului, să-l întâlnească pe Alvin când acesta ieşise din Palatul Creației, cu douăzeci de ani în urmă.

Douăzeci de ani. Îşi amintea cel dintâi moment şi primele cuvinte auzite vreodată: „Bun venit, Alvin. Eu sunt Eriston, tatăl tău desemnat. Iar mama ta este Etania. „ Cuvintele nu însemnaseră nimic atunci, însă mintea lui le înregistrase fără

greşeală. Îşi aducea aminte cum îşi privise propriul trup; crescuse cu patru-cinci centimetri de atunci, dar de schimbat se schimbase foarte puțin. Apăruse pe lume complet dezvoltat şi, exceptând statura, nu avea să arate altfel când va părăsi lumea, într-o mie de ani.

Înainte de acea primă imagine nu exista nimic. Poate că într-o bună zi, golul se va umple, însă gândul era mult prea îndepărtat pentru a-l afecta emoțional.

Reveni la obsedantul mister al naşterii sale. Lui Alvin nu i se părea ciudat să fi fost creat, instantaneu, de puterile şi forțele care materializau toate celelalte obiecte din viața zilnică. Nu, nu acesta reprezenta misterul. Enigma pe care nu izbutise s-o rezolve şi pe care nimeni nu putea să i-o explice, era unicitatea lui.

Unicitatea, un cuvânt ciudat şi trist, un sentiment ciudat şi trist. Când îl foloseau la adresa sa – aşa cum auzise deseori, în clipele în care nimeni cu bănuia că el ascultă – părea să implice un sens răuvoitor, amenințând nu doar propria lui fericire.

Părinții, tutorele, cunoscuții încercaseră să-l protejeze în fața adevărului, dorind parcă să apere inocența lungii sale copilării. Curând, duplicitatea urma să ia sfârşit; peste câteva zile avea să devină cetățean cu drepturi depline al Diasparului, şi nimic din ceea ce dorea să afle nu i s-ar mai fi putut ascunde.

De ce, de pildă, nu-şi găsea locul în saga? Dintre miile de distracții ale oraşului, ele erau cele mai populare. Intrând într-o saga, nu te transformai într-un simplu observator, precum în primitivele spectacole ale epocilor îndepărtate, pe unde Alvin scotocise dealtminteri de câteva ori. Deveneai un participant activ, capabil să-ți foloseşti – ori aşa ți se părea – inițiativa personală. Evenimentele şi scenele ce alcătuiau materia primă a aventurilor fuseseră concepute demult, de artişti uitați, însă exista suficienta flexibilitate pentru a permite fluctuații importante. Pătrundeai în aceste lumi imaginare alături de prieteni, căutând senzații inexistente în

Diaspar, şi atâta vreme cât visul se derula, nu aveai cum să-l deosebeşti de realitate. În definitiv, cine putea să fie sigur că Diaspar însuşi nu era doar vis?

Nimeni n-ar fi putut parcurge vreodată toate povestirile concepute şi înregistrate de la întemeierea oraşului. Ele vizau totalitatea sentimentelor şi stărilor sufleteşti şi conțineau o varietate infinită de subtilități. Unele, apreciate în special de tineri, conțineau simple întâmplări dramatice, cu aventuri şi descoperiri tulburătoare. Altele explorau psihologia minții, în timp ce alte câteva ofereau exerciții de logică sau matematică, spre deliciul unor creiere mai rafinate.

Deşi părea să-i mulțumească pe semenii săi, orice saga îi lăsa lui Alvin o senzație de incomplet. Cu toate detaliile şi surprizele lor, cu toate decorurile şi temele variate, le lipsea ceva.

Aventurile, hotărâse el, nu duceau nicăieri. Întotdeauna erau proiectate pe o pânză îngustă, iar nu într-o panoramă grandioasă, nu peisajele vaste după care tânjea sufletul său. Mai mult chiar, niciodată nu se făceau nici măcar aluzii la imensitățile unde se desfăşuraseră în fapt viețile străbunilor – vidul dintre stele şi planete. Autorii aventurilor suferiseră de aceeaşi stranie fobie înrădăcinată în toți locuitorii Diasparului. Toate povestirile trebuiau să se desfăşoare în locuri închise, în grote subterane sau în văi micuțe, înconjurate de munți ce ascundeau restul lumii.

O singură explicație era posibilă. Demult, poate înainte de fondarea Diasparului, se petrecuse ceva ce nu numai că potolise curiozitatea şi ambiția Omului, dar îl şi alungase dintre stele, ca să se ghemuiască, căutându-şi adăpost, în micul univers închis al ultimului oraş de pe Pământ. Omul renunțase la Univers şi revenise în uterul artificial al Diasparului. Pierise pornirea înflăcărată, nestăvilită, care-l mânase cândva prin Galaxie şi către insulele încețoşate de dincolo de ea. De nenumărați eoni, nici o navă nu mai pătrunsese în Sistemul Solar. Poate că acolo, departe, printre stele, urmaşii Omului continuau să clădească imperii şi să

distrugă sori, dar Pământul n-o ştia şi nici nu era interesat s-o afle.

Pământul, nu. Însă pe Alvin, da.

Doi.

Odaia era întunecată toată, cu excepţia unui perete luminos, unde volburile de culori înfloreau şi se retrăgeau, căci Alvin se lupta cu propriile-i fantezii. O parte a tabloului îl mulţumea; se îndrăgostise de pantele avântate ale munţilor ţâşnind din ocean. Liniile curbe, ascendente, sugerau forţă şi mândrie. Le studiase îndelung, apoi le introdusese în memoria vizualizatorului, unde aveau să fie păstrate în timp ce el experimenta cu restul peisajului. Ceva îi scăpa totuşi, deşi nu ştia ce anume. Încercase, iarăşi şi iarăşi, să completeze spaţiile goale, instrumentul citindu-i desenele din minte şi materializându-le pe perete. Zadarnic. Contururile erau înceţoşate şi nesigure, culorile mohorâte şi sumbre. Dacă artistul nu-şi cunoştea ţelul, nici cea mai miraculoasă unealtă nu-l putea ajuta să îl găsească.

Alvin îşi anulă mâzgălelile nesatisfăcătoare şi privi posac dreptunghiul pe trei sferturi alb, pe care se străduise să-l umple cu frumuseţe. Mânat de un impuls, dublă dimensiunile porţiunii realizate şi o deplasă în mijlocul ecranului. Nu, era o rezolvare facilă, iar compoziţia nu se echilibra. Mai rău decât atât, modificarea scării dezvăluia defectele construcţiei, lipsa de siguranţă a liniilor atât de hotărâte la o primă vedere. Trebuia s-o ia de la început. „Ştergere completă”, comandă maşinii. Albastrul oceanului se decoloră, munţii se destrămară precum ceaţa, până ce rămase numai zidul gol. Parcă nici nu existaseră vreodată, parcă se pierduseră în uitarea aceea care absorbise mările şi munţii Pământului cu ere înainte de apariţia lui Alvin.

Lumina reveni scăldând camera, şi dreptunghiul pe care Alvin îşi proiectase fanteziile se contopi cu restul încăperii, dispărând în pereţi. Erau însă pereţi? Pentru cel ce până atunci nu mai văzuse un asemenea loc, încăperea arăta într-adevăr aparte. Lipseau orice elemente distinctive, orice

mobilier, încât lăsa impresia că Alvin şedea în centrul unei sfere. Nu se vedeau liniile ce separau pereții de podea sau de plafon. Ochiul nu se focaliza asupra detaliilor; dacă te bizuiai numai pe văz, spațiul ce-l cuprindea pe Alvin putea la fel de uşor să aibă diametrul de trei metri sau de trei kilometri. Ar fi fost dificil să rezişti tentației de a înainta cu brațele întinse, să descoperi limitele fizice ale extraordinarului loc.

Totuşi, camere identice constituiseră „un cămin" pentru majoritatea membrilor speciei umane, pe cea mai mare parte a duratei istoriei sale. Era suficient ca Alvin să formuleze gândul corespunzător, pentru ca zidurile să devină ferestre, deschizându-se asupra oricărei părți din oraş unde ar fi vrut el. O altă dorință şi maşinării niciodată vizibile umpleau încăperea cu imaginile proiectate ale pieselor de mobilier visate. Întrebarea dacă erau sau nu „reale" preocupase puțini indivizi ai ultimului miliard de ani. Cu siguranță că nu se dovedeau mai puțin reale decât celălalt mare impostor, materia solidă, iar în plus, când încetau să mai fie necesare, puteau fi returnate în lumea fantomă a Băncilor Memoriei. Aidoma tuturor obiectelor din Diaspar, nu se uzau niciodată şi nici nu se modificau, dispărând doar dacă matricile corespunzătoare ar fi fost intenționat anulate printr-un act de voință.

Alvin îşi reconstruise parțial camera, când în ureche îi răsună un clinchet persistent. Formulă mental codul de acces şi peretele pe care pictase se destrămă. După cum se aşteptase, erau părinții lui, înapoia cărora se zărea Jeserac. Prezența tutorelui îi semnala că nu era vorba de o reuniune familială obişnuită – însă el ştia deja aceasta.

Iluzia era perfectă şi nu se risipi nici când Eriston începu să vorbească. De fapt, cei trei se aflau la distanță de kilometri unii de ceilalți, dar constructorii oraşului cuceriseră spațiul tot atât de complet pe cât subjugaseră timpul. Alvin nu ştia nici măcar unde locuiau părinții săi, între numeroasele turnuri şi labirinturi întortocheate ale Diasparului. Amândoi

îşi schimbaseră reşedinţa de când el fusese pentru ultima dată, fizic, lângă ei.

— Alvin, au trecut douăzeci de ani de când mama ta şi cu mine te-am întâlnit întâia oară. Ştii ce înseamnă asta. Relaţia noastră i-a sfârşit acum. Eşti liber să faci orice doreşti.

În glasul bărbatului se simţea o urmă, dar numai o urmă, de tristeţe. Mult mai vizibilă era uşurarea, de parcă Eriston ar fi fost mulţumit că o stare de lucruri prezentă de mai multă vreme căpăta acum recunoaşterea legală. Alvin îşi anticipase cu mulţi ani privilegiile.

— Înţeleg, răspunse el. Vă mulţumesc pentru grija purtată; vă voi ţine minte în toate vieţile mele. Aşa suna răspunsul protocolar, îl auzise de atâtea ori încât pentru el îşi pierduse orice înţeles: o simplă înşiruire de sunete lipsite de semnificaţie. Însă, dacă te aplecai peste expresie, „toate vieţile mele" constituia o formulare ciudată. Ştia cu aproximaţie ce însemna, dar acum sosise momentul să afle cu exactitate. În Diaspar existau multe lucruri pe care nu le pricepuse şi pe care trebuia să le înveţe în secolele ce-i stăteau de-acuma înainte.

Pentru o clipă se păru că Etania intenţiona să vorbească. Ridicase un braţ, modificând irizaţiile veşmântului subţire precum pânza de păianjen, apoi îl lăsase să cadă. Se întorsese neajutorată spre Jeserac, iar pentru prima oară, Alvin realiză că părinţii săi erau îngrijoraţi. Memoria lui derulă rapid evenimentele ultimelor săptămâni. Nu, nimic din ultima perioadă nu justifica ezitarea lor, aerul de vagă nelinişte ce o înconjura atât pe Etania cât şi pe Eriston.

Jeserac părea însă stăpân pe situaţie. Privi întrebător către Eriston şi Etania, se convinse că nu mai aveau nimic de adăugat şi se lansă în discursul pe care Alvin îl aşteptase atât.

— Alvin, începu el, vreme de douăzeci de ani mi-ai fost elev. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să te învăţ căile Oraşului şi să te conduc spre moştenirea ce îţi aparţine. Mi-ai pus multe întrebări şi nu la toate ţi-am răspuns. Unele lucruri nu

erai pregătit să le afli, iar pe altele nu le cunoşteam nici eu. În prezent pruncia ta a luat sfârşit, deşi copilăria îți este abia la început. Datoria mea este să continui să te călăuzesc, dacă îmi soliciți ajutorul. Peste două sute de ani, s-ar putea să începi să ştii câte ceva despre acest Oraş, despre istoria lui. Chiar şi eu, care mă apropii de sfârşitul acestei vieți, am văzut mai puțin de un sfert din Diaspar şi probabil nici o singură miime din comorile sale.

Toate aceste lucruri Alvin le cunoştea, dar n-avea cum să-l grăbească pe Jeserac. Bărbatul îl privea apăsat de peste prăpastia veacurilor, şi cuvintele sale aveau greutatea înțelepciunii incalculabile dobândite în decursul unei vieți îndelungate, petrecută printre oameni şi maşini.

— Spune-mi, Alvin, urmă el, te-ai întrebat vreodată unde ai fost înainte de a te naşte, înainte de a te pomeni în fața Etaniei şi a lui Eriston, în Palatul Creației?

— Cred că nicăieri. N-am fost altceva decât un tipar în memoria oraşului, aşteptând să fiu creat… aşa.

O canapea joasă scânteie, materializându-se lângă Alvin. Tânărul se aşeză şi-l ascultă pe Jeserac.

— Ai bineînțeles dreptate, continuă acesta. Dar ce mi-ai spus nu-i decât o parte a răspunsului – ba chiar o parte destul de mică! Până acum n-ai întâlnit decât tineri de vârsta ta, care nu cunoşteau adevărul. În curând, ei îşi vor reaminti, dar nu şi tu. De aceea trebuie să te pregăteşti să înfrunți realitatea.

De peste un miliard de ani, specia umană viețuieşte în acest oraş. El a reprezentat lumea noastră după prăbuşirea Imperiului Galactic şi apariția Invadatorilor din stele. Dincolo de zidurile Diasparului nu se află nimic altceva decât pustiul amintit în legende.

Cunoaştem puține lucruri legate de înaintaşii noştri. Ştim doar că erau ființe cu viața foarte scurtă şi că, oricât de ciudat ar părea, se reproduceau fără ajutorul unităților de memorie sau al organizatoarelor de materie. Într-un proces complex şi aparent necontrolabil, tiparele cheie ale fiecărui

individ erau păstrate în structuri celulare microscopice, create în interiorul corpului. Dacă te interesează, biologii îți pot furniza mai multe amănunte, însă metoda nu are importanță practică şi a fost abandonată în zorii istoriei.

Aidoma oricărui lucru, o ființă omenească e definită prin structura ei, printr-un tipar. Tiparul unui om, sau mai degrabă matricea ce precizează intelectul unui om, este incredibil de complexă. Cu toate acestea, Natura l-a înghesuit într-o celulă minusculă, mult prea mică pentru a fi zărită cu ochiul liber.

Ceea ce poate face Natura, poate face şi Omul, dar în felul lui. Noi nu ştim cât a durat. Poate un milion de ani, dar ce înseamnă un milion de ani?! În cele din urmă, anticii au învățat să analizeze şi să stocheze informațiile definitorii pentru orice ființă umană, să utilizeze aceste informații ca să re-creeze originalul, la fel cum tu ai creat această canapea. Ştiu că lucrurile astea te interesează, Alvin, dar nu-ți pot spune cu exactitate cum anume se produc. Modul de stocare al informațiilor n-are importanță; ceea ce contează sunt datele în sine. Ele pot fi cuvinte scrise pe hârtie, câmpuri magnetice variabile, ori configurații de sarcini electrice. Pe lângă aceste metode s-au folosit încă multe altele. Ajunge să spun că, de mult timp, oamenii au devenit capabili să se stocheze pe ei înşişi; ca să fiu mai precis, să stocheze tiparele imateriale cu ajutorul cărora pot fi rechemați la viață.

Multe din astea le cunoşti deja. Astfel, strămoşii noştri ne-au oferit o nemurire virtuală, evitând totuşi problemele ridicate de anularea morții. O mie de ani într-un corp e îndeajuns pentru oricine. La sfârşitul perioadei mintea este îmbâcsită de amintiri şi tânjeşte după odihnă… ori după un nou început.

Peste puțin, Alvin, mă voi pregăti să părăsesc această viață. Îmi voi rememora amintirile, anulându-le pe cele pe care nu doresc să le păstrez. Apoi voi intra în Palatul Creației, însă printr-o uşă pe care tu n-ai văzut-o niciodată. Corpul meu bătrân va înceta să mai existe, tot aşa şi conştiința. Din

Jeserac va rămâne numai o galaxie de electroni îngheţaţi în inima unui cristal.

Voi dormi, fără de vise. După care într-o bună zi, poate peste o sută de mii de ani, mă voi deştepta într-o eră nouă şi-i voi întâlni pe cei aleşi să-mi fie părinţi. Ei se vor îngriji de mine, aşa cum Eriston şi Etania s-au ocupat de tine, deoarece la început nu voi şti nimic despre Diaspar, nu-mi voi aminti nimic din vechea existenţă. Amintirile vor reveni treptat şi pe ele mă voi bizui în momentul în care voi înainta în noul ciclu existenţial.

Aşa arată tiparul vieţilor noastre, Alvin. Cu toţii am mai fost aici de multe, multe ori, deşi intervalele de non-existenţă variază după reguli aparent aleatoare, iar populaţia nu se repetă niciodată într-o structură dată. Noul Jeserac va avea alţi prieteni, interese noi şi diferite; totuşi vechiul Jeserac – atât din el cât voi dori să păstrez – va continua să existe.

Şi asta nu e totul. În orice clipă pe străzile oraşului trăiesc şi umblă doar o sutime din cetăţenii Diasparului. Majoritatea se găsesc în Băncile Memoriei, aşteptând un semnal care să-i recheme pe scenă. Ne bucurăm de continuitate, dar şi de transformare, de nemurire, dar nu şi de stagnare.

Îmi dau seama ce întrebare îţi pui. Vrei să ştii când îţi vei aminti vieţile anterioare, aşa cum fac deja prietenii tăi.

Asemenea amintiri nu există, deoarece tu eşti unic. Am încercat să-ţi ascundem adevărul cât mai multă vreme, ca nici o umbră să nu-ţi tulbure copilăria – deşi, cred că ai ghicit câte ceva. Noi înşine nu am bănuit nimic până în urmă cu cinci ani, dar în prezent nu mai este nici o îndoială.

Tu, Alvin, reprezinţi un fenomen repetat în Diaspar doar de câteva ori de la întemeiere. Poate că, în toată această perioadă ai zăcut dormind în Băncile Memoriei, sau poate că ai fost creat doar cu numai douăzeci de ani în urmă printr-o permutare întâmplătoare. Poate că ai fost prevăzut încă de la început de către făuritorii oraşului, ori poate că eşti un accident al vremurilor noastre.

Nu ştim. Tot ceea ce ştim este atât: tu, Alvin, eşti singurul din întreaga specie umană care nu a mai trăit vreodată. Concret, eşti primul copil născut pe Pământ în ultimele zece milioane de ani.

Trei.

După ce Jeserac şi părinţii lui dispărură, Alvin rămase mult vreme nemişcat, străduindu-se să-şi golească mintea de orice gând. Izolă total odaia în jurul lui, ca nimeni să nu-i întrerupă transa.

Nu dormea; somnul reprezenta pentru el o stare necunoscută, căci somnul aparţinea unei lumi cu nopţi şi zile, iar în Diaspar nu exista noapte. Transa se asemăna cel mai mult cu acea stare uitată şi, cu toate că nu era esenţială pentru el, ştia că avea să-l ajute să-şi relaxeze mintea.

Aflase puţine noutăţi. De mult bănuia cele relatate de Jeserac, însă una e să bănuieşti, şi cu totul altceva să ţi se confirme dincolo de orice posibilitate de respingere.

Urmau să-i afecteze aceste adevăruri viaţa, şi dacă da, în ce mod? N-avea cum să fie sigur, iar incertitudinea reprezenta o senzaţie inedită pentru el. Poale că n-avea să fie nici o diferenţă; dacă nu se va adapta complet Diasparului în această viaţă, o va face în următoarea... ori în alta.

Numai că formulând acest gând, mintea lui Alvin îl analiză şi îl respinse. Diasparul era poate suficient pentru alţii, dar nu şi pentru el. Nu se îndoia că ar ar fi putut trăi o mie de vieţi fără a-i epuiza minunile, experienţele pe care era capabil să ie ofere. Putea face asemenea lucruri... dar cu ele singure nu avea să fie mulţumit niciodată.

Rămânea de găsit răspuns la o singură problemă: ce era de făcut?

Întrebarea îl smulse din reverie. De ce să stea acolo, într-o asemenea stare de tulburare, când în oraş se găsea un loc unde îşi putea afla o oarecare linişte sufletească?

Pâlpâind, o porţiune din perete dispăru. Tânărul păşi în coridor, iar moleculele polarizate îi mângâiară chipul precum adierea unei brize. Existau mai multe moduri de transport,

dar Alvin preferă să meargă pe jos. Camera lui se situa în apropierea nivelului principal al Oraşului. Un culoar scurt îl conduse pe o rampă spiralată, coborând în stradă. Ignoră calea mobilă şi rămase pe trotuarul îngust – o veritabilă extravaganță, întrucât trebuia să parcurgă câțiva kilometri buni. Însă Alvin aprecia efortul fizic, îi anestezia creierul. În plus, erau atâtea de văzut, încât era păcat să goneşti pe lângă cele mai recente minuni ale Diasparului, cu o eternitate înainte de trăit.

Obiceiul artiştilor din oraş – şi în Diaspar toți erau artişti, într-un moment sau altul – le cerea să-şi etaleze lucrările de-a lungul căilor mobile, astfel încât trecătorii să le poată admira. În acest fel, în numai câteva zile, întreaga populație examina creațiile merituoase, exprimându-şi deschis părerile. Verdictul, înregistrat automat de către selectorii de opinie, pe care nimeni nu izbutise vreodată să-i înşele sau corupe – şi fuseseră nu puține încercări – hotăra soarta lucrării. Dacă voturile favorabile erau în număr suficient de mare, matricea ei intra în memoria oraşului, astfel ca oricine şi oricând să poată obține o reproducere absolut identică a operei de artă.

Piesele mai puțin apreciate aveau soarta tuturor lucrărilor fără aprobare publică. Erau fie dizolvate în elementele de bază, fie sfârşeau în locuințele prietenilor artiştilor.

În drumul său, Alvin zări un singur objet d'art care să-l atragă, creat din lumină pură, aducând vag cu o floare îmbobocită. Crescând lent dintr-un minuscul miez de culoare, se dezvolta în spirale complexe, franjurate, apoi se prăbuşea brusc şi îşi reîncepea ciclul. Dar nu exact în acelaşi mod, întrucât nu existau două reluări perfect identice. Alvin privi mai multe astfel de cicluri, sesizând de fiecare dată diferențe subtile şi nedefinite, deşi modelul de bază rămânea neschimbat.

Ştia de ce îi plăcea tocmai acea sculptura intangibilă. Ritmul ei de expansiune îi oferea o impresie de spațialitate, de evadare chiar. Probabil din acelaşi motiv, nu avea să atragă

pe mulți din concitadinii săi. Îşi însemnă numele artistului şi hotărî să-l caute cu prima ocazie.

Toate drumurile, atât cele mobile cât şi celelalte, se sfârşeau în parcul ce alcătuia inima verde a oraşului. Aici, într-un spațiu circular cu diametrul de peste cinci kilometri, se afla amintirea a ceea ce fusese Pământul în zilele dinainte ca pustiul să înghită totul, cu excepția Diasparului. Mai întâi apărea o bandă lată de iarbă, după aceea arbuştii scunzi, crescând tot mai groşi pe măsură ce înaintai sub umbra lor. În acelaşi timp, terenul cobora într-o pantă lină, astfel că, în cele din urmă, atunci când ieşeai din păduricea îngustă, priveliştea oraşului dispărea, ascunsă de paravanul copacilor.

Apa curgătoare din fața lui Alvin se numea, simplu, Râul. Nu avea şi nici nu-i trebuia un alt nume. Din loc în loc îl traversau poduri înguste. Curgea în jurul parcului într-un cerc complet, închis, întrerupt de bazine ocazionale. Faptul că un râu atât de iute revenea la propriul izvor, după un parcurs de mai puțin de zece kilometri, nu-l frapase niciodată pe Alvin, deşi reprezenta ceva neobişnuit. Nu s-ar fi gândit deloc la acest subiect, nici dacă Râul ar fi curs în susul pantei. În Diaspar existau lucruri cu mult mai stranii.

Vreo duzină de tineri înotau într-un bazin şi Alvin se opri să-i privească. Pe cei mai mulți îi cunoştea din vedere, dacă nu după nume, iar pentru o clipă fu ispitit să li se alăture. Taina din suflet îl opri însă, şi se mulțumi cu rolul de spectator.

Din punct de vedre fizic, nu se putea spune care din tineri ieşise anul acela din Palatul Creației şi care trăia în Diaspar de atâta timp cât Alvin. Deşi erau vizibile destule deosebiri în privința înălțimii şi a greutății, ele nu se corelau câtuşi de puțin cu vârsta. Pur şi simplu, oamenii se năşteau aşa şi, cu toate că, în general, persoanele mai înalte erau mai vârstnice, nu era o regulă strictă.

Mai uşor te ghidai după figură. Unii „nou-născuți” erau mai înalți decât Alvin, însă aveau o expresie lipsită de maturitate, plină de surpriză şi uimire față de lumea în care se găseau, ceea ce îi trăda imediat. Era tulburător gândul că, dormitând

neatinse în minţile lor, existau nenumărate imagini ale vieţilor trecute, pe care curând aveau să şi le amintească. Alvin îi invidia, cu toate că nu era convins că avea de ce. Prima viaţă reprezenta un dar preţios ce nu se repeta. Era minunat să priveşti lumea întâia oară, în prospeţimea zorilor. Cât de bine ar fi fost să existe şi alţii asemeni lui, cărora să le poată împărtăşi gândurile şi simţămintele!

Fizic vorbind, el era turnat în aceleaşi forme ca şi cei din apă. Corpul omenesc nu se schimbase în miliardul de ani scurs de la întemeierea Diasparului, deoarece tiparul dE. Bază fusese fixat pentru vecie în Băncile de Memorie ale oraşului. Se modificase însă, destul de substanţial, faţă de primitiva formă iniţială. Cele mai multe schimbări erau interne, invizibile ochiului. În lunga lui istorie, Omul se reclădise de mai multe ori în strădania de a termina cu bolile, o dată pentru totdeauna.

Dispăruseră accesoriile inutile, unghiile şi dinţii. Părul creştea numai pe cap, pe trup nu mai rămăsese nici o urmă. Modificarea cea mai surprinzătoare, probabil, pentru cineva din Epoca Zorilor, ar fi constituit-o lipsa ombilicului. Inexplicabila lui absenţă i-ar fi oferit destule motive de speculaţie, iar la prima vedere ar fi fost de asemeni uluit de problema deosebirii dintre femeie şi bărbat. Poate s-ar fi simţit chiar tentat să presupună că nu mai exista nici o deosebire, ceea ce ar fi însemnat o gravă eroare. În circumstanţe corespunzătoare, nu apărea nici o îndoială asupra bărbăţiei oricărui reprezentant al sexului masculin din Diaspar. Pur şi simplu, aparatul său genital devenise acum mult mai compactizat când nu se folosea; poziţionarea internă fusese îmbunătăţită faţă de soluţia iniţială a Naturii, lipsită de eleganţă şi chiar expusă riscurilor.

Şi era tot adevărat că reproducerea nu mai constituia doar grija trupului, fiind o chestiune mult prea importantă pentru a fi lăsată pe seama şansei, a zarurilor numiţi cromozomi. Dar, deşi procreaţia şi naşterea nu mai dăinuiau nici măcar în amintire, activitatea sexuală nu fusese abandonată.

Dealtfel şi în timpurile străvechi, nici unu la sută din raporturile sexuale nu urmăreau neapărat reproducerea. Dispariția motivației pentru acel biet procent schimbase configurația societății umane şi înțelesul unor cuvinte precum „mamă” şi „tată” – însă dorința persistase, chiar dacă în prezent satisfacerea ei nu avea un țel mai profund decât satisfacerea oricărei alte plăceri a simțurilor.

Alvin îşi părăsi contemporanii vioi şi înaintă spre centrul parcului. Aici se conturau poteci abia vizibile, întretăindu-se printre tufişuri scunde şi, ocazional, afundându-se în râpe înguste, printre bolovani uriaşi acoperiți de licheni. La un moment dat, întâlni o micuță maşinărie poliedrică, nu mai mare decât un cap omenesc, plutind printre ramurile unui copac. Nimeni nu ştia câte tipuri de roboți se numărau în Diaspar: aceştia se fereau de oameni, rezolvându-şi sarcinile atât de eficient încât era neobişnuit să observi vreunul.

Treptat, terenul începu să urce; Alvin se apropia de colina situată exact în mijlocul parcului şi, prin urmare, al oraşului. Obstacole erau mai puține, se zărea perfect vârful deluşorului cu clădirea simplă înălțată acolo. Când ajunse lângă ea, gâfâia. Se rezemă de una din coloanele roz-trandafirii să-şi tragă răsuflarea şi să privească drumul străbătut.

Există anumite forme de arhitectură ce nu simt nevoia să se schimbe niciodată, deoarece au atins deja perfecțiunea. Mausoleul lui Yarlan Zey ar fi putut foarte bine să fie clădit de constructorii de temple ai primelor civilizații umane, deşi lor le-ar fi fost imposibil să-şi imagineze materialul său de bază. Acoperişul se deschidea spre cer, iar singura încăpere era pardosită cu dale mari, care doar la prima vedere semănau cu piatra naturală. Pe parcursul multor ere geologice tălpile omeneşti traversaseră în toate direcțiile podeaua aceea, fără să lase urme în materialul ei incredibil de rezistent.

Creatorul marelui parc -şi constructorul Diasparului, se spunea – şedea cu ochii puțin plecați, examinând parcă planurile întinse pe genunchii săi. Chipul său afişa o expresie ciudat evazivă, care derutase lumea timp de multe generații.

Unii o neglijau, socotind-o o toană a artistului, alții aveau impresia că Yarlan Zey zâmbea ironic.

Întreaga clădire era o enigmă, întrucât în arhivele oraşului nu se afla absolut nici o referire cu privire la ea. Alvin nu ştia prea bine ce înseamnă cuvântul „mausoleu”; probabil Jeserac l-ar fi putut lămuri, căci acesta obişnuia să culeagă termeni arhaici, presărându-i în conversații, spre deruta interlocutorilor.

Din punctul central, Alvin îşi putea înălța privirea peste paravanul de arbori până în oraş. Cele mai apropiate clădiri se găseau la vreo trei kilometri depărtare, alcătuind o centură scundă în jurul parcului. Înapoia lor, rând după rând şi tot mai înalte, se ridicau turnurile şi terasele din corpul principal al oraşului. Se întindeau kilometru după kilometru, înălțându-se încet spre cer, tot mai complexe şi monumentale. Diaspar fusese plănuit ca o entitate, ca o maşină impresionantă. Cu toate acestea, chiar dacă aspectul exterior copleşea prin complexitate, abia sugera minunile ascunse ale tehnologiei fără de care aceste construcții grandioase n-ar fi fost decât nişte cavouri.

Tânărul privi spre limitele lumii sale. La douăzeci-treizeci de kilometri depărtare, cu detaliile pierzându-se în distanță, se aflau zidurile oraşului, pe care acoperişul cerului lăsa impresia că se reazămă. Dincolo de ele nu mai exista nimic… doar pustietatea sfâşietoare a deşertului, unde un om înnebunea atât de repede.

Atunci, de ce oare pustiul de afară îl atrăgea ca pe nimeni altul dintre cei pe care-i cunoştea? Alvin nu ştia. Se uita la turnurile colorate, la meterezele cuprinzând ceea ce constituia în prezent întreaga proprietate a omenirii, căutând parcă un răspuns.

Nu-l descoperi. Dar în clipa aceea, cu inima tânjind după inaccesibil, luă o hotărâre.

Ştia ce va face în decursul acelei vieți.

Patru.

Jeserac nu i-a fost de mare ajutor, dar nici nu s-a arătat indiferent, aşa cum se aşteptase Alvin. Îi mai fuseseră puse astfel de întrebări în lunga-i carieră de tutore şi nu credea că cineva, fie el chiar unic precum Alvin, l-ar fi putut surprinde ridicând probleme insolvabile.

Era adevărat că tânărul începuse să prezinte anumite extravaganțe în comportament, care ar fi îndreptățit, în cele din urmă, o corecție. Nu se implica pe deplin, cum era normal, în extrem de complicata viață socială a oraşului, ori în lumile imaginare ale prietenilor săi. Nu arăta un interes deosebit nici față de domeniile mai elevate ale gândirii, cu toate că la vârsta lui, nu surprindea. Mult mai curioasă părea dezordinea vieții sale amoroase; o legătură relativ stabilă nu era de aşteptat din partea lui cel puțin vreme de încă un secol, dar efemeritatea legăturilor sale devenise totuşi celebră. Pe de altă parte, atât cât durau, se dovedeau extrem de intense. Alvin lăsa impresia că nu e capabil să rezolve simultan mai multe probleme. Da, existau ocazii când se alătura cu tot sufletul jocurilor erotice ale tovarăşilor săi, când dispărea cu o parteneră timp de câteva zile. În schimb, după ce starea respectivă trecea, urmau perioade lungi în care manifesta un dezinteres total față de ce ar fi trebuit să reprezinte o ocupație majoră la vârsta lui. Probabil că nu era bine pentru el, şi cu siguranță nici pentru iubitele-i abandonate, care rătăceau deznădăjduite prin oraş, având nevoie de un timp lung să-şi găsească consolarea. Jeserac observase că Alystra ajunsese în prezent într-o astfel de perioadă.

Nu din cauză că Alvin ar fi fost crud, ori lipsit de considerație, în dragoste, ca şi în orice alt domeniu, Alvin părea că este în căutarea unui ideal pe care nu-l găsea în Diaspar.

Dar aceste lucruri nu-l îngrijorau pe Jeserac. Era de aşteptat ca un Unic să se comporte altfel decât ceilalți, şi cu timpul, Alvin ar fi urmat să se conformeze tiparului general de locuitor al Oraşului. Nici un individ, oricât de excentric sau de

sclipitor, nu putea afecta enorma inerție a unei societăți rămasă practic neschimbată de peste un miliard de ani. Jeserac nu se număra printre adepții fanatici ai stabilității însă, pur şi simplu nu era în stare să-şi imagineze altceva. Lui Alvin îi spusese:

— Problema care te frământă este foarte veche. Te-ar surprinde câți inşi iau lumea de-a gata şi nu îşi pun niciodată întrebări. Adevărat, odată rasa umană ocupa un spațiu infinit mai mare decât acest oraş. Ai văzut câte ceva din felul în care arăta Pământul înainte de extinderea pustiurilor şi a dispariției oceanelor. Înregistrările pe care le urmăreşti cu atâta plăcere sunt cele mai vechi din posesia noastră; sunt singurele care prezintă Pământul aşa cum a fost înainte de Invadatori. Presupun că nu le-au văzut mulți; spațiile deschise, nemărginite, nu pot fi suportate de către noi.

Şi desigur, chiar Pământul era doar un grăunte de nisip în Imperiul Galactic. Hăurile dintre stele ne par un coşmar pe care nimeni întreg la minte nu va încerca să şi-l imagineze. Strămoşii noştri le-au traversat în zorii istoriei, când au pornit să întemeieze Imperiul. Le-au străbătut iarăşi, pentru ultima dată, atunci când Invadatorii i-au alungat înapoi pe Pământ.

Legenda spune – şi nu-i decât o legendă – că oamenii au încheiat un pact cu Invadatorii. Aceştia puteau lua în stăpânire Universul, dacă țineau atât de mult, iar noi urmam să ne mulțumim cu planeta noastră şi cu nemurirea.

Am respectat pactul şi am uitat visele deşarte ale copilăriei civilizației, tot aşa cum le vei uita şi tu, Alvin. Cei care au construit oraşul şi au gândit această societate erau stăpâni nu numai ai spiritului, ci şi ai materiei. În interiorul acestor ziduri, ei au pus tot ceea ce poate fi de trebuință vreodată rasei umane – şi s-au asigurat că noi nu vom mai ieşi niciodată de aici.

Ah, barierele fizice sunt cele mai puțin importante. Poate că există căi de ieşire din oraş, dar nu cred că vei ajunge prea departe „afară", chiar dacă le găseşti. Iar dacă o să reuşeşti în

încercarea ta, la ce bun? Trupul nu-ți va rezista mult în deşert, acolo unde oraşul nu te mai hrăneşte sau apără.
— Dacă există măcar o cale de ieşire din oraş, rosti încet Alvin, atunci ce mă poate opri să plec?
— Asta-i o întrebare prostească! Cred că ştii deja răspunsul.
Jeserac avea dreptate, dar nu în modul în care bănuia el.
Alvin ştia – ori mai degrabă ghicise. Prietenii îi oferiseră răspunsul, atât în viața reală cât şl în aventurile visate împreună. Ei nu vor părăsi niciodată Diasparul. Jeserac nu cunoştea însă că acea constrângere ce le stăpânea lor viețile nu avea nici o putere asupra lui Alvin. Tânărul nu ştia dacă unicitatea i se datora unui accident, sau unui plan străvechi, dar în mod limpede lipsa constrângerii mentale constituia unul din rezultate. Se întreba câte altele mai avea de descoperit.
În Diaspar nimeni nu se grăbea niciodată şi nici Alvin nu încălca adesea această regulă tacit respectată. Analiză problema cu atenție vreme de câteva săptămâni, şi petrecu mult timp scotocind cele mai vechi documente din istoria oraşului. Zăcea ore în şir, susținut de brațele nevăzute ale câmpului antigravitațional, în timp ce proiectorul hipnon îi deschidea mintea spre trecut. Când înregistrarea lua sfârşit, aparatul dispărea – dar Alvin continua să privească în gol, până revenea de departe să reîntâlnească realitatea. Vedea într-una nesfârşiții kilometri de apă albastră, mai întinsă decât însuşi uscatul, rostogolindu-şi valurile pe țărmuri aurii, în urechi îi răsuna vuietul talazurilor amuțite de un miliard de ani, îşi reamintea încontinuu pădurile, şi câmpiile, şi animalele ciudate care împărțiseră cândva cu Omul lumea.
Existau puține înregistrări atât de vechi; în general se accepta, deşi nu se cunoştea motivul cu precizie, că toate mărturiile din epocile revolute se pierduseră cândva, între sosirea Invadatorilor şi construirea Diasparului. Atât de completă fusese dispariția lor, încât ipoteza unui simplu accident era puțin credibilă. Omenirea îşi pierduse trecutul, cu excepția câtorva cronici, probabil pe de-a-ntregul

imaginare, înainte de Diaspar fusese, simplu, Epoca Zorilor. În acea perioadă se contopeau primii oameni care îmblânziseră focul, dar şi cei care eliberaseră energia atomică, cei capabili să cioplească o canoe din buşteni, dar şi cei dintâi ce ajunseseră la stele. Dincolo de acest pustiu temporal, cu toţii se numeau contemporani.

Alvin intenţionase să parcurgă drumul singur, dar în Diaspar a fi singur nu era întotdeauna un lucru uşor. Abia îşi părăsise locuinţa când o întâlni pe Alystra, iar ea nici nu încercă să-l facă să creadă că prezenţa i se datora întâmplării.

Tânărul nu realizase niciodată că Alystra era frumoasă, întrucât nu văzuse urâţenie omenească. Atunci când e universală, frumuseţea îşi pierde puterea de a înfiora inimile, şi doar absenţa ei mai poate produce o reacţie emoţională.

Pentru o clipă, Alvin fu nemulţumit de întâlnire, în pofida amintirilor încărcate de pasiune. Era prea tânăr şi încrezător în sine ca să simtă nevoia unei relaţii de durată, deşi mai târziu s-ar fi putut să constate că înfiriparea unei astfel de relaţii nu mai e la fel de uşoară. Chiar în clipele cele mai intime, bariera unicităţii îl separa de iubirile sale. Cu toate că trupul îi era perfect dezvoltat, sentimental era încă un copil şi avea să rămână astfel câteva decenii, în vreme ce, unul câte unul, prietenii săi aveau să-şi recheme amintirile vieţilor trecute, lăsându-l pe el în urmă. Mai văzuse întâmplându-se acest lucru şi devenise precaut în a se dărui fără rezerve oricui. Până şi Alystra, acum atât de naivă şi de nepricepută, urma să devină în curând un complex de aduceri aminte şi de aptitudini, dincolo de ce şi-ar fi putut el închipui.

Uşoara nemulţumire i se risipi însă aproape imediat. Nu exista nici un motiv ca Alystra să nu-l însoţească, dacă ar fi dorit-o. El nu era egoist şi nu intenţiona să păstreze numai pentru sine noua experienţă, aidoma unui avar. Ba chiar ar fi avut multe de învăţat urmărind reacţiile fetei.

În mod cu totul neobişnuit, ea nu-i puse nici o întrebare în vreme ce se îndepărtau de centrul aglomerat al oraşului, folosind calea expres. Împreună, se îndreptară către secţiunea

centrală de viteză maximă, fără a se opri să privească miracolul de sub picioarele lor. Un inginer din alte vremuri ar fi înnebunit încet-încet, încercând să priceapă cum era fixată pe margini o şosea aparent solidă, în timp ce spre centru se deplasa cu o viteză tot mai mare. Dar pentru Alvin şi Alystra, materiale cu proprietăţile solidelor într-o direcţie şi cu cele ale lichidelor în alta erau absolut normale.

În jurul lor, clădirile se înălţau tot mai sus, de parca oraşul îşi întărea bastioanele împotriva lumii exterioare. Cât de ciudat ar fi, se gândi Alvin, daca pereţii aceştia uriaşi ar deveni transparenţi ca sticla, permiţându-ţi să priveşti viaţa dinapoia lor. Răspândiţi pe întreg spaţiul din jur trăiau prieteni sau cunoscuţi, prieteni pe care urma să-i cunoască într-o bună zi, străini pe care n-avea să-i întâlnească niciodată – însă aceştia probabil în număr foarte mic. Cei mai mulţi posedau locuinţe personale, fără să fie singuri. Era suficient să-şi exprime dorinţa şi puteau ajunge, nu fizic, desigur, în prezenţa oricărei persoane dorite. Nu se plictiseau deoarece aveau acces la tot ceea ce se realizase pe tărâmurile imaginaţiei sau ale realităţii, începând cu zilele întemeierii oraşului. Pentru indivizi cu minţile astfel alcătuite, existenţa satisfăcea pe deplin. Faptul că în acelaşi timp ca se dovedea absolut inutilă, nu părea să-i afecteze, lucru pe care Alvin nu-l înţelegea.

Pe măsură ce se îndepărtau de centrul oraşului, Alvin şi Alystra întâlniră tot mai puţini oameni, iar când se opriră lângă o platformă lungă din marmură viu colorată, în jurul lor nu se mai zărea nimeni. Trecură peste vârtejul îngheţat de materie, acolo unde substanţa căilor mobile revenea la origine, şi ajunseră în faţa unui perete unde se deschideau tunele puternic luminate. Fără să ezite, Alvin alese unul şi păşi înăuntru, Alystra urmându-l îndeaproape. Câmpul peristaltic îi învălui imediat şi-i propulsă înainte, aşezaţi confortabil şi admirând împrejurimile.

Nu li se mai părea că se găsesc într-un coridor subteran. Arta care utilizase drept fundal întregul Diaspar era prezentă

din plin şi aici; deasupra lor, cerurile păreau deschise adierilor paradisului. De jur împrejur, turnuri sclipeau sub razele soarelui. Nu era oraşul ştiut de Alvin, ci Diasparul unei alte epoci, mult mai vechi. Deşi majoritatea marilor clădiri le erau familiare, existau diferențe subtile ce le sporeau interesul. Lui Alvin i-ar fi plăcut să zăbovească, dar nu descoperise niciodată modalitatea de a încetini drumul prin tunel.

Foarte repede ajunseră într-o sală ovală, cu ferestre de jur împrejur. Prin ele se întrezăreau imagini ademenitoare ale unor spații vaste, sclipind de flori multicolore. În Diaspar continuau să se afle grădini, însă cele de față nu existaseră decât în mintea artistului care le crease. Cu siguranță, în prezent nu se mai vedeau asemenea flori nicăieri în Diaspar.

Alystra fu fermecată de frumusețea lor, convinsă că doar pentru ele o adusese Alvin acolo. Tânărul o privi o vreme alergând fericită de la o fereastră la alta, bucurându-se de fiecare nouă descoperire. În clădirile pe jumătate părăsite, situate la periferia Diasparului, se găseau sute de astfel de locuri, menținute în perfectă stare de energii ascunse. Într-o bună zi, era posibil ca viața să curgă iarăşi prin tulpinile florilor, dar până atunci, străvechea grădină rămânea o taină cunoscută numai lor.

— Mai avem de mers, rosti în cele din urmă Alvin. Acesta e doar începutul.

Păşi printr-o fereastră şi iluzia se spulberă. Înapoia geamurilor, nu se afla o grădină, ci un coridor circular, ascendent. O vedea pe Alystra la câțiva metri depărtare, însă ştia că ea nu-l putea zări. Totuşi, fata nu ezită şi peste o clipă i se alătură pe coridor.

Sub tălpile lor, podeaua începu să înainteze lent, parcă doritoare să-i conducă către țintă. Din inerție mai făcură câțiva paşi, apoi viteza deveni atât de mare încât fu inutil să-şi irosească forțele.

Coridorul urca; după treizeci de metri coti la nouăzeci de grade, deşi numai logica îi determină să creadă asta. Pentru

simțuri, se deplasau în lungul unui coridor perfect drept. Faptul că, în realitate se mişcau în susul unui puț vertical, la o înălțime de o mie de metri, nu-i tulbura câtuşi de puțin, deoarece nu puteau concepe o defecțiune la nivelul câmpului polarizator.

Brusc, tunelul reîncepu să „coboare”, până descrise din nou un unghi drept. Mişcarea podelei se încetini imperceptibil, apoi se opri la capătul unei săli lungi, cu pereții îmbrăcați în oglinzi, şi Alvin ştiu că i-ar fi fost imposibil s-o grăbească pe Alystra. Nu era vorba doar de acele câteva caracteristici feminine rămase neschimbate de pe vremea Evei, dar nimeni n-ar fi rezistat fascinației locului. Din câte cunoştea Alvin, în întreg Diasparul nu se mai afla ceva asemănător. Dintr-un capriciu al artistului, numai câteva oglinzi reflectau scena aşa cum era în realitate – şi chiar acelea, Alvin era convins, îşi schimbau permanent poziția. Desigur, şi restul reflectau ceva, însă era tulburător să treci printre peisaje fantastice, în continuă modificare.

Uneori, în lumea de oglinzi se iveau oameni şi, nu o singură dată, Alvin recunoscuse unele chipuri. Înțelesese prea bine că nu erau persoane pe care le cunoscuse personal. Prin intermediul necunoscutului artist, el privise în trecut, zărind încarnările anterioare ale celor ce umblau astăzi prin oraş. Se întristă, amintindu-şi de propria lui unicitate, gândind că, indiferent cât de mult ar fi aşteptat în fața scenelor schimbătoare, niciodată nu avea să întâlnească un ecou al propriei persoane.

— Ştii unde ne găsim? o întrebă pe Alystra, după ce trecură de oglinzi.

Fata clătină din cap.

— Cred că pe la marginea oraşului. Am mers destul de mult, dar nu sunt sigură cât anume.

— Ne găsim în Turnul lui Loranne, spuse Alvin. Este unul dintre cele mai înalte puncte din Diaspar. Vino să-ți arat.

O prinse de mâna şi o scoase din sală. Ieşirile nu erau vizibile, însă în anumite puncte desenele pardoselii indicau

prezența unor coridoare laterale. Apropiindu-te de oglinzi în locurile respective, reflexiile păreau să se contopească într-o cascadă de lumină şi traversai pragul unui alt coridor. Alystra pierduse şirul ocolurilor făcute; în cele din urmă ieşiră într-un tunel lung, perfect rectiliniu, unde sufla un curent rece de aer. Tunelul se întindea orizontal pe sute de metri în ambele direcții, iar capetele îndepărtate se întrezăreau ca nişte cerculețe luminoase.

— Nu-mi place aici, se plânse Alystra. E frig.

Probabil nu simțise niciodată până atunci frigul, iar Alvin se simți oarecum vinovat. Trebuia să-i fi spus să-şi ia o mantie, una cât mai bună, deoarece în Diaspar veşmintele erau pur ornamentale şi de-a dreptul inutile ca protecție.

Pentru că era exclusiv vina lui, îşi scoase propria capă şi i-o întinse fără un cuvânt. Gestul nu conținea nici o urmă de curtoazie. Egalitatea sexelor se realizase cu adevărat de prea multă vreme ca asemenea galanterii să mai supraviețuiască. Dacă situația ar fi fost inversă, Alystra i-ar fi oferit haina ei, iar el ar fi acceptat-o cu aceeaşi uşurință.

Mersul cu vântul în spate nu era de fapt neplăcut. Curând ajunseră la capătul tunelului. Un perete de stâncă decupat în unghiuri larg deschise le oprea înaintarea; la urma urmei, se găseau pe marginea unei prăpăstii. Uriaşa conductă de ventilație se deschidea în zidul vertical al turnului, iar până jos erau cel puțin trei sute de metri. Se aflau sus pe meterezele oraşului. Diasparul se întindea la picioarele lor, aşa cum puțini îl văzuseră vreodată.

Panorama reprezenta reversul celei contemplate de Alvin în centrul parcului. Privea în jos, către valurile concentrice de piatră şi metal ce coborau în terase late de aproape doi kilometri spre inima oraşului. Departe, parțial ascunse îndărătul turnurilor, distingea pajiştile, copacii şi râul circular. Iar mai departe, bastioanele Diasparului se ridicau iarăşi către cer.

Lângă ei, Alystra privea încântată, dar fără uimire. Văzuse oraşul de nenumărate ori până atunci, din alte puncte,

aproape la fel de bine situate şi în condiţii mult mai confortabile.

— Aceasta este lumea noastră… şi atât, rosti Alvin. Acum vreau să-ţi arăt altceva.

Se întoarse cu spatele spre zidul perforat şi porni către îndepărtatul cerc de lumină de la celălalt capăt al tunelului. Simţea tăişul vântului pe trupul său înveşmântat sumar, totuşi asta nu-l jena câtuşi de puţin.

Nu înaintase prea mult, când îşi dădu seama că Alystra nu-i urma. Fata rămăsese privind, cu mantia lipită de trup din cauza curentului, cu o mână pe jumătate ridicată spre gură. Alvin îi zări buzele mişcându-i-se, însă cuvintele nu ajungeau până la el. La început o privi surprins, apoi cu o nemulţumire nu lipsită de milă. Spusele lui Jeserac erau adevărate. Fata nu-l putea însoţi. Înţelesese ce era îndepărtatul cerc luminos pe unde vântul sufla veşnic în Diaspar. În spatele Alystrei se afla lumea cunoscută, plină de minuni însă lipsită de surprize, plutind precum o bulă scânteietoare, perfect etanşă, pe fluviul timpului. Înaintea ei, la distanţă de numai câţiva paşi, se întindea pustiul sălbatic, lumea deşertului, lumea Invadatorilor.

Alvin reveni lângă ea şi fu surprins să o vadă tremurând.

— De ce ţi-e frică? o întrebă. Suntem în siguranţă aici, în Diaspar. Ai privit pe fereastra dinapoi – sunt convins că o să poţi privi şi prin cea din faţă!

Alystra îl fixa ca şi cum ar fi văzut un monstru ciudat. După criteriile ei, asta şi era Alvin.

— Nu sunt în stare, şopti în cele din urmă fata. Numai gândindu-mă şi îmi îngheaţă sângele în vine. Alvin, nu merge mai departe!

— Dar e absurd! insistă nemilos tânărul. Ce rău ţi s-ar putea întâmpla dacă mergi până la capătul coridorului şi priveşti afară? E într-adevăr un peisaj straniu, un pustiu deprimant, dar nu-i nimic îngrozitor acolo. De fapt, cu cât am privit mai mult, cu atât mai frumoasă mi seAlystra nu rămase să-l audă terminând. Se răsuci pe călcâie şi fugi în josul

rampei lungi care îi urcase prin tunel. Alvin nu încercă să o oprească; era o impolitețe să-ți impui punctul de vedere unei alte persoane. În plus, realiza că strădania i s-ar fi dovedit absolut inutilă. Ştia că Alystra nu avea să se mai oprească până ce nu ajungea printre obişnuiții ei. Nu exista primejdia ca fata să se rătăcească printre culoarele oraşului. Instinctul orientării prin cele mai complexe labirinturi era numai unul dintre numeroasele lucruri pe care Omul le învățase de când începuse să trăiască în oraşe, după exemplul de mult dispărutului şobolan, silit să dobândească aptitudini similare, atunci când părăsise câmpiile, alăturându-se oamenilor.

Alvin aşteptă o clipă, sperând poate ca Alystra să revină. Reacția ei nu-l surprinsese, ci doar violența şi iraționalismul ei. Pe de altă parte, deşi îi părea cu adevărat rău că Alystra plecase, nu se putea opri să nu gândească ce bine ar fi fost dacă fata i-ar fi lăsat mantia.

Nu era numai frigul, mai se adăuga şi dificultatea de a avansa împotriva curentului de aer, şuierând prin plămânii oraşului. Tânărul lupta atât cu vântul, cât şi cu o forță ce venea din spatele acestuia. Abia când ajunse la zăbrelele de piatră şi-şi încleştă brațele în jurul lor, îşi permise să se relaxeze. Orificiile decupate nu-l lăsau decât să-şi strecoare capul, dar şi aşa vederea îi era parțial blocată, deoarece intrarea conductei se adâncea uşor în perete.

Totuşi, vedea îndeajuns. La câteva mii de metri dedesubt, lumina soarelui părăsea deşertul. Razele aproape orizontale pătrundeau prin deschizături, proiectând în tunel desene stranii, în galben şi negru. Alvin puse mâna streaşină la ochi şi privi în jos, spre ținutul pe care nici un om nu mai călcase vreme de milenii.

Se uita la un ocean de-a pururi înghețat. Kilometru după kilometru, dunele de nisip ondulau spre vest, cu orizonturile distorsionate de unghiul razelor solare. Ici-colo, capriciile vântului formaseră în nisip vârtejuri şi făgaşe într-atât de ciudate, încât uneori îți venea greu să crezi că niciuna din acele sculpturi nu era opera unei ființe raționale. La mare

depărtare, atât de departe încât Alvin nu avea cum să apreciezeze distanța, se zărea un lanț de coline, cu siluete rotunjite. Tânărul rămase dezamăgit; ar fi dorit nespus să vadă munții semeți ai înregistrărilor străvechi şi ai propriilor lui vise.

Soarele poposise pe coamele dealurilor, cu lumina îndulcită şi împurpurată de sutele de kilometri de atmosferă pe care îi traversau razele. Pe discul lui se observau două pete negre. Din cercetările sale, Alvin aflase despre existența lor, însă acum era surprins că le distingea cu atâta uşurință. Semănau mult cu o pereche de ochi, privindu-l pe el, cel ghemuit la o ferestruică, cu vântul şuierându-i neîncetat pe la urechi.

Nu exista amurg. Odată cu dispariția soarelui, petele de umbră întinse între dunele de nisip se contopiră brusc într-un vast ocean de întuneric. Culorile se destrămară pe cer, auriul şi roşul cald se topiră, lăsând în urmă un albastru antarctic, unde negrul se accentua tot mai mult. Alvin aştepta acel moment ce taie respirația, pe care, din toată omenirea, el singur îl cunoscuse – licărul de viață al primei stele. Trecuseră multe săptămâni de la ultima lui venire aici şi ştia că între timp configurația cerului de noapte se modificase. Cu toate acestea, nu fu pregătit pentru spectacolul celor Şapte Sori.

Nu puteau purta al nume, iar acesta îi venise nechemat pe buze. Formau un grup mic pe geana de lumină a apusului, foarte compact şi uluitor de simetric. Şase aştri erau dispuşi într-o elipsă uşor turtită, dar Alvin era convins că alcătuiau de fapt un cerc perfect, uşor înclinat către punctul său de observație. Fiecare stea avea altă culoare: roşu, albastru, auriu şi verde, celelalte nuanțe îi scăpau. Exact în mijlocul formațiunii se găsea un alt astru, alb, cel mai strălucitor de pe întreg cerul vizibil. Întreaga structură semăna cu o bijuterie. Părea incredibil şi mai presus de orice flexibilitate a legilor şansei ca Natura să fi realizat vreodată o configurație de o atât de perfectă frumusețe.

Pe măsură ce ochii i se acomodau cu întunericul, Alvin distingea uriaşul văl ceţos, cândva numit Calea Lactee. Se întindea de la zenit până jos, spre orizont, iar cei Şapte Sori se încâlceau în faldurile sale. Treptat se iveau şi celelalte stele, parca pentru a-i sfida, iar grupările lor aleatoare sporeau şi mai mult enigma acelei simetrii perfecte. Era ca şi cum o forţă necunoscută se opusese dezordinii universale, gravându-şi semnul printre corpurile cereşti.

De zece ori se rotise Galaxia în jurul propriei axe de când Omul păşise pentru întâia dată pe suprafaţa Pământului. Conform etaloanelor sale, asta nu însemna decât o clipă. Totuşi, în acea scurtă perioadă se schimbase mult mai mult decât ar fi fost normal. Uriaşii sori, care străluciseră cândva cu atâta înverşunare în măreţia tinereţii lor, tremurau acum, topindu-se în aşteptarea sfârşitului. Însă Alvin nu văzuse niciodată cerul în străvechea lui minunăţie şi nu realiza ceea ce pierduse.

Frigul strecurat în oase îl alungă înapoi spre oraş. Se desprinse de lângă zid, masându-şi membrele, să-şi pună iarăşi sângele în mişcare. În faţa lui, către celălalt capăt al tunelului, lumina Diasparului era atât de strălucitoare, încât pentru o scurtă clipă fu nevoit să-şi ferească ochii. În exteriorul oraşului existau asemenea fenomene precum ziua şi noaptea, dar în interior nu era decât o nesfârşită zi. Pe măsură ce soarele cobora pe cerul de deasupra, Diasparul se umplea de strălucire, şi nimeni nu observa momentul dispariţiei luminii naturale. Oamenii alungaseră întunericul din oraşe, încă dinainte de a fi pierdut nevoia somnului. Singura noapte ce se pogora în Diaspar o constituia o întunecare rară şi imprevizibilă, ce se abătea uneori asupra parcului, pe care-l transforma într-un loc al misterelor.

Alvin o luă înapoi, mergând încet prin sala oglinzilor, obsedat în continuare de noapte şi stele. Se simţea însufleţit de viaţă şi în acelaşi timp, deprimat. Avea impresia că nu există nici o cale de evadare în pustietatea aceea enormă, mai mult, că nu exista motivaţie raţională pentru a o face. Jeserac

afirmase că un om nu ar fi rezistat în deşert, iar Alvin îl credea. Poate că într-o bună zi va descoperi o cale ca să părăsească Diasparul, însă dacă o va face, ştia că trebuie să revină repede la adăpostul zidurilor. Deşertul putea fi un joc amuzant, dar nu mai mult, un joc unde nu avea nici un coechipier, şi care nici nu urma să-i ofere ceva deosebit. Merita să-l joace doar în cazul în care i-ar fi potolit sufletul însetat.

Lipsit parcă de dorința revenirii în lumea familiară, Alvin întârzie printre reflexiile trecutului. Rămase în fața uneia dintre oglinzile mari şi privi scenele din adâncurile ei.

Mecanismul care producea imaginile era controlat de însăşi prezența lui şi, într-o anumită măsură, de gândurile sale. Oglinzile erau întotdeauna goale când pătrundea în sală, populându-se de îndată ce se apropia de ele.

Tânărul avea senzația că se găseşte într-o uriaşă piață deschisă, pe care n-o văzuse niciodată în realitate, piață ce se găsea probabil undeva în Diaspar. Era neobişnuit de ticsită, pentru că în ea se desfăşura un soi de întrunire publică. Pe o estradă înaltă, doi bărbați se contraziceau politicoşi, în vreme ce susținătorii lor, de jur împrejur, interveneau cu vehemență. Tăcerea totală sporea farmecul scenei, căci imaginația lucra imediat, suplinind absența sunetului. Oare ce dezbăteau? se întrebă Alvin. Poate că nu reprezenta o scenă reală din trecut, ci doar un episod imaginar. Echilibrul desăvârşit al spectatorilor, gesturile uşor ceremonioase ale vorbitorilor, toate păreau prea perfecte pentru a fi reale.

Studia chipurile din mulțime, căutând măcar unul familiar, dar nu recunoştea pe nimeni. Poate însă că privea viitori prieteni ce urma să-i întâlnească peste secole abia. Câte configurații ale fizionomiei umane se numărau acolo? Un număr enorm, totuşi finit, mai ales după ce variațiile inestetice fuseseră eliminate.

Oamenii din lumea oglinzii îşi continuau controversa de mult uitată, ignorând imaginea lui Alvin nemişcată printre ei. Uneori îi venea greu să creadă că el însuşi nu aparținea acelei

scene, întrucât iluzia era desăvârşită. Când una din persoanele virtuale se mişca înapoia lui Alvin, ea dispărea din vedere, aşa cum s-ar fi întâmplat în mod normal, iar când o alta îi trecea prin față, el era cel acoperit.

Se pregătea să plece, când remarcă un bărbat ciudat înveşmântat, situat lângă grupul principal. Gesturile şi hainele, în fapt întreaga lui înfățişare părea nelalocul ei în adunare. Deranja ansamblul şi, aidoma lui Alvin, constituia un anacronism.

De fapt, era cu mult mai mult. Era real şi îl privea pe tânăr cu un surâs uşor amuzat.

Cinci.

În scurta-i viață, Alvin nu întâlnise nici a mia parte din locuitorii Diasparului. De aceea, nu fu surprins să nu-l ştie pe omul dinaintea lui. Îl uimea însă faptul că întâlnea pe cineva acolo, în turnul părăsit, atât de aproape de hotarul cu necunoscutul.

Se răsuci cu spatele către oglindă şi îl fixă pe intrus. Înainte de a apuca să spună ceva, străinul i se adresă:

— Presupun că eşti Alvin. Când am descoperit că cineva vizitează locul acesta, am bănuit că tu trebuie să fii.

În mod vădit, remarca nu se dorea ofensatoare, ci era o simplă constatare. Alvin o acceptă ca atare. Nu-l mira faptul că fusese recunoscut; îi plăcea sau nu, unicitatea şi potențialul încă nedezvăluit al acesteia îl făcuseră cunoscut tuturor.

— Eu sunt Khedron, continuă străinul, de parcă astfel explica totul. Mi se mai spune Bufonul.

Alvin tăcu, iar Khedron înălță din umeri cu o resemnare ironică.

— Ah, asta-i gloria! Eşti tânăr şi în experiența ta de până acum nu s-au strecurat bufonerii. Îți iert ignoranța.

Bărbatul avea un aer neobişnuit de vioi. Alvin îşi chinuia creierii, străduindu-se să găsească înțelesul bizarului termen „bufon”; cuvântul îi suna familiar, dar nu-l putea identifica, în complexa structură socială a oraşului existau multe

asemenea denumiri şi-ți trebuia cel puțin o viață să le înveți pe toate.
— Vii deseori aici? întrebă el, puțin gelos. Ajunsese să privească Turnul lui Loranne ca pe un fel de proprietate personală şi se simțea uşor nemulțumit că minunile de acolo erau cunoscute şi altora. Oare Khedron privise vreodată deşertul, văzuse stelele coborând spre vest?
— Nu, zise omul parcă răspunzându-i gândurilor nerostite. N-am mai fost pe aici, însă îmi place să aflu ce întâmplări neobişnuite se petrec în oraş, şi a trecut foarte multă vreme de când cineva a mai urcat în Turnul lui Loranne.
Alvin se întrebă de unde ştia Khedron de vizitele sale anterioare, dar îşi alungă iute gândul. Diasparul era ticsit de ochi, urechi şi de alte organe de simț cu mult mai subtile decât acestea, informându-l în permanență de tot ceea ce se întâmpla în interiorul său. Oricine se arăta suficient de interesat putea, neîndoielnic, să găsească o modalitate de a accesa informațiile privitoare la locuitori.
— Chiar dacă-i neobişnuit ca oamenii să vină aici, vorbi el, continuând să ocolească subiectul principal, de ce treaba asta te-ar interesa?
— Păi, în Diaspar neobişnuitul reprezintă privilegiul meu, răspunse Khedron. Te-am remarcat de multă vreme. Ştiam că ne vom întâlni odată. Din punctul meu de vedere, şi eu sunt un unicat. O, nu aşa ca tine, asta nu e prima mea viață. De o mie de ori am ieşit din Palatul Creației, dar cândva, demult, am fost ales să fiu Bufon şi în Diaspar nu pot exista doi în acelaşi timp. Cei mai mulți consideră că şi unul e prea mult…
Tonul ironic al individului continua să-l deruteze pe Alvin. Nu era prea politicos să pui întrebări personale însă, la urma urmei, Khedron abordase cel dintâi subiectul.
— Îmi cer scuze pentru ignoranță, dar ce este un bufon şi ce face el?
— Ai întrebat „ce”, constată Khedron, aşa că voi începe spunându-ți „de ce”. Deşi o poveste lungă, cred că te va interesa.

— Mă interesează totul, răspunse Alvin hotărât.

— Perfect. Oamenii – dacă au fost oameni, fapt de care uneori eu unul mă îndoiesc – oamenii care au conceput Diasparul au avut de rezolvat o problemă deosebit de complexă. Diaspar nu e numai o maşină, ci şi un organism viu, nemuritor. Noi suntem atât de obişnuiţi cu societatea în mijlocul căreia trăim, încât nu înţelegem cât de ciudată ar părea ea strămoşilor noştri. Avem la dispoziţie o lume micuţă, închisă, ce nu se modifică niciodată decât în privinţa unor aspecte minore, şi care rămâne totuşi stabilă, epocă după epocă. A dăinuit, probabil, mai mult decât tot restul istoriei umane – însă în istoria aceea au fost, aşa se crede, mii de culturi şi civilizaţii distincte ce au apărut, au înflorit şi s-au stins apoi. Cum a dobândit Diasparul extraordinara lui stabilitate?

Alvin rămase surprins că cineva întreba un lucru atât de simplu, iar speranţele lui de a afla noutăţi începură să se destrame.

— Prin Băncile Memoriei, cu siguranţă. Diasparul este locuit mereu de aceeaşi oameni, deşi repartiţia lor pe epoci se schimbă pe măsură ce trupurile le sunt create sau distruse.

— Asta-i doar o părticică a răspunsului, clătină din cap Khedron. Cu exact aceiaşi oameni, poţi crea multe tipuri diferite de societăţi. Nu-mi pot demonstra afirmaţia şi nici indicii evidente n-am, dar cred că este adevărată. Creatorii oraşului nu i-au impus doar populaţia; ei au stabilit legile care ne guvernează comportamentul. Noi de abia sesizăm prezenţa acestor legi, însă le respectăm. Diaspar este o societate încremenită, incapabilă să se schimbe, evoluând între limite restrânse. Pe lângă tiparele corpurilor şi personalităţilor noastre, Băncile Memoriei stochează multe alte lucruri. Ele conţin însăşi imaginea oraşului, protejându-i fiece atom de transformările pe care le aduce timpul. Priveşte pardoseala de aici; datează de milioane de ani, au călcat-o nenumărate tălpi. Vezi vreun semn de uzură? Materialele neprotejate, oricât de rezistente, ar fi fost de mult distruse.

Dar atâta vreme cât există energie pentru funcționarea Băncilor Memoriei, atâta vreme cât matricile conținute în ele mai controlează configurația orașului, structura fizică a Diasparului nu se va modifica.

— Însă au fost unele modificări, protestă Alvin. De la fondarea orașului s-au demolat multe clădiri, și s-au construit altele noi.

— Bineînțeles, dar numai eliminând informațiile stocate în Bănci și programând apoi alte configurații. Oricum, am pomenit de asta doar ca un exemplu al modului în care orașul se autopăstrează din punct de vedere fizic. Ceea ce vreau să subliniez este că, în mod similar, în Diaspar se găsesc mașini ce mențin structura socială. Ele urmăresc orice modificări, corectându-le înainte de a se amplifica. Cum o fac? Nu știu... Poate selectându-i pe cei ce ies din Palatul Creației, poate acționând asupra tiparelor personalităților noastre. Credem că avem libertatea voinței, dar putem fi oare siguri?

Oricum, problema a fost rezolvată. Diaspar a supraviețuit și a traversat în siguranță epocile, aidoma unei nave uriașe, având drept încărcătură ceea ce mai rămăsese din specia umană. Reprezintă o realizare excepțională a ingineriei sociale, deșt întrebarea dacă merita dusă la capăt rămâne încă fără de răspuns.

În mod cert, stabilitatea nu e suficientă. Duce prea ușor la stagnare și de aici la decadență. Întemeietorii orașului au avut extrem de multă grijă s-o evite, chiar dacă aceste clădiri abandonate sugerează că nu au reușit pe de-a-ntregul. Eu, Khedron Bufonul, fac parte din acest plan. Poate că sunt o rotiță foarte mică. Mie îmi place să cred altceva, dar iarăși, nu pot să fiu sigur.

— Și care crezi că este rolul tău? întrebă Alvin, în continuare derutat, simțind cum îl cuprinde exasperarea.

— Să zicem că eu introduc în oraș anumite cantități, prestabilite, de dezordine. A-ți explica acțiunile mele ar însemna să le anulez eficiența. Judecă-mă după faptele mele, chiar dacă puține, și nu după vorbe.

Alvin nu mai întâlnise niciodată un individ de genul lui Khedron. Bufonul avea o reală personalitate, ridicându-se cu mult deasupra nivelului general de uniformitate, caracteristic Diasparului. Cu toate că nu păreau să existe şanse de a descoperi ce sarcini avea şi cum le îndeplinea, chestiunea era de importanță minoră. Important, aşa simțea Alvin, era că apăruse cineva cu care să discute (atunci când acesta se întrerupea din monolog) şi care ar fi fost în stare să-i ofere răspunsuri la problemele ce-l frământau de atâta timp.

Coborâră împreună prin coridoarele Turnului lui Loranne, ieşind lângă calea mobilă. Abia atunci, tânărul realiză că Bufonul nu-l întrebase nici măcar o dată ce făcea acolo, la hotarul cu exteriorul. Bănuia că bărbatul ştie, că e interesat, dar nu surprins. Ceva îi spunea că ar fi fost extrem de greu să-l surprindă pe Khedron.

Schimbară între ei numerele de indexare, să se poată vizita oricând. Alvin ar fi vrut să rămână cât mai mult în compania lui Khedron, deşi presupunea că tovărăşia acestuia s-ar fi dovedit epuizantă. Totuşi, înainte de a se reîntâlni, intenționa să afle ce-i puteau spune prietenii, şi mai cu seamă Jeserac, despre Khedron.

— Pe data viitoare, rosti străinul şi dispăru brusc. Alvin se simți uşor iritat. Când te întâlneai cu cineva şi te aflai sub formă de proiecție, politețea îți cerea să anunți acest fapt încă de la început. În caz contrar, l-ai fi putut pune pe interlocutor într-o situație jenantă. Probabil Khedron stătuse tot timpul liniştit acasă… oriunde ar fi fost aceasta. Numărul comunicat lui Alvin asigura transmiterea oricărui mesaj, dar nu-i dezvăluia poziția. Cel puțin aşa se obişnuia. Puteai dezvălui oricui numărul de indexare, însă adresa o rezervai doar pentru prieteni.

Revenind spre centrul oraşului, Alvin reflectă la tot ceea ce îi spusese Khedron despre Diaspar şi despre organizarea socială a oraşului. Ciudat că nu mai întâlnise pe nimeni nemulțumit de modul lor de viață. Diaspar şi locuitorii lui fuseseră prevăzuți ca parte a unui plan mult mai întins; laolaltă

formau o simbioză perfectă. În decursul îndelungatelor vieți, oamenii nu se plictiseau. Lumea lor era minusculă după standardele epocilor străvechi, dar complexitatea ei copleşea, iar abundența minunilor şi bogățiilor depăşea orice închipuire. Aici, în Diaspar, Omul adunase toate roadele geniului său, tot ceea ce fusese salvat de la ruină din trecut. Se spunea că toate oraşele care existaseră vreodată dăruiseră câte ceva Diasparului. Înainte de apariția Invadatorilor, numele său fusese cunoscut pretutindeni pe lumile cucerite de om. În înălțarea lui se împletise întreg talentul, întreaga artă a Imperiului. Când vârsta de aur se apropiase de sfârşit, oameni de geniu remodelaseră oraşul, oferindu-i maşinilor ce-l făcuseră nemuritor. Oricât de multe s-ar fi uitat, Diaspar avea să dăinuie şi să poarte urmaşii Omului, în siguranță, pe fluviul timpului.

Aceştia obținuseră nemurirea şi se mulțumeau cu atât. Existau un milion de lucruri care să le ocupe viețile, între momentul când păşeau peste pragul Palatului Creației şi acela în care, cu trupurile puțin îmbătrânite, se întorceau în Băncile Memoriei. Într-o lume unde bărbații şi femeile posedau o inteligență altădată marca geniului, nu se putea vorbi de pericolul plictiselii. Plăcerile conversației şi disputei, ceremonialurile rafinate ale contactelor sociale – toate se dovedeau suficiente să ocupe o parte importantă a vieții. Se adăugau după aceea marile dezbateri publice, la care întregul oraş participa cu pasiune, în vreme ce mințile sale cele mai ascuțite se înfruntau, ori se asociau în escaladarea piscurilor de necucerit ale filosofiei, dar a căror provocare continua să ademenească.

Nici unui individ nu-i lipseau preocupările intelectuale. Eriston, de pildă, petrecea multă vreme în dialoguri îndelungate cu Computerul Central, care practic conducea oraşul şi dispunea de capacitatea de a întreține nenumărate convorbiri simultane cu cei dornici să-i înfrunte intelectul. De trei sute de ani, Eriston încerca să construiască paradoxuri logice pe care maşina să nu fie în stare să le soluționeze. Şi

nu se aştepta să înregistreze un progres notabil înainte de scurgerea câtorva vieți.

Interesele Etaniei erau de o natură diferită, ținând de estetică. Proiecta şi executa, cu ajutorul organizatoarelor de materie, structuri tridimensionale, întrepătrunse, de o complexitate atât de rafinată, încât deveneau în final adevărate probleme topologice. Lucrările ei se admirau în tot Diasparul, iar unele configurații fuseseră încorporate în podelele marilor săli coregrafice, unde se utilizau ca bază în conceperea unor dansuri noi.

Asemenea îndeletniciri ar fi putut pare poate seci pentru cei lipsiți de capacitatea de-a le aprecia subtilitatea. În Diaspar însă, nu se afla nimeni incapabil să înțeleagă ceea ce încercau să facă Eriston şi Etania, şi care să nu aibă şi el o preocupare personală la fel de pasionantă.

Atletismul şi alte sporturi, inclusiv cele născute prin controlul gravitației, încântau primele secole ale tinereții. În privința aventurilor şi exercițiilor fanteziei, poveştile saga asigurau satisfacerea tuturor dorințelor. Ele reprezentau produsul fina! al aspirației către realism, satisfăcută atunci când oamenii reproduseseră imaginile în mişcare şi înregistraseră sunetele, utilizând apoi tehnicile respective pentru a pune în scenă episoade din realitate sau imaginație. În saga, iluziile erau totale, deoarece impresiile senzitive se produceau direct în creier, anulând orice senzații contradictorii. Spectatorul absorbit se decupla de realitate pe durata aventurii, avea impresia că trăieşte într-un vis şi că totuşi este treaz.

Într-o lume a ordinii şi a stabilității care nu-şi modificase orientarea generală de un miliard de ani, nu era surprinzător să apară un interes major pentru jocurile de noroc. Omenirea fusese întotdeauna fascinată de misterul rostogolirii zarurilor, de întoarcerea unei cărți de joc, de învârtirea ruletei. La capătul inferior, interesul respectiv se baza pe simpla dorință de câştig, da. Aceasta reprezenta un sentiment fără acoperire într-o lume unde fiecare putea deține ceea ce vrea, în limitele

rezonabilului. Însă şi când motivație a câştig ului a fost anihilată, a rămas simpla fascinație a şansei, seducând şi mințile cele mai sofisticate. Maşinile cu o funcționare absolut aleatoare -evenimente al căror final nu putea fi prezis nicicând, indiferent de informațiile avute -ofereau plăceri egale filosofului sau simplului jucător.

Iar deasupra, accesibile tuturor, rămăseseră universurile întrepătrunse ale iubirii şi artei. Întrepătrunse, deoarece iubirea fără artă duce la diminuarea dorinței, iar arta nu poate fi gustată dacă nu este contemplată cu iubire.

Oamenii căutaseră frumusețea în multe forme -în şiruri de sunete, în rânduri scrise pe hârtie, în suprafețe de piatră, în mişcările trupului omenesc, în culori dispuse în spațiu. Toate acestea continuau să supraviețuiască în Diaspar, iar în decursul epocilor li se adăugaseră altele. Nimeni nu era încă sigur dacă fuseseră descoperite toate posibilitățile Artei, ori dacă ea avea un sens şi în afara minții omeneşti.

Dar acelaşi lucru se putea spune şi despre Iubire.

Şase.

Jeserac stătea nemişcat în mijlocul unui vârtej de cifre. În fața lui defilau primele o mie de numere prime transpuse în sistemul binar. Se perindau interminabile şiruri de 0 şi 1, aducându-i înaintea ochilor seria completă a numerelor fără alți divizori decât unitatea şi ele însele. Numerele prime se bucurau de o vrajă aparte, care absorbise dintotdeauna Omul, şi continuau să îl farmece în prezent.

Jeserac nu era matematician, deşi uneori îi plăcea să creadă acest lucru. Tot ce putea face era să caute printre numere, urmărind o relație specială, o regulă pe care indivizi mai capabili ar fi dezvoltat-o într-o lege generală. El unul ar fi fost în stare să descopere cum se comportă numerele, însă nu să şi explice motivul acelei anume comportări. Plăcerea lui consta în a-şi croi drum prin jungla aritmetică, descoperind uneori minuni pe care chiar exploratori mai pricepuți nu le observaseră.

Afişă matricea cu numere întregi şi puse computerul să deplaseze numerele prime ca pe nişte mărgele aranjate în intersecțiile unei rețele. Făcuse lucrul acela de cel puțin o sută de ori şi nici o singură dată nu aflase nimic nou. Continua totuşi să-l obsedeze modul lor de răspândire în şirul numerelor întregi, aparent lipsit de logică. Ştia că unele reguli ale distribuției fuseseră deja descoperite, dar nu-şi pierdea speranța că avea să mai găsească altele.

De întrerupere n-avu cum să se plângă. Dacă ar fi ținut să nu fie tulburat, şi-ar fi programat corespunzător contactorul.

Când soneria îi țiui blând la ureche, peretele de numere tremură, cifrele se contopiră şi Jeserac reveni în lumea reală.

Îl recunoscu imediat pe Khedron. Nu fu teribil de încântat; nu-i plăcea să fie perturbat în însuşi modul său de viață, iar Khedron reprezenta tocmai imprevizibilul. Îl întâmpină totuşi cu destulă politețe, ascunzându-şi îngrijorarea.

În Diaspar, când doi locuitori se întâlneau întâia, sau chiar a suta oară, obiceiul cerea ca aproape o oră să fie petrecută în schimburi de amabilități, înainte de a trece la problemele propriu-zise, dacă acestea existau. Khedron îl jigni pe Jeserac, galopând prin ritual în numai cincisprezece minute, după care rosti brusc:

— Vreau să-ți vorbesc despre Alvin. Din câte ştiu eşti tutorele lui…

— Da, încuviință Jeserac. Îl văd de câteva ori pe săptămână, ori mai precis de câte ori doreşte el.

— Ai spune că e un elev capabil?

Jeserac căzu pe gânduri; nu-i venea uşor să răspundă. Relația elev-tutore era extrem de importantă şi reprezenta, într-adevăr, unul din fundamentele vieții în Diaspar. În medie, câte zece mii de persoane apăreau anual în oraş. Memoriile lor se găseau încă în stare latentă şi pe parcursul primilor douăzeci de ani, tot ceea ce îi înconjura li se părea nou şi ciudat. Trebuiau să fie învățați cum să folosească puzderia de maşini şi automate din ansamblul vieții cotidiene,

să învețe cum să se descurce în cea mai complexă societate creată vreodată de Om.

O parte a acestei educații provenea de la cuplurile alese ca părinți. Alegerea se făcea prin tragere la sorți, iar îndatoririle nu erau împovărătoare. Eriston şi litania îi dedicaseră lui Alvin o treime din timpul lor, îndeplinind corect ceea ce se aştepta din partea lor.

Sarcinile lui Jeserac se restrângeau la aspectele mai formale ale educației tânărului; se presupunea că părinții îl vor învăța cum să se comporte în societate, introducându-l într-un cerc de prieteni de aceeaşi vârstă. Ei erau răspunzători pentru caracterul lui Alvin, iar Jeserac pentru dezvoltarea intelectuala a acestuia.

— Îmi este destul de dificil să îți răspund la întrebare, replică într-un târziu Jeserac. Cu certitudine, în privința inteligenței sale nu există nici o îndoială şi totuşi, multe din lucrurile care ar trebui să-l preocupe par să-i fie absolut indiferente. Pe de altă parte, dovedeşte o curiozitate morbidă față de subiecte pe care noi nu obişnuim să le discutăm.

— De pildă, lumea din exteriorul Diasparului?

— Da… De unde ştii?

Khedron ezită o clipă, întrebându-se cât anume să îi spună. Ştia că Jeserac avea suflet bun şi că era bine intenționat, dar mai ştia că el respecta aceleaşi tabuuri ca toți ceilalți, cu excepția lui Alvin şi a lui Khedron.

— Am bănuit, răspunse în final.

Jeserac se instală mai comod în fotoliul materializat. Situația devenise interesantă şi voia s-o analizeze cât mai amănunțit. Nu putea afla prea multe, dacă Khedron s-ar fi dovedit reticent în a colabora.

Ar fi trebuit să se gândească la faptul că, într-o bună zi, Alvin avea să-l întâlnească pe Bufon şi că de aici vor rezulta consecințe imprevizibile. În afară de Alvin, Khedron reprezenta singurul individ din oraş care putea fi numit excentric – dar această particularitate îi fusese plănuită şi dăruită conştient de către întemeietorii Diasparului. Cu multă

vreme în urmă se constatase că, în absența infracțiunilor, ori a dezordinii sociale, o Utopie ar fi devenit destul de repede insuportabil de plictisitoare. Dată fiind natura lucrurilor, nu se putea garanta menținerea entropiei sociale la un nivel optim. Iar dacă erau legiferate şi programate infracțiunile, atunci încetau să mai fie infracțiuni.

Soluția o constituia Bufonul, o idee naivă la prima vedere, dar în fapt profundă şi subtilă. În toată istoria Diasparului erau mai puțin de două sute de persoane a căror moştenire mentală îi recomanda pentru acest rol aparte. Ei dețineau anumite privilegii ce-i protejau de consecințele acțiunilor lor, deşi se număraseră Bufoni ce depăşiseră măsura şi plătiseră prin singura pedeapsă posibilă în Diaspar: aceea de a fi exilați în viitor, înainte de sfârşitul actualei încarnări.

În rare şi imprevizibile ocazii, Bufonul răsturna oraşul cu susu-n jos, prin feste gigantice, glume extrem de complexe, atacuri elaborate împotriva unei credințe la modă, ori a unui mod de viață. Denumirea de „Bufon" se potrivea ca o mănuşă. Cândva existaseră indivizi cu sarcini similare, acționând cam în aceleaşi limite... Pe vremurile regilor şi a ale curților regale.

— Cel mai bine ar fi să vorbim deschis unul cu celălalt, propuse Jeserac. Amândoi ştim că Alvin este un Unic, că nu a mai trăit o altă viață în Diaspar. Poate că tu ghiceşti mai bine decât mine implicațiile acestui adevăr. Eu mă îndoiesc că în oraş pot avea loc evenimente neprevăzute, prin urmare apariția lui Alvin trebuie să aibă un scop anume. Dacă îşi va atinge acest scop, necunoscut mie, nu ştiu. Nu ştiu nici dacă este un scop bun sau rău, nici măcar nu-mi imaginez despre ce ar putea fi vorba.

— Dacă e legat de exteriorul oraşului?

Jeserac zâmbi răbdător. Bufonul glumea, aşa cum era de aşteptat din partea lui.

— I-am spus ce se află acolo; ştie că în exteriorul Diasparului nu se găseşte decât deşertul. Du-l să vadă, poate că tu cunoşti o cale de ieşire. E posibil ca după aceea să se lecuiască de această ciudățenie.

— Cred că a privit deja realitatea de afară, şopti Khedron, dar numai pentru sine.
— Eu unul cred că Alvin este fericit, reluă Jeserac. Nu are nici o legătură stabilă şi e greu de crezut că ar putea să aibă, atâta vreme cât suferă de această obsesie. Însă la urma urmelor, este încă foarte tânăr! Va depăşi faza actuală şi se va integra în viața normală a oraşului.
Jeserac vorbea parcă pentru a se convinge pe sine însuşi, iar Khedron se întrebă dacă îşi credea propriile cuvinte.
— Spune-mi, Jeserac, interveni el brusc, Alvin cunoaşte faptul că nu e cel dintâi Unic?
Jeserac îl privi surprins, apoi rosti cu o uşoară urmă de sfidare:
— Trebuia să fi bănuit că tu ştii cel mai bine. Câți Unici a numărat întreaga istorie a Diasparului?
— Paisprezece, răspunse fără şovăială Khedron. Exceptându-l pe el.
— Ai informații mai precise decât aş putea obține eu, constată cu tristețe Jeserac. Îmi poți spune ce s-a întâmplat cu ceilalți?
— Au dispărut.
— Mulțumesc, asta o ştiam deja. E motivul pentru care i-am povestit băiatului cât mai puține despre predecesorii săi; în starea lui prezentă nu i-ar fi de mare ajutor. Mă pot bizui pe discreția ta?
— Deocamdată, da. Vreau să-l studiez şi eu, tainele m-au atras dintotdeauna, iar în Diaspar misterele nu sunt în număr mare. Poate că Soarta va aranja o festă, pe lângă care toate eforturile mele să pară extrem de modeste. Şi dacă se va întâmpla aşa, vreau să mă asigur că voi asista la deznodământ.
— Îți place să vorbeşti în enigme, îi reproşă Jeserac. Concret, ce anume anticipezi?
— Nu consider că bănuielile mele ar fi mai corecte decât ale tale. Totuşi, presupun că nici eu, nici tu, nici altcineva din

Diaspar nu-l va opri pe Alvin atunci când el va decide ce să facă. Ne aşteaptă câteva secole foarte interesante!

Multă vreme după ce imaginea lui Khedron dispăruse, Jeserac rămase nemişcat, fără a se mai apleca spre matematică. Îl apăsa o presimţire, un sentiment pe care nu-l mai încercase până atunci. Pentru o fracţiune de secundă se întrebă dacă n-ar fi trebuit să solicite o audienţă înaintea Consiliului, dar nu însemnă să stârnească o zarvă ridicolă, lipsită de orice temei real? Poate că întreaga afacere nu era decât o glumă stranie şi complicată a lui Khedron, deşi nu-şi închipuia de ce fusese ales tocmai el drept cal de bătaie.

Analiză faptele cu atenţie, din toate perspectivele posibile.

Probabil cea mai potrivită atitudine era să aştepte şi să vadă ce va fi.

Alvin nu pierdu timpul. Află despre Khedron tot ceea ce se putea. Ca de obicei, Jeserac constitui principala lui sursă de informaţii. Tutorele îi relată în linii mari discuţia cu Khedron, adăugând şi puţinul cunoscut de el. În măsura în care aşa ceva era posibil în Diaspar, Bufonul era un singuratic: nimeni nu ştia unde locuia, nici alte amănunte despre modul lui de viaţă. Ultima lui farsă fusese mai degrabă o glumă de copil neastâmpărat, ducând la o paralizie generală a căilor mobile. Asta se întâmplase cu cincizeci de ani în urmă. Cu o sută de ani mai înainte, crease un soi de dragon cu un comportament extrem de scandalos, ce bântuise prin oraş consumând toate exemplarele existente ale lucrărilor celui mai popular sculptor. Artistul însuşi, alarmat în clipa când dieta unică a animalului devenise evidentă, îşi făcuse urma pierdută, şi nu se mai ivise decât după ce monstru! dispăruse, la fel de misterios precum apăruse.

Din aceste relatări, un lucru reieşea cu limpezime: Khedron cunoştea foarte bine maşinile şi energiile ce conduceau oraşul, le putea supune voinţei sale într-un mod pe care nimeni altul nu mai reuşise să-l imite. Probabil că exista un control superior de siguranţă, capabil să oprească un Bufon

prea ambițios din a pricinui stricăciuni permanente şi ireparabile în structura complexă a Diasparului.

Alvin înregistră informațiile, dar nu încercă să-l contacteze pe Khedron. Deşi avea multe întrebări, independența lui încăpățânată – poate singura trăsătură cu adevărat unică printre calitățile sale – îl determinase să descopere cât mai multe de unul singur. Declanşase o acțiune ce ar fi putut să-l preocupe ani de zile, însă atâta vreme cât simțea că înaintează către țintă, se simțea fericit.

Aidoma unui explorator din vechime în căutarea unui ținut necunoscut, ci începuse cercetarea sistematică a Diasparului. Petrecea zile şi săptămâni rătăcind prin turnurile de la marginea oraşului, în speranța că undeva va descoperi o trecere spre lumea din exterior. Pe parcursul cercetărilor găsi multe guri de aerisire, deschizându-se sus deasupra deşertului, însă toate zăbrelite. Dar chiar dacă nu ar fost închise, înălțimea de aproape doi kilometri constituia un impediment decisiv pentru o încercare de evadare.

Nu descoperi nici o ieşire, deşi exploră o mie de coridoare şi zece mii de săli pustii. Clădirile investigate se aflau în perfecta şi imaculata stare pe care locuitorii Diasparului se obişnuiseră s-o accepte ca făcând parte din ordinea firească a lucrurilor. Uneori, Alvin întâlnea câte un robot în control, întotdeauna îl supunea tirului întrebărilor, însă nu afla nimic, deoarece maşinile întâlnite nu erau programate să răspundă gândurilor sau vorbelor umane. Deşi conştiente de prezența lui, plutind politicoase într-o parte, ele refuzau să se angajeze în discuții.

Treceau zile întregi în care Alvin nu vedea nici o ființă omenească. Dacă se simțea înfometat, intra într-un apartament şi comanda o masă. Aparate miraculoase, spre a căror existență îşi arunca arareori vreun gând, se trezeau la viață după eoni de hibernare. Tiparele stocate în memorii pâlpâiau la granița realității şi începeau să organizeze şi să distribuie materia controlată. În modul acesta, un fel de mâncare preparat de un chef, cu un milion de ani în urmă,

era chemat în existență, să încânte papilele gustative, ori să satisfacă pur şi simplu foamea.

Singurătatea acestei lumi pustii – carapacea goală ce înconjura inima vie a oraşului – nu-l deprima pe tânăr. Era obişnuit cu singurătatea, pe care o simțea chiar şi atunci când se găsea printre cei considerați de el prieteni. Explorarea înfrigurată ce îi absorbea în întregime energia şi interesul, îl făcea să uite de misterul apariției sale şi de anomalia ce îl izola de ceilalți.

Cercetase mai puțin de o sutime din perimetrul oraşului, când decise că-şi pierde vremea. Hotărârea nu era rezultatul lipsei de răbdare, ci era cauzată de bunul simț. Dacă necesitatea avea să se ivească, el era pregătit să se întoarcă şi să-şi termine misiunea impusă, chiar dacă ar fi durat o viața. Văzuse însă destul ca să se convingă că ieşirea din Diaspar, dacă exista, nu putea fi găsită prea uşor. Dacă nu cerea ajutorul unuia mai învățat decât el, ar fi pierdut secole într-o căutare poate inutilă.

Jeserac îi declarase că nu cunoştea calea spre exterior şi că se îndoia că ar fi existat vreuna. Interogate de Alvin, automatele de informații scotociseră zadarnic în memoriile lor aproape infinite. Erau în stare să explice fiecare amănunt al istoriei Diasparului, începând cu primele tentative de înregistrare a datelor, mergând până la bariera dincolo de care Epoca Zorilor rămânea de-a pururi ascunsă. Dar întrebării simple a lui Alvin nu-i puteau răspunde, ori poate că o putere superioară le interzicea să o facă.

Se văzu nevoit să-l caute pe Khedron.

Şapte

— Ți-a luat ceva timp, totuşi ştiam că, mai devreme sau mai târziu, mă vei vizita.

Siguranța lui Khedron îl irita pe tânăr; nu-i plăcea să-şi vadă comportamentul prezis cu atâta precizie. Se întrebă dacă Bufonul îi urmărise căutările, ori dacă ştia exact ce anume încercase.

— Vreau să găsesc o ieşire din oraş, declară răspicat. Trebuie să existe şi cred că m-ai putea ajuta s-o găsesc.

Un moment, Khedron tăcu. Dacă dorea, putea încă întoarce spatele drumului ce se deschisese înaintea lui, conducând spre un viitor ce-i depăşea puterile de premoniție. Un altul n-ar fi ezitat; nici un locuitor al oraşului, n-ar fi îndrăznit să deranjeze fantomele din vremuri moarte cu milioane de secole în urmă. Poate că nu era nici un pericol, poate că nimic nu era în stare să modifice încremenirea veşnică a Diasparului. Însă dacă exista posibilitatea apariției în lume a unui lucru nou şi straniu, acum era ultima ocazie pentru a împiedica această apariție.

Actuala ordine a lucrurilor în mulțumea pe Khedron. Adevărat, din când în când tulbura el ordinea aceea, dar numai superficial. Era un critic şi nu un revoluționar. Dorea să stârnească numai vălurele pe suprafața acelui fluviu temporal, însă cursul refuza să-l schimbe. Înclinația spre aventură, cu excepția celei pur mentale, îi fusese eliminată la fel de grijuliu şi de atent ca ia toți ceilalți locuitori ai Diasparului.

Totuşi mai avea, aproape stinsă, o scânteie de curiozitate, trăsătura care reprezentase cândva darul cel mai de preț al Omului. Şi era pregătit să-şi asume un anume risc.

Îl privi pe Alvin şi încercă să-şi amintească propria lui tinerețe, visele vechi de cinci sute de ani. Orice clipă a trecutului pe care voia s-o revadă era încă limpede şi bine definită în memorie. Precum mărgelele unui şirag, viața prezentă şi cele dinaintea ei se succedau una câte una; el putea apropia mental şi să examineze pe oricare dintre ele. Majoritatea bătrânilor Khedroni îi erau acum străini; tiparele de bază erau aceleaşi, însă greutatea experienței îi separa pentru totdeauna. Dacă ar fi dorit; şi-ar fi scos complet din minte încarnările anterioare înainte de a reintra în Palatul Creației, să doarmă până la următoarea trezire. Dar aşa ceva ar fi însemnat un fel de moarte, iar el nu se simțea pregătit pentru ea. Prefera să continue să adune tot ceea ce-i oferea

viața, aidoma unui nautil adăugând răbdător celule noi pe spirala ființei sale lent crescătoare.
În tinerețe, Khedron nu se deosebise cu nimic de tovarăşii săi. Preluase rolul căruia îi fusese destinat cu multă vreme în urmă, abia în momentul când depăşise vârsta critică şi amintirile latente îi reveniseră. Uneori nutrea un resentiment, gândindu-se că inteligențele care înălțaseră cu atâta măiestrie Diasparul erau capabile chiar şi acum, după atâta vreme, să-l manevreze ca pe o marionetă. Poate că se ivise, iată, şansa prea mult amânatei răzbunări. Apăruse un nou actor, capabil să tragă cortina finală peste o piesă cu prea multe acte.
Simpatia față de cineva a cărui singurătate era chiar mai profundă decât a sa, plictiseala produsă de, mileniile cu repetări continue şi simțul drăcesc al farsei au constituit factorii care l-au determinat pe Khedron să acționeze.
— Poate te voi ajuta, îi spuse lui Alvin. Nu vreau totuşi să-ți trezesc speranțe neîntemeiate. Aşteaptă-mă peste o jumătate de ceas la intersecția dintre Raza Trei şi Inelul Doi. În cel mai rău caz îți promit o călătorie interesantă.
Alvin ajunse cu zece minute mai devreme în locul întâlnirii, situat în capătul opus al oraşului. Aşteptă răbdător, în vreme ce căile mobile curgeau într-una pe lângă el, purtând pasageri mulțumiți şi calmi spre treburi lipsite de importanță. În cele din urmă, zări în depărtare silueta înaltă a lui Khedron şi după încă o clipă, se găsi pentru prima data alături de Bufon. Nu mai era o imagine tridimensională; când îşi atinseră palmele în salutul străvechi, Khedron se dovedi cât se poate de real.
Bufonul se aşeză pe o balustradă din marmură şi-l studie pe Alvin cu o curiozitate nedisimulată.
— Mă-ntreb, începu el, dacă ştii ce-mi ceri. Şi mai ales, ce vei face dacă îți ofer ceea ce-mi ceri? Crezi, într-adevăr, că ai fi capabil să părăseşti oraşul, presupunând că descoperi o ieşire?
— Sunt sigur, replică curajos tânărul, dar Khedron îi citi incertitudinea din glas.

— Atunci dă-mi voie să-ți spun un lucru de care poate nu-ți dai seama. Vezi turnurile de acolo? Arătă spre vârfurile gemene ale Centralei Energetice şi ale Palatului Consiliului, aflate față în față pe malurile unui canion adânc de doi kilometri. Să zicem că aş instala între ele, acolo sus, o punte perfect imobilă, dar lată de numai cincisprezece centimetri. Ai avea curajul să treci pe ea de la un turn la celălalt?

Alvin ezită.

— Nu ştiu, răspunse într-un târziu. Cred că nici n-aş încerca.

— Sunt absolut sigur că n-ai putea-o face niciodată. După mai puțin de zece paşi, ai ameți şi te-ai prăbuşi în gol. Totuşi, dacă aceeaşi punte s-ar găsi la numai zece centimetri deasupra solului, ai merge pe ea fără dificultate.

— Şi ce dovedeşte asta?

— Mă ajută să-ți explic un lucru similar. În cele două experiențe, puntea este absolut identică. Unul din roboții pe care îi întâlneşti din când în când ar parcurge-o cu aceeaşi uşurință şi la nivelul solului, şi suspendată între clădiri. Noi însă nu, deoarece ne temem de înălțime. Poate că această teamă este ilogică, însă-i prea puternică pentru a o ignora. Face parte din noi, ne naştem şi trăim cu ea, ori poate prin ea.

În acelaşi fel ne temem de spațiu. Arată oricărui locuitor al Diasparului un drum care să ducă afară, un drum chiar identic cu cel din fața noastră, şi nu va porni pe el. Se va întoarce, aşa cum şi tu te-ai întoarce de pe puntea dintre turnuri.

— Dar de ce? întrebă Alvin. Trebuie să fi existat o vreme când-

— Ştiu, ştiu, încuviință Khedron. Cândva oamenii străbăteau întreaga lume, ba chiar zburau spre stele. Ceva i-a schimbat, li s-a imprimat frica. Tu singur îți închipui că nu o ai. Ei bine, vom vedea. Am să te conduc în Palatul Consiliului.

Palatul era una dintre cele mai înalte clădiri din oraş, fiind aproape complet ocupat de maşinăriile ce constituiau

adevărații administratori ai Diasparului. În apropiere de vârful Iui se găsea sala unde se întrunea Consiliul, în acele rare ocazii când se iveau probleme ce impuneau dezbaterea.

Intrarea largă îi înghiți pe amândoi. Khedron avansa în lumina aurie. Alvin nu mai intrase niciodată până atunci în Palatul Consiliului. Nu exista nici o interdicție în acest sens – de fapt, în Diaspar se numărau puține interdicții – însă, precum ceilalți locuitori, privea clădirea cu un soi de respect pe jumătate religios. Într-o lume lipsită de divinități, Palatul Consiliului era edificiul cel mai asemănător cu un templu.

Fără să şovăie, Bufonul îl conduse pe Alvin de-a lungul coridoarelor, în josul rampelor, concepute fără doar şi poate pentru maşini, nu pentru oameni. Unele coborau în zig-zag cu pante atât de abrupte, încât ar fi fost imposibil să te menții pe ele dacă direcția gravitației n-ar fi fost rotită, pentru compensare.

În cele din urmă ajunseră la o uşă; ea glisă silențios, deschizându-se la apropierea lor, după care se închise. În față se afla o alta, ce ramase nemişcată de astă-dată… Khedron nu schiță nici un gest să o atingă, ci se opri înaintea ei.

După o scurtă pauză, se auzi o voce:

— Spuneți-vă numele, vă rog.

— Sunt Khedron Bufonul. Însoțitorul meu e Alvin.

— În ce problemă?

— Simplă curiozitate.

Spre surpriza tânărului, uşa se deschise. Din experiență personală, ştia că răspunsurile glumețe date automatelor duceau întotdeauna la confuzie şi la revenire în punctul inițial. Maşina care-l chestionase pe Khedron trebuia să fie extrem de sofisticată, să se afle pe una din treptele, superioare ale ierarhiei Computerului Central.

Nu mai întâlniră alte bariere, deşi Alvin bănuia că trecuseră mai multe teste fără să-şi dea seama. În final, un coridor scurt îi conduse într-o sală rotundă, cu podeaua sub nivelul coridorului, iar în podeaua aceea se găsea ceva atât de uimitor, încât pentru o clipă, Alvin fu copleşit. Privea întregul

Diaspar, pe macheta întinsă înaintea lui, cu cele mai înalte construcții ajungându-i abia până la umăr.
Pierdu mult timp căutând locuri familiare şi remarcând privelişti neaşteptate, încât abia târziu examină şi restul sălii. Pereții erau acoperiți cu pătrate microscopice, albe şi negre. Dispunerea lor se făcea absolut aleator, iar când deplasa brusc ochii, avea impresia unei pâlpâiri rapide, în ciuda absenței vreunei modificări reale. Dispuse la distanțe egale în jurul sălii, se aflau automate cu comenzi manuale, fiecare prevăzut cu display şi fotoliu pentru operator.
Khedron îl lăsă pe Alvin să cerceteze totul. După aceea indică macheta oraşului şi întrebă:
— Ştii ce reprezintă?
Alvin fu tentat să spună „Un model", dar răspunsul părea atât de evident, încât intui că nu e cel corect. Scutură din cap şi-l aşteptă pe Bufon să vorbească.
— Dacă îți aduci aminte, începu bărbatul, ți-am spus cândva cum este menținut oraşul – în Băncile Memoriei care păstrează configurația nealterată. Băncile respective se găsesc pretutindeni în jurul nostru, depozite gigantice de informații, definind complet oraşul aşa cum este el acum. Fiecare atom al Diasparului se află înregistrat de forțe uitate de noi, în matricile îngropate în aceşti pereți.
Arătă spre macheta Diasparului, perfectă în cele mai mici detalii.
— Nu e un model; în fapt, nu există din punct de vedere material. Este doar proiecția imaginii din Băncile Memoriei şi deci e absolut identică cu oraşul în sine. Aparatele din jurul sălii îți permit să examinezi orice porțiune doreşti, s-o priveşti în mărime naturală, ori amplificată. Ele sunt utilizate atunci când se execută modificări în oraş, deşi a trecut foarte multă vreme de când nu s-au mai făcut astfel de schimbări. Aici trebuie să vii dacă doreşti să cunoşti Diasparul. În câteva zile petrecute în această cameră vei învăța mai mult decât într-o viață de explorare.
— Extraordinar, şopti Alvin. Câți ştiu că există aşa ceva?

— Oh, destui, însă îi interesează prea puțin. Consiliul vine uneori aici. Nu se face nici o schimbare în oraş dacă nu sunt prezenți cu toții. Şi nici atunci, dacă Ordinatorul Central nu o aprobă. Nu cred că sala e vizitată de mai mult de două-trei ori pe an.

Tânărul dorea să ştie cum de reuşise Khedron să pătrundă acolo, apoi îşi aminti că multe din şotiile mai rafinate ale Bufonului indicau o cunoaştere a mecanismelor interne ale oraşului, dobândită numai printr-un studiu extrem de profund. Probabil că unul din privilegiile Bufonului îl constituia accesul oriunde dorea. Alvin n-ar fi putut să descopere o călăuză mai nimerită în secretele Diasparului.

— Ceea ce cauți e posibil să nu existe, spuse Khedron, dar dacă există, numai aici îl vei găsi. Să-ți arăt cum se operează monitoarele.

Următorul ceas Alvin îl petrecu învățând să manevreze comenzile unui monitor. Putea alege orice punct al oraşului şi să-l examineze la orice scară de mărire. Străzi, turnuri şi căi mobile fulgerau pe ecran la schimbarea coordonatelor. I se părea că e un spirit atoatevăzător, capabil să se deplaseze fără efort peste întregul Diaspar, nestânjenit de obstacolele fizice.

În realitate nu cerceta Diasparul. Se mişca prin celulele de memorie, privind imaginea de vis a oraşului: visul ce avusese forța de a menține adevăratul Diaspar neatins de timp vreme de un miliard de ani. Vedea doar acea parte permanentă a oraşului: oamenii de pe străzi nu apăreau în imagini. Însă pentru el nu importa. Nu-l interesa decât lumea din metal şi piatră unde se găsea întemnițat, nu şi aceia ce-i împărtăşeau soarta – chiar dacă ei se aflau acolo de bună voie.

Căutând, găsi Turnul lui Loranne şi parcurse grăbit coridoarele şi pasajele deja explorate. Când imaginea grilajului – de stâncă îi crescu înaintea ochilor, aproape că simți vântul rece ce suflase fără încetare aproape jumătate din istoria omenirii şi care continua să sufle în prezent. Se apropie de una din ferestruicile peretelui, privi afară… şi nu

văzu nimic. Pentru un moment şocul fu atât de mare încât mai că se îndoi de propriile sale amintiri. Oare imaginea pustiului nu fusese altceva decât o închipuire?

Apoi înțelese. Deşertul nu făcea parte din Diaspar şi nici o proiecție a sa nu exista în lumea fantomă. Dincolo de zăbrelele de piatră se putea găsi orice, însă displayul n-avea ce să-i înfățişeze.

Era totuşi în stare să-i prezinte o imagine pe care nici un om în viața nu o zărise. Alvin avansă cu poziția observatorului dincolo de gratii, ieşind în neantul din afara oraşului. Reglă comanda direcției de cercetare înapoi, spre locul de unde pornise. Şi acolo se întindea Diasparul… văzut din exterior.

Pentru computere, pentru circuitele de memorie şi mecanismele ce creau imaginea privită de Alvin, era numai o problemă de perspectivă. Ele „cunoşteau” forma oraşului, deci o puteau prezenta aşa cum arăta din exterior. Însă deşi înțelegea cum fusese realizată proiecția, efectul ei asupra tânărului fu copleşitor. Cu spiritul, dacă nu şi în realitate, el evadase clin oraş. Părea să plutească în spațiu, la câțiva metri de zidul abrupt al Turnului lui Loranne. Pentru o clipă, privi suprafața cenuşie şi netedă din fața ochilor, apoi atinse comenzile şi coborî poziția observatorului spre sol.

Cunoscând posibilitățile minunatului instrument, planul de acțiune îi devenise clar. Nu mai era nevoie să irosească luni şi ani, explorând Diasparul din interior, cameră după cameră şi coridor după coridor. Din sala unde se afla acum se putea deplasa în exteriorul oraşului, remarcând imediat orice deschizătură spre deşert.

Senzația victoriei, a succesului, îl amețise şi simți nevoia să-şi strige bucuria. Se răsuci spre Khedron, dorind să-i mulțumească. Fără el n-ar fi izbutit să ajungă aici. Numai că acesta dispăruse şi lui Alvin nu-i luă decât o secundă să priceapă motivul.

El era probabil singurul individ din Diaspar în stare să privească imaginile de pe ecran. Khedron îl putea ajuta, dar până şi el era afectat de acea stranie teroare față de Univers,

care menținuse omenirea în mica ei carapace. Îl părăsise pe Alvin, lăsându-şi să-şi continue explorarea de unul singur.

Sentimentul izolării, ce pentru o clipă îi părăsise sufletul, începu să-l apese iarăşi. Nu avea însă timp pentru melancolie, avea multe de făcut. Reveni la ecran, reglă imaginea zidului şi începu să caute.

În următoarele săptămâni, Diasparul îl văzu rareori pe Alvin, dar puțini îi remarcară absența. Aflând că elevul său îşi petrecea mai tot timpul în Palatul Consiliului în loc să dea târcoale limitelor oraşului, Jeserac se simți uşurat, închipuindu-şi că acolo Alvin n-avea să aibă parte de necazuri. Eriston şi Etania îl căutară o dată sau de două ori acasă şi negăsindu-l, nu-şi făcuseră probleme. Cea mai insistentă se arătase Alystra.

Era păcat pentru propria ei linişte sufletească că se îndrăgostise de Alvin, când la dispoziție îi stăteau atâtea alternative mult mai potrivite. Alystra nu întâmpinase niciodată vreo greutate în alegerea partenerilor, însă în comparație cu Alvin, ceilalți bărbați pe care-i cunoştea nu erau altceva decât non-entități, turnați în aceeaşi matriță lipsită de trăsături caracteristice. Nu voia să-l piardă fără luptă; detaşarea şi indiferența lui constituiau o provocare căreia fata nu-i rezista.

Poate că motivele ei nu erau pe de-a întregul egoiste, şi mai degrabă materne decât sexuale. Actul naşterii fusese uitat, însă instinctele feminine de protecție şi compasiune continuau să dăinuie. Adevărat, Alvin era încăpățânat, încrezător în sine şi hotărât să-şi urmeze drumul propriu, totuşi Alystra îi simțise marea singurătate interioară.

Aflând că tânărul dispăruse, îl întrebă pe Jeserac ce se întâmplase. După o scurtă ezitare, acesta îi relatase totul. Dar dacă Alvin nu dorea pe nimeni lângă el, decizia îi aparținea exclusiv lui. Tutorele i se menținea într-o poziție neutră, cu toate că o plăcea pe Alystra şi spera ca influența ei să-l ajute pe Alvin să se adapteze vieții din Diaspar.

Faptul că Alvin îşi petrecea timpul în Palatul Consiliului însemna doar că se angajase într-un proiect de cercetare.

Opt.

Imaginea de pe display se topi după ce Alvin ridică mâinile de pe taste. Vreme de o clipă rămase nemişcat, privind dreptunghiul luminos care-i stăpânise gândurile săptămâni de zile. Făcuse înconjurul lumii; cu acel ecran cercetase fiece metru pătrat al zidurilor exterioare ale Diasparului. Cunoştea oraşul mai bine decât oricine în viață, exceptându-l poate pe Khedron, iar în prezent ştia că în ziduri nu se deschidea nici o trecere.

Totuşi, nu se simțea cuprins de disperare; nu se aşteptase niciodată să fie uşor, că va găsi de la prima încercare ceea ce căuta. Important era faptul că eliminase o posibilitate. Acum trebuia să le studieze pe celelalte.

Se sculă de pe scaun şi păşi către imaginea din centrul sălii. Îi venea greu să nu o considere un model real al oraşului, deşi ştia că nu e decât proiecția optică a configurației conținute de celulele de memorie explorate. Atunci când acționa asupra comenzilor monitorului, deplasându-şi observatorul în Diaspar, un punct luminos se mişca pe suprafața machetei, încât vedea cu exactitate încotro se îndrepta. Punctul respectiv constituise o călăuză utilă în prunele zile, numai că puțin după aceea devenise atât de expert în reglarea coordonatelor, încât se dispensase de ajutorul acestuia.

Oraşul se întindea la picioarele sale; îl privea de sus, precum un zeu, iar mintea îi analiza, pe rând, paşii următori.

Dacă absolut totul dădea greş, problema avea o singură soluție. Diasparul era menținut într-o stază permanentă de către circuitele sale, încremenit conform configurației din memorii. Însă şi configurația respectivă putea fi modificată, iar atunci oraşul s-ar fi schimbat. Ar fi fost posibil să reproiecteze o secțiune a zidului exterior, astfel încât ea să conțină o poartă, să introducă noul proiect în monitoare şi să lase oraşul să se remodeleze după noua sa concepție.

Bănuia dealtfel că porțiunile destul de întinse de pe tastatura monitorului, al căror scop nu-i fusese explicat de către Khedron, se utilizau tocmai pentru aceste modificări. Ar fi fost inutil să experimenteze cu ele; asemenea comenzi erau blocate, putând fi utilizate numai cu acordul Consiliului şi cu aprobarea Computerului Central. Iar şansele să obțină acordul Consiliului erau infime, chiar dacă şi-ar fi pregătit argumente sensibile vreme de decenii ori chiar secole. În plus, ideea nu-l atrăgea câtuşi de puțin.

Îşi întoarse gândurile spre cer. Uneori, în fantezii pe care se ruşina să şi le amintească, îşi imaginase că redobândise libertatea văzduhului la care omul renunțase cu atâta timp în urmă. Ştia că odată cerurile Pământului fuseseră brăzdate de forme ciudate. Nave gigantice, purtând uneori comori necunoscute, soseau din adâncurile spațiului pentru a poposi în legendarul Port al Diasparului. Însă Portul se aflase în exteriorul oraşului; cu eoni în urmă nisipurile îl îngropaseră. Alvin putea doar să viseze că, undeva în labirinturile Diasparului, se mai găsea tăinuită o maşinărie zburătoare. Dar de crezut nu credea aşa ceva. Chiar şi atunci când aparatele de zbor personale se utilizau în mod curent, era imposibil ca ele să fi fost acceptate vreodată în interiorul oraşului.

Pentru o clipă se pierdu în vechiul şi familiarul vis. Se imagină stăpânul cerului; lumea se întindea sub el, poftindu-l să călătorească oriunde ar fi dorit. Ceea ce vedea nu constituia lumea epocii sale, ci lumile pierdute ale Zorilor – o panoramă bogată şi vie, cu dealuri, lacuri şi păduri. Simți o invidie amară față de necunoscuții săi strămoşi, care zburaseră liberi peste întregul Pământ, lăsându-i frumusețea să apună.

Visele amăgitoare erau însă inutile. Se smulse din atmosfera lor şi reveni în prezent. Dacă cerul era inaccesibil, iar drumul pe sol barat, ce mai rămânea?

Ajunsese din nou într-un punct unde avea nevoie de ajutor, deoarece nu mai putea progresa numai prin propriile-i

eforturi. Nu-i plăcea să recunoască, dar era suficient de cinstit să nu nege faptul. Inevitabil, gândurile i se îndreptară spre Khedron.

Alvin nu reuşise niciodată să decidă dacă Bufonul îi plăcea sau nu. Era mulțumit că-l întâlnise, recunoscător pentru asistență şi simpatie. În Diaspar nu exista nimeni altcineva cu care să aibă atâtea gânduri în comun, şi totuşi anumite trăsături din personalitatea bărbatului îl călcau pe nervi. Poate că de vină era aerul acestuia de detaşare ironică, ce uneori lăsa impresia că, în secret, râdea de eforturile lui Alvin, chiar dacă aparent îl ajuta cum putea mai bine. Din această cauză, ca şi datorită independenței şi încăpățânării sale înnăscute, Alvin ezita să-l solicite pe Bufon altcândva decât într-un caz extrem.

Stabiliseră să se întâlnească într-o rotondă mică, nu departe de Palatul Consiliului. În oraş se aflau numeroase asemenea locuri izolate, la numai câțiva metri de artere foarte circulate şi cu toate acestea complet separate de ele. De obicei, aici se ajungea doar pe jos, după un ocol destul de lung; alteori se găseau în centrul unor labirinturi rafinat concepute, ceea ce le sporea izolarea. Alegerea unui astfel de loc pentru întâlnire îl caracteriza pe Khedron.

Rotonda nu avea un diametru mai mare de cincizeci de paşi şi era ascunsă în interiorul unei clădiri uriaşe. Nu părea totuşi să aibă limite fizice definite, fiind înconjurată de un material albastru-verzui translucid, strălucind cu o lumină palidă, internă. În ciuda faptului că perimetrul nu era vizibil, fusese astfel construită încât nu exista pericolul să te simți pierdut într-un spațiu infinit. Ziduri joase, mai scunde decât înălțimea pieptului şi întrerupte la distanțe egale de ieşiri, reuşeau să dea impresia unui adăpost sigur, fără de care nimeni din Diaspar nu s-ar fi simțit pe de-a-ntregul liniştit. Când sosi Alvin, Khedron examina un perete. Suprafața acestuia era acoperită cu un mozaic complex de gresii colorate, atât de fantastic combinate încât Alvin nici nu încerca să înțeleagă ce reprezenta.

— Priveşte mozaicul ăsta, rosti Bufonul. Nu observi nimic ciudat?

— Nu, recunoscu tânărul după o scurta inspecție. Pe mine mă lasă rece… dar nu-i nimic straniu aici.

Khedron trecu degetele peste gresiile multicolore.

— Nu prea ai spirit de observație, remarcă el. Uite-te la muchii – vezi cum s-au rotunjit? Aşa ceva vezi arareori în Diaspar. Uzura… sfărâmarea materiei sub asaltul timpului, îmi amintesc o vreme când locul acesta era nou-nouț, doar cu optzeci de mii de ani în urmă, în ultima mea viață. Dacă mă voi întoarce peste alte zece vieți, voi găsi gresiile complet tocite.

— Nu văd nimic surprinzător, replică Alvin. În oraş există şi alte lucrări de artă, nu îndeajuns de bune pentru a fi păstrate în circuitele de memorie, dar nici îndeajuns de rele pentru a fi distruse. Bănuiesc că, într-o bună zi, un alt artist va face aici o treabă mai bună. Iar lucrarea aceea va fi protejată împotriva uzurii.

— L-am cunoscut pe cel ce a făcut zidul acesta, reluă Khedron continuând să cerceteze crăpăturile mozaicului. E curios că mi-o amintesc, căci pe individ nu-l mai țin minte. Probabil nu l-am plăcut şi de aceea l-am şters din amintiri. Râse scurt: Poate că mozaicul l-am făcut chiar eu, într-una din perioadele mele de inspirație artistică şi am fost atât de iritat când oraşul a refuzat să-l treacă în eternitate, încât am hotărât să uit toată afacerea. Uite. Ştiam că se va rupe!

Izbutise să desprindă o aşchie dintr-o gresie aurie şi părea extrem de mulțumit de micul sabotaj. Aruncă bucățica pe jos, adăugând:

— Acum roboții de întreținere vor fi nevoiți să întreprindă ceva!

Alvin înțelese că era o lecție pentru el. I-o spunea straniul instinct, cunoscut sub numele de intuiție, care părea să urmeze scurtături inaccesibile logicii simple. Privi aşchia aurie de la picioare, încercând să o asocieze cumva cu problema sa.

Nu-i fu dificil să găsească răspunsul, odată ce realiză că un astfel de răspuns era posibil.

— Pricep ce încerci să-mi spui. În Diaspar sunt multe lucruri ce nu sunt păstrate în circuitele de memorie, lucruri pe care nu le-aş găsi în monitoarele din Palatul Consiliului. Dacă aş fi mers acolo şi aş fi căutat acest perete, nu l-aş fi descoperit.

— Ba zidul cred că da, însă pe el nu s-ar fi aflat nimic.

— Da, am înțeles, încuviința Alvin prea nerăbdător să mai despice firul în patru. În acelaşi mod, ar putea exista părți ale oraşului niciodată înscrise în circuitele de memorie, dar care să nu fi dispărut încă. Nu înțeleg însă cum mă ajută asta pe mine. Ştiu că zidul exterior există… şi că nu are nici o deschidere în el.

— Poate că nici nu se există vreo ieşire, reflectă Khedron. Nu-ți promit nimic, dar cred că monitoarele ne-ar învăța foarte multe – dacă le-ar permite-o Computerul Central. Şi cred că a început să te placă.

Pe drumul spre Palat, Alvin medită la ultima remarcă. Până atunci considerase că accesul la monitoare se datora exclusiv lui Khedron. Nu se gândise că la mijloc ar fi putut fi şi o anume calitate a sa. Faptul că era un Unic avea multe dezavantaje; o serie de compensații îi păreau normale.

În sala unde Alvin petrecuse atâtea ore, imaginea oraşului continua să domine. De astă dată o privi cu alți ochi; lucrurile reprezentate existau în realitate, numai că… probabil nu întreg Diasparul era reprodus acolo. Adevărat, orice nepotriviri ar fi fost minore şi, din câte îşi dădea seama, imposibil de detectat.

— Am mai încercat cu mulți ani în urmă, însă comenzile au rămas blocate. Poate acum mă vor asculta.

Întâi încet, apoi cu tot mai multă siguranță pe măsură ce-şi reamintea vechile cunoştințe, degetele lui Khedron se deplasară pe pupitru, oprindu-se pentru o clipă în punctele nodale ale grilei senzitive.

— Cred că e corect, zise în cele din urmă. Oricum, vom vedea imediat.

Ecranul se aprinse, dar în locul imaginii la care se aşteptase Alvin, apăru un mesaj cel puţin ciudat:

REGRESIUNEA VA ÎNCEPE DUPĂ CE STABILIŢI VITEZA

— Ce prost sunt, mormăi Khedron. Am făcut totul bine, dar am uitat ce-i mai important. Degetele i se mişcară sigure pe taste, şi când mesajul dispăru de pe ecran, se răsuci să privească macheta.

— Fii atent, Alvin. Cred că amândoi vom afla ceva nou despre Diaspar.

Tânărul aşteptă răbdător, însă nu se petrecu nimic. Imaginea oraşului continua să plutească înainte, în toată splendoarea ei familiară. Tocmai voia să-l întrebe pe Khedron ce anume trebuia să se întâmple, când o mişcare bruscă îi atrase atenţia. Întoarse capul rapid într-acolo. Nu fusese decât un licăr, o străfulgerare de abia întrevăzută şi nu reuşi să distingă ceva clar.

Nu se modificase nimic, Diasparul era la fel cum fusese întotdeauna. Apoi văzu că Bufonul îl urmărea cu un zâmbet sardonic, aşa că studie iarăşi oraşul. De această dată, fenomenul avu loc exact sub ochii lui.

Una dintre clădirile de la marginea parcului dispăru brusc, înlocuită fiind instantaneu de o alta complet diferită. Transformarea fusese atât de rapidă încât dacă ar fi clipit, Alvin n-ar fi remarcat-o. Privi uluit oraşul subtil transformat, cu mintea în căutarea unui răspuns. Îşi aminti cuvintele apărute pe ecran, REGRESIUNEA VA ÎNCEPE… şi înţelese de îndată ce se întâmpla.

— Aşa arăta oraşul cu mii de ani în urmă, şopti el către Khedron. Ne întoarcem în timp!

— O definiţie sugestivă, nu tocmai exactă, replică Bufonul. Ceea ce se întâmplă în fapt, este că monitorul rememorează versiunile anterioare ale Diasparului. Când se fac modificări, circuitele de memorie nu sunt pur şi simplu golite. Informaţiile conţinute în ele sunt trecute în unităţi de stocare

secundare, de uncie sunt rechemate ori de câte ori apare nevoia. Am programat monitorul să regreseze prin unitățile respective cu viteza de o mie de ani pe secundă. Privim deja Diasparul de acum o jumătate de milion de ani, însă va trebui să ne întoarcem mult în timp pentru a vedea adevăratele schimbări. Voi mări viteza.

Reveni asupra comenzilor, iar în aceeaşi clipă nu doar o clădire, ci o întreagă stradă dispăru, înlocuită de un uriaş amfiteatru oval.

— Aha, Arena! exclamă Khedron. Îmi amintesc ce zarvă a provocat decizia de a scăpa de ea. Era rareori folosită, dar mulți continuau s-o admire cu nostalgie.

Monitorul rechema mult mai iute amintirile; imaginea Diasparului gonea în trecut cu milioane de ani pe minut, iar schimbările se efectuau atât de rapid încât ochiul nu mai era capabil să le urmărească în întregime. Alvin observă că modificările oraşului aveau o anumită ciclicitate; după o lungă staționare, urma o avalanşă de reconstrucții, urmată de o altă perioadă de inerție. Diasparul semăna cu un organism viu, obligat să-şi refacă puterile după fiecare explozie de creştere.

Pe parcursul acestor schimbări, configurația de bază a oraşului nu se modificase. Clădirile apăreau şi dispăreau, însă tiparul străzilor părea veşnic, iar parcul rămânea inima verde a Diasparului. Alvin se întrebă cât de mult putea sonda monitorul în trecut. Putea ajunge până la fondarea oraşului, să treacă prin vălul despărțind adevărurile istoriei de miturile şi legendele Zorilor?

Parcurseseră deja cinci sute de milioane de ani. Dincolo de zidurile Diasparului, însă în afara ştiinței monitoarelor, se afla un alt Pământ. Poate că existau oceane şi păduri, sau chiar oraşe pe care Omul nu le abandonase încă în prelunga sa retragere spre ultimul cămin.

Minutele se scurseră, fiecare un eon în micul univers al aparatelor. În curând, îşi spuse Alvin, se va atinge nivelul celei dintâi memorii stocate, iar regresia va lua sfârşit. Dar,

deşi lecția fusese fascinantă, nu înțelegea cum l-ar ti ajutat să scape din oraş, acum şi aici.

Printr-o bruscă şi tăcută implozie, Diasparul se contractă la o fracțiune din mărimea sa anterioară. Parcul dispăru, zidul mărginaş de turnuri gigantice, legate între ele, se evaporă. Oraşul din fața lor era deschis lumii deoarece drumurile radiale se întindeau spre limitele imaginii, neîntrerupte de nici o barieră. Acesta era Diasparul înainte ca marea transformare să se abată asupra omenirii.

— N-avem cum merge mai departe, rosti Khedron indicând ecranul, unde apăruseră cuvintele SFÂRŞITUL REGRESIUNII. Aceasta trebuie să fie cea mai veche imagine din celulele de memorie. Mă îndoiesc că înaintea ei s-au utilizat circuitele de eternitate; totul se uza în mod natural.

Alvin privi modelul străvechiului oraş. Se gândi la traficul pe care-l cunoscuseră acele drumuri, în vreme ce oamenii veneau şi plecau din toate colțurile lumii lor, şi alte altor lumi. Aceia fuseseră strămoşii săi, şi față de ei se simțea mai apropiat decât de actualii tovarăşi de viață. Dorea să-i vadă, să le cunoască gândurile atunci când umblau pe străzile unui Diaspar aflat la o distanță de un milion de ani. Totuşi gândurile lor nu puteau fi încărcate de fericire, deoarece ei trăiseră sub umbra Invadatorilor. În câteva secole aveau să întoarcă spatele gloriei şi să ridice un zid împotriva Universului.

Khedron deplasă imaginea displayului de vreo zece ori, înainte şi înapoi, prin scurta perioadă ce marca transformarea. Schimbarea dintr-un orăşel deschis într-o metropolă apărată de ziduri durase ceva mai mult de o mie de ani. Probabil că în acest răstimp, maşinile care serviseră cu atâta credință Diasparul, proiectaseră şi construiseră, iar în circuitele de memorie fuseseră introduse datele ce le permiteau îndeplinirea sarcinilor. Acolo intraseră şi structurile bazice ale tuturor indivizilor aflați în prezent în viață, astfel încât, la chemarea unui impuls, să poată fi înveşmântați în materie şi renăscuți în Palatul Creației. Într-

un anume fel şi Alvin trebuia să fi existat în lumea aceea străveche. Desigur, exista posibilitatea ca persoana sa să fie total sintetizată, să fi fost planificat de artişti, de ingineri ce lucraseră cu unelte de o inimaginabilă complexitate, cu un scop bine definit. Cu toate acestea, i se părea mai probabil ca el să constituie un amalgam al celor ce trăiseră şi păşiseră cândva pe acest Pământ.

Odată cu noul oraş, foarte puțin mai rămăsese din vechiul Diaspar; parcul îl acoperise aproape în întregime. Înainte de transformare, în centrul Diasparului existase un mic spațiu verde, înconjurând punctul de confluență ale arterelor radiale. Apoi se extinsese înzecit, ştergând atât străzi cât şi clădiri. Atunci se ridicase Mausoleul lui Yarlan Zey, înlocuind o gigantică construcție rotundă, aflată la intersecția străzilor. Alvin nu crezuse niciodată în legendele privind vechimea Mausoleului. Greşise.

— Crezi că putem explora imaginea aceasta, aşa cum am procedat cu cea Diasparului contemporan? rosti tânărul fulgerat de un gând.

Degetele lui Khedron alergară peste comenzile monitorului şi ecranul răspunse întrebării. De mult dispărutul oraş începu să se mărească sub ochii lor, în vreme ce poziția observatorului se deplasa pe străzile ciudat de înguste. Imaginile străvechi ale Diasparului continuau să fie la fel de limpezi şi de distincte precum cele ale oraşului unde trăiau ei în prezent. Timp de un miliard de ani, circuitele de memorie le mențინuseră într-o fantomatică existență, aşteptând momentul când cineva urma să le recheme. Şi într-adevăr, gândi Alvin, ceea ce vedea nu reprezenta o simplă rememorare. Era ceva mult mai complex… Era amintirea unei amintiri.

Nu ştia ce putea să învețe de acolo, sau dacă avea să-i fie de folos în căutare. Nu importa însă; privea fascinat în trecut, la o lume care existase pe vremea când oamenii încă mai rătăceau printre stele. Indică clădirea circulară, scundă, din centrul oraşului.

— Să începem de aici, îi propuse lui Khedron. Mi se pare un început la fel de bun ca oricare altul.

Poate că a fost pur şi simplu noroc, poate străfulgerarea unei amintiri străvechi, poate rezultatul logicii elementare. Nu conta deoarece, mai devreme ori mai târziu, oricum ar fi ajuns în acest punct – unde convergeau toate arterele radiale ale oraşului.

Avu nevoie de zece minute să descopere că ele nu se întâlneau acolo doar din considerente de simetrie… Avu nevoie de zece minute ca să ştie că lunga lui căutare îşi aflase sfârşitul.

Nouă.

Alystra constatase că era extrem de uşor să-i urmărească pe Alvin şi pe Khedron, fără ca aceştia să-şi dea seama. Păreau extrem de grăbiți – lucru în sine neobişnuit – şi nu priveau deloc în urmă. Era un joc amuzant urmărirea aceea pe căile mobile, ascunsul în spatele oamenilor, fără a-i scăpa pe cei doi din vedere. Mai târziu, țelul lor devenise evident; când părăsiră străzile şi intrară în parc, fu limpede că mergeau la Mausoleul lui Yarlan Zey. Parcul nu avea alte clădiri, iar oameni atât de grăbiți precum Alvin şi Khedron nu puteau fi interesați de peisaj.

Deoarece pe ultimele sute de metri până la Mausoleu nu avea unde să se ascundă, Alystra aşteptă dispariția celor doi printre umbrele blocurilor de marmură. Apoi, imediat după ce îi pierdu din vedere, se grăbi în susul pantei acoperite cu iarbă. Era absolut sigură că se putea piti în spatele unei coloane, până avea să afle ce intenționau Alvin şi Khedron; după aceea, n-aveau decât s-o descopere.

Mausoleul era alcătuit din două cercuri concentrice de coloane, adăpostind un atrium interior. Coloanele mascau întreg spațiul central, cu excepția unui sector. Alystra evită să se apropie din direcția respectivă şi pătrunse în Mausoleu pe una din intrările laterale. Depăşi prudentă primul cerc, nu zări pe nimeni, şi se furişă spre cel de-al doilea. Printre coloane îl zărea pe Yarlan Zey privind către intrarea

principală, peste parcul pe care-l construise, spre oraşul străjuit de el de atâta vreme.

Dar în toată pustietatea din marmură nu se mai afla nimeni. Mausoleul era gol.

În acel moment, Alvin şi Khedron se găseau la treizeci de metri sub pământ, într-o cutie cubică ai cărei pereți păreau să gonească permanent în sus. Aceea constituia singura indicație a deplasării; nu simțeau nici cea mai mică vibrație care să dovedească rapida lor afundare, coborârea spre o țintă nici acum bănuită pe de-a-ntregul.

Fusese absurd de uşor, căci drumul era deja pregătit. (De cine? se întrebase Alvin. De Computerul Central? Ori de însuşi Yarlan Zey, atunci când transformase oraşul?) Displayul le arătase puțul vertical, plonjând în adânc, însă nu-i urmaseră parcursul integral, deoarece imaginea dispăruse. Alvin înțelesese că monitorul nu deținea, şi probabil nici nu deținuse vreodată, informațiile solicitate.

De abia formulase gândul respectiv şi ecranul se iluminase din nou. Pe el apăruse un mesaj scurt, în limbajul simplificat, utilizat de maşini în comunicările cu oamenii din clipa în care obținuseră egalitatea intelectuală:

AŞEZAȚI-VĂ ACOLO UNDE PRIVEŞTE STATUIA – ŞI NU UITAȚI:

DIASPARUL N-A ARĂTAT ÎNTOTDEAUNA AŞA.

Ultimele cinci cuvinte erau scrise cu litere mai mari, iar înțelesul întregului mesaj deveni imediat limpede tânărului. Parolele mentale codificate fuseseră utilizate de foarte multă vreme pentru deschiderea unor uşi, sau acționarea unor automate. Iar „stați acolo unde priveşte statuia” – era chiar prea simplu.

— Mă întreb câți au citit mesajul ăsta? reflectă gânditor.

— Paisprezece, după câte ştiu eu, replică Khedron. Şi e posibil să mai fi fost şi alții.

Nu-şi detalie răspunsul enigmatic, iar Alvin era prea grăbit să-i ceară explicații.

Nu aveau cum să fie absolut siguri că mecanismele vor răspunde impulsului declanşator. Când ajunseră la Mausoleu, nu le trebui decât o secundă ca să descopere singura dală din pardoseală asupra căreia era ațintită privirea statuii lui Yarlan Zey. Într-adevăr, doar la prima vedere considerai că ea se uită spre oraş. Dacă te aşezai drept în fața statuii, vedeai că ochii îi erau aplecați, iar surâsul evaziv se adresa unui punct aflat imediat lângă intrarea în Mausoleu. Odată secretul aflat, nu mai rămăsese nici o îndoială. Alvin se deplasă pe dala adiacentă şi constată că Yarlan Zey nu-l mai privea.

Reveni lângă Khedron şi repetă mental cuvintele pe care Bufonul le rostise cu glas tare: „Diaspar n-a arătat întotdeauna aşa”. Imediat, de parcă nici nu trecuseră milioane de ani de la ultima lor funcționare, aparatele ce aşteptaseră răbdătoare reacționară. Dala de piatră începu să coboare lin în adâncuri.

Deasupra, pătratul albastru dispăru aproape imediat. Puțul se închisese; nu exista pericolul accidentării unui neatent. Pentru o clipă, Alvin se întrebă dacă o altă dală se materializase, s-o înlocuiască pe cea care îi purta, apoi hotărî că nu. Dala originală continua să fie la locul ei, iar cea de sub tălpile lor exista probabil doar pentru infinitezimale fracțiuni de secundă, recreându-se permanent tot mai jos, pentru a oferi iluzia unei coborâri continue.

Niciunul nu vorbi în vreme ce pereții goneau tăcuți pe lângă ei. Khedron se lupta din nou cu propria sa conştiință, gândindu-se dacă nu cumva de această dată mersese prea departe. Nu-şi imagina destinația, dacă aveau într-adevăr o destinație. Pentru întâia oară în viață, începea să priceapă înțelesul real al cuvântului „frică”.

Alvin însă nu se temea. Era prea surescitat. Aceeaşi senzație o încercase în Turnul lui Loranne, când privise deşertul necălcat de om şi văzuse stelele acoperind cerul nopții. Atunci doar întrevăzuse necunoscutul, acum înainta spre el.

Mişcarea pereților încetă. Pe una din laturile straniului paralelipiped se ivi o pată luminoasă, care crescu, devenind o uşă. Trecură prin ea, parcurseră un coridor scurt… şi ajunseră într-o gigantică sală circulară, ai cărei pereți se ridicau până la o sută de metri, formând o boltă.

Coloana prin interiorul căreia coborâseră părea mult prea subțire să susțină milioanele de tone de piatră de deasupra. De fapt nu părea de loc parte integrantă a sălii, ci lăsa impresia unei adăugiri ulterioare. Urmărind privirea lui Alvin, Khedron ajunse la aceeaşi concluzie. Vorbi oarecum sacadat, nerăbdător să spună ceva, orice:

— Coloana n-ar fi satisfăcut întregul trafic de aici, pe timpul când Diasparul îşi deschidea porțile lumii. Acesta se desfăşura prin tunelurile de acolo; le recunoşti?

Tânărul privi pereții sălii, aflați la peste o sută de metri depărtare. La intervale egale se zăreau douăsprezece guri de tunel, orientate radial, aidoma căilor mobile de la suprafață. Observă că tunelurile urcau lin, şi recunoscu familiara culoare cenuşie a căilor mobile. Erau însă doar cioturile retezate ale uriaşelor şosele. Misteriosul material care le însuflețea era în prezent încremenit. Prin amenajarea parcului, butucul sistemului de căi mobile fusese îngropat, dar niciodată distrus.

Alvin porni către cel mai apropiat tunel. Făcuse doar câțiva paşi când realiză că se întâmpla ceva cu pardoseala de sub tălpi. Devenea transparentă. Alți câțiva metri şi avu impresia că şedea suspendat în văzduh, fără nici un suport vizibil. Se opri şi scrută neantul de dedesubt.

— Khedron! Vino să te uiți!

Bărbatul i se alătură şi priviră nedumeriți. De-abia vizibilă, la o adâncime nedefinită, se întindea o hartă gigantică – o uriaşă rețea de linii convergând spre un punct situat sub coloana centrală. Pentru o clipă o cercetară în tăcere, apoi Khedron spuse:

— Îți dai seama ce este?

— Cred că da, răspunse Alvin. Este harta sistemului de transport, iar cerculețele acelea trebuie să fie oraşe ale Pământului. Văd nişte denumiri lângă ele, dar sunt prea neclare să le pot citi.

— Cândva trebuie să fi existat un mijloc de iluminare, opină preocupat Bufonul.

Fixase cu ochii liniile de dedesubt, urmărindu-le spre exteriorul sălii.

— Eram sigur! exclamă brusc. Vezi că razele converg către tunelurile mici?

Alvin observase nenumăratele tuneluri mai mici, descendente, aflate alături de arcadele căilor mobile. Khedron reluă fără să mai aştepte un răspuns:

— E greu de imaginat un sistem mai simplu. Oamenii coborau pe căi, îşi alegeau următoarea destinație, apoi urmau traseul corespunzător de pe hartă.

— Dar ce s-a întâmplat cu ele?

Khedron tăcu, cercetând cu privirea tunelurile care coborau. Erau în număr de treizeci sau patruzeci, şi absolut identice. Doar denumirile de pe hartă ar fi permis identificarea lor, iar denumirile acelea erau acum indescifrabile.

Alvin se îndepărtase, ocolind coloana centrală. Deodată, glasul i se auzi uşor înăbuşit, distorsionat de ecou.

— Ce este? întrebă Khedron, nedorind să se deplaseze, deoarece era pe cale să desluşească unul din grupurile de litere. Totuşi vocea tânărului suna insistent, aşa încât i se alătură.

Jos se zărea cealaltă jumătate a uriaşei hărți, cu rețeaua sclipind slab, orientată spre punctele cardinale. Aici însă nu era la fel de încețoşată, iar una dintre linii – şi numai una – era strălucitor luminată. Parcă nu avea nici o legătură cu restul sistemului şi indica, aidoma unei săgeți sclipitoare, unul dintre tunelurile descendente. Aproape de capăt, linia intersecta un cerc de lumină aurie, pe care scria un singur cuvânt: LYS. Asta era tot.

Cei doi rămaseră tăcuți mult timp, privind simbolul respectiv. Pentru Khedron reprezenta o provocare, pe care o ştia de netrecut – şi chiar prefera să nu o fi întâlnit. Dar pentru Alvin sugera împlinirea viselor. Deşi Lys nu însemna nimic pentru el, plimba cuvântul prin gură, degustându-i sonoritatea ca pe o aromă exotică. Sângele îi pulsa vine, iar obrajii îi erau îmbujorați ca de febră. Examina sala, încercând să şi-o imagineze cum arătase în vremurile de demult, când transportul aerian fusese abandonat, dar oraşele Pământului păstrau încă legăturile dintre ele. Se gândea la nenumăratele milioane de ani pe parcursul cărora traficul se reducea treptat, iar luminile de pe hartă se stingeau una câte una, până când mai rămăsese doar acea singură linie. Oare de cât timp sclipea acolo, alături de vecinele ei întunecate, aşteptând să călăuzească paşi care nu mai soseau?

Yarlan Zey sigilase căile mobile şi izolase Diasparul. Faptul se petrecuse probabil cu un milion de ani în urmă. Chiar de atunci, contactul cu Lys trebuie să fi fost pierdut. Părea imposibil să fi rezistat; poate că, în fapt, harta nu mai însemna nimic.

Într-un târziu, Khedron îi întrerupse visarea. Tulburat şi nervos, siguranța de sine îi dispăruse complet.

— Nu cred că trebuie să mergem mai departe. S-ar putea să fie periculos dacă… dacă nu ne pregătim.

Recomandării nu-i lipsea înțelepciunea, dar tânărul recunoscuse unda de spaimă din glasul celuilalt. Dacă n-ar fi simțit-o poate că i-ar fi dat ascultare, însă aşa, o prea acută conştiință a propriei sale valori, combinată cu disprețul față de ezitările Bufonului, îl împinseră înainte. I se părea stupid să ajungă aşa departe şi să renunțe, când ținta se găsea în fața ochilor.

— Eu intru în tunel, anunță hotărât, parcă provocându-l pe Khedron să-l oprească. Vreau să văd unde conduce.

Porni imediat, iar după o scurtă ezitare, Bufonul îl urmă în lungul săgeții de lumină de sub picioare.

În tunel simțiră smucitură familiară a câmpului peristaltic şi imediat fură purtați fără cel mai mic efort în adâncuri. Călătoria nu dură nici un minut. Când câmpul îi eliberă, se găseau la capătul unei săli lungi şi înguste, de forma unei jumătăți de cilindru. În celălalt capăt se pierdeau în depărtare alte două tuneluri, slab iluminate.

Membrii oricărei civilizații din Epoca Zorilor ar fi socotit locul familiar, totuşi pentru Alvin şi Khedron aici se găsea un fragment din altă lume. Scopul aparatului lung şi aerodinamic, aşezat aidoma unui proiectil la intrarea în primul din tuneluri era evident, ceea ce nu-i diminua ciudățenia. Partea superioară era transparentă şi, privind înăuntru, Alvin zări şiruri de fotolii. Nu se vedea nici o uşă. Aparatul plutea cam la o jumătate de metru deasupra unei şine metalice, dispărând în tunel. La câțiva metri mai departe, o a doua şină pătrundea în celălalt tunel, însă deasupra ei nu se afla nici un vehicul. Alvin ştiu, cu o siguranță absolută, că undeva dedesubtul necunoscutului şi îndepărtatului Lys, o maşină aştepta într-o încăpere identică.

Khedron începu să vorbească, puțin precipitat:

— Ce sistem ciudat! Transportă numai o sută de călători o dată, deci nu se aşteptau la un aflux foarte mare. Şi de ce s-au chinuit să se îngroape în Pământ, când cerurile erau încă libere? Poate că Invadatorii nu le-au permis nici măcar să zboare, deşi îmi vine greu s-o cred. Sau au construit locul acesta în timpul perioadei de tranziție, atunci când oamenii continuau să călătorească, dar nu mai doreau să o facă în spațiu? Mergeau de la un oraş la altul fără să vadă stelele şi cerul.

Râse nervos:

— De un lucru sunt sigur, Alvin. Lys semăna mult cu Diaspar. În esență, toate oraşele trebuie să fi fost la fel. Nu-i de mirare că au fost abandonate şi că s-au contopit în Diaspar. Ce rost avea existența altora?

Alvin abia îl auzea. Examina preocupat vehiculul, încercând să descopere o uşă. Dacă era acționată de un cod mental ori

verbal, n-ar fi reuşit niciodată s-o deschidă, rămânând cu o enigmă obsedanta pentru întreg restul vieţii.

Deschiderea silenţioasă a uşii îl luă prin surprindere. Nu auzise nici un sunet, nici cel mai mic avertisment. O porţiune a carcasei dispăru pur şi simplu, iar minunatul interior apăru înaintea tânărului.

Sosise momentul hotărâtor. Dacă dorea, mai putea încă să se retragă. Dacă păşea prin uşă, ştia ce avea să se întâmple, dar nu şi unde anume avea să ajungă. N-avea să-şi mai controleze propriul destin, ci s-ar fi abandonat unor forţe total necunoscute.

Nici măcar nu şovăi. Se temea să nu întârzie, bănuind că dacă aştepta prea mult, momentul nu s-ar mai fi repetat niciodată – sau, dacă ar fi făcut-o, curajul să nu-i mai fie pe măsura dorinţei de cunoaştere. Khedron deschise gura, gata să protesteze, însă înainte de-a apuca să rostească vreun cuvânt, Alvin trecu pragul. Se răsuci către Bufon, rămas dincolo de dreptunghiul abia vizibil a! uşii. Pentru o clipă domni o tăcere stranie, în vreme ce fiecare îl aştepta pe celălalt să vorbească.

Decizia nu le aparţinu. O scurtă fulgerare transparentă şi carcasa se închise la loc. Alvin înălţă mâna în semn de rămas bun, iar cilindrul începu să se mişte. Înainte de a pătrunde în tunel, se deplasa deja mai rapid decât un om în alergare.

Existase o vreme când zilnic, milioane de oameni făcuseră asemenea călătorii, în vehicule similare în esenţă, efectuând naveta între casă şi servici. De atunci, Omul explorase Universul şi revenise iarăşi pe Pământ; cucerise un imperiu şi-l pierduse. În prezent o astfel de călătorie se repeta într-un vehicul în care nenumăraţi indivizi lipsiţi de gustul aventurii s-ar fi simţit ca acasă.

Şi urma să fie cea mai importantă călătorie făcută de o fiinţă umană în ultimul miliard de ani.

Alystra cercetase de zece ori Mausoleul, deşi o singură dată ar fi fost suficient, deoarece nu exista nici un loc care să constituie o ascunzătoare. După neaşteptata surpriză iniţială,

se întrebase dacă nu cumva ceea ce urmărise ca prin parc fuseseră în fapt proiecțiile lui Alvin şi Khedron. N-ar fi avut însă sens. Proiecțiile se puteau materializa oriunde. Nici o persoană normală nu şi-ar fi „plimbat" proiecția cale de trei kilometri, ca să ajungă ia destinație după o jumătate de oră, atunci când putea ajunge acolo instantaneu. Nu, îi urmărise pe realii Alvin şi Khedron intrând în Mausoleu.

Atunci, undeva trebuia să se găsească o intrare secretă. Aşteptându-i să reapară, avea să încerce s-o găsească.

Întâmplător, nu observă apariția lui Khedron, căci în momentul aceia examina o coloană din spatele statuii. Auzi paşi, se întoarse şi îl văzu singur.

— Unde-i Alvin? strigă fata.

Bufonul nu-i răspunse imediat. Părea zăpăcit şi şovăielnic, iar Alystra fu nevoită să repete întrebarea înainte ca el s-o bage în seamă. Nu păru câtuşi de puțin surprins s-o întâlnească acolo.

— Nu ştiu unde este, răspunse în cele din urmă. Pot să-ți spun doar că e în drum spre Lys. Acum ştii la fel de mult ca mine.

Nu era înțelept să iei în serios vorbele Bufonului, dar Alystrei nu-i trebuiau alte dovezi să înțeleagă că el nu juca un rol în clipele acelea. Îi spusese adevărul... chiar dacă nu-l pricepea.

Zece.

Când uşa se închise în spatele lui, Alvin se lăsă să cadă în fotoliul cel mai apropiat. Brusc avusese senzația că puterea îi părăsise picioarele. Îl încerca, aşa cum nu mai cunoscuse niciodată, teama necunoscutului ce-i caracteriza pe concitadinii săi. Îşi simțea fiecare membru tremurând, iar ochii i se împăienjeniseră. Dacă ar fi putut evada din vehiculul în accelerație, ar fi făcut-o fără ezitare, chiar cu prețul trădării propriilor vise.

Nu-l copleşea doar teama în sine, ci şi un sentiment de absolută singurătate. Tot ceea ce cunoştea şi iubea se afla în Diaspar. Chiar daca nu întâlnea nici un pericol, exista

posibilitatea să nu-şi mai revadă niciodată semenii. Ştia ca nimeni altul în ultimele epoci ce înseamnă să-ți părăseşti pentru totdeauna căminul. În clipa aceea de deznădejde, i se părea lipsit de importanță dacă drumul pe care-l urma ducea spre moarte sau spre viață. Ceea ce importa cu adevărat era continua îndepărtare de casă.

Treptat, indispoziția îi trecu, iar umbrele întunecate i se risipiră din minte. Începu să privească în jur, căutând să vadă ce putea învăța din acel incredibil de vechi vehicul în care călătorea. Alvin nu considera deosebit de straniu sau miraculos faptul că sistemul subteran de transport funcționa perfect după atâția ani. Memoria monitoarelor nu-l păstra, dar cu siguranță, altundeva existau circuite similare care să-l ferească de transformări şi distrugere.

Observă un panou de afişaj acoperind parțial peretele din față. Purta un anunț laconic, dar liniştitor:

LYS

35 MINUTE.

În timp ce privea, numărul se schimbă în „34”. Cel puțin reprezenta o informație utilă, deşi necunoscând viteza de deplasare, nu putea calcula distanța parcursă. Pereții tunelului erau o permanenta pâclă cenuşie, iar singura senzație de mişcare o constituia o trepidație foarte slabă, pe care n-ar fi remarcat-o niciodată dacă n-ar fi fost avertizat.

Diaspar trebuia să se găsească la mulți kilometri depărtare. Deasupra se întindea deşertul cu dunele sale mişcătoare. Poate chiar în clipa aceea gonea pe sub colinele neregulate, privite atât de des din Turnul lui Loranne.

Imaginația lui se îndreptă către Lys, parcă nerăbdătoare să ajungă acolo înaintea trupului. Ce fel de oraş era? Oricât de mult s-ar fi străduit, nu-şi închipuia decât o altă versiune, la scară redusă, a Diasparului. Se întrebă dacă Lys mai exista, apoi se linişti, spunându-şi că în caz contrar vehiculul nu s-ar fi clintit din locul lui.

Deodată, simți o schimbare în vibrația de sub tălpi. Aparatul încetinea – era absolut sigur. Timpul se scursese mai iute

decât crezuse. Oarecum surprins, privi afişajul.

LYS

23 MINUTE.

Nedumerit şi puţin neliniştit, îşi lipi faţa de carcasa transparentă. Viteza încă transforma pereţii tunelului într-o ceaţă lipsită de detalii, însă uneori putea întrezări nişte semne ce dispăreau aproape imediat. Iar la fiecare apariţie întârziau tot mai mult în câmpul său vizual.

Apoi, fără nici o tranziţie, pereţii tunelului dispărură. Trecea cu viteză foarte mare printr-un enorm spaţiu subteran, cu mult mai întins decât sala căilor mobile.

Privind uluit afară, Alvin distinse pe sol o reţea complexă de şine de ghidaj, care se întretăiau de nenumărate ori, dispărând apoi într-un labirint de tuneluri. Din cupola arcuită a plafonului se revărsa o lumină albăstruie, şi conturate pe fundalul luminos se desluşeau siluetele unor maşinării gigantice. Lumina era într-atât de puternică încât rănea ochii, iar Alvin pricepu că zona nu era destinată oamenilor. Peste o clipă trecea pe lângă nenumărate rânduri de cilindri, aşteptând nemişcaţi pe şinele lor, cu mult mai mari decât cel în care călătorea Alvin. Tânărul presupuse că se utilizau la transportul materialelor. În jurul lor se găseau adunate stranii mecanisme poliarticulate, toate tăcute şi încremenite în nemişcare.

Aproape la fel de repede, caverna dispăru înapoia lui. Prezenţa îl uluise. Pentru prima dată înţelegea cu adevărat uriaşa hartă întunecată de sub Diaspar; lumea conţinea mai multe minuni decât visase el vreodată.

Privi din nou afişajul. Nu se modificase; traversarea ciudatei zone durase mai puţin de un minut. Accelera din nou. Deşi senzaţia mişcării era aproape inexistentă, pereţii tunelului fulgerau în ambele părţi cu o viteză pe care nici măcar n-o bănuia.

I se păru că se scurge o veşnicie până ce vibraţia aproape insesizabilă reapăru. Afişajul anunţă:

LYS

1 MINUT.

Minutul acela a fost cel mai lung cunoscut de Alvin vreodată. Vehiculul înainta tot mai încet. Nu era vorba de o simplă reducere a vitezei; în sfârşit, se pregătea de oprire.

Lin şi tăcut, cilindrul ieşi din tunel într-o sală copie fidelă a celei de sub Diaspar. O clipă, tânărul fu prea surescitat să-şi focalizeze privirea. Uşa se deschisese cu mult înainte ca el să înțeleagă că trebuia să coboare. Înainte de-a păşi afară, se uită la panoul de afişaj pentru o ultima oară. Mesajul se modificase, dar anunțul strălucea mult mai liniştitor:

DIASPAR

35 MINUTE.

Căutând ieşirea, Alvin descoperi prima indicație că se afla în mijlocul unei civilizații diferite. În mod vădit, drumul spre suprafață îl constituia un tunel lung şi larg, situat în capătul sălii, iar prin lunci urca un şir de trepte. Scările constituiau o paritate în Diaspar. La schimbările de nivel, arhitecții oraşului prevăzuseră rampe sau coridoare înclinate. Obiceiul se păstrase din vremurile când roboții se deplasau pe roți, iar treptele reprezentau pentru ei o barieră de netrecut.

Scara era foarte scurtă, terminându-se în fața unor porți ce se deschiseră automat la apropierea lui Alvin. Tânărul pătrunse într-o cameră micuță, asemănătoare paralelipipedului care-l coborâse prin puțul lui Yarlan Zey. Nu fu surprins când, după câteva minute, uşile se redeschiseră spre un coridor boltit, suind lin către o arcadă sub care se zărea cerul. Nu simțise nici o senzație de deplasare, totuşi Alvin pricepu că urcase mai multe sute de metri. Se grăbi în susul coridorului, spre uşa scăldată în soare, uitând teama în dorința de a vedea ce îl aşteaptă.

Ieşi pe versantul unei coline şi pentru o secundă avu impresia că revenise în parcul central din Diaspar. Totuşi, dacă acesta era un parc, giganticele lui dimensiuni nu puteau fi cuprinse cu privirea. Nicăieri nu se zărea oraşul aşteptat. Păduri şi câmpii se întindeau cât vedea cu ochii.

Ridică apoi privirea către orizont şi acolo, deasupra copacilor, întinzându-se într-un arc uriaş ce încingea lumea, se afla un zid de piatră care ar fi umilit şi pe uriaşii cei mai semeți ai Diasparului. Se ridica atât de departe încât detaliile erau neclare, însă conturul lui îl nedumereau pe Alvin. Abia când se acomoda cu scara colosalului peisaj îşi dădu seama că pereții cei îndepărtați nu fuseseră clădiți de om.

Timpul nu cucerise totul; Pământul avea încă munți de care să fie mândru.

Alvin rămase mult timp în gura tunelului, adaptându-se treptat cu lumea ciudată unde ajunsese. Era pe jumătate copleşit de şocul dimensiunilor şi al spațiilor deschise; inelul de munți încețoşați putea cuprinde zece oraşe ca Diasparul. Nu zărise nici o urmă de viață omenească. Totuşi, drumul care cobora colina părea întreținut; n-avea altceva de făcut decât să-l urmeze.

La baza colinei, drumul dispărea printre arbori impunători, acoperind complet aproape soarele. Păşi în umbra lor şi fu întâmpinat de un amalgam de miresme şi de sunete. Cunoştea deja foşnetul vântului prin frunze, dar pe lângă acesta se auzeau nenumărate zgomote care nu-i sugerau nimic. Îl asaltau arome necunoscute, mirosuri pierdute până şi de memoria civilizației sale. Căldura, profunzimea miresmelor şi a culorilor, prezența nevăzută a unui milion de creaturi îl izbiră cu o violență aproape fizică.

Ajunse lângă lac fără să fi observat vreun indiciu al acestuia. Arborii din dreapta dispărură şi înainte apăru o uriaşă întindere albastră, presărată cu insulițe. Niciodată Alvin nu mai văzuse o pânză de apă atât de mare; prin comparație, cele mai întinse bazine din Diaspar nu erau decât băltoace. Se apropie încetişor de malul lacului şi luă puțin din lichidul călduț în căuşul palmelor, lăsându-l să se scurgă printre degete.

Peştele mare şi argintiu, apărut brusc dintre ierburile subacvatice, fu prima creatură non-umană văzută vreodată de Alvin. Ar fi trebuit să-i apară pe de-a întregul nou, totuşi

forma peştelui obseda mintea tânărului prin familiaritate. Aşa cum se oprise, suspendat în adâncul verzui, tremurând imperceptibil din aripioare, părea însuşi întruchiparea forței şi vitezei. Aici, transpuse într-un corp viu, se regăseau liniile pline de grație ale măreţelor nave ce stăpâniseră cândva cerurile Pământului. Evoluția şi ştiința descoperiseră aceleaşi răspunsuri, dar creațiile Naturii duraseră mai mult.

În cele din urmă, Alvin se desprinse de sub vraja locului şi îşi continuă drumul şerpuit. Pădurea se închise iarăşi în jur, însă nu pentru mult timp. Poteca se sfârşi într-un luminiş lat de aproape un kilometru şi de două ori mai lung… iar Alvin înțelese de ce nu văzuse până atunci picior de om.

Poiana era presărată de clădiri cu un etaj, colorate în nuanțe pastelate, odihnitoare pentru ochi chiar în lumina orbitoare a soarelui. Majoritatea erau destul de simple, totuşi câteva fuseseră construite cu un stil arhitectural rafinat, cu nişte coloane canelate şi ornamente grațioase în unghiuri drepte. Toate acele clădiri, probabil foarte vechi, foloseau arcul ogival a cărui origine se pierdea în zorii istorici.

Mergând fără grabă spre aşezare, Alvin se strădui să priceapă ceea ce vedea. Nimic nu era familiar. Până şi aerul era altfel, pulsând de viață necunoscută. Iar oamenii blonzi ce umblau cu grație printre clădiri nu aparțineau în nici un caz rasei celor din Diaspar.

Nu-l băgau în seamă pe Alvin, iar lipsa lor de reacție era ciudată deoarece straiele sale difereau total. În Diaspar temperatura era permanent constantă, făcând ca hainele celor de acolo să fie pur ornamentale şi adesea extrem de elaborate. Aici însă veşmintele păreau mai degrabă funcționale, croite pentru uz, nu pentru podoabă, fiind frecvent compuse dintr-o togă simplă, drapată în jurul corpului.

Locuitorii Lysului reacționară la prezența lui Alvin abia când acesta avansase destul de mult în aşezare, dar maniera în care o făcură fu oarecum surprinzătoare. Dintr-o clădire se ivi un grup de cinci persoane, pornind hotărâți spre el, cu aerul

că îi aşteptaseră sosirea. Tânărul simţi o bruscă şi ameţitoare tulburare, iar sângele îi bubui în tâmple. Se gândi la întâlnirile decisive dintre oameni şi alte civilizaţii, petrecute pe lumi îndepărtate. Cei din faţa sa aparţineau propriei sale specii… dar cum evoluaseră ei în eonii ce-i separaseră de Diaspar?

Delegaţia se opri la doi metri de Alvin. Conducătorul ei zâmbi, întinzând mâna în străvechiul gest de salut.

— Am considerat că este mai bine să ne întâlnim aici. Aşezarea noastră e foarte diferită de Diaspar, iar drumul de la capătul liniei oferă vizitatorilor şansa… aclimatizării.

Alvin acceptă mâna întinsă, însă o clipă fu prea surprins ca să răspundă. Bănuia de ce îl ignoraseră cu toţii până acolo.

— Ştiaţi că vin? întrebă în cele din urmă.

— Bineînţeles. Ştim întotdeauna când se mişcă un transportor. Spune-mi, cum ai descoperit drumul? A trecut atâta vreme de la ultima vizită, încât ne temeam că secretul a fost pierdut pentru vecie.

Vorbitorul fu întrerupt de unul din însoţitori:

— Să ne stăpânim curiozitatea, Gerane. Seranis ne aşteaptă.

Numele „Seranis” fusese precedat de un cuvânt necunoscut lui Alvin, care presupuse că reprezenta un soi de titlu. Nu întâmpină nici o greutate în înţelegerea limbajului, dar nici nu considera faptul ca fiind uimitor. Diaspar şi Lys aveau aceeaşi moştenire lingvistică, iar străvechea invenţie a înregistrării sunetului îngheţase de mult timp graiul într-un tipar rezistent.

Gerane înălţă din umeri, cu o resemnare ironică.

— Perfect, zâmbi el. Seranis are puţine privilegii – nu vreau să i-l răpesc pe acesta.

Pătrunzând mai adânc în aşezare, Alvin îi studie pe cei din jur. Păreau blânzi şi inteligenţi, însă acestea erau însuşiri pe care le cunoştea şi i se păreau normale. El căuta diferenţele faţă de cei din Diaspar. Diferenţe existau, însă greu de definit. Oamenii erau ceva mai înalţi decât Alvin, iar la doi dintre ei văzu cu claritate semnele vizibile ale vârstei fizice. Aveau

pielea arămie, cu tonuri foarte întunecate şi toate gesturile păreau că degajă vigoare şi însufleţire, deşi în acelaşi timp, erau puţin confuze. Alvin surâse amintindu-şi prorocirea lui Khedron, aceea că Lysul avea să se dovedească absolut identic cu Diaspar.

Localnicii îl priveau acum cu o curiozitate făţişă, în vreme ce îşi urma călăuzele; nu se mai prefăceau că asistă la un eveniment obişnuit. Deodată, dinspre arborii din dreapta răsunară ţipete ascuţite, pătrunzătoare, iar din pădure apăru în goană un grup de fiinţe mici, agitate, care se îngrămădiră în jurul tânărului. Acesta se opri complet uluit, nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Întâlnise ceva ce propria lui lume pierduse cu atâta timp în urmă, încât astăzi aparţinea mitologiei. Aşa începuse odată viaţa. Zgomotoasele şi fascinantele creaturi erau copii umani.

Alvin îi privi cu o neîncredere dublată de o altă senzaţie tulburătoare, dar pe care n-o putea încă identifica. Nimic altceva nu i-ar fi readus în minte, cu atâta forţă, depărtarea faţă de lumea cunoscută lui. Diaspar plătise, şi încă din plin, preţul nemuririi.

Se opriră înaintea celei mai mari clădiri! Se ridica în mijlocul luminişului, iar pe turnuleţul ei rotund, o flamură verde flutura în bătaia vântului.

Când Alvin intră în clădire, toţi, cu excepţia lui Gerane, rămaseră pe loc. Înăuntru era linişte şi răcoare. Razele soarelui, intrând prin pereţii transparenţi luminau cu o strălucire blândă. Podeaua era elastică şi lucioasă, acoperită cu mozaicuri fine. Pe pereţi, un artist de talent şi forţă zugrăvise peisaje din pădure. Alternând cu tablourile lui se numărau imagini, ce lui Alvin nu-i evocau nimic, deşi erau atractive şi plăcute ochiului. Uşor adâncit într-un perele, un ecran dreptunghiular era acoperit cu o mulţime de culori mişcătoare – probabil un receptor visofonic, deşi de mici dimensiuni.

Alături de Gerane urcă o scurtă scară circulară, care-i purtă pe terasa clădirii. Din locul acela se vedea întreaga aşezare,

alcătuită din aproximativ o sută de clădiri. In depărtare, arborii se răreau, delimitând nişte izlazuri întinse, unde păşteau mai multe specii de animale. Tânărul nu-şi imagina ce anume puteau fi; majoritatea erau patrupede, însă unele păreau să aibă şase, sau chiar opt picioare.

Seranis îi aştepta în umbra turnului. Greu de spus ce vârstă avea; părul ei lung, auriu, era presărat cu fire sure. Alvin bănuia că el constituia o indicație asupra anilor ei. Existența copiilor, cu toate consecințele implicate, îi sporise confuzia. Acolo unde exista naştere, cu siguranță trebuia să fie şi moarte. Durata vieții în Lys putea fi cu totul alta ca în Diaspar. N-avea cum să aprecieze dacă Seranis avea cincizeci, cinci sute sau cinci mii de ani dar, privind în ochii ci, simțea acea înțelepciune şi experiență profundă, încercate uneori în prezența lui Jeserac.

Femeia îi indică un scaun micuț. Deşi cu ochii surâdea binevoitoare, nu rosti nimic până ce Alvin nu se instală confortabil… sau cât de confortabil putea fi sub privirea ei intensă. Femeia suspină şi i se adresă cu un glas şoptit:

— O asemenea ocazie nu apare prea des, aşa încât te-aş ruga să mă scuzi dacă nu cunosc ceremonialul potrivit. Un oaspete însă, chiar neaşteptat, beneficiază de anumite drepturi, înainte de a începe, trebuie să te avertizez de un lucru, îți putem citi gândurile.

Zâmbi la reacția necontrolată a tânărului şi continuă:

— Nu trebuie să-ți faci griji. Nici un alt drept nu e mai sfânt decât cel al secretului gândurilor. Nu voi pătrunde în mintea ta decât dacă îți vei da acordul. N-ar fi fost cinstit să-ți ascund acest fapt. Vei înțelege de ce noi considerăm vorbirea oarecum lentă şi greoaie. Nu o utilizăm des.

Revelația, deşi uşor alarmantă, nu-l surprinse pe Alvin. Cândva, atât oamenii cât şi maşinile deținuseră această aptitudine. Maşinile, care nu se schimbaseră, erau capabile să citească şi acum gândurile stăpânilor. Dar în Diaspar oamenii pierduseră darul pe care, odată, îl împărțiseră împreună cu servitorii lor.

— Nu ştiu ce anume te-a adus din lumea ta în a noastră, urmă Seranis, însă dacă ai pornit în căutarea vieții, drumul tău a luat sfârşit. În afară de Diaspar, dincolo de munți nu se întinde decât deşertul.

În mod ciudat, Alvin nu se îndoi de cuvintele femeii, chiar dacă până în clipa aceea obişnuise să pună sub semnul întrebării părerile unanim acceptate. Singura lui reacție fu una de tristețe, pentru că se confirma tot ceea ce i se spusese.

— Povesteşte-mi despre Lys, o rugă. De ce v-ați despărțit de Diaspar? Cu toate că mi se pare că ştiți multe despre noi.

Seranis surâse înaintea nerăbdării lui.

— Toate la timpul lor. Mai întâi aş vrea să cunosc câte ceva despre line. Spune-mi cum ai descoperit drumul către noi şi de ce ai venit.

Şovăielnic la început, apoi, treptat, cu mai multă siguranță, Alvin istorisi totul. Până atunci nu mai vorbise atât de liber. Aici, în sfârşit, exista cineva care să nu râdă de visele sale, pentru că ştia că acele vise erau adevărate. O dată sau de două ori, Seranis îl întrerupse cu întrebări scurte, atunci când el menționa un aspect al Diasparului necunoscut ei. Lui Alvin îi venea greu să înțeleagă că lucruri făcând parte din existenta cotidiană puteau fi de neînțeles cuiva care nu trăise niciodată în oraş şi nu cunoştea nimic despre cultura şi organizarea lui complexă. Seranis asculta cu o astfel de atenție încât o crezu fascinată de povestea lui; abia mai târziu avea să realizeze ca vorbele sale erau ascultate şi de alte creiere, în comunicare cu cel al femeii. Când termina, se făcu tăcere. Apoi Seranis îl privi şi întreba:

— De ce ai venit în Lys?

Alvin o măsură surprins.

— Ți-am explicat. Voiam sa explorez lumea. Toți îmi spuseseră că dincolo de oraş nu se află decât pustiul, dar trebuia să verific cu ochii mei.

— A fost singurul motiv?

Alvin ezită. În cele din urmă, nu răspunse exploratorul încăpățâna), ci copilul pierdut, născut într-o lume străină.

— Nu, murmura el, n-a fost singurul motiv, deşi n-am realizat-o până astăzi. Eram singur…
— Singur? În Diaspar? Pe buzele lui Seranis apăruse un zâmbet, dar în ochii ei se citea înțelegere şi tânărul ştiu că acesta era răspunsul aşteptat de ea.
Acum, după ce-şi povestise viața, o aşteptă să-şi respecte făgăduiala. Seranis se ridică, începând să se plimbe pe terasă.
— Cunosc întrebările pe care vrei să le pui, rosti ea. La unele îți pot răspunde, însă ar fi obositor să o fac în cuvinte. Deschide-ți mintea către mine şi-ți voi spune ceea ce doreşti să ştii. Ai încredere; fără permisiunea ta nu voi citi nimic.
— Ce vrei să fac? întrebă precaut Alvin.
— Să fii de acord să-mi accepți ajutorul. Să mă priveşti în ochi… şi să uiți totul.
Alvin n-a ştiut niciodată cu exactitate ce s-a întâmplat. Peste simțurile sale se lăsase un voal opac şi, cu toate că nu-şi amintea cum le dobândise, când căută în minte cunoştințele se găseau acolo.
Vedea trecutul; nu limpede, ci aşa cum vede cineva o câmpie încețoşată, de pe un munte înalt. Înțelese că omul nu fusese dintotdeauna un locuitor al oraşelor, iar atunci când maşinile îl eliberaseră de trudei, între cele două civilizații se instaurase o rivalitate permanentă. În Epoca Zorilor existaseră mii de oraşe, însă o mare parte a omenirii preferase să trăiască în comunități relativ mici. Transportul universal şi mijloacele de comunicație instantanee ofereau contacte cu restul lumii, iar nevoia conviețuirii laolaltă cu milioane de oameni nu era stringentă.
În zilele de început, Lys fusese asemenea altor sute de aşezări. Dar treptat, de-a lungul timpului, dezvoltase o cultură independentă, una dintre cele mai evoluate în istoria umanității. O cultură bazată îndeosebi pe utilizarea directă a puterii mentale, ceea ce o deosebea de restul societăților omeneşti, bazate tot mai mult pe maşini.
De-a lungul eonilor, avansând pe căile lor diferite, prăpastia dintre Lys şi restul lumii s-a adâncit. Peste ea se aruncau

punți numai în momentele de criză: când Luna intrase în procesul periculos de apropiere de Pământ, distrugerea ei constituise opera savanților din Lys. Tot ei asiguraseră şi apărarea Terrei împotriva Invadatorilor, opriți în cele din urmă în lupta de la Shalmirane.

Bătălia aceea epuizase omenirea. Unul câte unul, oraşele muriseră şi deşertul le acoperise. Pe măsură ce populația scădea, oamenii începură migrația care avea să facă din Diaspar ultimul şi cel mai mare dintre toate aşezările umane.

Majoritatea acestor schimbări nu afectaseră Lysul, deşi el purtase propriul său război – împotriva pustiului. Bariera naturală a munților nu era suficientă, şi multe veacuri au trecut înainte ca oaza cea mare să scape de spectrul nisipului.

Imaginile deveneau neclare aici, poate în mod intenționat. Alvin nu distingea ce anume se întreprinsese ca Lys să capete virtuala veşnicie proprie Diasparului.

Vocea lui Seranis părea să ajungă la el de la mare depărtare. Nu era numai vocea ei, ci o simfonic de cuvinte, cântată parcă la unison de multe alte glasuri.

— Asta e, foarte pe scurt, istoria noastră. Vezi deci ca şi în Epoca Zorilor am avut puține legături cu alte oraşe, chiar dacă locuitorii lor ne vizitau adesea. Nu i-am împiedicat niciodată, deoarece mulți dintre cetățenii noştri de seamă au venit de afară. Însă, când oraşele au început să moară, n-am dorit să fim târâți în prăbuşirea lor. După întreruperea transportului aerian, în Lys nu s-a mai putut ajunge decât într-un singur mod, prin sistemul transportor din Diaspar. Capătul dinspre voi a fost închis odată cu amenajarea parcului… şi ne-ați uitat, deşi noi nu v-am uitat pe voi niciodată.

Diaspar ne-a surprins. Ne aşteptasem să aibă soarta celorlalte oraşe, însă el a reuşit să formeze o cultură stabilă, cu şanse de a dura tot atât cât şi Pământul. Nu este o cultură pe care noi o admirăm, totuşi ne bucură că cei ce doreau să scape au izbutit. Drumul parcurs de tine astăzi a fost parcurs

de mai mulți decât ai crede, şi aproape toți au fost oameni deosebiți, ce au adus cu ei ceva de valoare când au intrat în Lys.

Glasul se stinse. Paralizia simțurilor lui Alvin se destrămă, iar tânărul îşi reveni. Văzu cu surprindere că soarele coborâse mult sub vârfurile copacilor şi că cerul estic purta deja amprenta nopții. Undeva, un clopot vibra cu un dangăt răsunător, pulsând lent în liniştea amurgului şi încărcând văzduhul cu mister. Alvin se pomeni înfiorându-se uşor, nu de prima atingere a răcorii nopții, ci datorită lucrurilor aflate. Se făcuse foarte târziu, iar el se găsea departe de casă. Brusc, simți nevoia să-şi revadă prietenii, să fie iarăşi printre imaginile şi scenele familiare ale Diasparului.

— Trebuie să plec, rosti el. Khedron… părinții mei… mă aşteaptă. Nu era chiar adevărul. Cu siguranță, Khedron se întreba ce anume i se întâmplase, dar altcineva, din câte ştia Alvin, nu era la curent cu plecarea sa. Nu-şi explica motivul pentru care mințise şi imediat îi fu ruşine.

Seranis îl privi gânditoare.

— Mă tem că nu-i atât de simplu, spuse ea.

— Ce vrei să zici? Transportorul nu mă va duce înapoi? Refuza să dea crezare ideii că putea fi reținut în Lys împotriva voinței sale, deşi gândul îi fulgerase prin minte.

Pentru prima dată, Seranis păru oarecum stânjenită.

— Noi am discutat cazul tău, reluă ea fără să explice cine erau acei „noi”, sau ce anume discutaseră. Dacă te vei întoarce în Diaspar, oraşul va afla de existența noastră. Chiar dacă ne-ai promite să nu destăinui nimic, vei vedea că în timp e imposibil să păstrezi secretul.

— Dar de ce doriți ca el să fie păstrat? replică tânărul. Eu cred că ar fi bine pentru ambele oraşe dacă locuitorii lor s-ar întâlni din nou.

— Noi suntem de altă părere. Dacă s-ar deschide porțile, ținutul nostru ar fi copleşit de curioşi şi de căutătorii de senzații inedite. În schimb, rămânând ascuns, doar cei mai buni dintre voi vor ajunge până aici.

Răspunsul degaja atâta superioritate, bazânduse în acelaşi timp pe nişte presupuneri complet eronate, încât Alvin simţi cum nemulţumirea îl cuprinde.

— Nu aveţi dreptate. Nu cred că veţi găsi în întreg Diasparul o altă persoană capabilă să părăsească oraşul, chiar dacă ar dori – sau chiar dacă ar şti că poate ajunge undeva. Dacă îmi permiteţi să mă întorc, faptul nu va avea nici o consecinţă pentru Lys.

— Hotărârea nu-mi aparţine şi subestimezi puterile minţii, dacă crezi că barierele ce menţin oamenii în interiorul oraşului tău nu pot fi niciodată depăşite. Totuşi, nu dorim să te reţinem aici împotriva voinţei tale. Dacă doreşti să te întorci însă în Diaspar, trebuie să îţi ştergem din minte amintirile legate de Lys.

Şovăi o clipă:

— Aşa ceva nu s-a mai întâmplat niciodată; toţi predecesorii tăi au venit ca să rămână.

Alvin se vedea pus în faţa unei alegeri pe care refuza s-o accepte. Dorea să exploreze Lysul, să-i descopere secretele, felul prin care se deosebea de propria lui lume, dar în acelaşi timp era hotărât să revină în Diaspar, să le dovedească prietenilor că nu fusese un simplu visător. Nu înţelegea motivele care alimentau dorinţa de secret, dar şi dacă le-ar fi înţeles, comportarea lui n-ar fi fost altul.

Realiză că trebuia să câştige timp, ori să o convingă pe Seranis că-i cerea un lucru imposibil.

— Khedron ştie unde sunt. Memoria lui n-o veţi şterge.

Seranis zâmbi. Era un zâmbet plăcut şi în orice alte circumstanţe ar fi fost luat drept prietenos. Însă în spatele lui tânărul întrezări, întâia oară, prezenţa unei puteri copleşitoare, implacabile.

— Ne subestimezi, Alvin, răspunse ea. Este foarte uşor. Pot ajunge în Diaspar mai repede decât mi-ar lua traversarea Lysului. Înaintea ta, au mai venit şi alţii aici, iar unii le spuseseră cunoştinţelor unde anume pleacă. Totuşi, acei prieteni i-au uitat, iar ei au dispărut din istoria Diasparului.

Alvin neglijase acest fapt, iar acum i se părea evident. Se întrebă de câte ori, în milioanele de ani scurse de la separarea celor două culturi, locuitorii Lysului pătrunseseră în Diaspar pentru a-şi păstra taina, păzită cu atâta străşnicie. Şi îşi mai puse întrebarea cât de extinse erau puterile mentale pe care le posedau şi pe care nu ezitau să le utilizeze aceşti oameni ciudaţi.

Era oare prudent să-şi facă planuri? Seranis îi promisese că nu-i va citi gândurile fără acordul său, dar Alvin nu ştia dacă nu existau situaţii în care promisiunea putea fi încălcată.

— Desigur, vorbi în cele din urmă, nu vă aşteptaţi să mă hotărăsc imediat. Nu e posibil să vizitez Lysul înainte de a lua o decizie?

— Fireşte, încuviinţă Seranis. Poţi rămâne la noi cât doreşti, iar apoi, dacă te răzgândeşti, să te întorci în Diaspar. Ar fi însă mult mai uşor dacă te-ai hotărî în următoarele câteva zile. Nu vrem ca prietenii tăi să se îngrijoreze, şi cu cât lipseşti mai mult, cu atât ne va fi mai greu să facem modificările necesare.

Alvin era de acord; ar fi vrut să ştie însă în ce constau acele „modificări”. Probabil că cineva din Lys avea să-l contacteze pe Khedron – fără ca Bufonul să-şi dea seama – şi să acţioneze asupra minţii lui. Dispariţia lui Alvin nu putea fi tăinuită, însă putea fi ştearsă informaţia descoperită de către el şi Khedron. Iar cu trecerea timpului, numele lui Alvin urma să se alăture celorlalţi Unici ce dispăruseră misterios şi fuseseră uitaţi apoi.

Existau multe ciudăţenii aici, iar tânărul nu rezolvase niciuna din ele. Strania relaţie unilaterală dintre Lys şi Diaspar avea oare un ţel, sau reprezenta pur şi simplu un accident al istoriei? Cine şi ce erau Unicii? Iar dacă locuitorii Lysului erau în stare să pătrundă în Diaspar, de ce nu anulaseră circuitele de memorie conţinând indicaţia referitoare la existenţa acestora? Probabil că aceasta era singura întrebare la care Alvin era capabil să ofere un răspuns plauzibil. Computerul Central era un adversar mult

prea puternic, pe care cele mai avansate tehnici mentale nu-l afectau.

Se forță să uite aceste probleme; într-o bună zi, când va şti mai mult, va afla poate răspunsurile. Acum era zadarnic să speculeze, să clădească piramide de ipoteze pe un fundament de ignoranță.

— Perfect, spuse nu prea încântat, căci neaşteptata barieră continua să-l neliniştească. Vă voi comunica decizia mea cât de repede, însă până atunci arătați-mi aşezarea voastră.

Surâsul lui Seranis nu mai ascunse de astă dată nici o amenințare.

— Suntem mândri de Lys şi va fi o plăcere pentru noi să-ți arătăm cum trăiesc oamenii fără ajutorul oraşelor. Între timp nu trebuie să-ți faci griji – amicii nu ți se vor nelinişti din cauza absenței. Ne vom ocupa de asta, măcar pentru propria noastră protecție.

Urma să fie pentru prima dată când Seranis făcea o promisiune pe care nu o putea respecta.

Unsprezece.

Oricât încercase Alystra, nu putuse să obțină alte informații de la Khedron. Bufonul îşi revenise repede din şocul inițial şi din spaima care-l deteminase să fugă la suprafață, atunci când rămăsese singur în subterana Mausoleului. Totodată se simțea ruşinat de laşitatea lui, şi se întreba dacă va avea vreodată curajul să revină în sala căilor mobile, în mijlocul rețelei de tuneluri radiind spre lume. Deşi considera că Alvin acționase pripit, dacă nu chiar imprudent, nu credea cu adevărat că pe tânăr îl amenința vreo primejdie. Avea să se întoarcă când va crede de cuviință. Khedron era absolut convins, sau… aproape convins; avea şi anumite rețineri ce-l făceau să simtă nevoia de a fi prudent. Hotărâse că, deocamdată, cel mai inteligent lucru era să spună puțin şi să lase impresia că totul reprezentase în fapt una din glumele sale.

Din nefericire, în clipa întâlnirii cu Alystra, nu izbutise să-şi ascundă emoția Fata zărise spaima întipărită limpede în ochii

lui şi o interpretase imediat ca pe consecința unui pericol în care se găsea Alvin. Asigurările lui Khedron fuseseră inutile, iar ea se înfuriase tot mai tare în vreme ce se îndreptau spre ieşirea parcului. La început dorise să rămână în Mausoleu şi să-l aştepte pe, Alvin să se întoarcă, fie şi în acelaşi mod misterios în care dispăruse. Khedron reuşise s-o convingă că ar fi însemnat o pierdere de timp. Răsuflase uşurat când fata îl urmase în oraş. Exista o şansă ca Alvin să revină aproape imediat, iar Bufonul nu dorea ca şi alții să cunoască secretul lui Yarlan Zey.

Pe drum, Khedron realizase că tactica lui eşuase, şi că scăpase complet situația din mână. Era prima dată când i se întâmpla aşa ceva: să nu se simtă capabil să rezolve o problemă, care în plus părea destul de gravă. Treptat, teama imediată şi irațională fu înlocuită cu o alarmă profundă, de-acum ferm înrădăcinată. Până în acel moment, Khedron nu se gândise prea mult la consecințele acțiunilor sale. Propriile interese şi o empatie superficială, dar reală față de Alvin, reprezentaseră motive suficiente pentru ce întreprinsese. Cu toate că îi oferise lui Alvin ajutor şi încurajări, nu crezuse nici o clipă că ceea ce se petrecuse s-ar fi putut întâmpla cu adevărat.

În ciuda uriaşei diferențe de vârstă şi de experiență dintre ei, voința lui Alvin fusese întotdeauna mai puternică. Era prea târziu ca să mai îndrepte situația; Khedron simțea că evenimentele îl purtau spre un deznodământ complet în afara controlului său.

În această lumină, nu era drept ca Alystra să-l considere geniul rău al lui Alvin şi să-l acuze de cele întâmplate. Fata nu era răzbunătoare, dar era neliniştită şi parțial, neliniştea ei se revărsa asupra Bufonului. Iar dacă vreo acțiune de a ei i-ar fi pricinuit necazuri lui Khedron, Alystra n-ar fi încercat în prezent nici cel mai mic regret.

Când ajunseră la uriaşa cale circulară din jurul parcului, se despărțiră într-o tăcere împietrită. Privind-o pe Alystra

dispărând în depărtare, Khedron se întrebă obosit ce planuri îi treceau fetei prin minte.

Deocamdată putea fi sigur de un singur lucru. Următoarea perioadă de timp n-avea să se plângă de plictis.

Alystra acționă iute şi inteligent. Nu-şi pierdu vremea să ia legătura cu Eriston şi Etania; părinților lui Alvin le lipsea adevărata personalitate; pentru ei simțea o oarecare afecțiune, dar nu respect. Ei ar fi argumentat mult şi inutil, ca în cele din urmă să facă ce făcea Alystra acum.

Jeserac o ascultă fără să-şi exteriorizeze în vreun fel simțămintele. Îşi ascunse bine îngrijorarea – atât de bine, încât fata fu chiar dezamăgită. Ei uneia i se părea că niciodată nu se mai petrecuse ceva atât de extraordinar şi de important, dar calmul lui Jeserac îi retezase elanul. După ce termină, bărbatul o chestionă pe îndelete şi-i sugeră, în mod indirect, că putea comite o greşeală. Ce motiv o determina să creadă că Alvin părăsise cu adevărat oraşul? Poate că totul fusese o glumă pe seama ei. Implicarea lui Khedron conferea probabilitate ipotezei. Poate că exact în clipa aceea, ascuns undeva în Diaspar, Alvin râdea pe înfundate.

Singurul lucru pozitiv obținut de la Jeserac fusese promisiunea că el se va interesa, căutând-o apoi în ziua următoare. Jeserac o sfătui ca între timp să nu-şi facă griji şi că ar fi fost bine dacă n-ar mai fi povestit nimănui nimic. Nu era necesar să provoace o problemă generală în legătură cu un incident ce avea, probabil, să se clarifice în câteva ore.

Alystra îl părăsi pe tutore cu un uşor sentiment de frustrare. Ar fi fost însă mult mai mulțumită dacă ar fi ştiut ce întreprinsese acesta imediat după plecarea ei.

Jeserac avea prieteni în Consiliu. În lunga lui viață, el însuşi se numărase printre membrii Consiliului şi, dacă ghinionul nu-l ocolea, putea să fie iarăşi. Îi căută pe trei dintre prietenii săi mai influenți şi, cu prudență, le stârni interesul istorisind ceea ce aflase. În calitate de tutore al lui Alvin, era perfect conştient de poziția sa foarte delicată şi dorea să se pună la

adăpost. Deocamdată, cu cât erau mai puţini cei ce ştiau de întâmplare, cu atât mai bine.

De îndată se căzu de acord ca în primul rând să fie contactat Khedron, căruia să i se ceară explicaţii. Excelentul lor plan avea un singur neajuns. Khedron îl anticipase şi acum era de negăsit.

Dacă exista vreo ambiguitate referitoare la poziţia lui Alvin, gazdele sale se dovedeau extrem de atente să nu i-o amintească. Era liber să meargă oriunde dorea în Airlee, micuţa aşezare condusă de Seranis – deşi termenul de „conducere” nu era cel mai nimerit pentru a descrie rolul ci în comunitate. Alvin avea uneori impresia că femeia aceea era un soi de dictator înţelept, însă alteori i se părea că îi lipsea orice putere. Deocamdată, tânărul nu izbutise câtuşi de puţin să priceapă sistemul social al Lysului, fie datorită simplităţii, fie din contra, datorită unei complexităţi ale cărei ramificaţii îi scăpau cu desăvârşire, tot ceea ce descoperise se rezuma la faptul că Lys se compunea din numeroase aşezări, între care Airlee constituia un exemplu tipic. Şi totuşi, dintr-un alt punct de vedere, nu existau exemple tipice; Alvin fusese asigurat că fiecare aşezare se străduia să se deosebească cât mai mult de vecinele ei. Totul era extrem de confuz.

Deşi adăpostea mai puţin de o mie de oameni, Airlee era un loc al surprizelor. Aproape că nu exista aspect al vieţii care să nu difere de cel corespunzător din Diaspar. Diferenţele mergeau până la chestiuni fundamentale, precum comunicarea. În Lys numai copiii foloseau vocea, adulţii vorbeau foarte rar şi, după o vreme, Alvin înţelese că o făceau numai din politeţe faţă de el. Era o experienţă stranie şi iritantă să te simţi învăluit într-o plasă uriaşă de cuvinte plutind tăcute şi insesizabile, dar după un timp tânărul se obişnui. Dată fiind inutilitatea cuvântului vorbit, supravieţuirea limbajului o găsea surprinzătoare. Abia mai târziu descoperi că locuitorilor Lysului le plăceau foarte mult cântecele şi, dealtfel, orice formă de muzică. Fără acel

stimulent, era extrem de plauzibil să fi devenit muți cu foarte multă vreme în urmă.

Gazdele sale se arătau permanent ocupate, prinse cu treburi şi cu rezolvări de probleme, de obicei de neînțeles pentru Alvin. Atunci când înțelegea ce făceau, mare parte a activității lor îi părea fără rost. De pildă, majoritatea alimentelor se obțineau pe cale naturală, şi nu sintetizate conform tehnologiilor dezvoltate cu ere în urmă. Când remarcase acest fapt, i se explicase cu răbdare că locuitorilor Lysului le plăcea să privească plantele dezvoltându-se, să urmărească efectele unor experimente genetice complicate, să obțină gusturi şi arome tot mai rafinate. Airlee, spre exemplu, era faimoasă pentru fructele sale, însă când tânărul gustă din ele nu le consideră mai gustoase decât cele obținute în Diaspar prin simpla mişcare a unui deget.

La început se întrebă dacă cei din Lys nu cumva uitaseră, ori poate că nici nu dispuseseră vreodată de forțele şi aparatele care pentru el erau normale şi pe care se baza viața lui în Diaspar. Curând descoperi că motivul nefolosirii lor era altul. Uneltele şi ştiința existau, dar se utilizau doar în caz de absolută nevoie. Exemplul cel mai grăitor îl oferea sistemul de transport, dacă putea fi denumit astfel. Pe distanțe scurte oamenii mergeau pe jos şi asta părea să le facă plăcere. Când se grăbeau, sau trebuiau să deplaseze greutăți, foloseau animale, în mod evident crescute în acest scop. Era vorba de un animal scund, cu şase picioare, foarte docil şi puternic, însă lipsit de inteligență. O altă specie o reprezentau animalele de curse, cu patru picioare, însă folosind când alergau numai musculoasele membre posterioare. Puteau traversa Lysul în doar câteva ore, cu un călăreț instalat într-o şa pivotantă. Nimic nu l-ar fi convins pe Alvin să rişte o asemenea cursă, chiar dacă printre tineri reprezenta un sport foarte popular. Armăsarii lor, selecționați cu grijă, erau aristocrații lumii animale, şi erau conştienți de poziție. Dețineau un vocabular destul de bogat şi Alvin îi auzea adesea discutând între ei, lăudându-se cu trecute sau viitoare

succese, încercă să fie prietenos aruncând câteva cuvinte, însă ei pretinseră că nu-l înțeleg, iar la insistențele sale se îndepărtară, tropotind demni şi superiori.

Aceste două rase de animale se dovedeau suficiente pentru muncile obişnuite, oferind proprietarilor satisfacții de neobținut din partea unor creații mecanice. Totuşi, pentru viteze foarte mari sau greutăți deosebite, se utilizau fără ezitare maşinile.

Cu toate că lumea animală a Lysului îi oferise lui Alvin o mulțime de surprize interesante, cel mai mult continuau să-l fascineze extremele locuitorilor. Copiii şi bătrânii… ambele categorii la fel de uimitoare şi la fel de pasionante. Cel mai bătrân om din Airlee de-abia atinsese al doilea veac, şi mai avea de trăit doar câțiva ani. Când el avea să ajungă la vârsta aceea, gândise Alvin, trupul nu i-ar fi cunoscut nici o schimbare, în vreme ce bătrânul, lipsit de perspectiva un lanț de existențe viitoare, îşi va fi epuizat total resursele fizice. Avea părul complet alb, iar fața incredibil de brăzdată de riduri. Părea să-şi petreacă întregul timp la soare, sau plimbându-se încet, schimbând saluturi insonore cu cei întâlniți. Din câte îşi dădea seama Alvin, era mulțumit şi nu cerea mai mult de la viață, deloc tulburat de apropiatul sfârşit.

Această filosofie de viață diferea atât de mult de cea din Diaspar, încât îi depăşea înțelegerea. De ce să accepți moartea când aveai posibilitatea să trăieşti o mie de ani, iar apoi să sari înainte prin milenii, pentru a începe iarăşi într-o lume pe care tu însuți o ajutaseşi să capete formă? Era decis să capete răspunsul Lysienilor la această întrebare, de îndată ce s-ar fi ivit şansa să discute deschis despre viață şi moarte. Îi venea greu să creadă că în Lys se făcuse de bună voie o astfel de alegere, conştienți de alternativa vieții infinite – Diaspar.

O parte a răspunsului o găsi printre copii, ființele mici tot atât de necunoscute lui ca oricare din animalele Lysului. Le privi joaca, iar în cele din urmă fu chiar acceptat ca prieten. Uneori lăsau impresia că nu semănau câtuşi de puțin cu

oamenii; motivațiile, logica, până şi limbajul lor păreau complet străine. Îi privea uimit pe adulți, întrebându-se cum era posibil ca ei să fi evoluat din acele extraordinare creaturi, ce-şi petreceau cea mai mare parte a timpului într-o lume proprie, fără legături cu Lysul celor mari.

Şi totuşi, copiii deşteptaseră în inima lui un sentiment necunoscut până atunci. Când – lucru care se întâmpla uneori – izbucneau în lacrimi de frustrare sau de disperare, micile lor drame i se păreau mai teribile decât lunga retragere a Omului, după pierderea Imperiului Galactic. Dacă aceasta din urmă constituia ceva mult prea uriaş şi îndepărtat pentru a fi pe deplin înțeles, plânsetul unui copil îți sfâşia în schimb inima.

Alvin întâlnise iubirea în Diaspar, şi iată că acum învăța ceva la fel de prețios, fără de care iubirea în sine nu şi-ar fi putut atinge niciodată împlinirea. Învăța sensul tandreții.

Dacă Alvin studia Lysul, şi Lysul îl studia pe el, deloc nemulțumit de cele descoperite. Se găsea de numai trei zile în Airlee, când Seranis îi propuse să viziteze împrejurimile. Tânărul acceptă fără ezitare – cu singura condiție de a nu fi obligat să călărească unul din animalele de cursă.

— Te asigur, rosti Seranis cu un neaşteptat licăr de umor, că nimeni nu intenționează să-şi rişte unul din prețioasele animale. Dar fiindcă e vorba de un caz excepțional, voi aranja să ai un mijloc de transport unde să te simți confortabil. Te va însoți Hilvar şi bineînțeles că vei merge oriunde doreşti.

Alvin se întrebă dacă ultima afirmație era totuşi adevărată. Presupunea că s-ar fi ridicat obiecții dacă ar fi încercat să se întoarcă pe colina de unde coborâse în Lys. Deocamdată însă nu-şi făcea griji şi nu se grăbea să revină în Diaspar. De fapt, nici nu se gândise la întoarcere după prima întâlnire cu Seranis. Viața continua să fie pentru el atât de inedită şi de fascinantă, încât se mulțumea să trăiască intens prezentul.

Aprecia gestul lui Seranis care-l desemnase pe fiul ei drept călăuză, deşi fără îndoială, Hilvar primise instrucțiuni precise pentru evitarea oricăror neplăceri. Alvin avusese nevoie de

timp ca să se obişnuiască cu Hilvar, dintr-un motiv pe care nu i l-ar fi putut mărturisi fără să-i rănească orgoliul. Perfecțiunea se generalizase în Diaspar, încât frumusețea fizică îşi pierduse valoarea; era tot aşa de obişnuită ca şi aerul pe care-l respirau. În Lys situația se prezenta altminteri, iar epitetul cel mai puțin răutăcios aplicabil lui Hilvar era cel de „obişnuit”. După normele lui Alvin, tânărul era de-a dreptul urât, şi o vreme îl evitase în mod deliberat. Dacă Hilvar realizase acest lucru, nu o arătase în nici un fel, şi nu peste mult prietenia lui sinceră sfărâmase bariera dintre ei. Avea să vină un timp când Alvin urma să se obişnuiască într-atât cu zâmbetul larg şi strâmb al lui Hilvar, cu forța şi blândețea lui, încât nu ar fi crezut că-l considera respingător vreodată şi nici n-ar fi dorit să-l vadă altfel. Acela n-ar mai fi fost Hilvar, ci un altul.

Plecară din Airlee imediat după răsăritul zorilor, într-un vehicul mic, denumit de către Hilvar maşină de teren, şi care aparent funcționa pe acelaşi principiu cu vehiculul subteran dintre Lys şi Diaspar. Plutea în aer la câțiva centimetri deasupra solului, şi cu toate că nu se zărea nici o urmă de şină de ghidaj, Hilvar îi spusese că străbătea numai traseele prestabilite. Toate aşezările dispuneau de legături asemănătoare, însă în decursul şederii sale în Lys, Alvin nu mai observase o altă maşină.

Era evident că Hilvar investise mult efort în pregătirea expediției şi că o aştepta cu aceeaşi nerăbdare ca şi Alvin. Plănuise itinerariul ținând seama de propriile sale interese; istoria naturală constituia pasiunea sa cea mare şi spera să găsească noi specii de insecte în regiunile relativ nepopulate ale Lysului pe care urmau să le viziteze. Intenționa să ajungă cu maşina cât mai spre sud posibil, iar restul drumului să-l facă pe jos. Fără să-şi dea seama ce însemna aceasta, Alvin nu ridică nici o obiecție.

Aveau şi un tovarăş de drum – Krif, cel mai spectaculos dintre animalele lui Hilvar. În repaos, cele şase aripi transparente ale lui Krif se pliau în lungul trupului, care

scânteia prin ele precum un sceptru bătut în pietre prețioase. Dacă îl deranja ceva, se înălța în văzduh ca un fulger multicolor, cu un fâlfâit de-abia auzit de aripi invizibile. Deşi uriaşa insectă venea când era strigată şi putea – uneori – să îndeplinească ordine simple, era aproape complet lipsită de inteligența. Avea în schimb o personalitate bine definită şi, din cine ştie ce motiv, se arăta extrem de suspicioasă față de Alvin, făcând ca sporadicele sale tentative de a-i câştiga încrederea să eşueze cu regularitate.

Pentru Alvin, drumul prin Lys se învecina cu visul. Tăcut, aidoma unui spectru, vehiculul luneca peste câmpii întinse, croindu-şi drum prin păduri, fără a se abate de la ghidajul invizibil. Înaintau cam de zece ori mai repede decât un om mergând pe jos. Rareori cineva se grăbea aşa în Lys.

Străbătură mai multe aşezări, unele mai întinse decât Airlee, dar majoritatea asemănătoare. Pe Alvin îl interesau subtilele, însă semnificativele diferențe în vestimentație, şi chiar în privința aspectului fizic, apărând pe măsura trecerii de la o comunitate ia alta.

Civilizația Lysului era alcătuită din sute de culturi distincte, fiecare contribuind cu ceva aparte la dezvoltarea generală. Vehiculul ie era ticsit cu cei mai faimos produs din Airlee, nişte pere micuțe, galbene, primite cu recunoştință ori de câte ori Hilvar le oferea. Tânărul se oprea adesea să discute cu prieteni, prezentându-le un Alvin impresionat de politețea tuturor, manifestată prin folosirea limbajului oral în clipa în care aflau cine este el. Probabil că adesea le venea destul de greu. Totuşi, din câte îşi dădea el seama, rezistau ispitei de-a reveni la telepatie şi nu se simțise niciodată exclus din discuție.

Cel mai lung popas îl făcură într-un sătuc, aproape ascuns într-o mare de iarbă înaltă şi galbena, ridicată cu mult peste înălțimea lor şi unduind în briză ca o vietate. Înaintând prin ea, fură permanent întrecuți de valurile de fire ce se îndoiau deasupra. La început, Alvin găsi fenomenul destul de neplăcut, căci nutrea impresia stranie că iarba se apleca să-l

privească mai de-aproape, dar după un timp descoperi în mişcarea aceea perpetuă o senzaţie odihnitoare.

Nu după multă vreme înţelese de ce se opriseră tocmai acolo. Printre cei ce îi aşteptau se găsea o fată oacheşă şi sfioasă pe care, prezentând-o, Hilvar o numi Nyara. Era limpede că erau fericiţi să se revadă, iar Alvin le invidie bucuria deschisă. Hilvar se străduia să împace obligaţiile de ghid cu dorinţa de a rămâne singur cu Nyara. Alvin îl scoase din impas, pornind de unul singur să exploreze satul. Nu erau multe de văzut, însă încercă să-şi prelungească la maximum plimbarea.

La pornire avea să aibă pregătite multe întrebări pe care cu greu aştepta să i le pună lui Hilvar. Nu-şi imagina cum arata dragostea într-o societate telepatică şi după o scurtă perioadă de discreţie politicoasă, abordă subiectul. Hilvar păru destul de dispus să-l lămurească, chiar dacă Alvin bănuia că-l întrerupsese dintr-o prelungita şi tandra despărţire mentală.

În Lys, dragostea începea adesea prin contact mental. Puteau să treacă luni sau ani până la întâlnirea fizică a celor doi îndrăgostiţi. Astfel că, explica Hilvar, nu existau nici un fel de impresii false sau minciuni. Doi oameni ale căror minţi se deschideau voluntar una către cealaltă nu aveau secrete. Dacă vreunul ar fi încercat să ascundă ceva, partenerul ar fi ştiut imediat.

Doar cei maturi şi echilibraţi îşi permiteau o astfel de onestitate. Numai o iubire bazată pe un altruism absolut supravieţuia. Alvin înţelegea foarte bine că o asemenea iubire era mai profundă şi mai bogată decât orice ar fi cunoscut concitadinii săi. De fapt, îi şi era dificil să creadă că o astfel de comuniune exista cu adevărat.

Şi totuşi, Hilvar îl asigură că da, iar când Alvin insistă în a cere explicaţii, devenise gânditor, pierdut în propriile reverii. Erau lucruri imposibil de comunicat; pur şi simplu, le ştiai ori nu. Alvin constată cu amărăciune că el n-avea să izbutească niciodată să atingă acel nivel sublim de înţelegere între

persoane, din care oamenii aceştia făcuseră însuşi fundamentul vieții.

Ieşind din savana care se sfârşea brusc, de parcă fusese trasă o linie dincolo de care iarba nu mai avea dreptul să crească, văzură că în fața lor se întindea un şir de dealuri scunde, împădurite. Avanpostul principalelor metereze din apărarea Lysului, explică Hilvar. Munții adevărați începeau mai departe, dar pentru Alvin chiar şi acele deluşoare trezeau respect şi venerație.

Se opriră într-o vale îngustă, încă scăldată de căldura ți lumina soarelui de după-amiază. Hilvar îl privi pe Alvin cu ochii cinstiți ai celui ce nu are nimic de ascuns.

— De aici pornim pe jos, rosti vesel, începând să scoată echipamentul din vehicul. Maşina n-are cum să meargă mai departe.

Alvin privi dealurile, apoi scaunul confortabil unde şezuse până atunci.

— Nu putem ocoli? întrebă fără mari speranțe.

— Ba da. Dar noi nu o vom face. Vom sui în vârf; acolo e mai interesant. Voi trece maşina pe automat iar ea ne va aştepta la coborâre, pe cealaltă parte.

Ca să nu abandoneze fără luptă, Alvin făcu o ultimă încercare:

— În curând se întunecă. Nu vom reuşi să acoperim întreaga distanță până la apusul soarelui.

— Exact, încuviință Hilvar, sortând pachetele cu o viteză incredibilă. Vom petrece noaptea sus şi drumul îl vom sfârşi mâine.

Alvin se recunoscu înfrânt.

Echipamentul pe care-l purtau era voluminos, dar avea o greutate mică. Fusese introdus în containere cu polarizatoare de gravitație, cerându-ți să învingi doar inerția masei. Atât timp cât mergea în linie dreaptă, Alvin nici nu realiza că poartă vreo povară. Dar manevrarea containerelor necesita o oarecare îndemânare, deoarece la orice schimbare de direcție, pachetul părea să capete o personalitate cu păreri proprii bine

definite, insistând cu încăpățânare să se mențină pe drumul inițial.

Când Hilvar termină de fixat curelele şi se declară mulțumit, porniră încet în susul văii. Alvin privi cu regret la maşina care dispăru rapid din vedere; se întreba câte ore aveau să se scurgă până să se tolănească din nou în scaunul ei confortabil.”

Cu toată lipsa de entuziasm, urcuşul se dovedi plăcut, cu soarele încălzindu-le spinările, peisajul schimbându-se într-una. Exista şi o potecă, aproape pierdută în iarbă, dispărând din loc în loc, dar pe care Hilvar părea capabil s-o urmărească fără greş, chiar atunci când tovarăşul său nu mai zărea nici o urmă. Îl întrebă pe Hilvar cine anume făcuse poteca şi află că pe dealurile respective trăiau multe animale mici – unele solitare, altele în comunități primitive ce imitau multe din caracteristicile primitive ale civilizației umane. Câteva descoperiseră, sau fuseseră învățate să folosească uneltele şi focul. Lui Alvin nici nu-i trecu prin minte că astfel de creaturi ar fi putut să fie altfel decât prietenoase; atât el cât şi Hilvar considerau faptul de la sine înțeles… Multe epoci trecuseră de când ceva sau cineva de pe Pământ se arătase capabil să amenințe supremația Omului.

Urcau de o jumătate de oră, când Alvin remarcă pentru prima dată un murmur slab. Nu-i detecta sursa, deoarece nu venea dintr-o direcție anume. Era un murmur neîntrerupt, sporind treptat în intensitate pe măsură ce valea se lărgea. L-ar fi întrebat pe Hilvar ce anume era, dar considera mai important să-şi cruțe răsuflarea.

Alvin era perfect sănătos; niciodată în viața lui nu fusese bolnav. Şi totuşi, integritatea fizică, oricât de importantă şi necesară în general, nu era suficientă acum. Alvin poseda musculatura, dar nu şi antrenamentul. Paşii uşori ai lui Hilvar, elanul lui lipsit de efort ce-l ducea ca prin farmec în susul fiecărei pante îl umpleau pe Alvin de invidie… şi de hotărârea de a nu ceda, atâta vreme cât încă mai putea păşi. De fapt, ştia cu certitudine că însoțitorul său îl punea la

încercare, dar nu se simțea jignit. O întrecere prietenească, pe care o aprobase în mod tacit, deşi oboseala i se strecura încet-încet în picioare.

După ce parcurseră două treimi din urcuş, lui Hilvar i se făcu milă şi poposiră o vreme, rezemați de o stâncă, cu chipurile îndreptate în sus, lăsând razele soarelui să le usuce trupurile. Uruitul variabil devenise în prezent foarte puternic. Deşi Alvin îl întrebă, Hilvar refuză să-i dea explicații. Nu dorea să-i strice surpriza, se justificase el.

Se grăbeau să ajungă pe culme înainte de apus. Din fericire, urcuşul era lin şi lipsit de obstacole. Arbuştii acoperind poalele dealului se răriseră, parcă obosiți şi ei de lupta cu înălțimea. Pe ultimele sute de metri creştea numai o iarbă scurtă şi sârmoasă, plăcută pentru tălpi. Când vârful le apăru în față, Hilvar găsi în el alte energii, nebănuite şi începu să alerge. Alvin decise să ignore provocarea, dar în realitate nu avea de ales. Se mulțumi să avanseze încet, în acelaşi ritm, iar când îl ajunse în sfârşit pe Hilvar, se prăbuşi epuizat şi satisfăcut.

Abia după ce-şi recăpătă suflul, izbuti să aprecieze panorama întinsă dedesubt, să descopere originea vuietului permanent ce umplea văzduhul. Înainte, terenul cobora brusc de pe creastă – atât de brusc încât se transforma într-un perete vertical. Desprinzându-se de pe acel perete, o uriaşă panglică de apă cădea curbându-se în spațiu, fărâmițându-se pe Stâncile aflate la trei sute de metri mai jos. Apa se pierdea într-o ceață tremurătoare de stropi minusculi, iar din adâncuri se înălța un tunet continuu, reverberându-se în ecouri prelungi pe dealurile învecinate.

Cea mai mare parte a cascadei era umbrită; totuşi, razele de soare ce ocoleau muntele mai luminau încă ținutul de jos, acordând peisajului o notă finală, plină de farmec. Acolo, vibrând într-o splendoare efemeră, deasupra bazei cascadei, se arcuia ultimul curcubeu de pe Pământ.

Hilvar descrise un cerc larg cu brațul înspre orizont.

— De aici, strigă el pentru a se face auzit peste urletul cascadei, vezi întregul Lys.

Şi Alvin îl crezu. Spre nord se întindeau kilometri după kilometri de păduri, întrerupte ici-colo de poieni, păşuni, străbătute de firele şerpuite a peste o sută de râuri. Ascunsă undeva în imensitatea aceea se găsea Airlee, dar era imposibil să încerce să o găsească cu privirea. Tânărului i se păru că recunoaşte lacul care mărginea drumul către Lys, însă se putea ca ochii să-i fi jucat o festă. Mai spre nord, copacii şi luminişurile se contopeau într-un covor verde-pestriț, încrețit pe alocuri de şiruri de dealuri. Iar mai departe, la limita câmpului vizual, munții din bariera de apărare a Lysului de pustiu se întindeau ca nişte nori îndepărtați.

Spre est şi vest priveliştea era asemănătoare, însă spre sud munții păreau să se ridice la numai câțiva kilometri. Alvin îi distingea foarte clar, şi îşi dădea seama că erau mult mai înalți decât deluşorul unde se afla el. Între munți şi dealuri se întindea un ținut mai sălbatic decât cel pe care de abia îl străbătuseră. Într-un mod greu de definit, părea pustiu şi sterp, de parcă Omul nu mai trăia acolo de mulți, de foarte mulți ani.

Hilvar răspunse întrebării nerostite:

— Cândva şi partea aceea era locuită. Nu ştiu de ce a fost abandonată, dar poate că într-o bună zi ne vom întoarce. Acum doar animale mai trăiesc acolo.

Adevărat, nicăieri nu se zărea vreun semn de viață omenească – nici o poiană defrişată, ori albie îndiguită care să amintească de prezența omului. Într-un singur loc se vedea o urmă a unei trecute existențe: la mulți kilometri depărtare, o ruină albă, solitară, se înălța deasupra pădurii precum un colț rupt într-o gură de fiară. În rest, pretutindeni natura îşi proclamase nestânjenită dominația.

Soarele cobora înapoia zidurilor vestice ale Lysului. Pentru un moment de neuitat, munții îndepărtați părură să ardă cu flăcări aurii, apoi ținutul păzit de ei fu repede acoperit de întuneric. Se lăsase noaptea.

— Ar fi trebuit să facem treaba asta mai devreme, rosti Hilvar, practic ca întotdeauna, în vreme ce-şi despacheta lucrurile. În cinci minute va fi întuneric beznă… şi va fi frig.

Pe iarbă se iviră mai multe obiecte ciudate. Un trepied zvelt extinse o tijă verticală, cu o protuberantă de forma unei pere în vârf. Hilvar aşteptă până ce para se înălță deasupra lor, apoi dădu o comandă mentală pe care fireşte, Alvin n-o intercepta. Imediat, împrejurimile fură scăldate în lumină, iar bezna se retrase. Para emana nu doar lumină ci şi căldură, aşa că Alvin simțea o radiație blândă pătrunzându-i în tot corpul şi încălzindu-l.

Ținând într-o mână trepiedul şi în cealaltă o raniță, Hilvar coborî panta, urmat de către Alvin, care se străduia din răsputeri să se mențină în cercul luminos. În cele din urmă, Hilvar se opri într-o depresiune micuță, la câteva sute de metri sub creasta dealului şi începu să instaleze restul echipamentului.

Mai întâi se ivi o emisferă largă dintr-un material rigid, aproape invizibil, cuprinzându-i de jur împrejur şi protejându-i de briza rece ce începuse să sufle odată cu lăsarea nopții. Emisfera izvora dintr-o cutie paralelipipedică, pe care Hilvar o aşezase pe sol, uitând complet de ea, ba chiar acoperind-o cu restul bagajelor. Poate că aceeaşi cutiuță le oferise paturile confortabile, transparente, în care Alvin se întinse fericit. Asistase pentru prima dată la materializarea mobilierului în Lys, unde locuințele îi păreau teribil de înghesuite datorită obiectelor prezente acolo în permanență, în loc de a fi stocate atât de eficient în bănci de memorie.

Tot întâia oară în Lys servi Alvin mâncare sintetică, când Hilvar scoase cina dintr-un recipient special. Printr-un orificiu situat în partea superioară a cupolei, convertizorul aspira permanent aerul, preluându-şi materiile prime din care îşi realiza zilnicul miracol. Alvin prefera hrana sintetică. Modul de preparare al celei naturale îl şocase ca extrem de neigienic, în opinia sa. În plus, cu aceste convertizoare ştiai întotdeauna ce mănânci.

Se pregătiră de masă, în vreme ce întunericul sporea în jurul lor şi stelele răsăreau. Când sfârşiră, în exteriorul cortului era complet beznă, iar Alvin putea zări pe perimetrul cercului de lumină forme nedesluşite, locuitori ai pădurii ieşind din vizuini. Uneori vedea reflexiile luminii în ochi ce îl fixau, însă creaturile nu se apropiau atât cât să le distingă clar înfăţişarea.

Era linişte; Alvin se simţea extrem de mulţumit. O vreme, întinşi pe paturi, tinerii discutaseră despre cele văzute, despre misterele ce-i fascinau pe amândoi, despre multiplele diferenţe dintre culturile lor. Pe Hilvar îl interesau Circuitele de Eternitate, răspunzătoare de scoaterea Diasparului în afara timpului, şi Alvin constată că îi venea foarte greu să răspundă la unele întrebări.

— Ce nu înţeleg, este cum s-au asigurat constructorii Diasparului că circuitele de memorie nu se vor strica niciodată, spunea Hilvar. Mi-ai spus că informaţiile care definesc oraşul şi locuitorii lui sunt stocate în cristale, sub forma unor configuraţii de sarcini electrice. De acord – cristalele vor dura veşnic, dar ce se întâmplă cu circuitele asociate? Nu există niciodată avarii de nici un fel?

— I-am pus lui Khedron aceeaşi întrebare şi mi-a răspuns că Băncile Memoriei sunt construite în triplu exemplar. Oricare dintre cele trei poate menţine oraşul, iar dacă se i întâmplă ceva uneia din ele, celelalte două o repară automat. Daune permanente s-ar înregistra numai dacă la două bănci ar surveni simultan aceeaşi defecţiune. Şansele unui asemenea eveniment sunt infime.

— Dar cum se menţine relaţia dintre configuraţia stocată în unităţile de memorie şi structura reală a oraşului? Între plan, aşa cum este el, şi ceea ce descrie?

Alvin fu depăşit. Ştia că răspunsul implica cunoaşterea diverselor tehnologii de organizare a spaţiului şi formelor în sine – dar nu putea explica modul care ordona un atom în poziţia definită de nişte date stocate altundeva.

Brusc inspirat, indică spre cupola invizibilă ce-i apăra de frigul nopții.

— Dacă-mi vei spune cum face cutiuța pe care stai tu cortul acesta, atunci îți voi explica şi eu cum funcționează.

Circuitele de Eternitate.

Hilvar izbucni în râs.

— Mi se pare corect. Dacă vrei cu adevărat să ştii, trebuie să-l întrebi pe unul din experții noştri în teoria câmpurilor. Eu unul nu-s în stare să îți zic.

Răspunsul îl puse pe gânduri pe Alvin. Deci în Lys continuau să se afle oameni capabili de a înțelege funcționarea maşinilor; nu acelaşi lucru s-ar fi putut spune despre Diaspar.

Mai discutară o vreme, apoi Hilvar încheie:

— Sunt obosit. Nu te culci?

Alvin îşi frecă picioarele istovite.

— Aş vrea, dar nu sunt sigur că pot să dorm. Mi se pare un obicei foarte ciudat.

— E mai mult decât un simplu obicei. Mi s-a spus că pe vremuri a reprezentat o necesitate vitală pentru toate ființele omeneşti. Noi continuăm şi astăzi să dormim cel puțin o dată pe zi, chiar dacă numai câteva ceasuri. În acest interval, corpul se odihneşte şi mintea la fel. În Diaspar nimeni nu doarme niciodată?

— Doar extrem de rar. Jeserac, tutorele meu, a făcut-o o dată sau de două ori, însă în urma unor eforturi mentale de excepție. Un trup şi o activitate normală n-au nevoie de asemenea perioade de odihnă; am renunțat la ele cu milioane de ani în urmă.

Chiar în vreme ce rostea cuvintele acelea ce sunau a laudă, reacția propriului corp îl dezicea. Simțea o oboseala nemaicunoscută până atunci; părea că radiază din pulpe şi din coapse, răspândindu-se în întregul trup. Senzația în sine nu era neplăcută… dimpotrivă. Hilvar îl privea cu un surâs amuzat şi Alvin nu avu vreme să se întrebe dacă nu cumva

tovarăşul lui îşi exercitase asupră-i vreuna din puterile mentale. Dacă era aşa, Alvin nu protestă câtuşi de puțin.

Lumina revărsata din lampa de deasupra păli treptat, însă căldura degajată nu se micşoră. Înaintea ultimei pâlpâiri, mintea pe jumătate adormită a lui Alvin remarcă un amănunt curios ce trebuia clarificat a doua zi.

Hilvar se dezbrăcase, permițându-i lui Alvin să realizeze cât de mult se depărtaseră cele două ramuri ale speciei umane. În privința proporțiilor corpului existau deosebiri minore, dar diferențe fundamentale apăreau pentru organele genitale, la dinți, la unghii şi în cazul pilozității corporale. Iar ceea ce-l nedumerea cel mai mult o reprezenta strania adâncitură de pe stomacul lui Hilvar.

După câteva zile, când îşi amintise de subiect, explicațiile durară destul de mult. Până la a izbuti să clarifice funcția ombilicului, Hilvar fusese nevoii să rostească mai multe mii de cuvinte şi să deseneze şase-şapte diagrame.

Şi amândoi, el şi Alvin, făcuseră un important pas înainte spre înțelegerea civilizației fiecăruia din ei.

Doisprezece.

Când Alvin se deşteptă, era miezul nopții. Al trezise ceva, poate un foşnet strecurat în mintea lui, în ciuda nesfârşitului vuiet al cascadei. Se sculă în capul oaselor şi încercă să străpungă bezna cu privirea, în vreme ce, cu răsuflarea oprită, asculta tunetul apei şi zgomotele slabe şi furişe ale animalelor nocturne.

Nu distingea nimic. Lumina stelelor era prea slabă să dezvăluie ceva din ținutul întins la câteva sute de metri dedesubt şi doar o linie frântă mai întunecoasă, eclipsând aştrii, amintea de munții dinspre sud.

Îl auzi pe Hilvar foindu-se, apoi deşteptându-se şi el.

— Ce s-a întâmplat? întrebă acesta în şoaptă.

— Mi s-a părut că aud un zgomot.

— Ce fel de zgomot?

— Nu ştiu, poate a fost o închipuire…

Cele două perechi de ochi scrutară iarăşi noaptea. Apoi Hilvar prinse braţul lui Alvin.
— Acolo! şuieră el.
Departe, spre sud, strălucea un punct luminos, prea jos deasupra orizontului ca să fie o stea. Era ceva orbitor de alb, tivit cu violet, şi chiar în vreme ce-i priveau, strălucirea începu să-i crească până ce nu mai putu fi privit. După aceea explodă – ca şi cum un fulger izbise undeva, sub marginea lumii. Pentru o clipă, munţii şi ţinutul înconjurat de ei fură scăldaţi într-o lumină dizolvând întunericul nopţii. După un răstimp interminabil, răsună şi ecoul unei explozii îndepărtate, iar o adiere neaşteptată foşni printre ramurile pădurii. Se domoli repede, iar stelele alungate reapărură pe cer, una câte una.
Pentru a doua oară în viaţa lui, pe Alvin îl încercă teama. Nu într-un mod atât de personal şi iminent ca în sala căilor mobile, pe vremea când luase hotărârea de a ajunge în Lys. Era mai mult decât frică, se apropia de respect şi copleşire; privea faţa Necunoscutului şi simţise că acolo, în spatele munţilor, se afla ceva pe care el trebuia neapărat să-l vadă.
— Ce-a fost asta? şopti într-un sfârşit.
Urmă o pauză atât de lungă, încât repetă întrebarea.
— Încerc să aflu, răspunse Hilvar şi tăcu. Alvin înţelese ce făcea; nu-i mai întrerupse căutarea silenţioasă.
Destul de repede, prietenul său suspină dezamăgit:
— Dorm cu toţii, nu mi-a răspuns nimeni. Ori aşteptăm până mâine dimineaţă, ori trezesc pe cineva. Dar n-aş vrea s-o fac decât dacă-i foarte important.
Alvin îşi puse întrebarea ce anume considera Hilvar ca fiind important. Tocmai voia să sugereze, pe un ton uşor sarcastic, că fenomenul la care asistaseră justifica pe deplin întreruperea somnului oricui, însă înainte de a rosti vreun cuvânt, însoţitorul lui continuă pe un ton ce aducea a scuză.
— Mi-am amintit… A trecut mult de când nu am mai fost pe aici şi nu eram tocmai sigur de poziţia noastră. Trebuie să fi fost Shalmirane.

— Shalmirane?! Există încă?

— Da, aproape că uitasem. Cândva, Seranis mi-a spus că fortăreața se găseşte în munții aceştia. Bineînțeles, o ruină, dar e posibil ca cineva să mai locuiască acolo.

Shalmirane! Pentru cele două civilizații, atât de diferite în privința culturii şi a istoriei, numele poseda rezonanțe mitice. În toată istoria Pământului nu existase episod mai măreț decât cel al apărării lui Shalmirane împotriva unui duşman care cucerise întreg Universul. Deşi adevărul se pierduse pe vecie în cețurile învăluind Epocile Zorilor, legendele nu fuseseră nicicând uitate şi aveau să dureze tot atât cât Omul.

Vocea lui Hilvar răsună din nou în întuneric:

— Cei din sud ne-ar putea spune mai multe. Am câțiva prieteni acolo, mâine dimineață îi voi întreba.

Alvin abia îl auzi. Se scufundase în propriile sale gânduri, străduindu-se să-şi amintească tot ce auzise vreodată despre Shalmirane. În fapt, nu prea mult. După epocile scurse de atunci, nimeni nu mai distingea adevărul de mit. Cert rămânea doar faptul că Bătălia de la Shalmirane marcase sfârşitul cuceririlor Omului şi începutul lungului declin.

În munții aceia, gândea tânărul, se ascundea poate răspunsul la întrebările lui chinuitoare.

— Cât ar dura să ajungem la fortăreață? întrebă el.

— N-am fost niciodată acolo, însă e mult mai departe decât am intenționat să mergem. Nu cred că ne-ar ajunge o singură zi.

— Nu putem folosi maşina?

— Nu, nu poate traversa munții.

Alvin căzu pe gânduri. Era obosit, tălpile îl usturau, iar muşchii gambelor îl dureau după efortul neobişnuit. Amânarea explorării îl ispitea, dar exista posibilitatea ca o altă ocazie să nu se mai ivească niciodată.

Sub lumina palidă a stelelor care-şi pierduseră puterea, nu puține din ele stinse de la înălțarea fortăreței, tânărul se luptă cu sine însuşi şi, în cele din urmă se hotărî. Nu se schimbase nimic. Munții continuau să vegheze ținutul adormit, însă o

răscruce se apăruse, ca să dispară după aceea imediat în istorie. Specia umană înainta, se pare, spre un viitor nou şi straniu.

Cei doi prieteni nu mai dormiră, iar la cele dintâi licăriri ale zorilor ridicară tabăra. Iarba se acoperise de rouă. Pe Alvin îl uimeau nestematele scânteietoare ce împodobeau verdeața din natură. Mersul prin iarba umedă îl fermeca. Privind îndărăt, în susul dealului, îşi zărea umbra întinzându-i-se în urmă – o dâră întunecată peste panta sclipitoare.

Când ajunseră la marginea pădurii, soarele urcase deja deasupra peretului estic al Lysului. Aici, Natura redevenise stăpâna. Chiar şi Hilvar părea pierdut printre arborii uriaşi care blocau lumina solară, proiectând pe sol umbre gigantice. Din fericire, râul născut din cascadă curgea spre sud, într-o linie prea dreaptă ca să fie naturală; înaintând de-a lungul lui evitau hăţişurile dese. Cea mai lungă parte a drumului, Hilvar se strădui să-l domolească pe Krif; acesta dispărea la răstimpuri în junglă, ori luneca nebuneşte peste luciul apei. Până şi Alvin, pentru care totul continua să fie extrem de nou, simțea că pădurea exercita o fascinație aparte, altminteri decât micuțele şi sistematizatele păduri din nord. Puțini arbori erau identici; majoritatea se găseau pe diferite trepte de transformare, iar de-a lungul timpului unii reveniseră la formele inițiale, naturale. În mod evident, mulți dintre ei nu-şi aveau originea pe Pământ şi, probabil, nici în Sistemul Solar. Ridicându-se aidoma unor santinele deasupra copacilor mai mici, giganții sequoia ajungeau la peste o sută de metri înălțime. Cândva fuseseră considerați cele mai străvechi viețuitoare de pe Terra, fiind mai bătrâne decât Omul.

Râul se lărgise; din când în când se desfăcea în salbe de lacuri, unde se aflau insule minuscule. Pe suprafața apei alergau în toate direcțiile insecte, mici creaturi multicolore, în ciuda poruncilor lui Hilvar, Krif țâşnise să se alăture îndepărtatelor rude; dispăruse brusc într-un nor de aripi sclipitoare, stârnind o sumedenie de bâzâituri nervoase. După o clipă, norul se destrămase, iar Krif gonise înapoi mai repede decât putea fi urmărit cu ochiul liber. Rămăsese apoi lângă Hilvar, fără să mai încerce o altă escapadă.

Către seară începură să se întrevadă munții. Râul, călăuza lor credincioasă, curgea leneş apropiindu-se de finalul călătoriei. Era limpede că înainte de amurg n-aveau cum ajunge la picioarele masivului; cu mult mai devreme, pădurea devenise atât de întunecată încât îngreuna enorm orice înaintare. Arborii gigantici se pierduseră în umbre şi un vânt rece scutura frunzişul. Cei doi se pregătiră să înnopteze lângă un uriaş sequoia roşu, al cărui vârf era încă luminat de soare.

Când acesta asfinți, lumina mai dăinuia pe undele mişcătoare. Exploratorii – căci aşa se considerau acum – rămăseseră în penumbra amurgului, privind râul şi meditând la cele văzute. În mod neaşteptat, Alvin simți cuprinzându-l din nou delicioasa toropeală încercată cu o noapte înainte şi se abandonă somnului. Poate că odihna nu era necesară în viața lipsită de eforturi a Diasparului, însă aici era binevenită. Adormi, pe buze cu întrebarea cine trecuse ultima dată pe acolo şi cu cât timp în urmă...

Soarele se înălțase sus pe cer când ei ajunseră înaintea zidurilor muntoase ale Lysului. În față terenul urca abrupt, în valuri de stâncă stearpă. Aici râul se sfârşea la fel de spectaculos pe cât începuse; solul i se deschidea în cale şi el se prăbuşea cu urlet, dispărând din vedere. Alvin încercă să-şi închipuie grotele subterane pe unde şerpuia înainte de a ieşi iarăşi la lumina zilei. Poate că oceanele pierdute ale Terrei continuau să se agite adânc în bezna eternă, iar fluviul bătrân simțea chemarea lor.

Pentru un moment, Hilvar privi vârtejul şi ținutul sălbatec întins dincolo de el. Apoi indică o trecătoare, abia vizibilă printre dealuri.

— Shalmirane se găseşte în direcția aceea.

Alvin nu-l întrebă de unde ştia; presupunea că mintea lui Hilvar intrase în legătură cu cea a unui prieten aflat la mulți kilometri depărtare, şi că informația respectivă îi fusese transmisă în tăcere.

Nu dură mult până ajunseră în trecătoare. După ce o străbătură se pomeniră pe un platou ciudat, cu pante line. Pe

Alvin nu-l mai încerca oboseala şi nici teama – doar o nerăbdare încordată, sentimentul apropierii aventurii. Nu-şi dădea seama ce ar fi putut să descopere acolo, însă nu se îndoia că era vorba de ceva neobişnuit şi important.

Lângă vârf, natura terenului se modifică brusc. Pantele de la bază fuseseră din rocă vulcanică, poroasă, adunată pe alocuri în grămezi mari. Spre vârf, solul era alcătuit dintr-o suprafață dură, sticloasă şi periculos de alunecoasă, de parcă Stâncile se topiseră cândva, scurgându-se în josul muntelui.

Buza platoului se afla foarte aproape. Hilvar o atinse primul, iar după câteva clipe Alvin se opri, amuțit, alături. Şedeau nu pe marginea unui platou, cum se aşteptaseră, ci pe marginea unui crater gigantic, adânc de aproximativ un kilometru şi cu un diametrul de alți cinci. În fața lor, terenul cobora abrupt, mai lin spre fund şi apoi se înălța iarăşi, tot mai aproape de verticală, către marginea diametral opusă. Partea centrală a craterului conținea un lac circular, a cărui suprafață tremura înfiorată din adâncuri.

Deşi plasată direct în bătaia razelor solare, întreaga depresiune era complet neagră. Alvin şi Hilvar nici măcar nu ghiceau natura substanței pereților, dar părea roca unei lumi ce nu cunoscuse niciodată ziua. Sub picioarele lor, ocolind întregul crater, se întindea o bandă metalică neîntreruptă, lată de aproape o sută de metri, fără cea mai mică urmă de coroziune.

Obişnuindu-se cu acel peisaj nepământean, cei doi prieteni realizară că întunecimea craterului nu era atât de absolută pe cât crezuseră ei. Ici-colo, atât de rapid că nu se sesizau decât indirect, mici sclipiri luminoase scânteiau în pereții de abanos. Apăreau aleator, dispărând imediat după aceea, aidoma reflexiilor stelelor pe valurile mării.

— Minunat! exclamă Alvin. Dar ce anume e?

— Mie îmi pare un soi de reflector.

— E prea negru!

— Numai pentru ochii noştri, nu uita. Nu ştim ce fel de radiații se utilizau atunci.

— Parcă nu-mi vine să cred că asta-i totul. Unde-i fortăreața?

Hilvar indică lacul.

— Uită-te atent.

Alvin scrută suprafața tremurătoare a apei, încercând să deslușească tainele ascunse dedesubt. La început nu zări nimic, apoi distinse o rețea vagă de lumini şi umbre, în zonele mai puțin adânci de pe margini. Izbuti să urmărească configurația respectivă până spre centrul lacului, unde adâncurile adăposteau probabil alte mistere.

Undele întunecate acoperiseră fortăreața. Acolo jos se găseau ruinele unor clădiri cândva mărețe, năruite de timp. Nu fuseseră însă toate înecate, deoarece tânărul remarcă mormane de bolovani, blocuri uriaşe ce alcătuiseră cândva ziduri masive, în partea cealaltă a craterului. Apa clipocea lângă ele, dar nu se ridicase îndeajuns pentru a-şi definitiva victoria.

— Să ocolim lacul, şopti Hilvar de parcă proporțiile dezolării i-ar fi înfiorat sufletul. Poate descoperim ceva în ruinele acelea.

Pe parcursul primelor sute de metri, pereții craterului se dovediră atât de abrupți şi netezi încât cu greu îşi păstrau poziția verticală, dar când ajunseră la zonele mai line fură în stare să umble fără dificultate. În apropiere de mal, abanosul lucios al suprafeței era ascuns de un strat subțire de țărână, suflată de vânturile din Lys de-a lungul vremurilor.

La vreo patru sute de metri depărtare, blocuri uriaşe de stâncă se îngrămădeau unele peste altele, aidoma unor cuburi gigantice. Aici se mai putea încă identifica o porțiune dintr-un zid masiv; ceva mai încolo două obeliscuri sculptate străjuiau o intrare, odinioară plină de măreție. Pretutindeni creşteau licheni şi plante târâtoare, copăcei închirciți, iar vântul sufla încet în jurul lor.

Alvin şi Hilvar se apropiară de ruinele lui Shalmirane. Împotriva acelor ziduri, a energiilor adăpostite de ele, fulgeraseră şi tunaseră şi fuseseră înfrânte forțe capabile să

nimicească o lume. Cândva, cerurile paşnice fuseseră brăzdate de focuri smulse din inimile sorilor, iar munţii Lysului tremuraseră aidoma unor fiinţe vii sub furia stăpânilor lor.

Nimeni nu reuşise vreodată să cucerească fortăreaţa. Dar acum invincibila cetăţuie cedase – capturată şi distrusă de lujerele răbdătoare ale iederii, de generaţiile de viermi orbi, de apele încet crescătoare ale lacului.

Copleşiţi de măreţia ei, cei doi tovarăşi păşiră tăcuţi spre colosala ruină. Intrară în umbra unui portal spart şi pătrunseră într-un canion, unde stânca muntelui se despica în două. Înainte se afla lacul şi în scurt timp apa clipoceau la picioarele lor. Unde micuţe, înalte de numai câtiva centimetri, se spărgeau de malul îngust.

Hilvar rupse primul tăcerea. În glasul lui răsuna o notă de nesiguranţă ce-l determină pe Alvin să îl privească surprins.

— Nu-nţeleg, rosti încet. Dacă vântul nu ajunge până aici, ce anume produce valurile astea? Apa ar trebui să fie nemişcată.

Înainte ca prietenul să îi răspundă, Hilvar se trânti la pământ, întoarse capul pe o parte, şi-şi afundă urechea dreaptă în apă. Alvin se întrebă ce spera să descopere într-o asemenea poziţie, apoi îşi dădu seama că Hilvar asculta. Şovăind – pentru că undele negre nu păreau deloc îmbietoare – îl imită.

Şocul răcelii dură numai o secundă; după aceea auzi slab, dar distinct, un bubuit ritmic şi continuu. Parcă jos, în străfundurile apelor, pulsa o inimă gigantică.

Scuturându-şi apa din păr, tinerii se priviră tăcuţi. Niciunul n-ar fi spus cu glas tare ceea ce gândea… că lacul era viu!

— Ar fi mai bine dacă am cerceta ruinele, fără să ne apropiem de lac, spuse în cele din urmă Hilvar.

— Crezi că e ceva acolo? întrebă Alvin arătând enigmaticele vălurele care continuau să i se spargă la picioare. Să fie oare periculos?

— Nimic din ceea ce posedă un creier inteligent nu e periculos.

(Adevărat? socoti Alvin. Dar Invadatorii?)

— Nu pot detecta nici un fel de gânduri şi totuşi am senzaţia că nu suntem singuri. Foarte ciudat.

Reveniră încet spre ruinele fortăreţei, fiecare purtând în minte zgomotul subacvatic, înfundat şi permanent. Alvin avea impresia că ciudăţeniile sporiseră şi că, în ciuda eforturilor, se îndepărta tot mai mult de desluşirea adevărurilor pe care le căuta.

Nu părea probabil ca ruinele să le dezvăluie ceva, totuşi scotociră atenţi printre grămezile de resturi şi maldărele uriaşe de bolovani. Poate că acolo se afla cimitirul de maşini – acele maşini care funcţionaseră cu atâta vreme în urmă, inutile astăzi dacă s-ar fi întors Invadatorii. De ce nu mai reveniseră însă niciodată? Însă asta era o altă problemă şi Alvin avea suficiente enigme care-şi aşteptau rezolvarea. Nu trebuia să mai caute altele în plus.

La câţiva metri de lac, descoperiră printre ruine un spaţiu liber. Fusese năpădit de buruieni, dar o căldură teribilă le pârjolise şi la apropierea celor doi se fărâmară în cenuşă, lipindu-se de încălţările lor. În mijloc se găsea un trepied metalic, ferm ancorat în sol, susţinând un cerc uşor înclinat axial, astfel încât era aţintit asupra unui punct situat cam la jumătatea distanţei dintre orizont şi zenit. La prima vedere cercul păru gol, apoi, când Alvin privi mai atent, văzu că în interiorul lui se găsea o ceaţă fină, înşelătoare pentru ochi, pâlpâind undeva la marginea spectrului vizibil: licărul energiei. Din acest aparat, era convins, ţâşnise explozia de lumină ce-i ademenise în vechiul Shalmirane.

Nu îndrăzniră să se apropie, păstrând prudenţi o distanţă sigură. O descoperire importantă, socoti Alvin. Mai rămânea de aflat cine şi în ce scop instalase aparatul. Cercul era clar înclinat spre spaţiu. Oare fulgerul văzut de ei fusese un semnal? Ipoteza dădea naştere unor implicaţii care le tăiau răsuflarea.

— Alvin, rosti brusc Hilvar cu voce calmă, dar apăsată. Avem musafiri.

Tânărul se răsuci pe călcâie şi se trezi privind un triunghi de ochi lipsiţi de pleoape. Cel puţin, aceasta a fost prima lui impresie. În spatele ochilor zări după aceea silueta robotului, mică şi complexă. Plutea în văzduh cam la un metru deasupra solului şi nu semăna cu nici un altul văzut până atunci de Alvin.

După ce depăşi surpriza, redeveni stăpân pe sine. Întreaga viaţă comandase maşinilor, iar faptul că aceasta nu-i era familiară nu constituia un impediment. La urma urmei, nu văzuse mai mult decât câteva procente din roboţii care-i satisfăceau solicitările zilnice în Diaspar.

— Poţi vorbi? întrebă.

Tăcere.

— Te dirijează cineva?

Iarăşi tăcere.

— Pleacă. Apropie-te. Ridică-te. Coboară.

Niciuna din comenzile mentale convenţionale nu produse efect. Robotul rămânea inactiv, parcă dispreţuitor. Rezultau imediat două posibilităţi: fie era prea limitat pentru a înţelege comenzile, fie din contra, îl caracteriza un grad înalt de inteligenţă, posedând capacităţi proprii de voinţă şi alegere. În acest din urmă caz, trebuia tratat ca pe un egal. Şi încă putea fi subestimat, dar robotul nu i-ar fi purtat resentimente; orgoliul nu fusese inclus printre viciile maşinilor.

Hilvar nu se abţinu să nu râdă de confuzia evidentă a prietenului său. Era gata să-i propună să preia el sarcina stabilirii legăturii, când vorbele i se topiră pe buze. Tăcerea din jurul lui Shalmirane fu destrămată de un zgomot ameninţător, imposibil de interpretat greşit – pleoscăitul unui corp uriaş, şiroind de apă.

Pentru a doua oară de la plecarea din Diaspar, Alvin îşi dori să fie acasă. Apoi realiză că nu aceasta era starea potrivită pentru a întâmpină aventura, şi înaintă încet, dar hotărât, spre lac.

Creatura care ieşea din apa întunecată părea o parodie monstruoasă a robotului, alcătuită însă din materie organică.

Dispunerea similară a ochilor nu putea fi o coincidență, întrucât fusese reprodusă în mare şi configurația tentaculelor, a membrelor poliarticulate. Acolo însă asemănările încetau. Robotul nu avea dantelăria de aripioare delicate ce băteau permanent apa, nenumăratele picioare butucănoase pe care ființa avansa spre mal şi nici supapele de aspirație, sau orice ar fi fost ele, şuierând zgomotos în aerul rarefiat.

Trupul creaturii rămăsese sub unde; doar primii trei metri îi scoase în mediul evident nefamiliar. Lungimea totală părea să fie de vreo cincisprezece metri, dar şi cineva lipsit de cunoştințe de biologie ar fi remarcat aspectul general de improvizație al monstrului, construcția neglijentă, de parcă elementele constitutive ar fi fost executate grosolan şi asamblate în grabă, atunci când nevoia se ivise.

În pofida dimensiunilor animalului şi a temerilor inițiale, după ce îl studiară cu atenție, Alvin şi Hilvar nu se mai simțiră îngrijorați. Creatura era în mod limpede stângace; pur şi simplu nu putea fi considerată o amenințare serioasă, chiar dacă ar fi existat motive să fie privită astfel. Omul îşi învinsese de multă vreme spaima copilărească datorată unui aspecte neobişnuite. Teama respectivă nu reuşise să supraviețuiască primului contact cu o civilizație extraterestră prietenoasă.

— Lasă-mă pe mine, şopti Hilvar. Mă pricep la animale.

— Dar nu-i un animal, replică tot în şoaptă Alvin. Sunt sigur că este o ființă inteligentă şi că robotul ăla e proprietatea sa.

— Este posibil să fie şi invers. Oricum, e extrem de ciudat. Nu detectez nici urmă de gând. Hei… dar ce se-ntâmplă?

Monstrul nu se clintise din loc. Era în continuare ridicat pe jumătate la malul apei, poziție menținută printr-un efort ce părea considerabil. Însă în centrul triunghiului format de ochii lui începuse să apară un fel de membrană semitransparentă – o membrană care pulsa şi tremura, emițând sunete grave, aidoma unor bubuituri rezonante formând cuvinte ininteligibile. Devenise evident că ființa încerca să le vorbească.

Încercarea aceea disperată de comunicare emoționa. Timp de câteva minute, creatura se chinui zadarnic, apoi brusc, lăsă impresia că îşi înțelesese greşeala. Membrana pulsatorie se contractă, iar sunetele crescură în înălțime cu câteva octave, intrând în spectrul de frecvență al vorbirii umane. Începură să se audă frânturi distincte de cuvinte, intercalate între mormăieli de neînțeles. Ființa îşi reamintea un vocabular ştiut cândva, cu multă vreme în urmă, dar pe care nu-l mai utilizase de atunci.

Hilvar interveni:

— Acum te înțelegem, spuse el, pronunțând clar şi răspicat. Te putem ajuta? Ți-am văzut semnalul. Venim din Lys.

La auzul numelui „Lys”, ființa păru că-şi pierde vioiciunea, ca dezamăgită.

— Lys, repetă ea. Nu putea rosti corect litera „s”, astfel încât se auzea „Lyd”. Mereu din Lys. Niciodată nu vine altcineva. Noi îi chemăm pe Cei Mari, însă ei nu ne aud.

— Cine sunt Cei Mari? întrebă Alvin, aplecându-se înainte cu interes. Aripioarele delicate fremătară spre cer.

— Cei Mari, de pe planetele zilei veşnice. Ei vor veni. Stăpânul ne-a promis.

Răspunsul nu lămurea deloc misterul, dar înainte ca Alvin să continue, Hilvar vorbi. Întrebările sale erau atât de răbdătoare, pline de înțelegere şi în acelaşi timp pătrunzătoare, încât Alvin nu îl întrerupse, în pofida nerăbdării. Nu recunoştea superioritatea inteligenței lui Hilvar, însă nu exista îndoială că abilitatea acestuia de a trata cu animalele se extindea asupra uluitoarei creaturi. Mai mult, ea chiar părea să-l agreeze. Vorbirea îi deveni tot mai clară, iar dacă la început se limitase la propoziții scurte şi directe, mai apoi răspunsurile ei câştigară în complexitate, oferind informații suplimentare.

Alvin nu simți scurgerea timpului în vreme ce Hilvar reconstituia o poveste incredibilă. Nu puteau, desigur, să descopere întregul adevăr; rămânea loc pentru nenumărate ipoteze şi argumentări. Pe măsură ce răspundea întrebărilor,

înfățişarea ființei începu să se modifice. Se retrase înapoi în lac, picioarele butucănoase care o sprijiniseră dispărură, contopindu-se cu restul trupului. Brusc se petrecu o transformare şi mai extraordinară. Cei trei ochi uriaşi se închiseră, se contractară în nişte puncte, dispărând complet. Ființa părea să vadă tot ce dorea, neavând nevoie de organe vizuale.

Alte schimbări mai subtile aveau loc permanent, iar în final deasupra apei rămase doar diafragma vibratoare cu ajutorul căreia vorbea. Fără îndoială, şi ea urma să se topească în masa amorfă de protoplasma, când rolul ei avea să înceteze.

Lui Alvin îi venea greu să creadă că inteligența exista într-o formă atât de instabilă. Dar surpriza cea mare nu sosise încă… Deşi originea extraterestră a ființei era evidentă, trecu destul până ce Hilvar, în pofida vastelor cunoştințe de biologie, să-şi dea seama de tipul de organism pe care-l aveau înainte: nu o singură entitate. Dealtfel în permanență spusese „noi” referindu-se la sine. Nu era altceva decât o colonie de creaturi independente, organizate într-un întreg şi controlată de forțe necunoscute.

Animale oarecum similare – de pildă meduzele – existaseră cândva din abundență în oceanele Pământului. Unele de dimensiuni uriaşe, purtându-şi pe lungimi de douăzeci-treizeci de metri corpurile transparente şi jungla de tentacule vezicante. Însă niciunul dintre ele nu posedase scânteia inteligenței şi nu depăşise reacțiile reflexe în fața unor stimuli simpli.

Însă în acest caz inteligența nu putea fi pusă sub semnul îndoielii, chiar dacă părea să se găsească într-un proces de decădere. Alvin urma să-şi amintească mereu nepământeasca întâlnire, pe Hilvar potrivind laolaltă, fără grabă, fragmentele istoriei Stăpânului. Polipul proteic îşi căuta cuvintele de mult uitate, lacul întunecat mângâia ruinele din Shalmirane, iar robotul trioptic îi fixa cu ochi neclintiți.

Treisprezece.

Stăpânul sosise pe Pământ în haosul Secolelor de Tranziție, pe vremea când Imperiul Galactic se fărâmița, dar căile stelare de comunicație nu fuseseră încă complet tăiate. Era de origine umană, chiar dacă planeta natală i se rotea în jurul unuia din cei Şapte Sori. Tânăr fiind, se văzuse silit să-şi părăsească lumea de baştină. Amintirea ei îl urmărise întreaga viață. Expulzarea şi-o punea pe seama unor duşmani neîndurători, însă în realitate la mijloc se găsea o maladie incurabilă pe care, dintre toate speciile inteligente ale Universului, numai Homo Sapiens părea s-o aibă: mania credinței.

În decursul primei părți din istoria sa, omenirea produsese o succesiune nesfârşită de profeți, prooroci, mesii şi evanghelişti, care-şi convinseseră adepții că secretele Cosmosului le erau dezvăluite numai lor. Unii izbutiseră să întemeieze religii ce supraviețuiseră generații, influențând miliarde de oameni. Alții fuseseră uitați încă înainte de a muri.

Dezvoltarea ştiințelor, ce cu regularitate monotonă respingeau teoriile profeților şi produceau miracole neegalate de aceştia, distrusese în final religia. Nu şi uimirea, nici venerația sau smerenia încercate de cele mai multe ființe inteligente atunci când contemplau Universul din jur. În schimb slăbise, iar apoi desființase complet numeroasele credințe, fiecare proclamându-şi arogantă calitatea de unic deținător al adevărului suprem, condamnând ca false rivalele şi predecesoarele ei.

Totuşi, deşi din momentul în care omenirea atinsese un nivel elementar de civilizație ele nu mai dețînuseră nici o putere reală, culte izolate continuaseră să apară de-a lungul epocilor. Oricât de fantastice le-ar fi fost doctrinele, reuşeau întotdeauna să-şi atragă discipoli. Înfloriseră în special în decursul perioadelor de confuzie şi de dezordine, şi nu era câtuşi de puțin surprinzător că Secolele de Tranziție cunoscuseră o adevărată explozie de iraționalism. Atunci

când realitatea deprima, oamenii încercau să se amăgească cu mituri...

Expulzat de pe planeta natală, cel numit Stăpânul nu plecase totuşi cu mâna goală. Cei Şapte Sori reprezentaseră centrul puterii şi cunoştinţelor galactice, iar el avusese prieteni influenţi. Părăsise planeta într-o navă micuţă şi iute, clasată printre cele mai rapide construite vreodată. Luase cu el un alt produs de ultimă oră al ştiinţei – robotul ce-i fixa cu privirea în chiar acel moment pe Alvin şi pe Hilvar.

Nimeni nu reuşise să cunoască capacităţile şi funcţiunile acestei maşini. Într-o oarecare măsură, ea devenise un alter-ego al Stăpânului şi probabil că în lipsa ei, religia Celor Mari s-ar fi prăbuşit după moartea fondatorului. Rătăciseră împreună printre roiurile stelare, schimbând permanent direcţia, până ce ajunseseră, în cele din urmă, dar cu certitudine nu întâmplător, pe planeta de unde porniseră strămoşii Stăpânului.

Despre acea saga a lor se scriseseră biblioteci întregi, fiecare volum inspirând la rândul lui o mulţime de comentarii până când, printr-un soi de reacţie în lanţ, cărţile originale se pierduseră sub munţi de exegeze şi de adnotări. Stăpânul poposise pe multe planete, şi îşi făcuse discipoli din rândul multor specii.

Personalitatea sa trebuie să fi fost extrem de puternică dacă izbutise să-i convingă atât pe umani, cât şi pe non-umani, mai cu scamă deoarece nu exista nici urmă de dubiu că printre adepţii unei religii cu o audienţa atât de largă se număraseră şi indivizi deosebit de înzestraţi. Probabil că Stăpânul avusese cel mai mare succes – fiind în acelaşi timp ultimul – dintre toţi proorocii omenirii. Niciunul din predecesorii săi nu câştigase atâţia discipoli şi nu-şi răspândise învăţăturile peste giganticele hăuri ale spaţiului şi timpului. Care anume fuseseră aceste învăţături, Alvin şi Hilvar nu aflară nici măcar cu aproximaţie. Polipul uriaş se strădui din răsputeri să le repete, însă majoritatea cuvintelor erau lipsite de sens, predici întregi erau reproduse într-o

manieră mecanică şi rapidă, încât deveneau extrem de dificil de urmărit. După o vreme, Hilvar fu nevoit să abată discuția de la aspectul teologic, pentru a se concentra asupra unor evenimente concrete.

Însoțit de un grup dintre cei mai fideli discipoli, Stăpânul venise pe Pământ în zilele premergătoare dispariției oraşelor, când Portul Diaspar se deschidea încă stelelor. Sosiseră probabil în nave de diferite tipuri; polipii, de pildă, călătoriseră într-un vas umplut cu fluid din oceanul lor de baştină. Nu se mai ştia dacă acest cult al lor fusese primii bine pe Terra. Cel puțin nu întâlnise o opoziție violentă, iar după ce peregrinaseră un timp, se stabiliseră în pădurile din munții Lysului.

La sfârşitul lungii sale vieți, gândurile Stăpânului reveniseră iarăşi la planeta de unde fusese alungat. Le ceruse prietenilor să-l scoată afară sub cerul liber, să privească aştrii Aşteptase, cu puterile părăsindu-l treptat, până ce zărise, răsăritul celor Şapte Sori, iar spre final bolborosise mai multe lucruri ce aveau să inspire alte biblioteci de comentarii. Vorbise din nou despre Cei Mari, ce părăsiseră acum Universul materiei şi al spațiului, dar care urmau cu siguranță să revină într-o bună zi. Îşi însărcinase discipolii să rămână acolo pentru a-i întâmpină, atunci când aveau să se întoarcă. Au fost ultimele lui cuvinte inteligibile. Nu a mai recunoscut pe nimeni dintre cei din jur, însă înainte de a-şi da ultima suflare şoptise o frază care traversase epocile, obsedând mințile tuturor celor ce o auziseră: E minunat să priveşti umbrele colorate pe plantele lumii eterne. Apoi murise.

După dispariția sa, mulți adepți plecaseră. Totuşi, destui rămaseră credincioşi învățăturilor, pe care le prelucraseră cu migală de-a lungul timpului. La început au crezut că Cei Mari, indiferent cine ar fi fost ei, vor apare în curând, dar speranța li se destrămă odată cu scurgerea secolelor. Aici relatarea ființei devenea foarte confuză, adevărul şi legenda se contopeau, fără a mai putea fi separate. Alvin îşi imagina doar vag generațiile de fanatici aşteptând un eveniment măreț,

neînțeles, care urma să se petreacă într-un moment necunoscut din viitor.

Cei Mari nu au apărut niciodată. Treptat puterea sectei slăbi, pe măsură ce moartea sau deziluziile îi răpuneau pe membrii ei. Primii dispăruți au fost discipolii umani, cu viața cea mai scurtă. Ca o supremă ironie, ultimul adept al profetului om îl reprezenta o creatură fundamental deosebită.

Uriaşul polip era astăzi ultimul discipol al Stăpânului, dintr-un motiv extrem de simplu. El era nemuritor. Miliardele de celule individuale din care era alcătuit trupul său mureau, dar înainte de asta se reproduceau. La anumite intervale, monstrul se dezintegra în celulele componente, ce se divizau după aceea dacă mediul le-o permitea. În decursul acestei faze, polipul nu mai exista ca entitate inteligentă, conştientă. În acest punct lui Alvin îi veni automat în minte modul în care locuitorii Diasparului petreceau milenii de repaos în Băncile Memoriei.

La momentul potrivit, o misterioasă forță biologică readucea laolaltă componentele risipite, iar polipul începea un nou ciclu existențial. Revenea la conştiința de sine, îşi amintea viețile anterioare, deşi adesea imperfect, căci accidentele deteriorau celulele delicate ale memoriei.

Poate că nici o altă formă de viață nu şi-ar fi menținut atât de mult credința într-o religie uitată de un miliard de ani. Într-un fel, polipul era victima neajutorată a propriei naturi biologice. Datorită nemuririi, nu se schimba şi era silit să repete de-a pururi acelaşi tipar invariabil.

În ultimele ei faze, religia Celor Mari se identificase cu venerarea celor Şapte Sori. Când Cei Mari refuzaseră să se ivească, se încercase o comunicare cu sistemul lor stelar. Apoi semnalele respective se transformaseră într-un ritual lipsit de sens, întreținut în prezent doar de o creatură incapabilă să învețe şi de un robot incapabil să uite.

Când nespus de bătrâna voce se stinse în aerul nemişcat, Alvin se simți copleşit de milă. Ce devotament zadarnic, câtă

loialitate irosită inutil, în vreme ce sori şi planete se năşteau şi mureau...

N-ar fi crezut niciodată o asemenea poveste dacă nu ar fi avut dovezile înaintea ochilor. Şi mai mult decât oricât îl întrista dimensiunea ignoranței sale. Un crâmpei din trecut fusese luminat pentru o clipă, dar acum bezna îl învăluise iarăşi.

Istoria Universului era probabil un ghem de asemenea fire încâlcite, şi nimeni nu putea spune care dintre ele importau şi care nu. Povestea uluitoare a Stăpânului şi a Celor Mari semănase cu oricare alta din nenumăratele legende ce supraviețuiseră, într-un fel sau altul, Civilizației Zorilor. Totuşi, existența polipului şi a tăcutului robot făcea imposibil ca Alvin să ia totul drept o fabulă având ca temă autoamăgirea, înălțată pe un fundament de nebunie.

Care era legătura, se întrebă el, dintre cele două entități, atât de diferite din toate punctele de vedere şi care, cu toate acestea, mențînuseră peste eoni o tovărăşie extraordinară? Cumva, intuia că dintre ei robotul era mai important. Fusese însoțitorul Stăpânului şi trebuia să-i cunoască secretele.

Alvin se uită spre automatul enigmatic rămas neclintit. De ce nu vorbea? Ce gânduri treceau prin complicata şi poate străina lui minte? Deşi, dacă fusese conceput pentru a-l sluji pe Stăpân, cu certitudine mintea lui nu era pe de-a-ntregul străină celei umane, fiind neapărat capabilă să răspundă comenzilor. Gândindu-se la tainele deținute de acel robot enervant de tăcut, simțea o curiozitate atât de mare, încât se învecina cu lăcomia. Nu era cinstit ca asemenea cunoştințe să-i fie ascunse; acolo se aflau poate minuni depăşind până şi nivelul Computerului Central din Diaspar.

— De ce nu vrea să ne vorbească robotul vostru? întrebă polipul, când Hilvar îşi termină epuizat întrebările.

Răspunsul fu cel aşteptat.

— Stăpânul l-a oprit să vorbească altfel decât cu glasul său, iar de atunci vocea lui a amuțit.

— Dar pe voi vă asculta?

— Da. Stăpânul l-a lăsat în grija noastră. Vedem prin ochii lui oriunde merge. Supraveghează maşinile care întreţin lacul şi-i păstrează apa curată. Dar e mai corect să-l numim partener, nu servitor.

Alvin căzu pe gânduri. În minte începea să i se înfiripe o idee, deocamdată vagă, doar pe jumătate formată. Poate că îl inspirase pur şi simplu tentaţia cunoaşterii şi a puterii. Oricum, nici privind retrospectiv nu avea să-şi definească cu limpezime cauzele ce-l îndemnaseră să acţioneze. Probabil egoiste la bază, ele implicau şi un anume sentiment de milă. I-ar fi plăcut să curme aşteptarea inutilă a creaturii, să o elibereze de sub greutatea fantasticului destin. Nu era sigur ce s-ar fi putut face cu polipul, în schimb robotului i se putea vindeca nebunia, dezgropând în acelaşi timp nepreţuitele cunoştinţe păstrate de memorii.

— Sunteţi convinşi, rost el încet, vorbind polipului dar adresându-se de fapt maşinii, că rămânând aici îndepliniţi dorinţa Stăpânului? El voia ca lumea să-i cunoască învăţătura. Ea s-a pierdut, iar voi vă ascundeţi aici în Shalmirane. Noi înşine v-am descoperit doar printr-o întâmplare. Poate că sunt mulţi cei care doresc să descopere doctrina Celor Mari.

Hilvar îl privi atent, neînţelegându-i intenţiile. Polipul părea agitat, iar pulsaţiile regulate ale organului său de vorbire întârziară câteva clipe. Apoi răspunse, cu un glas scăpat de sub control:

— Am discutat mulţi ani această problemă, dar nu putem pleca din Shalmirane. Lumea trebuie să vină la noi, indiferent cât ar dura.

— Am o idee mai bună, interveni energic Alvin. Este adevărat că voi trebuie să rămâneţi în lac, însă nu văd motivul pentru care tovarăşul vostru nu ne-ar însoţi pe noi. Se poate întoarce oricând doreşte, sau oricând aveţi nevoie de el. De la moartea Stăpânului lucrurile s-au schimbat… lucruri pe care, trebuie să le cunoaşteţi şi pe care nu le veţi înţelege niciodată dacă veţi rămâne aici.

Robotul nu se clinti. Tulburat de agonia indeciziei, polipul se afundă complet sub suprafața lacului timp de câteva minute. Poate că discuta neauzit cu partenerul său. În câteva rânduri vru să se ridice înapoi, dar parcă reflectând mai bine, se cufundase iarăşi. Hilvar profită de ocazie:

— Aş vrea să ştiu ce încerci să faci, şopti cu o voce pe jumătate amuzată, pe jumătate serioasă. Sau nu ştii nici tu?

— Sunt convins că-ți pare rău de sărmanele creaturi. Nu crezi că ar fi frumos să le ajutăm?

— Ba da, totuşi acum te cunosc destul de bine ca să fiu aproape sigur că altruismul nu constituie una din trăsăturile tale dominante. Trebuie să existe şi un alt motiv.

Alvin surâse amar. Chiar dacă Hilvar nu-i citise gândurile – şi nu avea nici un motiv să creadă c-o făcuse – putea, neîndoielnic, să-i descifreze caracterul.

— Poporul tău are puteri mentale remarcabile, replică în încercarea de a deplasa discuția pe un teren mai puțin periculos. Părerea mea este că veți fi în stare să faceți ceva pentru robot, chiar dacă pentru polip nu. Vorbea foarte încet, să nu fie auzit. Prudența părea însă deplasată; robotul nu-i acorda atenție.

Din fericire, înainte ca Hilvar să-şi reia întrebările, polipul reapăru la suprafață. În ultimele minute se micşorase mult şi se mişca haotic. In timp ce îl priveau, din corpul transparent, complex, se desprinse o porțiune, dispersându-se după aceea în nenumărate fragmente mici, ce se împrăştiară cu iuțeală. Ființa se destrăma sub ochii lor.

Când vorbi, glasul îi era schimbat, dificil de înțeles:

— Începe următorul ciclu, bolborosi într-o şoaptă fluierată. Nu-l aşteptam aşa de repede… rămas câteva minute… stimul prea puternic… nu mă pot menține mult…

Alvin şi Hilvar îl fixau cu fascinație îngrozită. Deşi procesul la care asistau era natural, nu era plăcut să urmăreşti convulsiile finale ale unei creaturi inteligente. Îi încerca de asemenea un sentiment vag de vinovăție: irațional, căci momentul declanşării unui nou ciclu nu avea mare

importanță, însă pricepuseră că efortul exagerat şi agitația cauzate de prezența lor erau răspunzătoare de metamorfoza prematură.

Alvin realiză că trebuia să acționeze repede, altminteri risca să piardă şansa aceea – nu numai pentru câțiva ani, ci poate pentru secole.

— Ce ați hotărât? Robotul vine cu noi?

Urmă o pauză chinuitoare, în care polipul se străduia să-şi controleze trupul pe cale de descompunere. Diafragma tremură, dar nu emise nici un sunet. Apoi, ca într-un disperat gest de rămas bun, îşi flutură slab aripioarele delicate şi le lăsă să cadă în apă, unde ele se desprinseră imediat. După câteva minute, transfomarea se sfârşise. Din polip nu mai rămăsese nici un fragment cu dimensiuni mai mari de un centimetru. Apa era plină de bucățele mici, verzui, ce păreau să posede o viață şi o mobilitate proprie, dispărând rapid în imensitatea lacului.

Vălurelele de la suprafață conteniseră, iar Alvin înțelese că zgomotul monoton din adâncuri încetase. Lacul era din nou mort. Dar într-o bună zi, forțele necunoscute care în trecut nu dăduseră niciodată greş în a-şi îndeplini sarcinile, urmau să acționeze iarăşi, determinând polipul să renască. Fenomen ciudat şi extraordinar, însă era el cu mult mai straniu decât organizarea trupului omenesc, el însuşi o vastă colonie de celule vii, distincte, organizate pe tipuri şi în interdependență unele față de celelalte?

Nu pierdu timpul cu asemenea speculații. Îl apăsa obsesia eşecului, deşi scopul nu şi-l definise niciodată. Ratase o ocazie rarisimă, ce putea să nu se mai ivească. Privi trist spre lac şi abia după o vreme mintea lui percepu cuvintele şoptite de Hilvar la ureche:

— Cred că ai reuşit să îl convingi.

Se răsuci iute pe călcâie. Robotul, până atunci retras, plutind fără să se apropie la mai puțin de şapte metri, se deplasase silențios şi se afla acum cam la un metru deasupra capului său. Ochii nemişcați, cu unghi larg de vedere, nu

ofereau nici o indicație asupra direcției de interes. Probabil că distingea perfect întreaga emisferă dinainte, dar Alvin nu se îndoia că el însuşi se găsea în centrul atenției maşinii.

Aceasta aştepta următoarea mişcare a tânărului. Într-o anumită măsură se găsea sub controlul lui Alvin. Putea să-l urmeze în Lys, chiar şi în Diaspar… dacă nu se răzgândea. Deocamdată, Alvin îi era un stăpân de probă.

Paisprezece.

Întoarcerea în Airlee le luă aproape trei zile – în parte, deoarece Alvin nu avea interes să se grăbească. Explorarea Lysului ocupa în prezent locul doi, plasându-se după proiectul mult mai important şi mai ispititor de a intra în contact cu inteligența artificială care-i devenise tovarăş de drum.

Bănuia că robotul încerca să-l folosească în scopurile lui personale, probabil pentru un soi de justiție romantică. Asupra lor nu era însă sigur, căci robotul continua cu încăpățânare să tacă. Din rațiuni necunoscute – poate din teama de a nu-i dezvălui prea multe din secrete Stăpânul introdusese blocaje extrem de eficiente pe circuitele de vorbire, iar tentativele lui Alvin de a le înlătura eşuaseră. Chiar şi interpelările indirecte, de genul „dacă nu spui nimic, iau tăcerea drept răspuns afirmativ”, dăduseră greş; robotul era prea inteligent pentru a fi păcălit cu atâta uşurință.

Din alte puncte de vedere se arăta mai dornic de cooperare. Asculta orice comenzi ce nu-i cereau să vorbească sau să dezvăluie informații. După o vreme, Alvin descoperi că îl putea controla prin gânduri, ca pe roboții Diasparului. Reprezenta un mare pas înainte, iar ceva mai târziu, creatura – era greu s-o consideri o simplă maşinărie – îşi coborî puțin baricadele, permițându-i să privească prin ochii ei. Se părea că nu obiecta împotriva unor asemenea forme pasive de comunicare, însă respingea orice alte încercări de apropiere. Pe Hilvar îl ignora total; nu-i asculta nici o comandă, baricadându-şi mintea împotriva investigațiilor acestuia. La început Alvin fusese dezamăgit, deoarece sperase ca puterile

mentale ale lui Hilvar să-i permită forțarea tezaurului de amintiri ascunse. Abia mai târziu înțelesese avantajul de a avea un servitor ce nu mai asculta de nimeni altul.

Singurul membru al expediției care obiecta vehement împotriva prezenței robotului era Krif. Poate îşi imagina că are de-a face cu un soi de rival, ori dezaproba, din principiu, orice obiect zburător lipsit de aripi. În câteva rânduri, pe când rămăsese nesupravegheat, încercase nişte atacuri directe. Robotul îl enervase însă şi mai mult, ignorându-l cu desăvârşire. În cele din urmă, Hilvar izbutise să îl potolească, iar pe durata restului călătoriei păru resemnat. Amândoi însoțeau vehiculul lunecând silențios prin păduri şi câmpuri, fiecare menținându-se pe partea stăpânului propriu, prefăcându-se că nu iau în seamă unul existența celuilalt.

În Airlee, Seranis îi aştepta. Alvin ştia că e imposibil să-i surprinzi pe oamenii aceia; mințile lor, conectate laolaltă, îi țineau la curent cu tot ceea ce se desfăşura în ținut. Era curios să afle cum reacționaseră ci la vestei aventurii din Shalmirane.

Seranis arăta mult mai îngrijorată şi mai nesigură decât o văzuse el până atunci, şi tânărul îşi reaminti de alegerea pe care trebuia să o facă. În vâltoarea ultimelor zile uitase de ea; nu-i plăcea să-şi irosească energia făcându-şi griji cu viitorul, dar iată că viitorul bătea acum la uşa lui. Trebuia să decidă unde în cele două lumi dorea să trăiască.

Când Seranis începu să-i vorbească, în glasul ei suna neliniştea. Brusc, Alvin avu impresia că planurile Lysului în privința sa se modificaseră. Ce se întâmplase în decursul absenței lui? Oare dăduseră greş cei ce plecaseră în Diaspar să acționeze asupra mintii lui Khedron?

— Alvin, începu femeia, sunt multe lucruri pe care nu ți le-am spus până astăzi, dar pe care trebuie să le cunoşti ca ne înțelegi.

Cunoşti unul din motivele izolării civilizațiilor noastre. Teama de Invadatori, umbra aceea întunecată din străfundurile fiecărei ființe omeneşti, a făcut ca neamul tău

să întoarcă spatele lumii şi să se piardă în propriile lui vise. Aici, în Lys, teama n-a fost niciodată atât de mare, chiar dacă noi suntem cei care am suportat povara atacului final.

Dar izolarea mai are un motiv.

Cu mult în urmă, Alvin, oamenii au început să caute nemurirea, iar în cele din urmă au descoperit-o. Au uitat însă că lumea care aboleşte moartea, trebuie să abolească de asemeni viața. Extinderea nelimitată a vieții mulțumeşte individul, dar duce la stagnare. Astfel că noi am sacrificat nemurirea, în timp ce Diasparul continuă să urmărească acest deziderat fatal. Din această cauză s-au despărțit popoarele noastre… şi tot de aceea nu trebuie să se mai întâlnească niciodată.

Deşi cuvintele nu constituiau o surpriză, şocul lor nu fu cu nimic diminuat. Alvin refuza să admită eşecul planurilor sale, aşa cum erau ele, închegate doar pe jumătate. Doar o parte a creierului său o mai asculta pe Seranis. Înțelegea şi reținea cuvintele ei, în vreme ce cu o altă parte a minții pornise să refacă drumul către Diaspar, încercând să-şi imagineze obstacolele ce-i putea fi ridicate în cale.

Nefericirea lui Seranis era vizibilă. Glasul ei aproape că ruga, iar Alvin pricepu că nu i se adresa numai lui, ci şi fiului ei. Era probabil conştientă de afecțiunea născută între cei doi tineri pe parcursul zilelor petrecute împreună. Hilvar îşi fixa mama cu atenție şi Alvin avu impresia că privirea lui trăda nu numai îngrijorare, ci şi o umbră de acuzare.

— Nu vrem să te obligăm să faci ceva împotriva voinței tale, dar credem că îți dai seama la ce ar conduce reîntâlnirea culturilor noastre. Între ele există o diferență tot atât de uriaşă cât distanța ce separa Pământul de străvechile sale colonii. Gândeşte-te la un singur aspect, Alvin. Tu şi Hilvar aveți aproape aceeaşi vârstă… dar şi el, şi eu vom fi morți de secole, în vreme ce tu vei rămâne mereu tânăr. Şi asta e doar prima din seria infinită a vieților tale!

În încăpere se aşternu tăcerea, o tăcere atât de profundă încât Alvin auzea strigătele ciudate, tânguitoare, ale unor

animale necunoscute, undeva de pe câmpie. În final, articulă aproape şoptit:

— Ce vreţi să fac?

— Speram să fim în stare să îţi oferim să alegi între a rămâne în Lys şi a te întoarce în Diaspar, însă acum alternativa a devenit imposibilă. S-au întâmplat prea multe pentru a te mai lăsa să decizi singur. Chiar în puţinul timp petrecut aici, influenţa ta a fost extrem de tulburătoare. Nu, nu-ţi reproşăm nimic, sunt convinsă că nu doreai să faci rău. Totuşi, ar fi fost mai bine să laşi fiinţele întâlnite în Shalmirane să-şi urmeze propriul destin.

În ceea ce priveşte Diasparul… Seranis schiţă un gest de iritare. Prea mulţi ştiu unde ai plecat. Noi suntem vinovaţi că nu am acţionat la timp. În plus, bărbatul care te-a ajutat să descoperi Lysul a dispărut; nici Consiliul vostru, nici agenţii noştri nu-l găsesc, deci el rămâne un potenţial pericol pentru siguranţa noastră. Poate că eşti surprins că îţi zic aceste lucruri, însă nu îmi asum nici un risc. Mă tem că nu mai există decât o singură soluţie: trebuie să te trimitem înapoi în Diaspar cu un set de memorii false. Amintirile respective au fost construite cu grijă şi când te vei întoarce acasă nu îţi vei mai aminti nimic despre noi. Vei crede că ai trecut printr-o serie de aventuri presărate de primejdii, dar destul de puţin ieşite din comun, undeva prin nişte tuneluri subterane întunecate, unde tavanul se năruia în permanenţă. Ai rezistat hrănindu-te cu buruieni şi bând apă din izvoare găsite pe alocuri. Întotdeauna vei fi convins că acesta e adevărul, iar cei din Diaspar îţi vor accepta versiunea. Posibilii exploratori nu vor mai fi ispitiţi să caute; vor crede şi ei că ştiu totul despre Lys.

Seranis tăcu. II privi scrutător, cu ochi îngrijoraţi.

— Ne pare foarte rău că e nevoie de aşa ceva; te rugăm să ne ierţi, atâta vreme cât ne ţii minte. Probabil nu eşti de acord cu verdictul nostru, însă noi cunoaştem lucruri neştiute de tine. Cel puţin nu vei regreta, căci vei crede că ai descoperit tot ce era de descoperit.

Alvin îşi puse întrebarea dacă femeia spunea adevărul. Nu era deloc sigur că s-ar fi întors la rutina cotidiană a Diasparului, chiar dacă s-ar fi amăgit cu gândul că dincolo de zidurile oraşului nu se află nimic interesant. Dar oricum, nu intenționa să-şi verifice supoziția.

— Când doriți să mă... supuneți tratamentului?

— Imediat; totul e pregătit. Deschide-ți mintea, aşa cum ai mai procedat. Nu vei mai simți nimic până în clipa când te vei trezi înapoi în Diaspar.

Tânărul tăcu o vreme, apoi rosti încet:

— Aş vrea să-mi iau rămas bun de la Hilvar.

— Înțeleg. Vă las singuri. Mă voi întoarce atunci când vei fi pregătit.

Coborî scările, lăsându-i pe cei doi tineri pe terasă.

Alvin nu se adresă imediat prietenului său; îl încerca o tristețe copleşitoare şi în acelaşi timp o hotărâre de neclintit de a nu permite distrugerea speranțelor sale. Privi din nou aşezarea unde cunoscuse un anume etalon al fericirii şi pe care s-ar fi putut să nu o mai revadă dacă susținătorii lui Seranis îşi impuneau punctul de vedere. Maşina de teren rămăsese sub un arbust stufos, iar robotul plutea răbdător deasupra ei. Câțiva copii se adunaseră în jur să examineze bizarul musafir. Nici un adult nu părea câtuşi de puțin interesat de el.

— Hilvar, îmi pare teribil de rău.

— Şi mie, răspunse Hilvar cu vocea înecată de emoție. Speram că vei rămâne aici.

— Crezi că ce vrea Seranis să facă e bine?

— Nu o judeca prea aspru. Ea face doar ce i se cere. Deşi nu-i răspunsese la întrebare, Alvin nu avu inima să o repete. N-ar fi fost corect să abuzeze de loialitatea prietenului său.

— Atunci spune-mi, reluă el, cum m-ar opri ai tăi dacă aş încerca să plec cu amintirile nealterate?

— Foarte uşor. Ți-ar prelua controlul minții şi te-ar sili să te întorci.

Alvin aşteptase un astfel de răspuns şi nu se descuraja. Ar fi vrut să i se destăinuie lui Hilvar, în mod vizibil tulburat de iminenta lor despărţire, dar nu îndrăznea să-şi asume nici cel mai mic risc. Atent, verificând fiece detaliu, parcurse cu ochii minţii singurul drum capabil să-l ducă înapoi în Diaspar, aşa cum dorea el.

Rămânea un risc de neocolit, pe care trebuia să îl înfrunte. Dacă Seranis îşi încălca promisiunea pătrunzându-i imediat în minte, toate pregătirile sale ar fi fost zadarnice.

Întinse mâna lui Hilvar, care i-o strânse puternic, în tăcere.

— Să coborâm, rosti Alvin. Înainte de plecare vreau să mai văd câţiva locuitori ai aşezării.

Hilvar îl urmă în răcoarea liniştită a clădirii. În hol şi pe inelul de sticlă multicoloră din jurul casei. Acolo îi aştepta Seranis, calmă şi decisă. Ştia că Alvin încerca să-i ascundă ceva şi recapitulă măsurile de prevedere luate. Tot aşa cum un atlet îşi încălzeşte muşchii înainte de efort, femeia rememora comenzile ce i-ar fi putut fi necesare în caz de rezistenţă mentală.

— Eşti gata, Alvin?

— Aproape, răspunse tânărul. Tonul glasului o determină să-l fixeze cu atenţie.

— Atunci cel mai bine ar fi să-ţi goleşti mintea, cum ai procedat prima dată. Nu vei simţi nimic.

Alvin se răsuci spre Hilvar şi-i şopti iute, ca Seranis să nu audă:

— La revedere, Hilvar. Nu te teme… Mă voi întoarce.

După care reveni spre Seranis.

— Nu mă supără ceea ce doriţi să faceţi. Fără îndoială, astăzi consideraţi că e soluţia cea mai bună, dar eu cred că nu aveţi dreptate. Diaspar şi Lys nu trebuie să rămână de-a pururi separate; poate că într-o zi vor avea disperată nevoie unul de celălalt. Tocmai de aceea voi pleca de aici cu ceea ce am învăţat… Nu cred că mă puteţi opri.

Nu mai aşteptă nici un moment şi bine făcu. Seranis nu se clinti, însă tânărul simţi cum corpul îi scapă de sub control.

Puterea care-i paralizase voința era cu mult mai intensă decât se aşteptase, şi imediat realiză că numeroase alte minți o secondau pe femeie. Lipsit de control, porni spre casă ca un automat. Vreme de un groaznic moment crezu că planul îi eşuase.

Atunci văzu o străfulgerare de oțel şi cristal. Brațe metalice îl cuprinseră cu iuțeală. Trupul lui se luptă cu ele, aşa cum prevăzuse că avea s-o facă, dar strădaniile străine lui se iroseau în van. Solul i dispăru de sub tălpi şi o secundă zări chipul lui Hilvar, încremenit de surpriză, surâzând nătâng. Robotul îl purta la vreo patru metri deasupra Pământului, mult mai repede decât ar fi alergat un om. Dură o singură clipă ca Seranis să-i priceapă şiretlicul; zvârcolirile tânărului încetară când ea abandonă controlul. Totuşi, coaliția Lysienilor nu fusese încă înfrântă. Se întâmplă ceea ce Alvin anticipase şi se străduise să prevină.

În mintea lui luptau două entități separate, cu porniri contradictorii; una din ele se adresa robotului, implorându-l să-l coboare pe sol. Adevăratul Alvin aştepta cu sufletul la gură, împotrivindu-se prea puțin unor forțe pe care ştia că nu-i e dat să spere să le învingă. Riscase, necunoscând dacă straniul său aliat avea să-i asculte comenzile atât de complicate. Indiferent de urmări, îi spusese robotului, nu trebuia să se supună altor porunci ale sale până ce nu ajungea în siguranță în Diaspar. Acelea fuseseră ordinele. Dacă le respecta, însemna că Alvin îşi hotărâse singur soarta, fără amestecul celor din Lys.

Robotul gonea fără ezitări pe drumul descris în detaliu de tânăr. O parte a creierului lui Alvin continua să solicite imperativ să fie eliberat, dar el ştia acum că nu mai este în pericol. Seranis îşi înțelese înfrângerea, iar forțele din el încetară brusc să se mai războiască. Revenise la pacea interioară, aidoma acelui călător care, cu epoci în urmă, legat fiind de catargul propriei corăbii, auzise cântecul sirenelor topindu-se deasupra mării rubinii ca vinul.

Cincisprezece.

Alvin nu-şi îngădui să se destindă până nu se văzu în sala căilor mobile. Pericolul ca locuitorii din Lys să îl oprească, ori chiar să-l întoarcă în acelaşi vehicul în care călătorea în prezent, încă persista.

Întoarcerea n-a însemnat însă decât reluarea monotonă a primului drum. După patruzeci de minute se găsea iarăşi în Mausoleul lui Yarlan Zey.

Custozii Consiliului îl aşteptau, înveşmântați în robele negre, oficiale, neîmbrăcate de secole. Alvin nu fu surprins. Comitetul de primire îl alarma prea puțin. Depăşise atâtea obstacole, încât un altul nu mai conta. Învățase multe lucruri din clipa în care părăsise Diasparul, iar odată cu experiența câştigase o încredere în sine vecină cu aroganța. În plus, dispunea de un aliat puternic, chiar dacă bizar. Cele mai iscusite şi puternice minți din Lys nu izbutiseră să-i dejoace planul şi era convins că nici în Diaspar nimeni nu avea să reuşească.

Certitudinea lui se baza pe argumente logice, dar şi pe ceva ce depăşea judecata – o anume credință în propriul destin, născută de curând în sufletul său. Misterul originii, reuşita într-un domeniu nestrăbătut de nimeni până în acel moment, modul în care i se deschiseseră înainte orizonturi noi şi faptul că nici o piedică nu izbutise să-l oprească – toate acestea îi întăreau încrederea în sine. Credința în propriul destin reprezenta unul din cele mai valoroase daruri făcute Omului de către zei, iar Alvin nu cunoştea numărul celor pe care ea îi condusese la dezastru.

— Alvin, începu conducătorul grupului, am primit ordin să te însoțim oriunde ai merge, până ce Consiliul te va asculta ş va hotărî verdictul.

— De ce anume sunt acuzat? întrebă Alvin. Era încă cuprins de exaltarea evadării din Lys şi nu era în stare să ia în serios noua amenințare. Probabil Khedron pălăvrăgise. Pentru o clipă fu furios pe Bufon din cauza trădării.

— Nu există încă nici o acuzație. Dacă va fi necesară, va fi formulată după ce vei fi audiat.

— Şi când se va întâmpla asta?
— Presupun că foarte curând. Custodele era în mod evident stingherit şi nu ştia cum să ducă la bun sfârşit neplăcuta însărcinare. Era gata să-l trateze pe Alvin ca pe oricare concitadin, dar îşi aminti îndatoririle funcției şi adoptă imediat o atitudine exagerat de distantă.
— De unde a apărut acest robot? întrebă el brusc. Este de-al nostru?
— Nu. L-am găsit în Lys, ținutul de unde vin. L-am adus să întâlnească aici Computerul Central.
Afirmația rostită cu atâta calm produse o considerabilă tulburare. Şi aşa era dificil de acceptat faptul că în exteriorul Diasparului se găsea ceva, însă devenea de-a dreptul îngrozitor că Alvin adusese pe cineva de acolo, intenționând să-l prezinte creierului oraşului. Custozii se priviră între ei cu o spaimă atât de neputincioasă, încât Alvin abia îşi stăpâni râsul.
Traversând parcul, urmat de la distanță de escorta care discuta în şoaptă, tânărul gândi următorul pas. În primul rând trebuia să afle cu exactitate ce anume se petrecuse în lipsa lui. Din cele afirmate de Seranis, se părea că Bufonul dispăruse. În Diaspar existau nenumărate locuri unde te puteai ascunde, iar cum ştiința lui Khedron despre oraş era inegalabilă, sigur nu avea să fie găsit dacă nu se arăta el însuşi. Poate că ar fi trebuit să-i lase un mesaj, într-un loc pe unde era probabil ca el să treacă, fixând o întâlnire. Prezența custozilor făcea însă imposibilă punerea în practică a ideii.
În schimb, trebuia să recunoască că supravegherea lor era extrem de discretă. Ajuns în apartament, aproape uitase de existența escortei. Presupunea că nu aveau să-l deranjeze, intervenind numai în eventualitatea în care ar fi încercat să părăsească Diasparul, iar deocamdată el nu intenționa aşa ceva. Mai mult, bănuia că ar fi fost imposibil să revină în Lys pe acelaşi drum. Era limpede că Seranis blocase deja sistemul de transport subteran.

Custozii nu-l însoțiră în cameră; ştiau că e o singură ieşire şi pe aceasta o păzeau. Neavând nici o instrucțiune în privința robotului, îi permiseră să-l însoțească pe Alvin. Nu voiau să aibă de-a face cu o asemenea maşină, căci originea ei nepământeană era bătătoare la ochi. Din comportamentul ei nu se deducea dacă era un servitor supus comenzii lui Alvin, sau dacă dispunea de o voință proprie. Datorită acestei incertitudini erau mai mult decât mulțumiți s-o lase în pace.

După ce peretele se închise înapoia sa, Alvin îşi materializă canapeaua favorită şi se trânti pe ea. Destinzându-se în mediul familiar, apelă din unitățile de memorie ultimele sale încercări în materie de pictură şi sculptură, cercetându-le cu ochi critic. Dacă nici înainte nu izbutiseră să-l satisfacă, acum îl nemulțumeau de două ori. Constatase că persoana care le crease nu mai exista. I se părea că în cele câteva zile cât lipsise din Diaspar acumulase experiența unei vieți întregi.

Anulă produsele adolescenței, ştergându-le pentru totdeauna, fără a le mai întoarce în Băncile de Memorie. Odaia rămase iarăşi goală, cu excepția divanului şi a robotului cu privirea inexpresivă. Ce credea el despre Diaspar? Apoi Alvin îşi aduse aminte că nu era tocmai străin, deoarece cunoscuse oraşul în ultimele zile de contact cu stelele.

După ce se simți cu adevărat ajuns acasă, tânărul îşi caută prietenii. Începu cu Eriston şi Etania, mai degrabă dintr-un sentiment al datoriei decât din dorința reală de a-i vedea şi de a vorbi cu ei. Nu-i păru rău când fu informat că nu puteau fi contactați; le lăsă un scurt mesaj, anunțându-şi întoarcerea. Nu era tocmai o veste, căci întregul oraş aflase deja că el se întorsese. Spera totuşi ca cei doi să-i aprecieze grija; descoperise un sentiment nou, deşi încă nu realizase că, asemenea celor mai multe virtuți, nu avea mare valoare dacă nu era spontan.

Acționând sub imperiul unui impuls interior, formă numărul dat de Khedron cu mult timp în urmă, în Turnul lui Loranne.

Bineînțeles că nu aştepta răspuns, însă poate că Bufonul lăsase vreun mesaj.

Bănuiala se dovedi întemeiată, dar mesajul în sine suna total neaşteptat.

Peretele se dizolvă şi Khedron îşi făcu apariția. Arăta obosit şi tulburat, câtuşi de puțin individul sigur pe el, uşor cinic, cunoscut de Alvin. Avea o privire hăituită şi vorbea parcă presat de timp:

— Alvin, aceasta este o înregistrare. Dacă o recepționezi, utilizeaz-o cum vrei. Pentru mine nu mai are importanță.

Când m-am întors în Mausoleu, am constatat că Alystra ne urmărise. Probabil a anunțat Consiliul că tu ai părăsit Diasparul cu ajutorul meu. În scurt timp, custozii au început să mă caute şi am hotărât să mă ascund. Sunt obişnuit… Am mai recurs la astfel de măsuri când glumele mele n-au fost apreciate la justa lor valoare. (Abia acum simți Alvin spiritul vechiului Khedron.) Nu m-ar fi găsit nici peste o mie de ani… dar altcineva a fost cât pe ce să o facă. Alvin, în Diaspar se găsesc străini; nu pot veni decât din Lys şi pe mine mă caută. Nu ştiu ce înseamnă asta, dar nu-mi place. Faptul că au fost pe punctul de a mă prinde, deşi se găsesc într-un oraş ce ar trebui să le fie necunoscut, sugerează că dețin puteri telepatice. Aş putea înfrunta Consiliul, însă ei reprezintă un altfel de pericol pe care nu doresc să îl cunosc.

De aceea voi recurge la soluția ce probabil mi-ar fi fost impusă de Consiliu, căci am mai fost amenințat în trecut cu ața ceva. Voi intra acolo unde nu mă poate urmări nimeni şi unde voi scăpa de transformările care vor interveni în Diaspar. Poate că fac o prostie, oricum, timpul va decide. Într-o bună zi voi cunoaşte răspunsul.

Cred că ai ghicit deja că m-am întors în Palatul Creației, în siguranța Băncilor Memoriei. Orice s-ar întâmpla, mă încred în Computerul Central şi în forțele ce controlează destinul Diasparului. Dacă ar avea loc vreo imixtiune în funcționarea lor, am pieri cu toții. Dacă nu, n-am de ce mă teme.

Mie îmi va pare că s-a scurs numai o clipă înainte de a mă întoarce în Diaspar, peste cincizeci sau o sută de mii de ani.

Mă întreb ce fel de oraş voi găsi… Va fi foarte interesant dacă şi tu te vei afla acolo. Oricum, bănuiesc că ne vom reîntâlni odată şi odată. Nu pot încă să spun dacă aştept această întâlnire cu nerăbdare, ori dacă îmi este frică de ea. Nu te-am înțeles niciodată, Alvin, deşi a existat o vreme când eram îndeajuns de trufaş să cred că da. Doar Computerul Central cunoaşte adevărul despre tine, aşa cum ştie adevărul despre toți ceilalți Unici ce au apărut din timp în timp, de-a lungul epocilor, ca după aceea să nu mai fie văzuți niciodată. Ai descoperit ce s-a întâmplat cu ei?

Cred că un alt motiv pentru care evadez în viitor este şi nerăbdarea. Sunt curios să văd rezultatul acțiunilor tale, însă etapele intermediare nu mă interesează – presupun că nu vor fi deosebit de plăcute. Va fi interesant să observ dacă în lumea aceea, unde voi păşi peste câteva minute după ceasul meu, vei fi considerat un ctitor, ori un criminal… sau dacă, pur şi simplu, lumea îşi va mai aminti de tine.

La revedere, Alvin. Mă gândisem să îți dau nişte sfaturi, dar nu cred că le-ai da ascultare. Îți vei urma drumul, aşa cum ai procedat mereu. Prietenii îți vor fi simple unelte pe care să le foloseşti sau să le arunci, după cum vor dicta împrejurările.

Asta-i totul. Nu mai am nimic de adăugat.

O clipă, Khedron – acel Khedron care nu mai era în prezent decât o configurație de sarcini electrice în celulele de memorie – îl privi pe Alvin resemnat şi trist. Apoi imaginea se destrămă.

Alvin rămase nemişcat mult timp după dispariția Bufonului, îşi cerceta sufletul aşa cum rareori făcuse în viața lui, deoarece nu putea nega adevărul din spusele lui Khedron. În planurile şi aventurile sale, se oprise vreodată să mediteze la efectul faptelor sale asupra celor din jur? Adusese nelinişte în inimile prietenilor şi poate alte lucruri, mai rele, totul din cauza unei nepotolite curiozități, a pornirii de a descoperi ceea ce nu trebuia cunoscut.

Nu-l îndrăgise pe Khedron. Personalitatea caustică a Bufonului nu încurajase o relație apropiată, chiar dacă Alvin ar fi dorit-o. Acum însă, gândindu-se la cuvintele sale de adio, se simțea cuprins de remuşcări. Numai datorită lui fugise Khedron într-un viitor necunoscut.

Totuşi, continuă să îşi spună el, nu trebuia să se învinovățească pentru cele întâmplate. Se adeverea doar ceea ce el ştiuse: Bufonul era un laş. Poate că nu mai mult decât alt locuitor al Diasparului, însă din nefericire Khedron poseda şi o imaginație ieşită din comun. Alvin recunoştea o anumită responsabilitate pentru soarta lui, dar în nici un caz nu-şi putea asuma întreaga vină.

Făcuse el rău, pricinuise vreo neplăcere cuiva din Diaspar? Se gândi la Jeserac, tutorele atât de răbdător cu el, cel mai dificil elev avut probabil vreodată. Îşi reaminti măruntele dovezi de dragoste arătate de părinții lui de-a lungul anilor. Iată că acum, de la distanța timpului, erau cu mult mai multe decât considerase el vreodată.

Se gândi la Alystra. Îl iubise, iar el îi acceptase ori îi ignorase dragostea, după cum îi convenise. Dar ce altceva să fi făcut? Ar fi fost oare ea mai fericită dacă ar fi respins-o de la început?

În prezent înțelegea de ce nu iubise niciodată, nici pe ea, nici pe o altă femeie din Diaspar. Era o altă lecție învățată în Lys. Diaspar uitase multe lucruri, printre care şi realul sens al dragostei. În Airlee văzuse mamele legănându-şi pruncii pe genunchi, simțise el însuşi tandrețea şi nevoia de a proteja micile şi neajutoratele ființe, încercând sentimente ce reprezentau fața altruista a iubirii. Dar în Diaspar nu se găsea nici o femeie care să cunoască ceea ce, cândva, constituise țelul final al dragostei.

În oraşul nemuritor nu existau nici sentimente, nici pasiuni adevărate. Poate că ele înfloreau încă, dar se caracterizau prin efemeritate, căci n-aveau cum dura o veşnicie. În Diaspar se găseau de-a pururi sub o umbră întunecată.

Probabil că atunci a fost momentul, dacă a existat vreodată un moment precis, când Alvin şi-a înțeles destinul. Până atunci fusese doar agentul inconştient al propriilor imbolduri. Dacă ar fi cunoscut o analogie atât de veche, s-ar fi comparat cu un bărbat călare pe un armăsar dezlănțuit. Îl purtase în multe locuri ciudate şi ar fi putut s-o facă iarăşi, însă în galopul sălbatic îl învățase şi unde dorea cu adevărat să meargă.

Reveria tânărului fu întreruptă de clinchetul ecranului mural. Tonalitatea sunetului îl avertiză că nu provenea din exterior, ci avea un oaspete în carne şi oase. Aprobă accesul, iar peste o secundă apăru Jeserac.

Tutorele părea grav, dar nu neprietenos.

— Mi s-a cerut să te însoțesc, Alvin. Consiliul aşteaptă să te asculte. Zări robotul şi-l scrută cu interes. Deci acesta e tovarăşul adus din călătoria ta. Cred că ar fi potrivit să vină şi el.

Lui Alvin îi convenea de minune. Robotul îl salvase deja dintr-un pericol, iar dacă se ivea cazul ar fi putut să apeleze din nou la el. Era interesant de ştiut ce gândea automatul despre întâmplările în care fusese implicat. Îşi dori pentru a mia oară să priceapă ce se întâmplă în interiorul minții artificiale. Avea impresia că, deocamdată, robotul hotărâse să privească, să acumuleze informații şi să tragă unele concluzii, fără să acționeze până la momentul nimerit. Poate pe neaşteptate urma să decidă să-şi părăsească pasivitatea, iar intențiile lui trebuiau să se potrivească cu planurile tânărului. Totuşi, singurul aliat era astfel legat doar prin firele fragile ale interesului personal, capabil aşadar să îl părăsească orişicând.

Alystra îi aştepta pe rampa coborând în stradă. Dacă putea s-o învinuiască pentru rolul jucat în dezvăluirea secretului, Alvin nu avu inima s-o facă. Nefericirea ei era vizibilă, iar ochii i se umplură de lacrimi când alergă în întâmpinarea lui.

— Oh, Alvin! Ce se va întâmpla cu tine?

El îi apucă mâinile cu o blândețe ce-i surprinse pe amândoi.

— Nu te teme. Se va rezolva cu bine totul. La urma urmei, Consiliul nu poate decât să decidă trimiterea mea înapoi în Băncile Memoriei – dar parcă nu-mi vine să cred că o vor face.

Frumusețea şi deznădejdea fetei mişcau atât de mult, încât Alvin realiză că trupul răspunde prezenței ei într-un mod binecunoscut. Era foamea trupului; n-o disprețuia, dar acum însemna prea puțin. Îşi desprinse încet mâinile şi se întoarse, urmându-l pe Jeserac.

Privindu-i cum se îndepărta, Alystra îşi simți inima pustie, dar nu îndurerată. Ştia că nu-l pierduse, căci nu-i aparținuse niciodată. Şi înțelegând acest lucru, fu în stare să depăşească regretele zadarnice.

Alvin nu remarcă privirile curioase sau îngrozite ale concitadinilor întâlniți pe străzi. Îşi recapitula argumentele şi îşi organiza în minte expunerea, în modul care i se părea cel mai potrivit. Din când în când, se asigura că nu e câtuşi de puțin tulburat şi că stăpânea perfect situația.

În anticameră aşteptară câteva minute; suficient ca tânărul să se mire de ce îi erau picioarele atât de moi, dacă teamă nu-i era. Mai încercase această senzație atunci când se chinuise pe ultima pantă a colinei, acolo unde Hilvar îi arătase cascada din vârful căreia zăriseră explozia luminoasă din Shalmirane. Se întrebă ce făcea Hilvar în acel moment, şi dacă urmau să se revadă vreodată. Considera foarte important ca ei doi să se întâlnească iarăşi…

Uşile uriaşe se deschiseră, iar Alvin îl însoți pe Jeserac în sala Consiliului. Cei douăzeci de membri erau aşezați în jurul mesei semilună. Alvin se simți măgulit, observând că niciunul din locuri nu era gol. După multe secole, Consiliul se întrunea pentru prima dată fără absențe. Rarele lui şedințe erau de obicei simple formalități, chestiunile obişnuite fiind rezolvate prin intermediul videofonului sau, dacă se dovedea necesar, printr-o întrevedere între Preşedinte şi Computerul Central.

Alvin cunoştea din vedere majoritatea membrilor Consiliului; prezența atâtor chipuri familiare îl linişti. Aidoma lui Jeserac,

nu păreau a-i fi ostile, ci indicau numai îngrijorare şi nedumerire. În definitiv, cu toții erau oameni înțelepți. Dovada că ei greşeau îi putea indispune, dar Alvin nu credea că aveau să-i poarte pică. Cândva, demult, o asemenea presupunere ar fi fost extrem de riscantă, însă natura umană se îmbunătățise de atunci din anumite puncte de vedere.

Urmau să-l asculte, lipsiți probabil de prejudecăți, dar nu aprecierile lor erau cele importante. Judecătorul lui nu îl reprezenta în primul rând Consiliul. Era Computerul Central.

Şaisprezece.

Nu s-au desfăşurat nici un fel de formalități. Preşedintele declară şedința deschisă, apoi se răsuci spre tânăr:

— Alvin, rosti cu blândețe, am vrea să ne relatezi ce ți s-a întâmplat din momentul în care ai dispărut acum zece zile.

Utilizarea termenului „dispărut" era extrem de semnificativă, socoti Alvin. Consiliul încă refuza să admită că el părăsise cu adevărat Diasparul. Se întrebă dacă ştiau că în oraş intraseră străini; se îndoia. În caz afirmativ s-ar fi arătat mult mai alarmați.

Îşi povesti călătoria, limpede şi fără înflorituri. Suna suficient de stranie şi incredibilă pentru urechile lor şi nu avea nevoie de exagerări. Într-un singur punct se depărtă de adevăr; nu pomeni nimic despre modul cum evadase din Lys. Era destul de plauzibil ca să folosească metoda încă o dată.

Fu fascinat să urmărescă felul în care atitudinea Consiliului se modifică pe parcursul istorisirii sale. La început, oamenii se arătaseră sceptici, refuzând să accepte ceea ce reprezenta o negare a convingerilor lor, profanarea celor mai înrădăcinate mituri. Când Alvin le povesti despre dorința lui înflăcărată de a explora lumea din externi, despic convingerea, lipsită de argumente, că o asemenea lume exista în realitate, îl priviră ca pe o creatură ciudată şi incomprehensibilă. Potrivit concepției lor, asta şi era. Dar în cele din urmă fură siliți să admită că Alvin avusese dreptate, iar ei greşiseră. În vreme ce povestea lui Alvin avansa, îndoielile li se risipeau treptat. Poale că nu agreau cele auzite, dar nu mai puteau nega

evidența. Iar dacă s-ar fi simțit ispitiți să o facă, însoțitorul tăcut al lui Alvin îi oprea.

Un singur aspect al relatării tânărului le trezi indignarea, însă nu împotriva lui. Un freamăt de nemulțumire dădu ocol sălii când Alvin relată dorința celor din Lys de a evita contactul cu Diaspar şi măsurile întreprinse de Seranis pentru prevenirea unei asemenea catastrofe. Oraşul se mândrea cu civilizația sa, şi avea motive. Faptul că altcineva îi considera inferiori depăşea capacitatea de toleranță a membrilor Consiliului.

Alvin fu foarte atent să nu jignească pe nimeni; dorea pe cât posibil să-i câştige de partea lui. Se strădui să lase impresia că nu considera nimic rău în tot ceea ce întreprinse, şi că se aştepta mai degrabă la laude decât la critici. Reprezenta cea mai bună strategie de adoptat, dezarmând din capul locului majoritatea posibililor acuzatori. Avu de asemenea efectul – deşi nu intenționat – de a transfera întreaga vină asupra lui Khedron dispărutul. Alvin, devenise clar pentru toți ascultătorii, era prea tânăr să întrezărească consecințele primejdioase ale faptelor lui. Bufonul ar fi trebuit să ştie mai bine ce se poate întâmpla, şi totuşi acționase într-o manieră absolut iresponsabilă. Numai că ci nici nu ştiau că în final Bufonul însuşi le adoptase pe deplin punctul de vedere.

Ca tutore al lui Alvin, Jeserac ar fi meritat şi el să fie învinuit; unii consilieri chiar fi aruncară priviri pătrunzătoare. Dar Jeserac nu părea timorat, deşi era perfect conştient de reproşul nerostit. Îl însuflețea o anumită mândrie: aceea de a fi instruit mintea cea mai originală ce apăruse în Diaspar din Epoca Zorilor până în prezent, şi nimic nu i-ar fi micşorat-o.

Abia după ce-şi termină relatarea, Alvin încercă să-i influențeze pe consilieri. Cumva, trebuia să-i convingă de adevărurile afirmate de cei din Lys, însă cum i-ar fi putut determina să înțeleagă ceva ce nu văzuseră niciodată şi abia reuşeau să-şi imagineze?

— Mi se parc o tragedie că cele două ramuri supraviețuitoare ale speciei umane au rămas separate un asemenea răstimp.

Într-o zi vom afla probabil cum s-a întâmplat, însă acum e mult mai important să reparăm greşeala. Niciodată nu trebuie să se mai întâmple aşa ceva. În Lys am protestat contra opiniei care proclamă superioritatea lor. Într-adevăr, ei ne pot învăţa multe lucruri, dar şi de la noi ar afla destule. Dacă pornim în schimb de la ideea că nu avem nimic de învăţat unii de la ceilalţi, nu devine oare limpede că şi noi şi ei greşim?

Se uită întrebător de-a lungul semicercului de feţe şi încurajat, continuă:

— Strămoşii noştri au clădit un imperiu ale cărui hotare au ajuns la stele. Oamenii călătoreau în voie între acele lumi... Astăzi urmaşii lor se tem să depăşească zidurile unui oraş. Să vă spun de ce?

Făcu o pauză; nu se clintea nimeni în sala cea mare.

— Deoarece ne temem – ne temem de ceva petrecut la începutul istoriei. Am aflat adevărul în Lys, deşi îl bănuisem de multă vreme. Va trebui oare să ne ascundem de-a pururea în Diaspar, ca nişte laşi, pretextând că nu există nimic altceva în afara Oraşului? Pentru că acum un miliard de ani, Invadatorii ne-au silit să ne refugiem pe Terra?

Pusese degetul pe rană; dezvăluise spaima lor secretă, acea spaimă pe care el n-o încercase niciodată şi a cărei putere n-o înţelegea. Acum puteau să facă ce doreau. Rostise adevărul, aşa cum îl vedea el.

Preşedintele îl privi cu gravitate.

— Mai vrei să spui ceva înainte ca să hotărâm ce măsuri trebuie luate?

— Ar mai fi un lucru. Doresc să prezint robotul Computerului Central.

— De ce? Ştii doar că ceea ce se petrece în această încăpere este cunoscut de el...

— Totuşi asta vreau, replică Alvin politicos, dar ferm. Solicit atât permisiunea Consiliului, cât şi pe cea a Computerului.

Înainte ca bărbatul să răspundă, în sală răsună o voce limpede şi calmă. Alvin n-o auzise niciodată în viaţa lui, însă

realiză imediat cine anume vorbea. Aparatele obişnuite de informaţii, fragmentele periferice ale uriaşei inteligenţe artificiale, se puteau adresa oamenilor – însă nu posedau acel timbru inconfundabil, încărcat de înţelepciune şi autoritate.

— Lăsaţi-l, zise Computerul Central.

Alvin se uita spre Preşedinte, fără să încerce să-şi exploateze succesul. Se mulţumi să întrebe:

— Îmi permiteţi să plec?

Omul privi în jur, nu înregistră nici o împotrivire şi răspunse oarecum neajutorat:

— Da. Custozii te vor însoţi şi te vor aduce înapoi după ce vom termina discuţia.

Tânărul făcu o plecăciune scurtă, uşa se dilată înaintea lui şi el ieşi din cameră. Jeserac îl urmă. Când uşile se închiseră în spatele lor, Alvin se răsuci.

— Ce crezi că va decide Consiliul? întrebă agitat.

Jeserac zâmbi.

— Nerăbdător ca întotdeauna… Nu ştiu ce bază poţi pune pe părerea mea, însă cred că în primul rând vor decide sigilarea Mausoleului lui Yarlan Zey, ca nimeni să nu mai repete călătoria ta. Diaspar ar continua să existe ca şi înainte, netulburat de lumea exterioară.

— De asta mi-este teamă, replică Alvin cu amărăciune.

— Încă speri să schimbi lumea?

Tânărul nu-i răspunse imediat; ştia că Jeserac îi ghicise intenţiile, dar nu şi planurile de viitor, pentru simplul motiv că nu avea încă niciunul. Ajunsese într-un stadiu în care improviza, adaptându-se continuu fiecărei noi situaţii.

— Consideri că sunt vinovat? întrebă deodată, iar tutorele rămase surprins de tonul nou din glasul său. Părea supus, sugerând că pentru prima dată, Alvin căuta aprobarea celor din jur. Jeserac fu mişcat, dar era prea înţelept ca să ia situaţia în serios. Alvin se găsea sub o tensiune considerabilă şi n-ar fi fost prudent să spere în transformarea definitivă a caracterului lui.

— Nu-i uşor de răspuns. Sunt tentat să afirm că orice experienţă e valoroasă. Nu se poate nega că ai contribuit din plin la îmbogăţirea cunoştinţelor noastre, dar în acelaşi timp ai sporit şi numărul pericolelor ce ne ameninţă. Cine ştie care din aceste urmări va fi mai importantă în timp? Te-ai gândit vreodată?

O clipă, dascălul şi elevul se priviră gânditori, înţelegându-se reciproc mai bine ca niciodată. Apoi se întoarseră spre coridorul lung ce pornea din sala Consiliului, cu escorta în urma lor.

Lumea subterană nu fusese făcută pentru om. Sub strălucirea luminilor albastre – atât de intense încât pe Alvin îl usturau ochii – coridoare lungi şi spaţioase se pierdeau la infinit. Probabil pe acolo circulau roboţii Diasparului în viaţa lor fără de sfârşit. Paşii oamenilor însă nu răsunaseră de veacuri pe pardoseală de piatră.

Acesta era oraşul subteran, oraşul paralel al maşinilor, fără de care Diaspar nu ar fi existat. Câteva sute de metri mai departe, coridorul intra într-o sală circulară, cu diametrul de aproape doi kilometri, al cărei plafon îl susţineau coloane uriaşe, suportând şi greutatea inimaginabila a Centralei Energetice. Conform hărţilor, aici Computerul Central medita de o veşnicie, supraveghind împlinirea Diasparului.

Sala era mult mai vastă decât îndrăznise Alvin să-şi închipuie, dar unde se afla ordinatorul? Se aşteptase să găsească o unică şi gigantică maşină, deşi îşi dădea seama că reprezentarea respectivă era naivă. Panorama uluitoare, de neînţeles, din faţa lui îl determină să se oprească, uimit şi nesigur.

Coridorul pe unde veniseră se deschidea sus în peretele încăperii, cu siguranţă cea mai voluminoasă cavitate construita vreodată de om, iar de ambele părţi, rampe lungi coborau pe o platformă îndepărtată. Acoperind suprafaţa puternic iluminată se zăreau sute de construcţii albe, mari, atât de multe încât un moment Alvin avu impresia că priveşte un oraş subteran. Imaginea îl tulbură profund şi n-avea s-o

uite pe de-a-ntregul niciodată. Nu vedea nimic din ce aşteptase: sclipirea familiară a metalului pe care, de la începutul timpului, omul se obişnuise să-l asocieze roboților, loialii săi servitori.

Aici se ajunsese la capătul unei evoluții, aproape la fel de îndelungate cât cea a Omului. Începuturile ei se pierdeau în negurile Epocii Zorilor, când omenirea învățase să folosească energia şi populase întreaga lume cu aparate zgomotoase. Aburul, apa, vântul fuseseră îmblânzite pentru o vreme, iar apoi abandonate. Secole la rând lumea trăise utilizând energia materiei, după care o înlocuise. Cu fiecare schimbare, vechile maşinării fuseseră uitate şi altele noi le luaseră locul. Lent, de-a lungul a mii de ani, idealul maşinii perfecte se conturase tot mai limpede – idealul care cândva fusese un vis, apoi o perspectivă îndepărtată, iar în cele din urmă devenise o realitate.

Nici o maşină nu trebuie să conțină părți în mişcare.

Aceasta reprezenta expresia finală a acelui vis. Împlinirea lui durase poate o sută de milioane de ani, iar în momentul triumfului, Omul îi întorsese pentru totdeauna spatele. Maşinile atinseseră desăvârşirea, capabile să se auto-întrețină veşnic, slujindu-şi în acelaşi timp stăpânii.

Alvin nu se întrebă care din structurile albe şi tăcute constituia Computerul Central. Ştia că acesta le cuprindea pe toate şi că se extindea mult în afara sălii, incluzând toate aparatele din Diaspar, fie ele mobile ori fixe. Aşa cum propriul său creier însuma miliarde de celule individuale, dispuse într-un spațiu de ordinul miilor de centimetri cubi, la fel elementele fizice ale Computerului Central erau răspândite pe întreaga suprafață a Diasparului. Poate că încăperea nu conținea decât sistemul de interconectare, prin care se legau laolaltă unitățile dispersate. Tânărul privi în josul rampelor suprafața vastă. Cunoscând ceea ce se petrece în Diaspar, Computerul Central trebuia să ştie că el ajunsese acolo. Nu-i rămânea altceva de făcut decât să aştepte instrucțiuni.

Vocea de acum familiară, ce continua să inspire respect, se auzi atât de încet şi de aproape încât Alvin fu convins că cei din escortă nu auziseră nimic.

— Coboară pe rampa din stânga. Te voi îndruma după aceea mai departe.

Începu să coboare, cu robotul plutind deasupra. Nu fu urmat nici de Jeserac, nici de custozi. Se întrebă dacă aceştia primiseră dispoziție să rămână pe loc, sau dacă hotărâseră să-l supravegheze de la înălțime, fără a mai efectua lunga coborâre. Ori poate nu cutezau să se apropie mai mult de altarul central al oraşului.

La baza rampei, aceeaşi voce îl călăuzi pe Alvin pe o alee şerpuind printre titanii adormiți. De trei ori i se mai adresă glasul nevăzut, până ce, deodată, ştiu că ajunsese la destinație.

Maşina înaintea căreia se oprise era mai mică decât majoritatea celorlalte, totuşi alături de ea se simți neînsemnat. Cele cinci nivele, cu benzile lor orizontale, dădeau impresia unui animal ghemuit. Comparând-o cu robotul său, tânărului îi veni greu să creadă că amândouă reprezentau produse ale aceleiaşi evoluții, şi că se defineau prin acelaşi termen.

Cam la un metru înălțime, o bandă lată, transparentă, se întindea pe întreaga lungime a structurii. Alvin îşi lipi fruntea de materialul neted, surprinzător de cald şi privi în interiorul maşinii. La început nu zări nimic, apoi, punând palma pavăză la ochi, izbuti să distingă mii de punctulețe luminoase, suspendate în neant. Erau dispuse într-o rețea tridimensională, la fel de stranie şi lipsită de sens pentru el cum trebuie să fi fost aştrii pentru oamenii primitivi… Deşi le privi multe minute, uitând de scurgerea timpului, luminile colorate nu se clintiră din locul lor şi strălucirea lor nu se modifică.

Alvin îşi dădu seama că, dacă ar fi studiat interiorul propriului creier, ar fi înțeles tot atât de puțin. Computerul părea inert şi imobil.

Pentru prima dată începu să priceapă câte ceva despre energiile şi forțele ce mențineau oraşul. Întreaga viață acceptase fără comentarii miracolul sintetizatoarelor, satisfăcând de atâtea epoci, într-un flux necontenit, nevoile Diasparului. Asistase de mii de ori la acel act de creație, însă rareori se gândise că undeva trebuia să existe un tipar al celor zămislite.

Aşa cum o minte omenească se concentrează o vreme asupra unui singur gând, inteligențele infinit mai vaste, constituind doar o porțiune din Computerul Central, abordau şi analizau oricât de mult conceptele cele mai sofisticate. Tiparele obiectelor create se păstrau în aceste minți eterne, iar o simplă cerere din partea unei voințe omeneşti le conferea realitate.

Lumea avansase cu adevărat din clipa când primii locuitori ai peşterilor cioplиseră cu răbdare, oră după oră, vârfuri de săgeți şi de pumnale din piatră îndărătnică.

Alvin aşteptă, neîndrăznind să vorbească până nu primea un semnal de recunoaştere. Se întrebă cum îi sesiza prezența Computerul Central, cum îl vedea, cum îl auzea. Nicăieri nu se observau senzori-grilele, ecranele sau inexpresivii ochi din cristal prin intermediul cărora roboții luau cunoştință de mediul înconjurător.

— Expune problema, şopti vocea. Părea straniu ca această întindere copleşitoare de aparatură să-şi exprime atât de rar gândurile. Apoi, Alvin realiză că se supraaprecia; probabil că nici a milioana parte din creierul Computerului Central nu se ocupa de persoana lui. El nu reprezenta decât unul din nenumăratele evenimente supuse simultan atenției Computerului, în vreme ce veghea asupra Diasparului.

Era dificil să se adreseze unei prezențe umplând întregul spațiu. Cuvintele lui Alvin păreau să se topească în aer.

— Cine sunt eu? întrebă tânărul.

Ştia ce răspuns ar fi primit, dacă ar fi întrebat unul din automatele de informații. O făcuse de multe ori şi întotdeauna i se răspunsese „Eşti un Om”. Astăzi însă discuta cu o

inteligență de un alt nivel, iar precizia semantică nu mai era atât de necesară. Computerul Central avea să înțeleagă ce anume dorea el, dar asta nu însemna că urma să-i şi răspundă.

Şi într-adevăr, se întâmplă lucrul de care se temea.

— Nu pot răspunde la această întrebare. Dacă aş face-o, aş dezvălui intenția creatorilor mei, anulând-o în acest mod.

— Deci rolul meu a fost prevăzut odată cu înălțarea oraşului?

— Afirmația se poate aplica oricui.

Replica îl determină pe Alvin să se oprească. Aşa era, componenta umană a Diasparului fusese construită la fel de atent ca şi roboții grasului. Faptul că era un „Unic” îi conferea lui Alvin o trăsătură distinctivă, dar asta nu implica în mod necesar valoarea.

Înțelese că nu avea să afle nimic în legătura cu misterul originii sale. Era inutil să încerce să păcălească vasta inteligență, sau să spere ca ea să-i destăinuie informații secrete. Nu fu dezamăgit; simțea că se apropie de adevăr şi oricum, nu răspunsul la întrebare aceea reprezentase principalul motiv pentru prezenței lui acolo.

Privi robotul din Lys, şi se gândi cum să procedeze în continuare. Exista posibilitatea ca el să reacționeze violent dacă ar fi cunoscut ce anume intenționa Alvin, aşa încât părea mai prudent să nu-l lase să audă ce intenționa să-i spună Computerului Central.

— Poți crea o zonă de tăcere?

Simți imediat inconfundabilă senzație de „mort”, completa izolare caracteristică unei astfel de zone. Vocea Computerului, acum ciudat de seacă şi lugubră, rosti:

— Nu ne ascultă nimeni. Spune ce doreşti.

Tânărul se uită spre robot; nu se clintise din loc. Poate că nu bănuia nimic, iar el greşise închipuindu-şi că urmărea un anume obiectiv. Poate că-l însoțise în Diaspar doar ca un servitor credincios, caz în care planul lui Alvin semăna cu un şiretlic urât.

— Cunoşti circumstanțele în care am întâlnit acest robot, începu Alvin. Deține probabil date de excepție asupra trecutului, încă din zilele dinainte ca oraşul să fie aşa cum îl ştim noi. E posibil chiar să ne ofere date despre alte lumi decât Pământul, deoarece l-a însoțit pe Stăpân în călătoriile sale. Din nefericire, circuitele vocale îi sunt blocate. Nu ştiu cât de efectiv este blocajul respectiv, dar vreau să-ți cer să-l îndepărtezi.

Glasul lui Alvin suna sec, deoarece zona de tăcere absorbea cuvintele înainte ca ele să dea naştere ecoului. Aşteptă în neantul invizibil şi insonorizat.

— Solicitarea ta implică două aspecte, replică Computerul. Unul de ordin moral, celălalt de ordin tehnic. Robotul a fost astfel conceput încât să asculte comenzile unei anumite persoane. Ce drept am eu să-i schimb programul, chiar dacă aş fi în stare?

Alvin se aşteptase la obiecție şi îşi pregătise câteva argumente.

— Nu cunoaştem forma exactă a restricției impusă de Stăpân. Dacă i-ai vorbi, poate l-ai convinge că împrejurările în care i-a fost impus blocajul s-au modificat.

Era, desigur, modalitatea de abordare cea mai evidentă. Alvin o încercase el însuşi, fără de succes, dar spera ca resursele mentale infinit mai mari ale Computerului Centrai să izbândească acolo unde el eşuase.

— Depinde de natura blocajului, veni răspunsul. Există, spre exemplu, blocaje care atunci când sunt forțate distrug conținutul celulelor de memorie. Consider totuşi că Stăpânul nu deținea suficiente cunoştințe pentru aşa ceva; sunt necesare tehnici speciale. Oricum, voi întreba robotul dacă în unitățile lui de memorie a fost instalat un circuit de ştergere.

— Dar dacă ştergerea memoriei o cauzează chiar întrebarea respectivă? interveni Alvin.

— Ei, în asemenea cazuri trebuie urmată o procedură standard. Voi prevede instrucțiuni secundare, care să comande ignorarea întrebării în eventualitatea prezenței unei

astfel de situații. După aceea e simplu să-l angajez într-un paradox logic, aşa încât fie că-mi răspunde, fie că nu, să se vadă silit să-şi încalce instrucțiunile. Într-un impas de acest gen, roboții reacționează identic pentru a se proteja. Îşi golesc circuitele de intrare, iar întrebarea încetează să mai existe pentru ei.

Alvin regretă că ridicase problema, dar după o clipă de ezitare îşi zise că şi el ar fi adoptat aceeaşi tactică, pretinzând că în fapt nu i s-a pus nici o întrebare. Cel puțin, o latură o avea asigurată – Computerul Central era pregătit să abordeze orice capcane existente în unitățile de memorie ale robotului. Alvin nu dorea să-şi vadă automatul transfomat într-un maldăr de fiare vechi. Ca să evite aceasta ar fi fost chiar de acord să-l ducă înapoi în Shalmirane cu secretele neatinse.

Aşteptă cât mai răbdător, în timp ce se desfăşura lupta tăcută, insesizabilă, a celor două inteligențe. Se încrucişau două minți, ambele create de geniul uman în epoca lui de glorie, de mult apusă, atunci când obținuse cele mai mărețe realizări. Iar acum ambele depăşeau puterea de înțelegere a oricărui om în viață.

După multe minute, vocea lipsită de ecou a Computerului Central se auzi din nou:

— Am stabilit un contact parțial. Cunosc natura blocajului şi cred că ştiu de ce a fost impus. Există însă o singură modalitate de a-l înlătura. Robotul va vorbi numai când Cei Mari se vor întoarce pe Pământ.

— Dar e-un nonsens! protestă Alvin. Şi celălalt discipol al Stăpânului credea în ei, încercând să ne explice ce sunt. În cea mai mare parte, explicația a fost irațională şi ilogică. Cei Mari n-au existat şi nici nu vor exista vreodată.

Se părea că impasul era de netrecut, iar Alvin se simți cuprins de dezamăgire, amară, disperată. Calea spre cunoaştere îi era blocată de dorința unui nebun, mort de un miliard de ani.

— Probabil ai dreptate afirmând că Cei Mari nu au existat, ceea ce nu înseamnă totuşi că ei nu pot exista de acum

încolo.
Urmă o altă tăcere lungă, în care Alvin se strădui să înțeleagă răspunsul Computerului. Cele două inteligențe artificiale intrară din nou în contact. Şi apoi, fără nici un avertisment, Alvin se trezi în Shalmirane.
Şaptesprezece.
Decorul se prezenta cum îl văzuse ultima dată. Uriaşul crater de abanos absorbea lumina soarelui fără să reflecte nimic. Alvin şedea între ruinele fortăreței, privind lacul ale cărei ape nemişcate îl determinară să considere că polipul gigant devenise un nor dispersat de microorganisme, şi nu o creatură superior organizată.
Robotul se afla lângă el, dar nu şi Hilvar. Nu avu timp să se întrebe ce semnifica aceasta, sau să se îngrijoreze de absența prietenului său, întrucât aproape imediat se petrecu ceva atât de fantastic încât orice altă preocupare îi dispăru din minte.
Cerul începu să crape. O linie subțire de întuneric se întinse de la orizont până la zenit, lățindu-se încet de parcă noaptea şi haosul ar fi spart Universul, scurgându-se peste ei. Implacabil, întunericul se întindea. Acoperise deja un sfert din boltă. Cu toate cunoştințele sale solide de astronomie, Alvin nu-şi înfrânse impresia copleşitoare că lumea i se afla sub o gigantică cupolă albastră… şi că ceva spărgea din exterior cupola.
Apoi fragmentul de noapte încetă să mai crească. Puterile ce-l creaseră priveau în jos, spre Universul-jucărie descoperit, întrebându-se poate dacă merita atenția lor. Alvin nu se simțea nici alarmat, nici înfricoşat de examinarea aceea cosmică. Ştia că se află înaintea unor forțe care puteau trezi în oameni venerația, dar niciodată teamă.
Hotărâră: aveau să-şi irosească câteva fragmente de Eternitate pentru Pământ şi locuitorii lui. Şi sosiră prin fereastra deschisă în ceruri. Plutiră spre Pământ aidoma scânteilor unei forje celeste. Tot mai multe, îndesindu-se treptat, până ce o cascadă de foc se revărsă din văzduh împroşcând pe sol bălți de lumină lichidă. Alvin nu mai avu

nevoie de cuvintele aducând cu o binecuvântare: „Cei Mari au venit!”

Focul ajunse la el şi nu-l arse. Se învolbura pretutindeni, umplând craterul uriaş din Shalmirane cu o strălucire aurie. Privind înmărmurit, Alvin observă că torentul de lumină nu era uniform, ci poseda formă şi structură. Începuse să se închege în configurații limpezi, strângându-se în vârtejuri mistuitoare ce se roteau tot mai iute în jurul axelor. Centrele li se înălțau în coloane, în interiorul cărora Alvin întrezări stranii siluete efemere. Dinspre Stâlpii totemici, sclipitori, se auzea şoapta unui cântec infinit de îndepărtat şi dulce.

„Cei Mari au venit!”

Iar de astă dată sosi răspunsul:

— Servitorii Stăpânului vă salută. Aşteptam de mult venirea voastră.

În clipa aceea Alvin înțelesese că blocajele fuseseră îndepărtate. Simultan, Shalmirane şi nepământenii ei oaspeți dispărură, iar el se trezi în fața Computerului Central, în străfundurile Diasparului.

Totul fusese o iluzie, cu nimic mai reală decât lumile fantastice de saga unde îşi petrecuse ceasurile tinereții. Cum fusese însă creată, de unde apăruseră imaginile văzute?

— O problemă neobişnuită, explică Computerul Central. Ştiam că robotul trebuie să aibă în minte o concepție vizuală asupra Celor Mari. Dacă îl convingeam că impresiile receptate prin simțuri coincid cu imaginea respectivă, restul devenea simplu.

— Dar cum ai procedat?

— În esență, întrebându-l pe robot cum arată Cei Mari şi preluând şablonul format de gândurile sale. Şablonul era destul de incomplet; am fost nevoit să improvizez. O dată sau de două ori scena creată de mine a început să se îndepărteze considerabil de concepția robotului, dar de fiecare dată am izbutit să-i sesizez la timp nedumerirea şi să aduc modificări înainte de a-l face suspicios. Am folosit sute de circuite, pe când el unul singur, iar imaginile au fost comutate atât de

rapid încât schimbările să nu fie percepute. Un soi de scamatorie, care a izbutit să-i satureze circuitele senzoriale şi simultan să-i depăşească facultățile critice. Ce ai văzut tu era numai imaginea finală, retuşată – cea care se potrivea cel mai bine revelației Stăpânului. Oarecum grosolană, dar a avut succes. Robotul a fost de convins de autenticitatea ei ca să înlăture blocajele, iar în clipa aceea am executat contactul total cu mintea lui. În prezent îți va răspunde la orice întrebare.

Alvin era încă năuc; amintirea falsului apocalips continua să-i ardă în creier. Nu pretinse că înțelege pe deplin explicațiile Computerului. Dar asta nu avea importanță; se reuşise un miracol terapeutic, porțile se deschiseseră şi-i aşteptau intrarea.

Atunci îşi aminti avertismentul Computerului Central şi întrebă îngrijorat:

— Care era reținerea de ordin moral avută?

— Descoperisem motivul existenței Celor Mari. Când vei cunoaşte în detaliu povestea vieții Stăpânului, lucru ce îți stă în putință chiar acum, vei afla că el prelinsese că a realizat multe minuni. Discipolii l-au crezut, iar convingerea lor i-a întărit puterea. Bineînțeles, acele minuni au explicații extrem de simple. Mi se pare surprinzător că oameni altminteri inteligenți s-au lăsat înşelați în asemenea măsură.

— Aşadar a fost doar un escroc?

— Nu. Nu e atât de simplu. Dacă ar fi fost numai un impostor, n-ar fi avut niciodată un asemenea succes, iar cultul lui n-ar fi dăinuit atâta. A fost un om bun; multe din învățăturile sale erau adevărate şi pline de înțelepciune. În cele din urmă a crezut el însuşi în propriile miracole, deşi exista un martor capabil să le denunțe ca falsuri. Robotul îi cunoştea secretele, era partenerul şi purtătorul lui de cuvânt. Dacă vreodată ar fi fost supus unui interogatoriu amănunțit, ar fi putut distruge fundațiile puterii Stăpânului. De ceea i-a poruncit să nu-şi dezvăluie nimănui cunoştințele, până în ultima zi a Universului, când Cei Mari urmau să sosească. E

greu de crezut că în acelaşi individ a coexistat un astfel de amestec de înşelătorie şi de sinceritate, însă aşa s-au petrecut lucrurile.

Alvin se întrebă ce simțea robotul, eliberat de străvechile restricții. Cu siguranță, complexitatea îi permitea să încerce un sentiment ca indignarea. Ar fi putut să fie furios pe cel care îl înrobise, dar şi pe Alvin, pe Computerul Central, ce-l păcăliseră pentru a-i înlătura blocajul.

Zona de tăcere dispăru. Tainele fuseseră dezvăluite; venise în sfârşit clipa cea atât de aşteptată de Alvin. Se întoarse spre robot şi puse întrebarea care îl obsedase de când auzise istoria Stăpânului.

Iar robotul îi răspunse.

Jeserac şi custozii îl aşteptau în acelaşi loc. Ajuns în vârful rampei, înainte de a pătrunde în coridor, Alvin privi încă o dată sala. Iluzia părea mai puternică ca oricând; la picioarele lui se întindea un oraş mort, cu clădiri albe, ciudate, un oraş decolorat de o lumină orbitoare, greu de suportat de ochii omeneşti. Poate că era mort, poate nu trăise niciodată, însă pulsa cu energii mult mai vaste decât cele care însuflețiseră materia organică. În vreme ce omenirea îşi urma destinul mai departe, acele maşini tăcute rămâneau acolo, perpetuând gândurile insuflate cu eoni înainte de oameni de geniu.

Deşi pe drumul de înapoiere Jeserac încercă să-l descoase, tânărul nu spuse nimic despre discuția purtată în subteran. Nu era vorba de discreție; Alvin trăia încă în minte minunile văzute şi era prea copleşit de reuşită ca să întrețină o conversație coerentă. Jeserac fu nevoit să-şi stăpânească nerăbdarea şi să spere că, în cele din urmă, Alvin avea să iasă din transă.

Străzile Diasparului erau scăldate de o lumină palidă, parcă lipsită de viață după strălucirea oraşului din adânc. Alvin abia le privea; nu-l interesau siluetele familiare ale uriaşelor turnuri pe lângă care treceau, sau privirile curioase ale trecătorilor. Ciudat, gândi el, că tot ce i se întâmplase convergea de fapt spre acest moment. De clipa întâlnirii lui

Khedron, evenimentele lăsaseră impresia că înaintează neabătut, spre un țel predestinat. Monitoarele… Lys… Shalmirane… În fiece etapă ar fi putut porni pe un drum greşit, dar ceva îl împinsese mai departe în direcția cea bună. El era oare făuritorul propriului destin, sau soarta îl favoriza? Poate că la mijloc era o simplă chestiune de probabilități, de aplicare a legilor şansei. Oricine ar fi găsit cărarea din munți şi probabil că, de nenumărate ori în trecut, alții ajunseseră la fel de departe. De pildă, Unicii anteriori lui – ce se întâmplase cu ei? Dar poate că el era primul norocos.

Pe drum, Alvin stabili raporturi din ce în ce mai strânse cu aparatul eliberat din îndelungata robie. De la început acesta fusese capabil să-i recepționeze gândurile, însă până atunci tânărul nu ştiuse dacă avea să-i asculte eventualele comenzi. Nesiguranța dispăruse; îi vorbea ca unei ființe omeneşti deşi, pentru că alături se mai aflau şi alții, îi poruncise să nu folosească cuvinte, ci imagini mentale simple. Uneori îi invidia pe roboți pentru comunicarea liberă dintre ei la nivelul telepatic, în vreme ce oamenii… cu excepția celor din Lys.

Constituia o altă calitate pierdută în Diaspar, sau abandonată în mod deliberat.

Reluă dialogul mental în anticamera sălii Consiliului. Era imposibil să nu compare actuala situație cu cea din Lys, unde Seranis încercase să-l supună voinței ei. Spera că nu mai aibă alt conflict, dar se pregătea pentru orice eventualitate, încă mai bine decât în Lys. Privirea aruncată membrilor Consiliului îi spuse care le era hotărârea. Nu fu nici surprins, nici prea dezamăgit şi nu trădă niciunul din sentimentele la care s-ar fi aşteptat consilierii, când ascultă concluziile Preşedintelui.

— Alvin, începu acesta, am analizat cu atenție situația creată de descoperirile tale, şi am ajuns la o decizie unanimă. Deoarece nimeni nu doreşte modificarea modului nostru de viață, şi întrucât doar o dată la câteva milioane de ani se naşte cineva capabil să părăsească Diasparul, sistemul de

tuneluri către Lys este inutil. Ba reprezentă poate un pericol. De aceea, intrarea în sala căilor mobile a fost sigilată.

Mai mult, întrucât există posibilitatea să fie şi alte modalităţi de părăsire a oraşului, sBărbatul nu se clinti nici după ce ultimele ecouri se stinseră în deşert. Se gândea la băiatul care plecase, căci pentru el, Alvin rămânea în veci un copil, singurul din Diaspar de când ciclul naşterii şi al morţii fusese întrerupt. Alvin nu avea să se maturizeze niciodată; pentru el, întregul Univers era o jucărie, un rebus de rezolvat pentru propria satisfacţie. În hârjoneala lui descoperise o ultimă jucărie ucigaşă, capabilă să distrugă tot ce rămăsese din civilizaţia umană. Indiferent de rezultat, pentru el era în continuare o joacă.

Soarele se găsea jos, puţin deasupra orizontului. Un vânt rece sufla dinspre pustiu, însă Jeserac aştepta, stăpânindu-şi frica. Şi deodată, pentru întâia oară în viaţă, văzu stelele.

Optsprezece.

Nici în Diaspar nu văzuse Alvin foarte des un lux ca cel ce-i apăruse în faţa ochilor când trapa interioară a ecluzei se deschisese înaintea lui. Stăpânul putea să fi fost orice, însă în nici un caz ascet. Abia mai târziu, Alvin se gândi la faptul că opulenţa aceea nu constituia o extravaganţă deşartă; micuţa lume reprezentase singurul lui cămin în decursul deselor călătorii printre aştri.

Nu vedea comenzi, totuşi ecranul oval, acoperind în întregime peretele opus ecluzei, dovedea că încăperea nu era una obişnuită. Dispuse în semicerc în faţa ecranului se aflau trei canapele joase; restul cabinei era ocupat de două măsuţe şi câteva fotolii – unele în mod clar destinate unor pasageri de origine extraterestră.

După ce se instală confortabil, Alvin privi în jur căutând robotul. Spre surprinderea lui, acesta dispăruse. Îl descoperi într-o nişă situată imediat sub plafon. Îl adusese pe Stăpân pe Pământ, traversase spaţiul, şi în calitate de servitor îl urmase în Lys. De parcă mileniile scurse nici nu existaseră, el se pregătise să-şi reia vechile îndatoriri.

Alvin încercă o comandă mentală. Ecranul se ilumină; în fața lui apăru Turnul lui Loranne, straniu micşorat, aparent răsturnat pe orizontală. Încercări ulterioare îi oferiră imagini ale cerului, ale oraşului şi deşertului. Rezoluția era excepțională, aproape perfectă, deşi lăsa impresia că nu se face nici o amplificare. Alvin experimentă până ce reuşi să obțină orice panoramă dorea, apoi fu gata să pornescă.

— Du-mă în Lys.

Comanda era simplă, dar cum să o îndeplinească nava, când el însuşi nu avea habar asupra direcției? Nu se gândise la acesta problemă, însă când ea îi veni în minte, traversau deja deşertul cu o viteză extraordinară. Ridică din umeri, acceptând mulțumit faptul că avea servitori mai pricepuți decât el însuşi.

Scara peisajelor de pe ecran era dificil de apreciat; cu toate acestea, în fiecare secundă se parcurgeau probabil mai mulți kilometri. Nu departe de oraş, culoarea solului se schimbă brusc într-un cenuşiu mohorât, iar Alvin realiză că treceau peste bazinul unuia dintre oceanele dispărute. Cândva, Diasparul trebuie să fi fost aproape de țărm, chiar, dacă nu cunoştea referiri în acest sens nici în cele mai vechi înregistrări. Marile întinderi de apă se evaporaseră cu mult înainte de întemeierea lui.

Peste alte câteva sute de kilometri, terenul urca abrupt. La un moment dat, Alvin opri nava deasupra unei configurații ciudate de linii ce se intersectau vag prin pătura de nisip. Pentru o clipă fusese nedumerit, apoi pricepuse că privea ruinele unui oraş. Nu întârzie; era dureros să constați că milioane de oameni nu lăsaseră drept urmă a existenței lor decât nişte făgaşe în nisip.

Curba plană a orizontului începu să se modifice, dezvăluind munții. Nava încetini, coborând într-un arc uriaş, lung de o sută cincizeci de kilometri. Apoi, pe neaşteptate, înaintea lui apăru Lysul, pădurile şi râurile nesfârşite alcătuind o scenă de o asemenea frumusețe, încât rămase locului un timp. Spre est, ținutul se adumbrea, iar lacurile mari păreau pete de

noapte. Dar spre apus, apele jucau şi scânteiau în lumină, împrăştiind culori pe care Alvin nu şi le închipuise niciodată.

Din fericire, reuşi să localizeze repede Airlee, căci mai departe robotul nu cunoştea drumul. Alvin se simțea mulțumit că descoperise una din limitele maşinii. Probabil nu auzise niciodată de aşezare şi de aceea nu avea stocată poziția ei în memorie.

După câteva încercări, tânărul asoliză nava pe colina de unde privise întâia oară Lysul. Vehiculul se controla uşor; trebuia doar să-şi formuleze intențiile generale, iar robotul se ocupa de rest. Bănuia că ordinele periculoase sau imposibile ar fi fost ignorate, deşi nu intenționa, pe cât posibil, să dea astfel de ordine. Nimeni nu îi observase sosirea. Constituia un amănunt important, pentru că nu dorea o nouă încleştare mentală cu Seranis. Nu avea încă un plan bine definit, totuşi nu voia să rişte până ce nu-şi regăsea prietenii. Robotul îi putea fi ambasador, în vreme ce el ar fi rămas în siguranța navei.

Nu întâlni pe nimeni pe drum. Încerca o senzație stranie stând în fotoliul din navă, în timp ce câmpul lui vizual se deplasa lin pe cărarea cunoscută şi el auzea foşnetele arborilor. Totuşi, nu se identifica încă pe deplin cu robotul, iar încordarea mentală continua să fie considerabilă.

În Airlee se înserase; căsuțele pluteau în globuii de lumină. Înaintă la adăpostul întunericului. Ajunsese foarte aproape de locuința lui Seranis când fu descoperit. Se auzi un zumzet furios, strident, iar ecranul fu acoperit de un nor de aripi. Se feri involuntar, apoi realiză ce anume se întâmplase. Krif îşi exprima din nou resentimentele, față de orice zburătoare lipsită de aripi.

Nedorind să-i pricinuiască vreun rău, Alvin opri robotul şi acceptă loviturile revărsate asupra lui. Deşi era la doi kilometri depărtare, nu-şi stăpâni tresărirea de bucurie în clipa în care Hilvar ieşi din casă să vadă ce se întâmplă.

La apariția stăpânului, Krif se îndepărtă, continuând să bâzâie amenințător. În tăcere, Hilvar privi robotul şi zâmbi.

— Salut, Alvin. Mă bucur că ai revenit. Sau te afli încă în Diaspar?

Nu pentru prima dată, pe Alvin îl încercă o admirație uşor invidioasă pentru agerimea şi precizia minții prietenului său.

— Nu, răspunse minunându-se de acuratețea cu care i se reproducea glasul. Sunt în Airlee. Nu prea departe, însă deocamdată prefer să rămân pe loc.

Hilvar râse.

— Procedezi foarte bine. Seranis te-a iertat, dar Sfatul... În sfârşit, asta-i altă poveste. Chiar acum are loc aici o întrunire; prima de acest fel din Airlee.

— Adică consilierii voştri s-au prezentat în persoană? Credeam că datorita telepatiei asemenea întruniri nu sunt necesare.

— Ele se țin foarte rar, în anumite ocazii sunt considerate utile. Eu unul nu cunosc natura exactă a crizei, dar au sosit deja trei Senatori şi cât de curând trebuie să apară ceilalți.

Alvin nu-şi putu reține un zâmbet, observând că evenimentele din Diaspar se repetau în Lys. Oriunde ar fi mers, lăsa în urmă un siaj de consternare şi alarmă.

— Cred că ar fi o idee bună să mă adresez acestui Sfat al vostru... atâta timp cât o pot face în siguranță.

— Dacă vor promite că nu vor încerca să pună stăpânire pe tine, vino fără grijă. În caz contrar, ar fi mai bine să rămâi unde te găseşti. Îți voi conduce robotul înaintea Senatorilor, îi va tulbura destui de mult.

Urmându-l pe Hilvar, Alvin simți din nou o stare acută de satisfacție şi ațâțare. De astă dată îi întâlnea pe conducătorii Lysului în condiții de egalitate; deşi nu le purta pică, era plăcut să se ştie stăpân pe situație. În plus, dispunea de puteri enorme, neinventariate în întregime.

Uşa sălii de conferințe era încuiată şi trecură câteva minute până Hilvar izbuti să-şi anunțe prezența.

Mințile Senatorilor erau atât de preocupate încât fu dificil să le întrerupă discuția. Pereții culisară lent, iar Alvin pătrunse prin intermediul automatului în încăpere.

Cei trei Senatori încremeniră în scaune când robotul pluti spre ei. Pe chipul lui Seranis însă nu înregistră nici un semn de surpriză. Poate că Hilvar o avertizase deja, sau poate că ea însăşi se aştepta ca mai devreme ori mai târziu, Alvin să revină.

— Bună seara, rosti politicos, de parcă apariția sa acolo ar fi fost lucrul cel mai natural. Am hotărât să mă întorc.

Cu siguranță, surpriza lor îi depăşise aşteptările. Unul din Senatori, un tânăr cu păr grizonat, îşi reveni cel dintâi, şuierând:

— Cum ai ajuns aici?

Motivul uimirii sale era evident. Aidoma Diasparului, Lys sigilase liniile de transport subteran.

— Păi, la fel ca ultima dată, replică Alvin, amuzându-se pe socoteala lor.

Ceilalți doi Senatori îl priviră fix pe primul dintre ei, care-şi desfăcu brațele într-un gest de neajutorare resemnată. Apoi, acesta vorbi din nou:

— N-ai întâmpinat… nici o dificulate?

— Absolut niciuna, zise Alvin hotărât să le spotească deruta. Şi văzu că reuşise. M-am întors, continuă el, din proprie voință, pentru a vă aduce veşti importante. Datorită neînțelegerii noastre anterioare, rămân deocamdată la distanță. Dar dacă voi apare în persoană, îmi făgăduiți să nu încercați să-mi controlați acțiunile?

O vreme nimeni nu spuse nimjc. Alvin se întrebă ce gânduri se schimbau în linişte. După aceea, Seranis vorbi în numele tuturor:

— Nu vom mai încerca. Deşi nu-mi amintesc să fi izbutit nici altă dată.

— Perfect, replică Alvin. Voi ajunge în Airlee cât de repede.

Aşteptă întoarcerea robotului, apoi îl instrui amănunțit, punându-l să repete ordinele. Era convins că Seranis nu avea să-şi încalce promisiunea, însă prefera să-şi asigure o cale de retragere.

Ecluza se închise silențios în urma lui. După încă o clipă auzi un şuierat, aidoma unui prelung suspin de uimire, produs de aerul alungat din calea navei ce se înălța. Un moment, o formă neagră acoperi stelele, apoi nava dispăru.

Abia atunci tânărul realiză că făcuse o greşeală: minoră, însă din categoria celor care pot conduce spre dezastru planurile cele mai atent gândite. Uitase că simțurile robotului erau mult mai ascuțite, iar noaptea mai întunecoasă decât se aşteptase el. În repetate rânduri pierdu firul potecii, iar de câteva ori evită în ultima clipă să se izbească de copaci. În pădure, bezna era aproape absolută. La un moment dat, o formă masivă înaintă prin tufişuri. Se auzi un foşnet slab, câteva crenguțe se frânseră, iar doi ochi de smarald îl priviră fix de la înălțimea pieptului. Îi vorbi încetişor formei străine; o limba incredibil de lungă îi răzui mâna. După un moment, un trup puternic se frecă afectuos de el, îndepărtându-se fără zgomot. Habar n-avea ce anume întâlnise.

Luminile aşezării apărură pe neaşteptate printre arborii din față, dar Alvin nu mai avea nevoie de ele. Cărarea de sub picioarele sale devenise un pârâu de foc albăstrui. Muşchiul de pe pământ era fosforescent, iar paşii lui lăsau pete întunecate, ce dispăreau lent. Spectacolul vrăjea; tânărul se aplecă şi rupse un smoc din muşchiul straniu, care străluci câteva minute în palmele sale înainte de a se stinge.

Lângă casă tot Hilvar îl întâmpină şi îl conduse înaintea lui Seranis şi a Senatorilor. Aceştia îl salutară politicoşi, cu o reținere prudentă. Dacă se întrebau unde dispăruse robotul, nu făcură nici un comentariu.

— Regret foarte mult că am fost nevoit să părăsesc ținutul într-un mod atât de neprotocolar, începu Alvin. Poate v-ar interesa să aflați că mi-a fost aproape la fel de dificil să evadez din Diaspar. Făcu o pauză semnificativă, apoi reluă: Am povestit celor din oraşul meu despre Lys. M-am străduit să creez o impresie favorabilă, totuşi Diasparul nu doreşte să întrețină nici o legătură cu voi. În ciuda spuselor mele, vrea să evite contactul cu o civilizație inferioară.

Observă extrem de satisfăcut reacția Senatorilor. Până şi amabila Seranis se înroşise uşor. Dacă ar fi reuşit să ațâțe unul contra altuia Lysul şi Diasparul, socotea Alvin, problema ar fi fost pe jumătate rezolvată.

Fiecare şi-ar fi dorit să demonstreze superioritatea propriului mod de viață, încât barierele ar fi dispărut în scurtă vreme.

— De ce ai revenit în Lys? întrebă Seranis.

— Pentru că vreau să vă conving, atât pe voi cât şi pe cei din Diaspar, că ați comis o greşeală. Nu aminti celălalt motiv – anume că acolo se afla singurul prieten pe care se bizuia şi de al cărui ajutor avea nevoie.

Senatorii tăceau, aşteptându-l să continue. Alvin ştia că prin ochii şi urechile lor vedeau şi auzeau multe alte inteligențe. El era acum reprezentantul Diasparului şi întregul Lys avea să-i judece civilizația după cele afirmate în fața Senatorilor. Constituia o mare responsabilitate ce îl făcu să se simtă neînsemnat ca persoană. Îşi ordonă în minte ideile şi începu să vorbească.

Subiectul îl reprezenta Diasparul. Descrise oraşul aşa cum îl văzuse ultima dată, visând în mijlocul deşertului, cu turnurile sclipind pe fundalul cerului aidoma unor curcubee captive. Din visteria memoriei, rechemă cântările pe care poeți străvechi le scriseseră spre lauda Diasparului, vorbi despre nenumărații oameni care-şi sacrificaseră viața pentru a-i spori frumusețea. Indiferent cât de mult ar fi trăit cineva, le spuse el, n-ar fi putut cunoaşte toate splendorile oraşului, mereu apăreau lucruri noi. Înfățişă câteva din minunile create de locuitorii Diasparului, străduindu-se să-i facă să aprecieze măcar capodoperele artiştilor trecutului. Şi se întrebă în sinea lui, uşor melancolic, dacă într-adevăr muzica Diasparului constituise ultima şoaptă a Terrei către stele, aşa cum le declarase.

Îl ascultară până la sfârşit, fără să-l întrerupă sau să pună întrebări. Se făcuse târziu când termină; se simțea mai obosit decât îşi amintea să fi fost vreodată. Tensiunea şi excitarea

zilei prelungite îl copleşiseră în cele din urmă, şi el adormi fără să-şi dea seama.

Când se trezi, se afla într-o odaie necunoscută. Abia după câteva clipe îşi reaminti că nu se mai găsea în Diaspar. Pe măsură ce mintea i se limpezea, lumina spori în jurul său, până fu scăldat de razele blânde ale soarelui de dimineață, pătrunzând prin pereții transparenți. Rămase întins, rememorând evenimentele zilei şi întrebându-se ce forțe pusese în mişcare.

Cu un sunet muzical, plăcut, unul din pereți se plie în sus, într-un mod atât de complicat încât deruta ochiul. Prin deschiderea creată înăuntru pătrunse Hilvar. Îl privi pe Alvin cu o expresie jumătate amuzată, jumătate preocupată.

— Dacă te-ai trezit, poate-mi spui ce planuri ai în continuare şi cum ai izbutit să te întorci. Senatorii tocmai au plecat să cerceteze drumul subteran; nu înțeleg cum ai reuşit să-l utilizezi din nou. Pe acolo ai venit?

— Ar fi mai bine să-i ajungem din urmă, spuse Alvin sărind din pat, întinzându-se din toate încheieturile. N-aş vrea să îşi piardă timpul degeaba. În privința primei tale întrebări… nu peste mult îți voi da răspunsul.

Îi ajunseră pe cei trei tocmai lângă lac. Se salutară cu răceală. Comitetul de Investigații pricepuse că Alvin ştia încotro se îndreptau, iar neaşteptata întâlnire îi descumpănise.

— Mă tem că aseară v-am îndrumat greşit, începu Alvin plin de voioşie. N-am venit în Lys pe drumul cel vechi, aşa încât încercarea voastră de a-l închide s-a dovedit zadarnică. De fapt, Consiliul Diasparului a închis la rândul lui terminalul nostru, cu un succes asemănător.

Chipurile Senatorilor ar fi ilustrat un studiu psihologic despre uimire, în vreme ce mințile le căutau diverse alte soluții.

— Atunci cum ai ajuns aici? întrebă conducătorul lor. Brusc, în ochii lui licări înțelegerea, şi Alvin realiză că începeau să întrevadă adevărul. Se întrebă dacă nu cumva

interceptase comanda trimisă de creierul lui dincolo de munți. Tăcu însă, mulțumindu-se să indice cu mâna nordul.

Prea iute ca să fie urmărit cu privirea, un arc de lumină argintie se ivi peste culmi, lăsând în spate o dâră incandescentă, lungă de peste un kilometru. Se opri la circa şapte kilometri deasupra Lysului. Nu încetinise şi nici nu frânase în trepte. Se oprise brusc, încât ochii Continuară din inerție să urmărească cerul, până când mişcarea fu înregistrată în sfârşit. Din văzduh năvăli o limbă de tunet, sunetul aerului izbit şi zdrobit de violența trecerii navei. Peste puțin timp ea însăşi, scânteind în soare, apăru pe colină, la nici o sută de metri depărtare.

Era greu de spus cine fusese mai surprins. Totuşi, Alvin îşi reveni cel dintâi. Mergând – aproape alergând – spre vas, îşi puse întrebarea dacă întotdeauna zbura în maniera aceea meteoritică. Ideea îl tulbura, căci pe parcursul călătoriei nu încercase nici cea mai uşoară senzație de mişcare. Mult mai straniu însă era faptul că, numai cu o zi înainte, vehiculul astăzi strălucitor fusese învelit de un strat gros de rocă, cu duritatea fierului, atunci când fusese smulsă din adâncurile deşertului. Abia când ajunse lângă navă şi îşi fripse vârfurile degetelor atingând fuselajul, Alvin pricepu cele întâmplate. Lângă pupă mai existau urme de pământ complet ars. În rest el dispăruse, dezvăluind carcasa de neatins nici pentru timp, nici pentru orice altă forță a naturii.

Însoțit de Hilvar, se opri în cadrul uşi deschise şi-i privi pe Senatorii amuțiți. Oare ce gândeau? Mai exact, ce gândea întregul Lys? După fețele lor, probabil însă că nu gândea deloc în acel moment.

— Plec în Shalmirane şi mă voi întoarce peste o oră, rosti Alvin. Dar acesta e numai un început, iar cât timp voi fi plecat, vreau să reflectați la ce vă spun acum.

Nava aceasta nu e una obişnuită, din tipul utilizat de oameni pentru a călători pe Pământ. Este o navă interstelară, una dintre cele mai rapide construite vreodată. Dacă doriți să ştiți unde am găsit-o, puteți afla răspunsul în Diaspar. Însă

va trebui să mergeți acolo, pentru că Diasparul nu va veni la voi niciodată.

Se răsuci spre Hilvar şi-i făcu semn să intre. Acesta ezită o clipă, cât să mai privească o dată în jur. Apoi păşi în ecluza.

Senatorii rămaseră locului până când nava, deplasându-se de astă dată mai încet, dispăru spre sud. Tânărul grizonat ce conducea grupul înălță din umeri resemnat, adresându-se unuia dintre colegi:

— De fiecare dată când am propus schimbări, te-ai opus. Până acum ai avut câştig de cauză. Nu cred însă că viitorul va fi de partea unui singur grup. Atât Lys cât şi Diaspar au ajuns la capătul unei perioade, iar momentul trebuie tratat cu cea mai mare atenție.

— Mă tem că ai dreptate, sosi răspunsul morocănos. Străbatem o criză; Alvin ştia ce zice când ne-a sfătuit să mergem în Diaspar. Existența noastră este în prezent cunoscută, deci nu are rost să ne mai ascundem. Cred că cel mai potrivit ar fi să luăm legătura cu verii noştri... Poate că în momentul acesta sunt mai dornici de cooperare.

— Dar accesul subteran e închis la ambele capete!

— Vom redeschide terminatul nostru; nu va trece mult şi Diasparul va proceda la fel.

Mințile Senatorilor, atât a celor din Airlee cât şi a celorlalți răspândiți în întregul Lys, primiră propunerea cu antipatie, dar nu aveau altă alternativă.

Mai curând decât se aşteptase, sămânță sădită de Alvin încolțise.

Munții pluteau încă în umbre când ajunseră în Shalmirane. De la înălțime, uriaşul crater al fortăreței arăta minuscul; părea imposibil ca soarta Pământului să fi depins cândva de cerculețul respectiv de abanos.

Alvin opri nava printre ruinile de pe malul lacului, iar paragina din jur îl copleşi, înfiorându-i sufletul. Deschise ecluza, lăsând tăcerea să pătrundă în navă. Hilvar, care nu rostise nici o vorbă pe întreaga durată a zborului, întrebă în şoaptă:

— De ce te-ai întors aici?
Alvin îi răspunse abia după ce se aflau lângă lac.
— Voiam să-ți arăt nava. Şi mai speram ca polipul să se fi refăcut; am senzația că-i sunt dator; doream să-i povestesc ce am descoperit.
— În cazul acesta trebuie să mai aştepți. Te-ai întors mult prea devreme.
Alvin o ştia. Nu se simți dezamăgit. Suprafața lacului era perfect nemişcată, nu vibra în ritmul regulat ce-i nedumerise altă dată. Îngenunchie pe mal, scrutând adâncurile reci, întunecate.
Clopoței transparenți, cu tentacule aproape invizibile, pluteau ici şi colo sub oglinda apei. Tânărul îşi cufundă mâna şi prinse unul în căuşul palmei. Îi dădu drumul aproape imediat, cu o exclamație de surpriză. Îl urzicase.
Într-o bună zi – peste câțiva ani, peste câteva secole – meduzele mici, lipsite de rațiune, urmau să se contopească, renăscând uriaşul polip, iar memoriile lor se vor contopi din nou în conştiință. Alvin se întrebă cum avea să accepte polipul descoperirile lui; exista posibilitatea ca el să nu fie foarte încântat de adevăr. Da, putea să nu accepte inutilitatea atâtor eoni de aşteptare.
Fuseseră însă inutili? Cu toată amăgirea, aşteptarea îndelungată şi plină de credință a acestori creaturi îşi găsise în final răsplata. Ca prin minune, ele salvaseră cunoştințe din trecut, care altminteri ar fi fost pierdute pe vecie. Azi aveau dreptul la odihnă, iar credința lor lua calea unui milion de alte religii care cândva se consideraseră veşnice.
Nouăsprezece.
Hilvar şi Alvin revenіră gânditori la navă şi nu după multă vreme fortăreața redeveni o pată întunecată, pierdută printre dealuri. Se micşoră cu repeziciune, deveni un ochi negru, lipsit de pleoape, ațintit de-a pururi asupra cerurilor, apoi se pierdu în panorama generală a Lysului.
Alvin nu dădu nici o comandă; Continuară să se înalțe până ce întreaga regiune apăru sub ei aidoma unei insule verzi pe

un ocean gălbui. Niciodată nu urcase atât de sus. Când se opriră din ascensiune, dedesubt se vedea întreaga semilună a Pământului. Lys era foarte mic, o simplă pată de smarald pe deşertul palid, însă foarte departe, lângă curbura globului, ceva scânteia precum un giuvaer. Aşa văzu Hilvar, pentru întâia oară, oraşul Diaspar.

Rămaseră acolo un timp, privind Pământul în rotație. Dintre străvechile domenii ale Omului, cu siguranță acesta era ultimul pe care şi-ar fi permis să îl piardă. Alvin regreta că nu putea înfățişa planeta, aşa cum o zărea acum, conducătorilor Lysului şi Diasparului.

— Hilvar, vorbi el într-un târziu, crezi că e bine ceea ce fac?

Întrebarea îl surprinse pe Hilvar. El bănuia nimic despre îndoielile ce-l copleşeau uneori pe prietenul său şi nici nu ştia de întâlnirea cu Computerul Central, de impactul avut de aceasta asupra minții lui Alvin. Nu era o întrebare uşoară, căreia să îi răspunzi imparțial; ca şi Khedron, însă cu mai puțin temei, Hilvar simțea că propria sa personalitate era înăbuşită. Era absorbit implacabil în vârtejul provocat de Alvin în urma trecerii sale prin viață.

— Cred că da, spuse. Popoarele noastre au fost separate un timp prea lung. Hilvar socotea că nu afirmase nici un neadevăr, dar era conştient că propriile lui sentimente îi afectau răspunsul. Totuşi, Alvin încă era îngrijorat.

— Altceva mă nelinişteşte. Diferența între duratele vieților noastre.

Nu zise mai mult, deoarece fiecare ştia ce gândeşte celălalt.

— M-am gândit şi cu la asta, recunoscu Hilvar, însă cred că problema se va rezolva de la sine, cu vremea, când cele două civilizații vor ajunge să se cunoască iarăşi. Nu pot avea dreptate amândouă – viețile noastre sunt poate prea scurte, iar ale voastre mult prea lungi. În cele din urmă se va ajunge la un compromis.

Alvin căzu pe gânduri. Era adevărat, ar fi fost singura speranță, dar perioada de tranziție urma să fie extrem de dificilă. Îşi reaminti cuvintele amare ale lui Seranis: Atât el cât

şi eu vom fi morți de veacuri, în vreme ce tu vei rămâne mereu tânăr. Perfect, el avea să accepte orice condiții. Chiar şi în Diaspar prieteniile se găseau sub amenințarea aceleiaşi umbre; faptul că aveau să se reînnoade peste o sută, sau peste un milion de ani, era prea puțin important. Tânărul ştia, cu o siguranță mai presus de logică, din pura intuiție, că bunăstarea speciei necesita fuziunea celor două culturi; pentru o asemenea cauză, fericirea individuală era lipsită de însemnătate. Un moment, Alvin îşi imagină omenirea ca reprezentând mai mult decât fundalul însuflețit al propriei sale vieți şi acceptă fără să clipească greutățile pe care alegerea lui i le putea aduce într-o bună zi.

Dedesubt, planeta îşi continua rotația eternă. Simțind starea sufletească a tovarăşului său, Hilvar rămase tăcut.

— Când am părăsit prima dată Diasparul, începu Alvin mai târziu, nu ştiam nici eu ce speram să găsesc. Lysul m-ar fi mulțumit cândva – ba chiar mai mult decât atât – dar acum, însuşi Pământul mi se pare mic şi lipsit de importanță. Fiecare descoperire a ridicat alte întrebări, mai profunde, a lărgit şi mai mult orizonturile. Mă întreb când şi unde se vor sfârşi toate acestea…

Hilvar nu-l văzuse niciodată pe Alvin atât de îngândurat. Nu dorea să-l întrerupă. În ultimele câteva minute aflase nenumărate lucruri noi despre el şi gândurile sale.

— Robotul mi-a spus, urmă Alvin, că vasul e în stare să ajungă în mai puțin de o zi la cei Şapte Sori. Crezi că ar trebui să merg acolo?

— Mă crezi capabil să te opresc? Îi replică Hilvar.

— Nu e un răspuns. Cine ştie ce se găseşte în spațiu? Poate că Invadatorii au părăsit Universul, dar dacă există alte inteligențe potrivnice omenirii?

— De ce să fie aşa? Problema aceasta a fost dezbătută ere întregi de filosofii noştri. E greu de presupus că o rasă cu adevărat inteligentă poate fi duşmănoasă.

— Dar Invadatorii…?

— De acord, ei reprezintă o enigmă. Dacă într-adevăr erau neîndurători, probabil s-au autodistrus până acum. Şi chiar dacă nu s-a întâmplat aşa… Hilvar arătă pustiul nesfârşit de sub ei. Cândva, noi aveam un imperiu. Ce i-ar mai ispiti acum?

Alvin rămase uşor surprins să constate că există cineva care să-i împărtăşească într-atât punctul de vedere.

— La fel gândesc toți cei din Lys?

— Doar o minoritate. Cetățeanul obişnuit nu-şi face griji în privința asta, dar consideră că dacă Invadatorii ar fi dorit cu adevărat să distrugă Pământul, ar fi făcut-o cu mult timp în urmă. Nu cred că există cineva care să se teamă cu adevărat de ei.

— În Diaspar, situația e complet diferită. Concetățenii mei sunt nişte laşi. Îi îngrozeşte ideea de a părăsi oraşul şi nu ştiu ce se va întâmpla când vor auzi că am găsit o navă. Jeserac aanunțat Consiliul; aş vrea să ştiu ce intenționează.

— Îți pot spune eu. Se pregătesc să primească prima delegație din Lys. M-a anunțat Seranis…

Alvin privi ecranul. Ar fi parcurs într-o clipă distanța dintre Lys şi Diaspar. Cu toate că îşi atinsese unul din țeluri, în prezent i se părea neînsemnat. Totuşi era mulțumit. În mod clar, lungile epoci de izolare luaseră sfârşit.

Conştiința faptului că izbândise în ceea ce, odată, fusese principalul lui obiectiv, îi alungă şi ultimele îndoieli. Îşi îndeplinise misiunea pe Pământ, mai repede şi mai bine decât îndrăznise să spere. În fața sa se întindea drumul spre ceea ce părea a fi ultima şi, cu siguranță, cea mai măreață aventură.

— Hilvar, mă vei însoți? Întrebă, conştient de ceea ce-i cerea.

— Nu mai era nevoie să mă întrebi. Am anunțat-o pe Seranis şi pe ceilalți cunoscuți că voi pleca împreună cu tine cu mai bine de o oră în urmă.

Se aflau deja extrem de sus când Alvin dădu robotului ultimele instrucțiuni. Nava se oprise, iar Pământul se găsea la aproape o mie cinci sute de kilometri, acoperind cea mai mare

parte a cerului de dedesubt. Nu părea atrăgător. Alvin îşi închipui cum, în trecut, alte vase poposiseră o vreme acolo, pentru ca apoi să-şi continue drumul.

Un răstimp destul de lung, robotul verifică circuitele şi comenzile neutilizate de eoni. După aceea răsună un sunet înfundat, primul auzit de Alvin în navă: un zumzet subțire, crescând rapid, octavă după octavă, până la frecvențe ce nu mai fură percepute de urechea omenească. Nu se simțea nici un fel de mişcare, dar pe ecran stelele se deplasau. Pământul reapăru, dispăru – apoi apăru din nou, într-o altă poziție. Nava „adulmeca”, rotindu-se în spațiu precum acul unei busole în căutarea nordului. Timp de câteva minute cerul se învârti în jurul lor, până ce, în sfârşit, nava se stabiliză: un proiectil uriaş ațintit spre stele.

În centrul ecranului strălucea în toată splendoarea lui multicoloră grupul măreț al celor Şapte Sori. Pământul se zărea doar ca o semilună subțire, întunecată, tivită cu auriul şi purpuriul apusului. Alvin presimți că urma să se întâmple ceva ce avea să depăşească în amploare experiențele anterioare. Aşteptă, încleştându-şi ambele brațe de fotoliu, în vreme ce secundele se scurgeau, iar cei Şapte Sori scânteiau ademenitori înainte.

Nu se auzi nimic, doar un tremur scurt ce păru să le încețoşeze vederea – iar Pământul dispăru, ascuns parcă de o mână de iluzionist. Erau singuri în spațiu, singuri cu aştrii şi cu un Soare ciudat de mic. Pământul se topise ca şi cum n-ar fi existat niciodată.

Trepidația se repetă şi odată cu ea se auzi un vuiet surd, căci generatoarele foloseau o parte mai însemnată a puterii lor. Pentru o clipă păru că nu se întâmplase nimic, apoi Alvin îşi dădu seama că nici Soarele nu se vedea, iar stelele se scurgeau încet pe lângă navă. Privi îndărăt – şi nu zări nimic, înapoia lor nu se mai afla decât o emisferă neagră. Chiar în timp ce se uita, văzu stelele dispărând aidoma scântcilor în apă. Nava gonea cu mult peste viteza luminii, iar tânărul

înțelese că nu se mai găseau în spațiul familiar al Pământului şi Soarelui.

Când vibrația aceea bruscă, amețitoare, se simți pentru a treia oară, inima aproape i se opri. Tulburarea stranie a vederii fusese evidentă: pentru un moment, ceea ce îl înconjura fusese distorsionat dincolo de posibilitatea recunoaşterii. Sensul distorsiunii i se dezvălui într-un inexplicabil fulger de intuiție. Aceea era realitatea, nu o iluzie optică. Cumva, trecând prin pelicula subțire a Prezentului, întrezărise schimbările petrecute în spațiul înconjurător.

Uruitul generatoarelor se transformă în vacarm, scuturând nava. Un sunet cu atât mai impresionant cu cât era primul strigăt de protest auzit de Alvin din partea unei maşini. Apoi încetă brusc şi liniştea neaşteptată păru să le răsune în timpane. Generatoarele îşi făcuseră datoria; până la sfârşitul drumului n-aveau să mai fie necesare. Stelele din față luciră alb-albăstrui şi dispărură în banda ultravioletului. Totuşi, printr-o scamatorie a Ştiinței sau Naturii, cei Şapte Sori continuau să fie vizibili, deşi pozițiile şi culorile lor se schimbaseră subtil. Nava gonea într-acolo printr-un tunel întunecat, dincolo de limitele spațiului şi ale timpului, cu o viteză prea mare pentru a fi percepută de mintea omenească.

Era greu de crezut că țâşniseră din Sistemul Solar cu o iuțeală care, dacă nu s-ar fi redus, i-ar fi purtat prin inima Galaxiei şi în neantul de dincolo de ea. Nici Alvin, nici Hilvar nu erau capabili să conceapă adevăratele dimensiuni ale călătoriei lor. Marile saga ale exploratorilor stelari modificaseră complet concepția Omului despre Univers şi chiar acum, după milioane de secole, străvechile tradiții nu muriseră cu totul. Legendele povesteau că existase cândva o navă care ocolise Cosmosul în răstimpul dintre răsăritul şi apusul soarelui. Miliardele de kilometri dintre stele nu însemnau nimic pentru astfel de viteze. Alvin considera expediția doar cu puțin mai teribilă şi chiar mai lipsită de primejdii decât primul lui drum spre Lys.

În vreme ce sistemul celor Şapte Sori îşi sporea treptat luminozitatea, Hilvar fu cel care rosti cu glas tare ceea ce gândeau în fapt amândoi:

— Alvin, observă el, formaţiunea aceea nu poate fi naturală.

Însoţitorul lui încuviinţă din cap.

— De ani de zile mi-am spus-o şi eu, totuşi continuă să îmi pară fantastic.

— Poate că n-a fost creată de Om, continuă Hilvar, dar este opera unor fiinţe inteligente. Niciodată natura n-ar fi creat un cerc perfect de stele, la fel de strălucitoare. Iar în Universul vizibil nu există absolut nimic similar Soarelui Central.

— Dar pentru ce anume a fost realizat?

— Oha, îţi pot oferi mai multe ipoteze. Poate constituie un semnal, astfel încât orice navă pătrunsă în Universul nostru să ştie unde să caute prezenţa raţiunii. Poate că marchează centrul unei administraţii galactice. Sau poate (şi eu cred că asta-i explicaţia) e pur şi simplu cea mai măreaţă operă de artă. E însă inutil să speculăm pe tema asta. Peste câteva ore vom cunoaşte adevărul.

Vom cunoaşte adevărul. Probabil, gândi Alvin… Dar ce părticică din el vom ajunge să cunoaştem? Părea ciudat ca, în vreme ce părăsea Diasparul şi Pământul, cu o viteză depăşind orice închipuire, mintea lui să revină iarăşi asupra tainei originii sale. Dar în realitate nu era atât de surprinzător. Aflase multe din clipa sosirii în Lys, dar nu putuse găsi nici măcar o clipă de intimitate şi de linişte.

Nu avea altceva de făcut decât să aştepte. Viitorul lui imediat era controlat de minunata maşină – cu siguranţă una dintre supremele realizări inginereşti ale tuturor timpurilor – ce-l purta în inima Universului. Acum avea prilejul să gândească şi să reflecteze, indiferent dacă o dorea sau nu. Însă mai întâi trebuia să-i spună lui Hilvar ce i se întâmplase după pripita lor despărţire, cu numai două zile în urmă.

Hilvar ascultă istorisirea fără comentarii şi fără să ceară explicaţii. Lăsa impresia că înţelege instantaneu cele povestite de Alvin şi nu păru deloc surprins aflând de întâlnirea cu

Computerul Central, de intervenția efectuată asupra minții robotului. Nu pentru că ar fi fost incapabil să se minuneze, însă istoria era plină de splendori narative comparabile cu orice parte a relatării lui Alvin.

— Este limpede, rosti când tânărul termină de povestit, atunci când a fost construit, Computerul Central a primit instrucțiuni speciale în privința ta. Cred că ai ghicit deja de ce.

— Aşa cred şi eu. O parte a răspunsului mi-a fost dată de Khedron, când mi-a explicat că întemeietorii Diasparului au luat anumite măsuri de precauție pentru a-i preveni declinul.

— Consider că tu – şi ceilalți Unici dinaintea ta – faceți parte din mecanismul social care previne stagnarea? Sau că, în vreme ce Bufonii sunt factorii de corecție pe termen scurt, voi sunteți factorii pe termen lung?

Hilvar exprimase ideea mai bine decât ar fi putut-o face el, totuşi Alvin nu se gândise numai la aşa ceva.

— Eu consider că adevărul e ceva mai complicat. Se pare că în momentul construirii oraşului a izbucnit un conflict de idei, între cei ce voiau să-l izoleze complet de lumea exterioară şi cei care doreau să mențină unele legături. Prima fracțiune a câştigat, dar ceilalți nu s-au recunoscut înfrânți. Cred că Yarlan Zey a fost unul din conducătorii lor, însă nu era îndeajuns de puternic pentru a acționa direct. A făcut tot posibilul, păstrând sistemul de transport subteran şi asigurându-se că, periodic, din Palatul Creației urma să iasă cineva care să nu împărtăşească temerile concetățenilor săi. De fapt, mă întrebAlvin se opri şi privi în gol, atât de concentrat încât nu mai observă nimic în jui.

— La ce te gândeşti? Îl întrebă Ililvar.

— Tocmai m-a izbit ideea că… Că eu sunt Yarlan Zey. Este perfect posibil. S-ar putea să-şi fi introdus personalitatea în Băncile Memoriei, bazându-sc pe ea ca să distrugă şablonul Diasparului, până ce acesta nu se întrona definitiv. Într-o bună zi trebuie să aflu ce s-a întâmplat cu Unicii anteriori. Asta mi-ar completa petele albe ale tabloului.

— Yarlan Zey sau un altul a instruit Computerul Central să ofere asistentă Unicilor, ori de câte ori erau creați, murmură Hilvar, urmându-i raționamentul.
— Exact. Ironia cea mare este că puteam obține toate informațiile dorite direct de la Computerul Central, fără nici un fel de ajutor din partea sărmanului Khedron. Mi-ar fi spus mult mai mult decât i-a dezvăluit lui vreodată. Trebuie să recunosc însă că mi-a economisit timp şi m-a învățat unele lucruri pe care niciodată nu le-aş fi deprins de unul singur.
— Teoria le acoperă faptele cunoscute, rosti Hilvar cu oarecare prudență. Din păcate, nu rezolvă principala problemă: scopul inițial al Diasparului. De ce concitadinii tăi se încăpățânează să pretindă că în exterior nu există nimic? Aceasta este întrebarea la care aş dori eu să aflu răspunsul.
— Iar eu aş vrea să îți răspund. Dar nu ştiu când, sau cum.
Astfel discutară şi visară în timp ce, oră după oră, cei Şapte Sori se distanțau treptat între ei, până umplură tunelul întunecat pe unde înainta nava. Una câte una, cele şapte stele de pe circumferință dispărură la hotarul beznei şi, în sfârşit, rămase doar Soarele Central. Deşi nu se afla pe de-a-ntregul în spațiul lor, continua să strălucească cu acea lumină perlată ce-l deosebea de toți ceilalți aştri. Scânteierea lui spori progresiv, dintr-un punct se transformă într-un disc mititel, care începu să se lărgească.
Semnalul de avertizare a fost extrem de scurt: pentru o singura clipă, în cabină vibra o notă profundă, cu rezonanța unui clopot. Alvin încleşta palmele pe brațele fotoliului, deşi gestul era inutil.
Generatoarele gigantice răbufniră reînviind, şi cu o rapiditate aproape insesizabilă, stelele reapărură. Nava revenise în spațiu, în universul sorilor şi al planetelor, al lumii naturale unde nimic nu se deplasează mai rapid decât lumina.
Se aflau în sistemul celor Şapte Sori, iar inelul uriaş de globuri colorate domina cerul. Şi cât de straniu era acest cer! Dispăruseră aştrii cunoscuți, constelațiile familiare. Calea

Lactee nu mai era o dâră vagă, cețoasă, dispusă la extremitatea firmamentului; se găsea în centrul creației primordiale şi imaginea ei măreață despărțea Universul în două.

Înaintau cu repeziciune spre Soarele Central. Celelalte şase stele ale sistemului formau un set de balize colorate, risipite în spațiu. Nu departe de cea mai apropiată dintre ele se zăreau scânteile minuscule ale unor planete, lumi probabil gigantice dacă erau vizibile de la asemenea distanță.

Cauza luminii sidefate a Soarelui Central devenise limpede. Un înveliş gazos înconjura steaua atcnuându-i strălucirea şi conferindu-i culoarea aparte. Norul se zărea doar indirect. Se răsucea în forme stranii, dezorientând privirea. Era însă prezent şi cu cât îl examinau mai mult, cu atât părea mai vast.

— Ei bine, Alvin, spuse Hilvar, avem destule lumi între care să alegem; ori speri să le explorezi pe toate?

— Din fericire cred că nu va fi nevoie de aşa ceva, rosti Alvin. Dacă vom stabili un contact, oriunde, vom obține informațiile dorite. Logic ar fi să ne îndreptăm spre planeta cea mai mare a Soarelui Central.

— Dacă nu cumva este prea mare… Ştiu că unele planete erau atât de uriaşe, încât oamenii nu puteau trăi pe suprafața lor datorită gravitației.

— Mă îndoiesc că aici va fi la fel. Sunt sigur că sistemul este complet artificial. Oricum, vom vedea din spațiu dacă există oraşe sau clădiri.

Hilvar indică robotul.

— Problema a fost soluționată. Nu uita… Călăuza noastră a mai fost pe aici; în definitiv ne conduce spre căminul ei. Tare sunt curios să ştiu cu ce gânduri se întoarce.

Aceeaşi întrebare şi-o pusese Alvin. Dar avea oare vreun sens să-şi închipuie că robotul simțea ceva analog unor sentimente omeneşti, acum, când revenea după atâta vreme acasă?

De când Computerul Central îi anulase blocajele verbale, robotul nu făcuse niciodată dovada unor sentimente sau emoții. Răspunsese la întrebările lui Alvin şi-i îndeplinise comenzile, însă adevărata lui personalitate se dovedise complet inaccesibilă. Că poseda o personalitate, Alvin era însă absolut convins, altminteri n-ar fi simțit acea senzație vagă de vinovăție, ce-l încerca ori de câte ori îşi reamintea şiretlicul care-i păcălise... pe el şi pe tovarăşul său în prezent lipsit de conştiință.

Încă credea în ceea ce-l învățase Stăpânul. Deşi îl privise măsluind miracole şi mințind discipolii, loialitatea nu-i fusese cu nimic afectată. Era capabil, precum mulți oameni înaintea lui, să pună de acord două seturi de date contradictorii.

Acum îşi urma amintirile imemoriale înapoi, către origine. Aproape pierdută în strălucirea Soarelui Central exista o scânteie palidă de lumină, înconjurată de sclipirile şi mai vagi ale unor lumi mărunte. Extraordinara lor călătorie se apropia de sfârşit. Peste puțin timp aveau să ştie dacă fusese sau nu inutilă.

Douăzeci.

Planeta de care se apropiau se afla la numai câteva milioane de kilometri depărtare: o sferă minunată, plină de lumini multicolore. Nicăieri pe suprafața ei nu exista întuneric deoarece, rotindu-se sub razele Soarelui Centrai, celelalte stele îi străbăteau rând pe rând firmamentul. În acel moment Alvin pricepu limpede înțelesul ultimelor cuvinte ale Stăpânului: E minunat să priveşti umbrele colorate pe planetele luminii eterne.

Ajunseseră atât de aproape încât puteau distinge continente şi oceane, vălul subțire al unei atmosfere. Totuşi, imaginile păreau oarecum ciudate şi brusc realizară că demarcațiile dintre apă şi uscat erau curios de regulate. Continentele planetei nu erau aşa cum le lăsase Natura – dar cât de neînsemnată trebuie să fi fost modelarea unei lumi pentru cei ce construiseră sorii de pe cer!

— Nu sunt oceane! Exclamă Hilvar. Priveşte… Se observă nişte linii!

Abia când se apropiară şi mai mult, Alvin reuşi să vadă clar ce zărise prietenul lui. În interiorul oceanelor, de-a lungul marginilor continentelor, se desenau dungi şi linii vagi. Vederea lor îi umplu inima de îndoieli, întrucât ştia foarte bine ce reprezentau. Văzuse alte linii similare în deşertul din jurul Diasparului, iar ele îi spuseră că drumul lor fusese zadarnic.

— Planeta e la fel de aridă ca Pământul, rosti mohorât. Apa ei s-a evaporat; dungile acelea sunt depunerile de sare din oceane.

— Ei n-ar fi lăsat să se întâmple aşa ceva. Înseamnă că, la urma urmei, am ajuns prea târziu, constată Hilvar.

Dezamăgirea lui suna atât de amar, încât Alvin nu mai spuse nimic. Privi în tăcere înainte. Planeta se rotea lent, iar suprafața ei se ridica maiestuoasă în întâmpinarea navei. Zăreau acum clădirile, minuscule încrustații albe prezente aproape pretutindeni, exceptând bazinele fostelor mări.

Cândva lumea aceasta constituise centrul Universului. Astăzi era inertă, văzduhul pustiu, iar pe sol nu se zărea niciunul din punctele mişcătoare care înseamnă viață. Totuşi, nava continua să alunece hotărâtă deasupra oceanului încremenit… Un ocean ce, pe alocuri, se aduna în valuri uriaşe amenințând văzduhul.

Se opriră brusc, de parcă robotul ajunsese în sfârşit la capătul amintirilor sale. Dedesubt se găsea o coloană din piatră albă, înățându-se în mijlocul unui uriaş amfiteatru de marmură. Alvin mai aşteptă un timp apoi, deoarece continuau să rămână nemişcați, comandă asolizarea.

Până atunci încă mai sperase, în secret, să descopere viață pe planetă. Speranța îi dispăru instantaneu când ecluza se deschise. Niciodată, nici chiar în paragina din Shalmirane, el nu cunoscuse tăcerea absolută. Pe Pământ exista permanent murmurul glasurilor, freamătul creaturilor vii, oftatul

vântului. Nimic din toate astea nu se auzea aici şi nici nu avea să se mai audă vreodată.

— De ce ne-ai adus aici? Întrebă. În fapt, răspunsul nu-l interesa cu adevărat. Inerția căutării îl purta însă mai departe, chiar dacă entuziasmul i se spulberase.

— Este punctul de plecare al Stăpânului, răspunse robotul.

— Mă gândisem că asta-i explicația, încuviință Hilvar. Cât de ironică poate fi soarta! A plecat alungat de pe această planetă... Iar acum, priveşte monumentul pe care i l-au înălțat!

Coloana de piatră era de vreo sulă de ori mai înaltă decât un om şi fusese plasată pe un postament metalic circular, înălțat deasupra câmpiei. Era lipsită de orice semne distinctive şi nu purta nici o inscripție. Oare câte mii ori milioane de ani, se gândi Alvin, se adunaseră aici adepții Stăpânului ca să-l comemoreze? Ştiuseră ci vreodată că el murise în exil pe îndepărtatul Pământ?

Nu mai avea nici o importanță. Stăpânul şi adepții lui dispăruseră cu toții, acoperiți de uitare.

— Să mergem afară, îl îndemnă Hilvar, încercând să-l scoată din starea de deprimare. În definitiv am străbătut jumătate de Univers ca să vedem acest loc. Atâta efort poți face.

Fără să vrea, Alvin zâmbi şi-l urmă prin ecluză. Afară îşi mai reveni. Chiar dacă lumea era moartă, trebuia totuşi să conțină ceva interesant, ceva care să-l ajute să rezolve unele din misterele trecutului.

Aerul era încărcat de praf, însă respirabil, iar în ciuda sorilor de pe boltă temperatura era scăzută. Doar discul alb al Soarelui Central furniza căldură, dar şi aceasta părea să-şi fi pierdut puterea, trecând prin norul cețos din jurul stelei. Ceilalți sori contribuiau doar cu nuanțe şi culori.

După câteva minute, se convinseră că obeliscul nu le putea oferi nimic. Materialul lui purta semnele vădite ale timpului; muchiile i se rotunjiseră, iar postamentul metalic fusese tocit de tălpile generațiilor de discipoli şi vizitatori. Era straniu să

se gândească că ei reprezentau, probabil, ultimii din miliardele de ființe omenești ce poposiseră acolo.

Hilvar tocmai voia să propună întoarcerea în navă pentru a zbura până la cea mai apropiată clădire, când Alvin observă o fisură îngustă în pardoseala de marmoră a amfiteatrului. O urmară pe o distanță coasiderabilă; se lărgea treptat, până devenea prea lată ca să se mai poată păşi peste ea.

După încă un moment ajunseră în locul de unde începea.

Suprafața arenei fusese izbită şi afundată într-o gigantică depresiune, puțin adâncă, dar lungă de aproape doi kilometri. Nu-ți trebuia multă imaginație pentru a înțelege ce se petrecuse. Cu mult timp în urmă, dar după abandonarea planetei, acolo coborâse un imens corp cilindric, înălțându-se după aceea iarăşi în spațiu şi lăsând planeta în solitudinea amintirilor ei.

Ce fel de ființe fuseseră în el? De unde veniseră? Alvin putea doar să privească şi să se întrebe. Niciodată nu avea să ştie dacă la întâlnirea cu acei vizitatori întârziase cu o mie, zece mii, sau cu un milion de ani.

Reveniră tăcuți la vas (cât de micuț ar fi arătat pe lângă colosul ce se odihnise cândva acolo!) şi zburară încet peste amfiteatru, până ajunseră la cea mai impresionantă dintre clădirile înconjurătoare. După ce asolizară în fața intrării complicat ornamentate, Hilvar şi Alvin remarcară simultan acelaşi lucru:

— Clădirile nu par sigure. Pietrele prăbuşite acolo... E un miracol că mai stau în picioare. Dacă pe planeta ar fi furtuni, ar fi dărâmat de mult ruinele acestea. Nu cred că ar fi înțelept să intrăm înăuntru.

— Nici nu intenționez. Vom trimite robotul. Se deplasează mai rapid decât noi şi nici nu există riscul ca plafonul să se năruie peste el.

Hilvar aprobă ideea, dar insistă asupra unui aspect neglijat de Alvin. Înainte ca robotul să plece în recunoaştere, Alvin îi ordonă să transmită computerului navei un set complet de

instrucțiuni, astfel încât, orice s-ar fi întâmplat cu el, cei doi prieteni să poată reveni în siguranță pe Pământ.

Nu le luă mult să se convingă că planeta nu conținea nimic atrăgător ca să le ofere spre explorare. Priviră scurgându-se pe ecran kilometri întregi de coridoare goale, acoperite de praf, în vreme ce robotul explora labirinturile părăsite. Orice clădire construită de ființe inteligente, indiferent de forma corpului, respecte anumite principii fundamentale. După un timp, până şi cele mai stranii forme de arhitectură nu mai surprind, iar mintea este hipnotizată de repetiție şi incapabilă de a recepționa impresii noi. Se părea că acele clădiri avuseseră un rol exclusiv rezidențial, iar ființele care locuiseră în ele avuseseră dimensiuni apropiate de cele umane. Poate fuseseră chiar oameni. Totuşi exista un număr surprinzător de mare de camere şi nişe accesibile numai unor creaturi înaripate. Ceea ce nu însemna, fireşte, că arhitecții fuseseră înzestrați cu aripi. Ar fi putut utiliza dispozitive antigravitațional individuale, folosite cândva peste tot, dar care dispăruseră cu desăvârşire în Diaspar.

— Alvin, rosti Hilvar în final, nici într-un milion de ani nu vom termina de explorat clădirile. E limpede că n-au fost doar abandonate, ci au fost golite cu atenție de ce era mai valoros. Ne pierdem timpul.

— Ce propui?

— Ar trebui să examinăm alte câteva regiuni ale planetei şi să vedem dacă sunt identice… Cel puțin cu aşa bănuiesc. Să investigăm rapid celelalte planete şi să coborâm numai dacă arată cu totul altfel, sau dacă remarcăm ceva neobişnuit. Asta-i tot ce putem spera să facem, numai să nu vrei să rămânem aici restul vieții.

Avea perfectă dreptate. Veniseră să contacteze alte inteligențe, nu să efectueze cercetări arheologice. Primul obiectiv putea fi realizat în câteva zile. Al doilea necesita secole de trudă, alături de armate de oameni şi roboți.

După două ore părăsiră planeta şi se simțiră de-a dreptul mulțumiți când o făcură. Chiar în timpurile când lumea aceea

clocotea de viață, interminabilele ei clădiri trebuie să fi fost extrem de deprimante. Nu se vedea urmă de parcuri, de spații deschise unde să crească vegetația. Fusese o lume complet sterilă şi era greu să-ți imaginezi psihologia ființelor care o locuiseră. Dacă următoarea planetă avea să fie la fel, probabil că aveau să abandoneze căutările.

Nu era însă, ba chiar o deosebire mai mare era imposibil de imaginat.

Planeta următoare se găsea mai aproape de soare şi le părea mult mai caldă. Un plafon coborât de nori o acoperea parțial, indicând abundența apei, dar nu se zărea nici un ocean. De asemenea, nici o urmă de viață inteligentă. Ocoliseră planeta de două ori fără să zărească un singur lucru cu aspect artificial. De la un pol la celălalt, întregul glob era învelit într-o pătură de un verde malign.

— Să fim prudenți, opină Hilvar. Planeta e vie şi nu-mi place deloc culoarea vegetației. Ar fi mai bine să rămânem în navă şi să nu deschidem ecluza.

— Nici măcar robotul să nu-l trimitem?

— Nu, nici atât. Ai uitat ce înseamnă boala. Deşi poporul meu se pricepe la medicină, acum suntem foarte departe de casă. Aici pot exista primejdii invizibile ochiului. Cred că planetă aceasta a luat-o razna. Cândva trebuie să fi fost un soi de grădină gigantică, un parc, dar după ce a fost abandonată, Natura s-a reinstaurat în drepturile ei. Aşa ceva nu s-ar fi întâmplat pe vremea când sistemul era populat.

Alvin nu se îndoia că Hilvar avea dreptate. Era ceva rău acolo, ceva ostil ordinii şi regularității comune în Lys şi Diaspar, un fel de anarhie biologică. De un miliard de ani, pe planetă se purtase un război fără armistiții şi era precaut să se ferească de supraviețuitori.

Coborâră încet deasupra unei câmpii uriaşe, atât de uniformă încât planeitatea ei ridica o întrebare imediată. O înconjura un teren mai înalt, complet acoperit cu arbori, a căror înălțime putea fi aproximată numai şi care, laolaltă cu tufişurile, formau hățişuri atât de dese, încât trunchiurile lor

erau practic îngropate. Printre ramurile superioare zburau o mulțime de creaturi înaripate, deplasându-se cu o asemenea iuțeală încât se dovedea imposibil de spus dacă erau păsări sau insecte… Ori cu totul altceva.

Ici-colo, câte un copac gigant reuşise să urce cu câțiva metri desupra vecinilor, suficient de mult ca aceştia să formeze o alianță de moment pentru a-i distruge avantajul obținut şi să-l doboare. În ciuda războiului purtat în linişte, prea lent ca să fie urmărit de ochii omului, impresia de conflict implacabil, nemilos, copleşea.

Prin comparație, câmpia părea paşnică. Se întindea până la orizont, perfect netedă, cu diferențe ocazionale de câțiva centimetri, acoperită cu o iarbă subțire şi sârmoasă. Deşi coborâseră până la cincisprezece metri deasupra ei, nu se zărea nici un semn de viață animală, ceea ce Hilvar considera surprinzător. Poate că animalele se ascunseseră speriate de apariția lor.

Plutiră pe loc, în timp ce Alvin încerca să-şi convingă prietenul că deschiderea ecluzei n-ar fi comportat nici un pericol. Hilvar îi explică răbdător ce însemnau bacteriile, sporii, viruşii şi alți microbi, concepte greu de închipuit pentru Alvin şi cu atât mai greu de aplicat propriei persoane. Discuția se purta de câteva minute, fără ca ei să remarce un lucru ciudat. Ecranul din cabină, care până atunci înfățişase pădurea îndepărtată, era în prezent lipsit de imagine.

— Tu l-ai închis? Întrebă Hilvar.

— Nu, răspunse tânărul şi un fior rece îl străbătu luând în considerație cealaltă explicație posibilă. Tu l-ai închis? Întreba robotul.

— Nu, replică ca un ecou automatul.

Oftând uşurat, Alvin abandonă ideea că robotul ar fi început să acționeze conform propriei voințe.

— Atunci de ce nu mai avem imagine?

— Receptorii vizuali au fost acoperiți.

— Nu înțeleg, exclamă Alvin, uitând pentru o clipă că robotul acționa numai în baza unor date precise. Îşi reveni

repede şi întrebă: Ce anume a acoperit receptorii?

— Nu ştiu.

Laconismul roboţilor exaspera uneori tot atât de mult cât şi pălăvrăgeala a oamenilor. Înainte ca Alvin să-şi continue interogatoriul, Hilvar îl întrerupse:

— Spune-i să ridice nava încetişor, rosti cu glasul încordat.

Alvin repetă comanda. Nu simţi nici o mişcare, dar niciodată nu simţea. Apoi, lent, imaginea reapăru pe ecran, deşi vreme de o clipă fu înceţoşată şi distorsionată. Se vedeau însă destule ca să facă să înceteze orice discuţii referitoare la asolizare.

Câmpia nu mai era netedă. Imediat sub ei apăruse o proeminenţă uriaşă, o umflătură spartă în vârf, în locul pe unde ieşise nava. Pseudopode gigantice se agitau peste deschizătură, parcă încercând să prindă iarăşi prada ce le scăpase. Privind fascinat şi îngrozit, Alvin întrezări un orificiu purpuriu pulsator, tivit cu tentacule asemănătoare unor şerpi biciuind văzduhul şi care ar fi târât în gaura căscată orice ajungea în preajmă.

Păcălită de prezumptiva victimă, creatura se afundă lent înapoi şi abia atunci Alvin realiză că şesul de sub ei nu era decât o mâzgă subţire pe suprafaţa neclintită a unui ocean.

— Ce-a fost… Asta! Icni el.

— Ar trebui să cobor şi să o studiez înainte de a-ţi da un răspuns, replică Hilvar nonşalant. Probabil un animal primitiv, poate chiar o rudă a prietenului nostru din Shalmirane. Cu siguranţă e lipsit de inteligenţă, altminteri n-ar fi încercat să înghită o navă spaţială.

Alvin se simţi zguduit, deşi ştia că nu se aflaseră câtuşi de puţin în primejdie. Se întrebă oare ce altceva mai trăia sub iarba aceea inocentă, care pur şi simplu îi invitase să coboare şi să alerge pe suprafaţa ei elastică.

— Aş putea rămâne mult timp aici, urmă Hilvar, evident fascinat de cele văzute. În condiţiile de aici, evoluţia trebuie să fi produs rezultate deosebit de interesante. Nu numai evoluţia, ci şi involuţia, pentru că după abandonarea planetei,

anumite forme superioare de viață au regresat. Cred că s-a atins un echilibru şi... Doar nu vrei să plecăm deja? Glasul lui căpătă o notă de tânguire, pe măsură ce peisajul se micşora sub ei.

— Ba dă, încuviință Alvin. Am văzut o planetă lipsită de viață, alta cu o viață excesivă şi n-aş putea spune care mi-a displăcut mai mult.

La două mii de metri deasupra câmpiei, planeta le oferi o ultimă surpriză. Întâlniră o adevărată flotilă de baloane uriaşe, flasce, plutind în vânt. Din fiecare glob semitransparent atârnau mănunchiuri de tentacule, formând practic o pădure răsturnată. Unele plante, în strădania de a scăpa de conflictul feroce de la sol, izbutiseră să cucerească văzduhul. Printr-un miracol al adaptării, reuşiseră să sintetizeze hidrogen şi să-l stocheze în pungi etanşe, aşa încât să se înalțe în relativa linişte a atmosferei.

Cu toate acestea, nu era deloc sigur că îşi găsiseră pacea. Frunzele şi tulpinile ce atârnau în jos erau infestate de o întreagă faună, cdmpusă din creaturi cu aspect de păianjen, care trăiau la rândul lor deasupra suprafeței planetare, continuând universala bătălie pentru existență pe singuraticele insule aeriene. Probabil că, din timp în timp, aveau unele contacte cu solul. Alvin văzu unul din baloane dezumflându-se brusc şi căzând din cer, membrana pliată jucând aproximativ rolul unei paraşute. Se întrebă dacă fusese un accident, sau dacă făcea parte din ciclul de viața al bizarelor creaturi.

Hilvar se culcă în aşteptarea următoarei vizite planetare. Dintr-un motiv pe care robotul nu-l lămurise, nava călătorea încet – cel puțin în comparație cu viteza de până atunci – în interiorul unui sistem solar. Avură nevoie de aproape două ore să ajungă la corpul ceresc ales drept a treia escală. Alvin rămase uşor surprins că o simplă călătorie interplanetară dura atât de mult.

Când pătrunseră în atmosferă, îşi trezi partenerul.

— Ce crezi despre asta? Întrebă indicând ecranul.

Peisajul era mohorât; predominau tonurile negre şi cenuşii, nu se distingea nici un semn de vegetație, sau orice allă prezență a vieții. Existau însă dovezi indirecte; dealurile scunde şi văile puțin adânci erau presărate de emisfere absolut perfecte, unele dispuse în desene complexe, simetrice.

Pe ultima planetă învățaseră ce sensul prudenței. După ce analizară cu atenție toate posibilitățile, rămaseră în văzduh, la o înălțime destul de marc, trimițând robotul să investigheze. Prin ochii lui, văzură apropiindu-se una dintre emisfere. Robotul plutea la numai câțiva metri de suprafața netedă, lipsită de semne distinctive.

Nu se zărea nici o intrare şi nici vreo indicație asupra scopului emisferei. Era destul de mare, cu peste treizeci de metri înălțime. Altele erau chiar şi mai mari. Dacă constituia o clădire, se părea că nu dispunea de nimic asemănător unei intrări sau ieşiri.

După ce şovăi un timp, Alvin comandă robotului să înainteze şi să atingă cupola. Spre marea lui surprindere, maşina refuză să-l asculte.

— De ce nu execuți ordinul? Întrebă Alvin revenindu-şi din uimire.

— Este interzis, veni răspunsul.

— Interzis de către cine?

— Nu ştiu.

— Atunci cum… Nu, anulez întrebarea. Este o interdicție programată în interiorul tău?

— Negativ.

Eliminase o posibilitate. Fusese posibil ca ei, constructorii cupolelor, să fi fost şi constructorii robotului, capabili să includă interdicția respectivă în programul original.

— Când ai primit ordinul? Întrebă Alvin.

— Atunci când am coborât.

Alvin se întoarse către Hilvar, cu lumina unei noi speranțe arzându-i în ochi.

— Aici există viață inteligentă! Simți ceva?

— Nu. Locul mi se parc la fel de mort ca prima planetă vizitată.

— Mă duc la robot. Să vedem dacă restricția se aplică şi ființelor vii.

Hilvar nu comentă, deşi nu părea deosebit de încântat. Coborâră nava pe sol, la treizeci de metri de emisferă, nu departe de robot şi deschiseră ecluza.

Alvin ştia că ecluza nu se deschidea decât dacă creierul navei se convingea că atmosfera e respirabilă. O secundă crezu că acesta comisese o greşeală. Acrul era extrem de rarefiat şi abia îi alimenta plămânii. Apoi, inhalând adânc, descoperi că putea absorbi suficient oxigen ca să supraviețuiască, deşi simțea că nu avea să reziste mai mult de câteva minute acolo.

Gâfâind din greu, se apropiară de robot şi de peretele curb al domului misterios. Făcură încă un pas – apoi se opriră simultan, izbiți de aceeaşi neaşteptată lovitură. Precum dangătul unui clopot uriaş, în mințile lor răsunase un mesaj:

PERICOL. NU VA APROPIAȚI.

Asta fusese tot. Nu un mesaj exprimat în cuvinte, ci exclusiv prin gânduri. Alvin era sigur că orice creatură, indiferent de nivelul de inteligență, ar fi primit acelaşi avertisment, în aceeaşi manieră perfect inteligibilă -în străfundul minții lui.

Un avertisment, nu o amenințare. Cumva, ştiau că avea în vedere propria lor protecție. Aici, părea să spună, se găseşte ceva foarte periculos, iar noi, creatorii lui, suntem preocupați ca nimeni să nu sufere, apropiindu-se în necunoştință de cauză.

Cei doi tineri se retraseră câțiva paşi şi se priviră, fiecare aşteptându-l pe celălalt să rostească ce gândea. Hilvar sintetiză cel dintâi situația.

— Am avut dreptate, Alvin, zise el. Aici nu există viață inteligentă. Semnalul de avertizare e automat, declanşându-se atunci când te apropii la o anumită distanță.

Alvin încuviință şi adăugă:

— Mă întreb ce anume încercau să protejeze? Sub cupolele acestea încap clădiri!… Orice…!

— N-avem cum să aflăm dacă toate impun aceeaşi restricție. Mai interesante mi se par diferențele dintre cele trei planete vizitate. Au golit-o complet pe prima… pe a doua au abandonat-o fără mari probleme… Iar aici au devenit extrem de grijulii. Poate că plănuiau să revină într-o bună zi şi dpreau ca totul să fie în perfectă ordine.

— Dar nu s-au mai întors şi de atunci a trecut foarte mult timp.

— Poate s-au răzgândit.

Curios, medită Alvin, cum atât el cât şi Hilvar începuseră, în mod inconştient, să se refere la nişte ipotetici „ei”. Indiferent cine fuseseră aceştia, prezența lor se simțise limpede pe prima planeta, iar aici devenise chiar foarte puternică. Lumea de față fusese ambalată eu grijă şi pusă la păstrare, parcă în vederea unei utilizări viitoare.

— Să ne-ntoarcem, gâfâi Alvin. Abia mai respira.

După ce ecluza se închise îndărătul lor şi ei îşi reveniră, discutară următorul pas. Pentru o cercetare corespunzătoare ar fi trebuit să testeze un număr mare de cupole, cu speranța de a găsi una care să nu emită semnalul de avertisment, unde să poată să pătrundă. Dacă încercarea eşuă… Dar Alvin nici nu voia să se ia în considerare această posibilitate.

Fu însă nevoit să o facă peste mai puțin de jumătate de ceas, într-un mod mult mai dramatic decât şi-ar fi închipuit. Robotul investigase fără rezultat şase cupole, când întâlniră ceva ce nu-şi găsea locul în ordinea şi aranjamentul respectiv.

Dedesubt se afla o vale largă, mai puțin împestrițată de impenetrabilele şi misterioasele emisfere. În centrul văii se zărea cicatricea distincta a unei gigantice explozii – o explozie care azvârlise schije pe mai mulți kilometri, în toate direcțiile, şi care pârjolise solul, formând un crater puțin adânc.

Iar lângă crater se afla epava unei nave.

Douăzeci şi unu.

Asolizară aproape de locul străvechii tragedii şi porniră încet, drămuindu-şi respirația, spre giganticul fuselaj înălțat deasupra lor. Din navă rămăsese numai o secțiune scurtă, probabil prova ori pupa, restul fiind distrus de explozie. În vreme ce se apropiau de epavă, un gând se înfiripă treptat în mintea lui Alvin, devenind tot mai puternic, până atinse statutul unei certitudini.

— Hilvar, articulă el cu greutate, descoperind că abia reuşea să vorbească şi să umble în acelaşi timp, cred că asta-i nava care a coborât pe cea dintâi planetă.

Prietenul său încuviință din cap, preferând să nu-şi piardă suflul. Şi pe e îl izbise aceeaşi idee. Soarta acelor primi vizitarori reprezenta o lecție bună pentru imprudenți. Spera ca Alvin să nu uite ceea ce vedea.

Ajunseră lângă fuselaj şi ridicară privirile spre interiorul navei. Priveau parcă într-o clădire uriaşă, despicată cu brutalitate; podelele, pereții şi plafoanele, rupte în planul exploziei, ofereau imaginea distorsionată a unei secțiuni de-a lungul navei. Oare ce ființe, se întrebă Alvin, zăceau acolo, în epava propriului vas?

— Nu înțeleg ceva, rosti brusc Hilvar. Acest segment este aproape intact. Unde-i restul? S-a rupt în două în spațiu, iar bucata asta a căzut aici?

Descoperiră răspunsul după ce trimiseră robotul în explorare şi examinară ei înşişi împrejurimile. Nu era urmă de îndoială; dubiile dispărură când Alvin găsi şirul de moviliţe lungi de trei metri, pe colina de lângă navă.

— Aşadar au coborât aici ignorând avertismentul, concluzionă Hilvar. Erau curioşi, la fel ca tine. Au încercat să deschidă cupola...

Arătă spre versantul opus al craterului, spre scoica netedă, lipsită de semne, unde locuitorii lumii îşi pecetluiseră comorile la plecare. Nu mai era o emisferă; acum era o sferă aproape completă, căci în jurul ei solul fusese spulberat de explozie.

— Nava a fost grav avariată şi mulți dintre ocupanți au fost ucişi. Au reuşit totuşi s-o repare şi au plecat din nou, abandonând secțiunea asta după ce au evacuat din ea ceea ce era valoros. Ce muncă trebuie să fi fost!

Alvin nu îl auzea. Privea însemnul ciudat care-i atrăsese inițial în locul acela: o tijă subțire, susținând un disc la o treime din lungime față de vârf. Deşi străin şi nefamiliar, obiectul îl făcea să perceapă un mesaj mut, purtat de-a lungul erelor.

Dedesubtul pietrelor de la baza ei se găsea răspunsul la cel puțin o întrebare, însă deocamdată se putea lipsi de răspuns. Indiferent cum ar fi arătat ființele acelea, îşi meritau dreptul la odihnă veşnică.

Revenind la navă, Hilvar abia auzi şoapta lui Alvin.

— Sper că au ajuns cu bine acasă...

— Şi acum încotro? Întrebă Hilvar.

Alvin privea gânditor ecranul.

— Crezi că ar trebui să ne întoarcem? Replică el.

— Îmi pare ideea cea mai bună. S-ar putea ca norocul nostru să se schimbe; cine ştie ce alte surprize ne aşteaptă pe celelalte planete?

Era glasul rațiunii şi al prudenței, iar Alvin învățase să-i acorde mai multă atenție decât cu câteva zile în urmă. Însă străbătuse un drum lung şi întreaga viață aşteptase acest moment; nu dorea să renunțe, atâta timp cât mai erau lucruri de văzut.

— Rămânem în navă; nu vom mai asoliza nicăieri. Cred că e suficient ca măsură de precauție.

Hilvar înălță din umeri, parcă refuzând să accepte orice responsabilitate pentru ce urma să se întâmple. Acum când Alvin însuşi dovedea o oarecare prudență, nu era înțelept să recunoască că el unul dorea de astă dată să continue cercetarea, deşi abandonase speranța de a întâlni viață inteligentă pe vreuna din planete.

Înaintea lor se afla un sistem dublu, o planetă mare însoțită de un satelit mai mic. Primara sistemului putea fi soră

geamănă cu cea de a doua planetă explorată de ei, înveşmântată în aceeaşi pătură de un verde livid. Era inutil să se apropie; cunoşteau deja ce anume acoperea.

Alvin coborî cu nava deasupra satelitului. Nu-i trebuia avertismentul complexei maşinării ca să ştie că atmosfera nu era prezentă. Umbrele aveau contururi clare, precis delimitate şi nu exista o trecere gradată de la noapte la zi. Constituia cel dintâi corp ceresc unde vedea ceva similar unei înnoptări. În regiunea unde se găseau, doar unul din sorii coloraţi se ridica deasupra orizontului. Peisajul era scăldat într-o lumină roşiatecă, mohorâtă, de parcă fusese cufundat în sânge.

Zburară mulţi kilometri deasupra unor munţi rămaşi la fel de colţuroşi şi de ascuţiţi ca în epocile îndepărtate ale genezei. Era o lume care nu cunoscuse niciodată schimbarea, descompunerea, o lume ce nu fusese niciodată roasa de vânturi şi de ploi. Aici nu erau necesare circuite de eternitate, să păstreze obiectele cu tinereţea iniţială.

Dar dacă nu era aer, nu era nici viaţă... Sau oare exista?

— Din punct de vedere biologic, ideea nu e absurdă, răspunse Hilvar întrebării lui Alvin. În general viaţa nu apare într-un spaţiu lipsit de aer, deşi poate dezvolta forme care să supravieţuiască acolo. Aşa ceva trebuie să se fi petrecut în milioane de cazuri, ori de câte ori o planetă populată îşi pierdea treptat atmosfera.

— Dar te-ai aştepta ca în vid să existe forme de viaţă inteligentă! Nu s-ar fi protejat ele însele împotriva pierderii atmosferei?

— Numai dacă dezastrul s-ar fi produs după ce şi-au dezvoltat suficient intelectul pentru a-l stăvili. Dar dacă atmosfera s-a destrămat în vreme ce ele se găseau într-o fază primitivă, nu le rămânea decât să se adapteze, altminteri ar fi pierit. Iar după adaptare, puteau să nască o inteligenţă extrem de ridicată. Probabil că aşa s-a şi întâmplat în fapt – stimulentul era cu totul deosebit.

În privinţa respectivului corp ceresc, discuţia celor doi avea un caracter pur teoretic. Nu se zăreau nicăieri semne că ar fi

adăpostit vreodată viață ori inteligență. Atunci, ce scop avusese? Alvin nutrea convingerea că sistemul multiplu al celor Şapte Sori era complet artificial, iar lumea aceea făcea parte dintr-un plan general.

Desigur, se putea să fi fost concepută pur şi simplu ca ornament, ca să ofere un satelit giganticului ei însoțitor. Şi în acest caz însă, plauzibil era să i se fi atribuit un scop.

— Uite, indică Hilvar ecranul. Acolo… În dreapta…

Alvin modifică traiectoria navei şi peisajul se înclină în jurul lor. Datorită vitezei, Stâncile înroşite se contopiră într-o dungă cețoasă, apoi imaginea se stabiliză. Dedesubt începură să se perinde dovezile incontestabile ale vieții.

Incontestabile – şi în acelaşi timp de neînțeles. Se prezentau sub forma unor şiruri de coloane subțiri, înalte de şaizeci de metri şi distanțate cam la treizeci una de cealaltă. Se pierdeau în depărtare, micşorându-se într-o perspectivă hipnotică până ce orizontul le înghițea.

Alvin coti spre dreapta, să zboare împrejurul lor, încercând să le ghicească rolul jucat cândva. Erau absolut regulate, continuându-se neîntrerupt peste dealuri şi văi. Nu se zărea nici o urmă că ar fi susținut cândva ceva: netede şi lipsite de ornamente, fiecare îngustându-se puțin spre vârf.

Destul de brusc, şirul coti în unghi drept. Alvin mai parcurse câțiva kilometri înainte să reacționeze şi să vireze în noua direcție.

Coloanele de desfăşurau înainte cu pasul perfect egal. Apoi, la optzeci de kilometri de acea modificare de direcție, făceau pe neaşteptate un alt unghi drept. În ritmul ăsta, socoti Alvin, în curând ne întoarcem de unde am pornit. Monotonia coloanelor îi hipnotizase în asemenea măsură, încât atunci când lanțul lor se întrerupse, depăşiseră cu mai mulți kilometri discontinuitatea. Hilvar îi strigă lui Alvin să întoarcă nava. Coborâră încetişor, iar ocolind porțiunea respectivă, o bănuială fantastică le încolți în minte. La început, niciunul din ei nu avu curajul să i-o mărturisească celuilalt.

Două coloane se rupseseră în apropierea bazelor. Rămăseseră întinse în locul unde căzuseră, dar asta nu era totul. O forță teribilă îndoise spre exterior coloanele adiacente golului format.

Nu puteau evita concluzia. Alvin înțelesese peste ce zburaseră: ceva ce observase adesea în Lys, însă schimbarea şocantă a proporțiilor îl împiedicase să-şi dea seama din primul moment.

— Hilvar, grăi el, abia îndrăznind să-şi rostească gândurile, ştii ce e?

— Pare greu de crezut, dar am ocolit un țarc pentru animale. Coloanele formează un gard… Un gard ce nu a fost suficient de rezistent.

— Persoanele care cresc animale, rosti Alvin cu râsul nervos folosit atunci când oamenii îşi maschează stupoarea, ar trebui să se asigure că ştiu cum să le țină închise.

Hilvar nu reacționă la gluma forțată; privea încruntat şi gânditor coloanele doborâte.

— Nu înțeleg, spuse în cele din urmă. De unde avea hrană pe o asemenea planetă? Şi de ce a evadat din țarc? Aş da orice să aflu ce fel de animal era.

— Poate că a fost abandonat aici şi a rupt îngrăditura tocmai pentru că era înfometai, reflectă Alvin. Sau l-a iritat ceva.

— Să coborâm puțin. Vreau să privesc solul.

Se apropiară până când nava fu gata să atingă piatra stearpă şi abia atunci observară că nenumărate gropițe, largi de patru-cinci centimetri, presărau solul. În afara țarcului însă, terenul nu prezenta găurile respective; ele se încetau la limita coloanelor.

— Ai avut dreptate, era flămând, încuviință Hilvar. Dar n-a fost un animal, e mai corect să-i spunem plantă. Terminase solul din interiorul țarcului şi fusese nevoită să găsească hrană. Probabil se deplasa destul de lent; i-au luat ani de zile până a dărâmat pilonii.

Imaginația lui Alvin completă rapid detaliile de care nu avea să fie sigur niciodată. Nu se îndoia de corectitudinea analizei lui Hilvar şi de faptul că un monstru botanic, ale cărui mişcări erau probabil atât de lente încât nu puteau fi urmărite cu ochiul liber, purtase o bătălie greoaie, dar necontenită împotriva barelor ce-l întemnițau.

Putea fi încă viu chiar după atâtea milenii, rătăcind liber pe suprafața planetei. Căutarea lui constituia însă o sarcină lipsită de speranță, întrucât ar fi însemnat cercetarea suprafeței întregului glob. Încercară o examinare nesistematică în cei câțiva kilometri pătrați din jurul deschiderii şi descoperiră găuri asemănătoare într-o zonă circulară cu diametrul de peste o sută cincizeci de metri, unde creatura se oprise să se hrănească – dacă termenul era aplicabil unui organism ce părea să-şi extragă substanțele vitale direct din rocă.

Înălțându-se mai mult în spațiu, Alvin se simți copleşit de o oboseală ciudată. Văzuse foarte multe lucruri, însă aflase prea puțin. Pe toate aceste planele existau minuni, dar ceea ce căutau le părăsise cu multă vreme în urmă. Ştia că ar fi fost inutil să viziteze alte lumi ale celor Şapte Sori. Chiar dacă în Univers se mai afla inteligență, unde o puteau căuta în prezent? Privi stelele risipite pe ecran aidoma pulberii de diamant şi ştiu că tirnpul rămas nu era suficient pentru a le explora pe toate.

Părea că se scufundă într-un ocean de singurătate şi deprimare, de o profunzime neîncercată până atunci. Acum înțelegea spaima Diasparului față de dimensiunile uriaşe ale Universului, teroarea care-l făcusc pe cei din specia lui să se adune în microcosmosul propriului oraş. Era greu însă de crezut că, la urma urmei, ei avuseseră dreptate.

Se întoarse către Hilvar, căutând sprijin. Prietenul său stătea cu pumnii încleştați şi cu o privire absorbită. Ținea capul aplecat într-o parte, părând să asculte, încordându-şi fiecare simț în pustietatea din jur.

— Ce e? Întrbă Alvin neliniştit. Fu nevoit să repete întrebarea înainte ca Hilvar să reacţioneze în vreun fel. Când îi răspunse, privea în continuare în gol.
— Vine ceva, şopti el. Ceva ce nu înţeleg.
Alvin avu impresia că în cabină se lăsase brusc frigul. Coşmarul Invadatorilor îi reînvie în minte, confruntându-l cu toată grozăvia lui închipuită. Cu un efort epuizant de voinţă, alungă panica din minte.
— E prietenos? Să pornim înapoi către Pământ?
Hilvar nu răspunse primei întrebări – doar celei de-a doua. Glasul lui era slab, dar nu speriat. Părea mai degrabă surprins şi curios, de parcă întâlnise ceva atât de uimitor încât nu-şi permitea să piardă timpul răspunzând întrebărilor îngrijorate ale lui Alvin.
— Prea târziu. Este deja aici.
Galaxia se rotise de multe ori în jurul axei din clipa în care Vanamonde devenise conştient. Puţine lucruri îşi amintea despre cei dintâi eoni şi despre creaturile ce-l îngrijiseră atunci... Totuşi nu uitase disperarea lui când acestea plecaseră, lăsându-l singur printre aştri. Din momentul acela rătăcise de la o stea la alta, evoluând lent, sporindu-şi treptat puterile. Odată, visase că îi regăsise pe cei ce asistaseră la naşterea sa; cu toate că visul se estompase încet-încet, niciodată nu-l uitase pe deplin.
Pe nenumărate lumi descoperise ruine, însă inteligenţă descoperise o singură dată... Şi fugise înspăimântat din faţa Soarelui Negru. Numai că Universul este foarte mare, iar căutarea abia începuse.
Deşi îndepărtată în spaţiu şi timp, gigantica emisie ener getică din inima Galaxiei îl ademenise pe Vanamonde de peste ani-lumină. Nu aducea câtuşi de puţin cu radiaţia stelară şi se ivise în câmpul conştiinţei lui la fel de brusc precum dâra unui meteor pe un cer senin. Prin spaţiu şi timp porni într-acolo, spre ultimul moment al existenţei sale, desprins din el asemeni timpului trecut, mort şi încremenit.

Prelunga formă metalică, cu infinite complexităţi de structură, era de neînţeles, la fel de străină ca majoritatea obiectelor din lumea fizică. În jurul ei însă exista aura energetică ce-l atrăsese de-a curmezişul Universului, dar nu asta îl interesa în prezent. Precaut, cu prudenţa delicată a unui animal sălbatic gata oricând să fugă, atinse cele două minţi descoperite.

Şi atunci ştiu că lunga lui căutare luase sfârşit.

Alvin îşi prinse prietenul de umeri şi-l scutură cu violenţă, încercând să-l trezească.

— Spune-mi ce se întâmplă! Îl imploră el. Ce vrei să fac?

Privirea pierdută, inexpresivă, dispăru treptat din ochii lui Hilvar.

— Tot nu pricep, rosti el, dar nu trebuie să ne speriem… De asta sunt convins. Indiferent ce e, nu ne va face nici un rău. Pare pur şi simplu… Curios.

Alvin era gata să răspundă când, deodată, îl copleşi o senzaţie care nu semăna cu nimic cunoscut până atunci. Încerca senzaţia că prin corp i se răspândeşte o căldură uşor pişcătoare. Impresia dură numai câteva secunde, însă când dispăru, el nu mai era acelaşi Alvin. Ceva îi împărţea creierul în două, suprapunându-se peste el aşa cum un cerc poate acoperi parţial un altul. Era conştient de mintea lui Hilvar, în apropiere, şi deopotrivă de ocupată cu creatura coborâtă asupra lor. Senzaţia se dovedea mai degrabă stranie decât neplăcută şi-i oferea lui Alvin primul contact telepatic – capabilitatea degenerată în asemenea măsură la semenii săi din Diaspar încât nu mai putea fi utilizată decât în comenzile adresate roboţilor.

Atunci când Seranis încercase să-i ia în stăpânire mintea, tânărul se revoltase. Acum nu se mai împotrivi. Ar fi fost zadarnic, şi în plus ştia că fiinţa necunoscută, indiferent de natura ei, nu era duşmănoasă. Se relaxă, acceptând fără împotrivire o inteligenţă infinit superioară să-i exploreze creierul. Însă, în acest considerent nu avea dreptate întru totul.

Vanamonde îşi dădu seama imediat că una din minți era mai accesibilă şi mai deschisă decât cealaltă. Prezența sa le uluia pe amândouă şi asta îl mira nespus. Îi venea greu să creadă că uitaseră; uitarea, ca şi moartea, constituiau noțiuni dincolo de înțelegerea lui.

Comunicarea era foarte dificilă. Gândurile-imagini din creierele lor arătau atât de bizar încât cu greu le recunoştea. Îl uimea şi chiar îl alarma puțin obsesia spaimei recurente fată de Invadatori. Îi reamintea de propriile sale sentimente încercate pentru întâia dată în apropierea Soarelui Negru.

Ei însă nu ştiau nimic despre Soarele Negru, iar întrebările lor începeau să i se contureze în minte.

— Ce eşti?

La asta putea răspunde un singur lucru.

— Sunt Vanamonde.

Urmă o pauză (ce încet gândeau!), apoi întrebarea se repetă. Nu pricepuseră. Ciudat, deoarece cu siguranță numele i-l dăruiseră alții asemeni lor, ca să-l pună alături de amintirile naşterii sale. Foarte puține erau acele amintiri; începeau în mod inexplicabil dintr-un singur punct temporal, dar atâtea câte erau se dovedeau limpezi precum cristalul.

Din nou firavele lor gânduri i se infiltrară în conştiință.

— Unde sunt cei care au creat cei Şapte Sori? Ce s-a întâmplat cu ei?

Nu ştia. Îi convinse cu greutate, iar dezamăgirea lor răsună clar şi distinct peste abisul ce le separa mințile. Însă se arătau răbdători şi el fu fericit să-i ajute, căci căinarea lor semăna cu a lui, iar ei erau primii săi prieteni.

Alvin aprecia că niciodată în decursul vieții nu avea să mai trăiască o experiență la fel de stranie ca această conversație tăcută. Îi venea greu să accepte că el reprezenta ceva mai mult decât un spectator. Nu voia să recunoască nici în sinea lui că în multe privințe mintea lui Hilvar era mai capabilă decât a sa. Putea doar să aştepte şi să se minuneze, pe jumătate năucit de torentul de gânduri la limita înțelegerii lui.

Brusc, palid şi tulburat, Hilvar întrerupse contactul şi se întoarse către prietenul său.

— Alvin, este ceva ciudat aici. Nu înțeleg deloc.

Cuvintele sale zgândăriră orgoliul lui Alvin. Chipul îi trădă probabil acest lucru, căci Hilvar surâse înțelegător.

— Nu-mi pot da seama ce este… Vanamonde, continuă el. Deține cunoştințe extraordinare, şi totuşi inteligența nu o are dezvoltată în aceeaşi măsură. Bineînțeles, există posibilitatea să aibă o minte de o natură într-atât de diferită, încât noi să n-o putem pricepe… Deşi nu-mi vine să cred că asta ar fi explicația.

— Bine, şi ce ai aflat până acum? Întrebă Alvin nerăbdător. Ştie ceva despre cei Şapte Sori?

Hilvar părea să se găsească foarte departe.

— Au fost construiți de mai multe rase, printre care se afla şi cea umană, răspunse el absent. Vanamonde îmi furnizează astfel de răspunsuri, dar se pare el nu înțelege semnificația lor. Cunoaşte, cred, trecutul, fără a fi capabil să-l interpreteze. Evenimentele istoriei sunt amestecate în mintea lui.

Se opri gânditor, apoi se lumină la față:

— Putem întreprinde un singur lucru: să-l aducem pe Pământ, să fie studiat de învățații noştri.

— Dar e prudent să procedăm astfel?

— Da, replică Hilvar surprins de întrebarea însoțitorului său. Vanamonde este prietenos, mai mult, chiar afectuos față de noi.

Brusc, gândul ce dădea târcoale la hotarul conştiinței lui Alvin se limpezi. Şi-l aminti pe Krif, pe animalele care evadau permanent, alarmând sau nemulțumind prietenii lui Hilvar. Şi îşi aminti – ce mult timp i se părea că se scursese de atunci!

— Scopul zoologic al expediției lor în Shalmirane.

Hilvar descoperise un nou animal de casă.

Douăzeci şi doi.

Cât de improbabilă ar fi părut acestă conferință cu numai câteva zile în urma, gândea Jeserac. Cei şase vizitatori din Lys se aflau în fața Consiliului, aşezați la o masă instalată în partea deschisă a potcoavei. Ca o ironie a soartei, nu cu mult înainte, Alvin şezuse exact în acelaşi loc şi auzise Consiliul hotărând ca Diasparul să fie izolat de lume. Acum lumea se năpustise cu înverşunare asupra lor... Şi nu numai ea, ci însuşi Universul.

Consiliul se schimbase, lipseau nu mai puțin de cinci dintre membrii săi. Nu reuşiseră să facă față noilor responsabilități şi probleme, şi aleseseră drumul lui Khedron. Era dovada faptului că Diasparul dăduse greş, dacă atât de mulți dintre locuitorii săi nu izbutiseră să țină piept primei dificultăți reale apărute după milioane de ani. Câteva mii fugiseră în uitarea Băncilor Memoriei, sperând ca la următoarea trezire, criza să fie depăşită, iar Diasparul să fi revenit la aspectul lui familiar. Aveau însă să fie dezamăgiți.

Jeserac fusese cooptat într-unul din locurile vacante. Deşi oarecum izolat datorită rolului de tutore al lui Alvin, prezența sa era într-atât de necesară încât nimeni nu obiectase. Şedea la unul din capetele mesei în formă de potcoavă, o poziție ce îi conferea unele avantaje. Nu numai că putea studia profilurile vizitatorilor, ci vedea la fel de uşor chipurile tovarăşilor săi din Consiliu – iar expresiile lor erau foarte sugestive.

Fără îndoială, Alvin avusese dreptate, iar Consiliul înțelegea treptat neplăcutul adevăr. Delegații din Lys gândeau mai rapid decât cele mai inteligente minți ale Diasparului, ceea ce nu reprezenta unicul lor avantaj, întrucât dovedeau şi un grad extraordinar de coordonare, datorat, bănuia Jeserac, facultăților telepatice. Se întrebă dacă nu cumva citeau gândurile Consilierilor, deşi nu credea că ar fi încălcat promisiunea solemnă, în lipsa căreia întâlnirea respectivă n-ar fi fost posibilă.

Jeserac nu considera că se înregistraseră progrese importante. De fapt, nici nu ştia cum s-ar fi putut obține ele. Consiliul, care cu greu acceptase existența Lysului, părea

incapabil să priceapă ce se petrece. Dar în mod limpede erau speriați… Şi la fel, presupunea el, erau şi musafirii, chiar dacă ei izbuteau să-şi camufleze sentimentele mai birje.

El unul nu era atât de înspăimântat pe cât se aşteptase; temerile nu-i pieriseră, însă reuşise să le înfrunte. Ceva din imprudența lui Alvin (sau era oare curaj?) începuse să-i modifice concepțiile, deschizându-i noi orizonturi. Nu credea că va fi capabil să părăsească vreodată Diasparul, dar în prezent măcar înțelegea impulsul ce-l mânase pe Alvin să o facă.

Întrebarea Preşedintelui îl surprinse nepregătit, totuşi îşi reveni rapid.

— Consider, spuse el, că doar din pură întâmplare actuala situație s-a ivit abia acum. Ştim că au existat alți paisprezece Unici anteriori; apariția lor trebuie să fi avut o motivație clară. Eu cred că ea a constat în asigurarea faptului că Lys şi Diaspar nu vor rămâne separate pe vecie. Alvin a rezolvat acest aspect, dar a întreprins şi altceva ce bănuiesc că n-a existat în schema inițială. Computerul Central mi-o poate confirma?

Vocea impersonală răspunse instantaneu:

— Consilierul ştie că nu-mi este permis să comentez instrucțiunile programate de constructorii mei.

— Indiferent de motiv, urmă Jeserac, faptele sunt limpezi. Alvin-a ieşit în spațiul cosmic. Când se va întoarce, puteți încerca să-l opriți să mai plece – deşi mă îndoiesc că veți reuşi, deoarece între timp a învățat probabil multe. Şi dacă s-a întâmplat lucrul de care vă temeți, atunci nimeni dintre noi nu poate face nimic. Pământul este complet neajutorat, aşa cum a fost de fapt de milioane de ani.

Se opri şi privi în roată. Cuvintele lui nu făcuseră plăcere nimănui, însă nici nu se aşteptase să facă şi nici nu o dorise.

— Totuşi, nu pricep de ce trebuie să fim alarmați. Pământul nu se află într-un pericol mai mare decât altă dată. De ce doi oameni, într-o navă micuță, ar abate din nou mânia Invadatorilor asupra noastră? Dacă suntem cinstiți cu noi

înşine, trebuie să recunoaştem că Invadatorii ne-ar fi putut distruge planeta cu epoci în urmă.

Urmă o tăcere dezaprobatoare. Era o erezie... Şi cândva, Jeserac însuşi ar fi condamnat-o ca atare.

Preşedintele interveni, încruntându-se preocupat:

— Nu cumva există o legendă potrivit căreia Invadatorii au cruțat Pământul, cu singura condiție ca Omul să nu mai iasă niciodată în spațiu? Nu cumva tocmai le-am încălcat condiția?

— O legendă, da, încuviință Jeserac. Acceptăm multe lucruri fără să ne punem întrebări şi acesta e unul din ele. În privința legendei respective nu avem nici o dovadă. Îmi vine greu să cred că un eveniment de o asemenea importanță nu e înregistrat în memoriile Computerului Central. El nu ştie nimic despre o asemenea înțelegere. L-am chestionat, deşi numai prin automatele de informații. La dorința Consiliului, întrebarea i se poate pune direct.

Jeserac nu vedea motivul să fie dojenit din nou pentru încălcarea unui tabu. Aşteptă.

Răspunsul însă nu sosi, căci în momentul acela solii din Lys tresăriră simultan în fotolii, în vreme ce fețele le încremeneau în expresii neîncrezătoare şi speriate. Lăsau impresia că ascultă mesajul unui glas teribil de îndepărtat.

Consilierii aşteptară, propria lor nelinişte sporind minut după minut, în vreme ce conversația continua silențios. Apoi conducătorul delegației ieşi din transă şi se întoarse către Preşedinte, scuzându-se:

— Am primit veşti extrem de ciudale şi de tulburătoare din Lys.

— Alvin a revenit pe Pământ?

— Nu, nu Alvin. Altceva!

Coborându-şi nava credincioasă în poiana din Airlee, Alvin se întrebă dacă în istorie mai existase vreun vas care să aducă o asemenea încărcătură pe Pământ. Presupunând că Vanamonde era localizat într-adevăr în interior. Pe durata călătoriei nu dăduse nici un semn de viață. Hilvar considera,

iar cunoaşterea lui era mult mai directă, că doar sfera de atenţie a lui Vanamonde putea fi definită spaţial. Vanamonde în sine nu era localizat niciunde… Poate chiar nicicând!

Seranis şi cei cinci Senatori aşteptau lângă navă. Pe unul din ei Alvin îl cunoştea de la ultima vizită. Bănuia că ceilalţi doi întâlniţi atunci se găseau în prezent în Diaspar. Era curios să afle ce rezultate obţinuse delegaţia şi cum reacţionase oraşul faţă de primii intruşi din exterior după atâta timp.

— Se pare, Alvin, rosti Seranis pe un ton sec, după ce-şi îmbrăţişase fiul, că ai un talent aparte de a descoperi entităţi ieşite din comun. Cred însă că va trece mult până îţi vei depăşi actuala realizare.

Fu rândul lui Alvin să fie surprins.

— Vanamonde e deja aici?

— Da, de câteva ore. Nu ştim în ce mod a reuşit să urmărească traseul vostru iniţial – o performanţă de-a dreptul stupefiantă şi care ridică o serie de probleme filosofice interesante. Sunt dovezi că a ajuns în Lys exact în clipa în care l-aţi descoperit, deci e capabil de viteze infinite. Asta nu e totul. În ultimele ceasuri ne-a învăţat mai multă istorie decât crezusem vreodată că există.

Tânărul o privi uluit, apoi înţelese. Nu era greu de imaginat impactul lui Vanamonde asupra acestor oameni, cu simţurile lor ascuţite şi minţile superb angrenate laolaltă. Reacţionaseră cu o viteză surprinzătoare. Se amuză închipuindu-şi scena absurdă a unui Vanamonde înspăimântat, înconjurat de spiritele luminate ale Lysului.

— Aţi descoperit ce este?

— Da. Asta a fost simplu, deşi tot nu-i cunoaştem originea. Este o raţiune pură, însă copilăroasă, în pofida unei cunoaşteri aproape nelimitate, şi o spun în sensul strict al cuvântului.

— Fireşte! Strigă Hilvar. Trebuia să-mi fi dat seama!

Alvin îl privi derutat. Seranis îi explică răbdătoare:

— Cu toate că Vanamonde are o minte colosală, se arată a fi necopt, nedezvoltat. Inteligența lui reală se găseşte sub nivelul celei a unei ființe omeneşti – femeia zâmbi ironic – chiar dacă procesele gândirii sunt mult mai rapide şi învață foarte repede. De asemenea, posedă unele puteri pe care deocamdată nu le înțelegem. Se pare că trecutul îi este acccesibil, într-un mod dificil de descris. S-ar putea să fi utilizat această aptitudine pentru a vă reconstitui drumul de pe Pământ.

Alvin rămase tăcut, copleşit. Realiză câtă dreptate avusese Hilvar, aducându-l pe Vanamonde în Lys. Şi pricepu cât de norocos fusese păcălind-o pe Seranis – nu era ceva repetabil într-o viață.

— Vrei să spui, întrebă el, că Vanamonde de-abia s-a născut?

— După normele sale, da. Vârsta lui e foarte mare, deşi probabil nu cât a civilizației umane. Lucrul cel mai extraordinar este că insistă să susțină că noi l-am creat. Nu poate fi însă nici urmă de îndoială că originea i se leagă de misterele trecutului.

— Ce se întâmplă acum cu el? Interveni Hilvar cu un ton uşor posesiv.

— Istoricii din Grevam îl chestionează. Se încearcă reconstituirea principalelor evenimente ale trecutului, dar va dura ani de zile. Vanamonde îl descrie în cele mai mici detalii, dar din cauză că nu înțelege nimic din el progresăm foarte încet.

Alvin se întrebă cum aflase Seranis aceste amănunte, dându-şi seama apoi că probabil fiecare creier treaz din Lys asista la cercetări. Se simți mândru ştiind că lăsase în Lys o urmă la fel de importantă ca cea din Diaspar, dar mândria i se împletea cu frustrarea. Exista ceva care nu va înțelege sau împărtăşi pe deplin niciodată: contactul direct între gânduri, fie ele şi numai omeneşti, reprezenta pentru el un mister la fel de mare pe cât este muzica pentru un surd, ori culoarea pentru orbi. Totuşi, în prezent locuitorii Lysului comunicau

mental cu inimaginabila creatură extraterestră pe care el o condusese spre Pământ, şi pe care n-ar fi descoperit-o nicicând numai cu ajutorul simţurilor sale.

Nu mai avea ce face aici; rezultatele investigaţiei urmau să-i fie comunicate la sfârşit. Deschisese porţile infinitului şi se simţea copleşit, speriat de ceea ce făcuse. Pentru propria lui linişte sufletească, trebuia să revină în micuţa şi familiara lume a Diasparului, să caute adăpost pentru a-şi analiza visele şi aspiraţiile. Ironia soartei: cel ce respinsese plin de dispreţ oraşul ca să se avânte printre stele, se întorcea acasă, aşa cum un copil înspăimântat se refugiază în braţele mamei.

Douăzeci şi trei.

Diasparul nu fu prea încântat să-l revadă pe Alvin. Oraşul continua să fie în fierbere, aidoma unui muşuroi imens, zgândărit violent cu băţul de un copil neastâmpărat. Încă şovăia în a înfrunta realitatea, dar cei ce refuzau să admită existenţa Lysului şi a lumii exterioare nu mai aveau unde să se ascundă. Băncile Memoriei încetaseră să-i mai accepte. Indivizi încercând să se agaţe de visele lor şi să se refugieze în viitor, intrau acum zadarnic în Palatul Creaţiei: Flacăra dizolvatoare refuza să-i mai întâmpine, refuzând să-i mai deştepte peste o sută de mii de ani depărtare pe fluviul temporal. Orice apel adresat Computerului Central se dovedea inutil, iar acesta nu explica nimănui logica acţiunilor sale. Respinşii se vedeau nevoiţi să revină în oraş, pentru a se confrunta cu problemele propriei epoci.

Alvin şi Hilvar aterizaseră la periferia parcului, nu departe de Palatul Consiliului. Până în ultima clipă Alvin nu fusese sigur dacă nava putea coborî prin ecranele protective ale oraşului. Cerul Diasparului, ca de altfel totul legat de el, era artificial. Noaptea, cu amintirile înstelate de ceea ce pierduse Omul, nu era niciodată lăsată să pogoare aici, şi în plus se asigura în acest mod paza împotriva furtunilor bântuind uneori deşertul şi acoperind cerul cu perdele mişcătoare de nisip.

Paznicii invizibili le permiseră însă trecerea, iar când Diasparul apăru dedesubt, Alvin ştiu că ajunsese acasă. Oricât l-ar fi atras Universul şi tainele sale, el se născuse şi aparținea acestui loc. Nu avea să-l satisfacă niciodată, dar de revenit va reveni mereu. Traversase jumătate din galaxie ca să afle acest simplu adevăr.

Mulțimea se adună înainte ca vasul să aterizeze. Alvin îşi puse întrebarea cum urmau să-l primească concitadinii. Le distingea perfect chipurile, privindu-i pe ecran. Sentimentul dominant părea a fi curiozitatea – în sine, ceva nou pentru Diaspar. Curiozitatease amesteca cu neliniştea, iar ici-colo i se observau semne clare de teamă. Nimeni, gândi oarecum trist tânărul, nu arăta bucuros de întoarcerea lui.

Pe de altă parte, Consiliul îl întâmpină cu brațele deschise – deşi din pură prietenie. Cu toate că el provocase criza respectivă, era singurul în stare să pună bazele viitoarei politici a Diasparului. Îl ascultară cu atenție povestindu-şi drumul spre sistemul celor Şapte Sori şi întâlnirea cu Vanamonde. Le răspunse la întrebări cu o răbdare surprinzătoare probabil pentru toți. Alvin descoperi destul de repede că pe primul loc, în mințile lor, se situa frica față de Invadatori, chiar dacă evitau s-o pomenească. Figurile lor indicară clar posomorârea când el abordă subiectul în mod deschis.

— Dacă Invadatorii se mai găsesc în Univers, atunci cu siguranță ar fi trebuit să-i întâlnesc în centrul galaxiei. Dar în preajma celor Şapte Sori nu există viață inteligentă şi o bănuiam încă înainte ca Vanamonde să ne-o confirme. Eu cred că Invadatorii au dispărut de multe ere. În mod cert, Vanamonde, probabil de o vârstă cu Diasparul, nu ştie nimic despre ei.

— Să discutăm următoarea ipoteză, interveni unul dintre Consilieri. Dacă, într-un mod ce depăşeşte actuala noastră înțelegere, Vanamonde e un urmaş al Invadatorilor. Şi-a uitat originea, fapt care nu înseamnă că într-o bună zi nu poate redeveni periculos.

Hilvar, asistând doar ca spectator, nu aşteptă permisiunea să vorbească. Pentru prima dată Alvin îl văzu într-atât de furios.

— Vanamonde a privit în mintea mea, rosti Hilvar, iar eu am întrezărit ceva din mintea lui. Lysul a aflat deja multe despre el, deşi nu a descoperit încă ce anume este. Un lucru însă-i sigur: este prietenos. S-a bucurat când ne-a întâlnit. Nu avem de ce ne teme de el.

După această izbucnire urmă un moment de tăcere, iar Hilvar se aşeză la loc cu o expresie puţin stânjenită. Din acea clipă tensiunea din Sala Consiliului se micşoră considerabil, de parcă o povară se ridicase de pe inimile celor prezenţi. Şi fireşte, Preşedintele nu încercă, cum i-ar fi cerut datoria, să-l mustre pe Hilvar pentru întrerupere.

Audiind dezbaterile, Alvin observă destul de repede că în cadrul Consiliului se conturaseră trei curente. Conservatorii, în minoritate, continuau să spere că timpul putea fi întors înapoi şi să se reinstaureze vechea ordine. Oricât de absurd ar fi părut, ei se agăţau de speranţa că Diaspar şi Lys puteau fi convinse să uite iarăşi una de cealaltă.

Progresiştii alcătuiau un alt grup minoritar, dar prezenţa lor în Consiliu îl surprindea în mod plăcut pe Alvin. Fără să fie tocmai încântaţi de invazia din exterior, se hotărâseră să o utilizeze cât mai bine în folosul lor. Unii dintre ei ajunseseră chiar să sugereze modalităţi de a depăşi barierele psiholpgice care izolaseră Diasparul mai eficient decât cele fizice.

Majoritatea membrilor Consiliului, reflectând cu exactitate starea de spirit a cetăţenilor, adoptase o atitudine de expectativă, aşteptând o clarificare a tendinţelor în evoluţie, înţelegeau că nu se punea problema planificării pe termen lung şi până nu se limpezea situaţia nu încercau să urmeze o cale bine definită.

Când şedinţa luă sfârşit, Jeserac se alătură celor doi tineri. Părea schimbat de la ultima întâlnire – şi despărţire – din Turnul lui Loranne, atunci când pustiul se întinsese sub ei. Schimbarea nu era una la care Alvin să se fi aşteptat, deşi se

încadra într-o categorie pe care avea s-o întâlnească tot mai frecvent în zilele următoare.

Tutorele său arăta mai tânăr, ca şi cum trupul lui găsise un combustibil nou, mai puternic, în adâncul său. În ciuda vârstei, se număra printre cei capabili să răspundă provocării azvârlite Diasparului de către Alvin.

— Am noutăţi pentru tine, începu el. Îl cunoşti pe senatorul Gerane, nu-i aşa?

După o clipă de nedumerire, tânărul îşi aminti.

— Sigur că da... A fost unul dintre primii oameni pe care i-am întâlnit în Lys. Nu face parte din delegaţia lor?

— Ba da. Am ajuns la o înţelegere reciprocă excelentă. E un individ sclipitor; cunoaşte despre mintea omenească mai multe lucruri decât aş fi crezut că e posibil – deşi mi-a spus că după normele Lysului, el este un începător. La noi a iniţiat un proiect care sunt sigur că-ţi va place. Doreşte să analizeze cauzele ce ne reţin în oraş şi crede că, atunci când va descoperi modul cum ne-au fost impuse, le va putea înlătura. Lucrează deja cu vreo douăzeci dintre noi.

— Şi cu tine?

— Da, încuviinţă Jeserac, trădând o modestie pe care Alvin rareori o întâlnise. Nu este uşor şi nici plăcut... Dar te stimulează.

— Cum lucrează Gerane?

— Foloseşte mai multe poveşti-saga. A creat o întreagă serie şi ne studiază reacţiile la parcurgerea lor. N-am bănuit că la vârsta mea am să revin la amuzamentele copilăriei.

— Ce sunt astea, saga? Întrebă Hilvar.

— Lumi de vis, imaginare, răspunse Alvin. De fapt, majoritatea sunt imaginare, pentru că unele se bazează probabil pe fapte istorice. În celulele de memorie ale oraşului sunt înregistrate mii şi milioane; îţi poţi alege orice doreşti, aventuri, experienţe inedite, şi întotdeauna ele îţi vor părea absolut veridice atât timp cât impulsurile aparatelor îţi alimentează creierul.

Se întoarse către Jeserac:

— Ce tip de saga foloseşte?
— După cum era de aşteptat, majoritatea se referă la părăsirea Diasparului. Unele ne poartă în perioada primelor noastre vieți, cât mai aproape de timpul întemeierii oraşului. Gerane consideră că apropiindu-se mai mult de originea acestor constrângeri mentale, îi va fi mai uşor să le analizeze, Alvin se simți extrem de încurajat. Strădaniile lui ar fi fost doar pe jumătate împlinite dacă, deschizând porțile Diasparului, ar fi constatat că nimeni nu iese prin ele.
— Chiar doreşti să fii în stare să ieşi din Diaspar? Întrebă viclean Hilvar.
— Nu, răspunse Jeserac fără ezitare. Ideea mă îngrozeşte. Totuşi, înțeleg că am greşit fundamental considerând Diasparul singurul lucru important de pe lume, iar rațiunea îmi spune că ceva trebuie făcut pentru a îndrepta greşeala. Din punct de vedere emoțional, nu sunt capabil deocamdată să părăsesc oraşul. Poate niciodată nu voi izbuti. Oricum, Gerane apreciază că unii dintre noi vor reuşi să ajungă în, Lys, iar eu sunt dispus să-l ajut în experiment… Deşi pe jumătate, continui să sper că va eşua.
Alvin îşi privi cu un respect înnoit bătrânul tutore. Nu avea să mai nesocotească niciodată puterea sugestiei şi nici să subestimeze forțele capabile să împingă un om la acțiuni împotriva logicii. Nu se putea reține să nu compare curajul calm al lui Jeserac cu fuga speriată a lui Khedron, chiar dacă, luând în considerare cele învățate în ultima vreme despre natura umană, îi venea greu să-l condamne pe Bufon pentru fapta sa.
Era convins de succesul încercării lui Gerane. Poate Jeserac era prea bătrân pentru a sparge şablonul atâtor vieți, indiferent cât ar fi dorit să păşească pe un drum nou. Chestiunea avea puțină importanță, deoarece aveau să reuşească alții, conduşi de priceperea psihologilor din Lys. Iar în clipa în care primii urmau să scape din tiparele vechi de un miliard de ani, rămânea doar o chestiune de timp ca şi restul să-i urmeze.

Se întrebă ce se va întâmpla cu Diaspar, cu Lys, când barierele vor dispare complet. Cumva, din ambele civilizații trebuiau salvate elementele cele mai capabile şi contopite într-o cultură nouă, mai sănătoasă. O sarcină dificilă ce necesita înțelepciunea şi răbdarea ambelor părți.

Unele dificultăți apăruseră deja, prcvestindu-le pe cele viitoare. Vizitatorii din Lys refuzaseră cu politețe să locuiască în casele oferite în oraş. Îşi instalaseră corturile în parc, într-un peisaj reamintindu-le ținutul lor. Hilvar constituise singura excepție. Deşi nu-i plăcea să stea într-o odaie cu mobilier efemer şi pereți mişcători, acceptase cu bravură ospitalitatea lui Alvin, asigurat de promisiunea unei şederi scurte.

Până atunci, Hilvar nu se simțise niciodată singur. În Diaspar cunoscuse totuşi singurătatea. Pentru el, oraşul era mai straniu decât fusese Lys pentru Alvin. Se simțea oprimat şi copleşit de infinită lui. Complexitate, de nenumărații străini părând să umple fiecare centimetru de spațiu din jur. În Lys îi cunoştea aproximativ pe toți, fie că îi întâlnise fizic, fie că nu. O mie de vieți nu i-ar fi ajuns însă să-i cunoască pe toți cetățenii Diasparului, şi cu toate că înțelegea că sentimentului respectiv îi lipsea logica, se simțea deprimat. Doar loialitatea față de Alvin îl reținea acolo, într-un mediu ce nu avea nimic comun cu lumea sa şi cu el însuşi.

Încercase adesea să analizeze simțămintele ce-l legau de Alvin. Era conştient că prietenia lui izvora din aceeaşi sursă care-l făcea să iubească creaturile mici şi dârze, şi i-ar fi uimit pe toți aceia ce-l considerau pe Alvin un individ hotărât, încăpățânat, interiorizat, neavând nevoie de afecțiunea nimănui şi incapabil s-o ofere în schimb chiar dacă ar fi primit-o.

Hilvar însă ştia mai bine. Instinctiv, o înțelesese încă de la început. Alvin era un explorator şi toți exploratorii caută ceva pierdut. Rareori izbutesc să-l găsească, dar aproape niciodată reuşita nu le oferă satisfacții mai mari decât căutarea în sine.

El nu ştia ce anume căuta Alvin. Pe prietenul lui îl mânau forțe declanşate cu eoni în urmă, de către plănuitorii de geniu ai Diasparului, ori de către oamenii încă mai geniali care li se împotriviseră. Aidoma oricărei ființe umane, Alvin era într-o anumită măsură o maşină, acțiunile fiindu-i determinate de moştenirea lui ereditară. Amănuntul nu influențase cu nimic nevoia lui de înțelegere şi simpatie şi nu-l făcea imun în fața singurătății ori frustrării. Pentru concitadinii săi reprezenta un individ atât de surprinzător încât uneori, uitau că şi el împărtăşea aceleaşi sentimente. Numai un străin, provenind dintr-un mediu cu totul diferit, putea să-l privească ca pe o ființă umană.

În numai câteva zile de la sosirea în Diaspar, Hilvar întâlnise mai mulți oameni decât în toată viața sa de până atunci. Întâlnise… Dar practic nu ajunsese să cunoască pe niciunul. Deoarece trăiau laolaltă într-un spațiu atât de restrâns, locuitorii oraşului păstrau mereu o rezervă greu de învins. Singura izolare cunoscută era aceea a minții şi se agățau de ea chiar atunci când participau la nesfârşitele activități sociale din oraş. Lui Hilvar îi părea rău pentru ei, chiar dacă ştia că ei nu aveau nevoie de simpatia lui. Nu realizau ce anume le lipsea, nu înțelegeau sentimentul cald al apartenenței la comunitate, la un grup care îi unea pe toți în societatea telepatică a Lysului. Deşi îndeajuns de politicoşi pentru a se preface, era evident că cei mai mulți dintre interlocutorii lui îl priveau compătimitori, bănuindu-l că ducea o existență teribil de monotonă şi de plictisitoare.

Pe Eriston şi Etania, părinții lui Alvin, Hilvar îi etichetase destul de repede ca lipsiți de personalitate, oameni blajini, total dezorientați. I se părea foarte derutant să-l audă pe prietenul său numindu-i mamă şi tată – cuvinte care, în Lys, continuau să-şi mențină străvechiul înțeles biologic. Avea nevoie de un permanent efort de imaginație ca să-şi amintească faptul că legile vieții şi ale morții fuseseră abrogate de creatorii Diasparului. Existau momente când

considera că, în ciuda activităților din jur, oraşul era pe jumătate mort, pentru că nu avea copii.

Se întreba ce avea să se întâmple cu Diaspar acum, când lunga lui izolare luase sfârşit. Credea că lucrul cel mai nimerit ar fi fost distrugerea Băncilor Memoriei, ce mențineau oraşul în tipare rigide de atâtea epoci. Oricât de miraculoase – poate constituiau apogeul unei ştiințe – ele reprezentau creația unei civilizații bolnave, o civilizație înspăimântată de prea multe lucruri. Unele dintre acele temeri se bazau pe realități, însă altele erau simple produse ale închipuirii. Hilvar cunoştea câte ceva din primele rezultate ale explorării minții lui Vanamonde. În câteva zile urmau să le afle şi locuitorii Diasparului… Şi să descopere cât anume din trecutul său fusese mit.

Lipsit de Băncile Memoriei, oraşul avea să moară într-o sută de ani, căci oamenii lui pierduseră capacitatea de a se reproduce singuri. Asta era dilema ce trebuia soluționată. Hilvar întrezărise deja o posibilă rezolvare. Orice problemă tehnică are întotdeauna un răspuns, iar concetățenii lui erau experți în ştiințele biologice. Ce fusese legat se putea desface; evident, dacă Diasparul o dorea.

În primul rând însă, oraşul trebuia să înțeleagă ce pierduse. Iar pentru aceasta era nevoie de mulți ani, poate de secole. Prima lecție începuse, iar impactul ei avea să zdruncine Diasparul tot atât de profund pe cât o făcuse însuşi contactul cu exteriorul.

Desigur, Lysul va fi zguduit la rândul său. În ciuda diferențelor dintre cele două civilizații, ele proveneau din aceeaşi tulpină… Şi împărtişeră aceleaşi vise. Amândouă aveau să fie mai sănătoase după o privire, curioasă şi neclintită, aruncată în trecutul pierdut de atâta vreme.

Douăzeci şi patru.

Amfiteatrul fusese conceput să cuprindă întrega populație trează a Diasparului. Niciunul din cele zece milioane de locuri nu rămăsese neocupat. Privind în josul giganticei curbe, Alvin îşi amintea fără să vrea de Shalmirane. Aveau aceeaşi formă

şi aproape aceeaşi mărime. Dacă cineva ar fi umplut cu oameni craterul lui Shalmirane, el ar fi semănat mult cu amfiteatrul plin din Diaspar.

Exista totuşi o diferență fundamentală. Cupa uriaşă a lui Shalmirane era reală, amfiteatrul nu. Şi nu existase niciodată, era doar o fantomă, un model de sarcini electronice, dormind în Computerul Central până la ivirea necesității rechemării sale. De fapt, tânărul se găsea în camera lui, iar sutele de mii de oameni ce păreau să-l înconjoare se aflau în locuințele lor. Atât timp cât nu încerca să se mişte, iluzia se păstra perfectă. Putea crede foarte bine că Diasparul dispăruse şi toți locuitorii se adunaseră în enorma cavitate.

Nici măcar o dată la un mileniu viața oraşului nu se oprea, ca populația să se întâlnească în Marea Adunare. Dar simultan, în Lys se desfăşura o adunare similară. Acolo era o întrunire a minților, şi poate că asociată ei exista o reuniune a trupurilor, la fel de imaginară şi de amăgitoare ca aceasta.

Alvin recunoştea majoritatea chipurilor din jur. La aproape doi kilometri depărtare şi cu irei sute de metri mai jos, se alia micuța platformă circulară asupra căreia se îndrepta atenția tuturor. Era greu de crezut că de la o asemenea distanță se distingea ceva, insă Alvin ştia că în momentul începerii adunării, urma să audă şi să vadă lotul, la fel de limpede ca oricare alt cetățean al oraşului.

Platforma se umplu de fum şi din el se întrupa Callitrax, conducătorul grupului însărcinat cu reconstituirea trecutului din informațiile oferite de Vanamonde. Fusese o misiune dificilă, aproape imposibilă, nu numai din cauza uriaşelor perioade de timp implicate. O singură dată, cu ajutorul lui Hilvar, Alvin pătrunsese vreme de o clipă în mintea ciudatei creaturi pe care o descoperiseră – ori care îi descoperise. Pentru Alvin, gândurile lui Vanamonde se dovediseră la fel de neinteligibile precum o mie de voci strigând împreună într-o peşteră imensă, cu ecou.

Totuşi, locuitorii Lysului le desluşeau, izolându-le şi înregistrându-le pentru a fi studiate în voie. Se zvonea, deşi Hilvar nu voia nici să confirme, nici să nege, că ceea ce obținuseră era atât de straniu, încât abia semăna cu istoria acceptată de specia umană de un miliard de ani încoace.

Callitrax începu să vorbească. Pentru Alvin, ca şi pentru oricare altul, glasul clar şi precis părea să vină de la o distanță de numai câțiva centrimetri. Apoi, printr-o modalitate dificil de definit, la fel cum construcția unui vis contrazice logica dar nu produce nici o surpriză în mintea visătorului, Alvin se trezi lângă Callitrax, chiar dacă, în acelaşi timp, îşi menținea locul sus pe panta amfiteatrului. Paradoxul nu-l mira pe tânăr, îl accepta ca atare, fără întrebări, aidoma celorlalte fenomene de modificare a timpului şi spațiului oferite de ştiință.

Foarte sumar, Callitrax rezumă istoria acceptată. Aminti de necunoscuții din Civilizațiile Zorilor, care nu lăsaseră în urma lor decât nume glorioase şi legendele învăluite în ceață ale Imperiului. Chiar de la începuturi, spunea el, Omul dorise stelele – şi în cele din urmă le obținuse. Vreme de milioane de ani cutreierase prin Galaxie, cucerind sistemele stelare unul după altul. Apoi, din bezna de dincolo de marginea Universului, Invadatorii îl loviseră şi-i smulseseră tot ceea ce câştigase.

Retragerea în Sistemul Solar fusese amară şi durase probabil mai multe epoci. Pământul însuşi fusese salvat cu greu în urma fabuloaselor bătălii purtate în jurul lui Shalmirane. Când totul luase sfârşit, Omului îi rămăseseră numai amintirile şi planeta lui natală.

De atunci avusese loc un declin prelung. Ca o ironie finală, rasa ce sperase să conducă Universul, abandonase şi cea mai mare parte a micuței sale lumi, despărțindu-se în două civilizații izolate, Lys şi Diaspar, oaze de viață într-un deşert ce le separa tot atât de eficient ca şi hăurile interstele.

Callitrax făcu o pauză. Alvin şi ceilalți participanți la adunare avură impresia că istoricul se uita în ochii fiecăruia,

cu o privire martoră a unor evenimente pe care nici acum nu le putea crede.

— Deci, continuă el, acestea au fost legendele în care am crezut cu toții. Astăzi vă pot spune că sunt false, false în totalitatea detaliilor lor, atât de false încât nici măcar acum nu le-am pus complet de acord cu adevărul.

Tăcu, aşteptând efectul cuvintelor sale. După aceea, încet şi răspicat, oferi atât Lysului cât şi Diasparului cunoştințele obținute din mintea lui Vanamonde.

Nu era câtuşi de puțin adevărat că Omul atinsese stelele. Micul lui imperiu se mărginise la oabitele lui Pluto şi Persefona. Spațiul interstelar se dovedise o barieră mai presus de puterile sale. Întrega civilizație i se dezvoltase în jurul Soarelui şi era încă foarte tânără, când. Aştrii au venit către Pământ.

Impactul trebuie să fi fost zguduitor. În ciuda eşecurilor, Omul nu se îndoise niciodată că într-o bună zi avea să cucerească abisurile Cosmosului. Crezuse, de asemenea, că dacă în Univers existau civilizații egale cu a sa, nu existau altele superioare. În momentul respectiv înțelesese că ambele credințe se dovediseră neîntemeiate, iar printre stele se găseau minți cu mult mai evoluate.

Timp de mai multe veacuri, mai întâi în navele altor rase, apoi în vehicule construite cu o tehnică împrumutată, Omul explorase Galaxia. Pretutindeni găsise culturi pe care era în stare să le înțeleagă, dar nu să le şi egaleze, iar alteori întâlnise minți ce urmau curând să-l depăşească cu totul.

Şocul s-a dovedit teribil, însă a declanşat şi modelarea speciei. Trist şi infinit mai înțelept, revenise în Sistemul Solar ca să reflecte asupra cunoştințelor dobândite. Acceptă provocarea şi treptat, imagină un plan conferind speranțe pentru viitor.

Cândva, ştiințele fizice constituiseră principalul său interes. Se întoarse cu şi mai multă hotărâre asupra geneticii şi studiului creierului. Indiferent de preț, avea să-şi accelereze evoluția până la limitele posibilului.

Experimentul îi epuizase energia pentru milioane de ani. Lupta, sacrificiile şi strădaniile acelea Callitrax le cuprinse în doar câteva cuvinte. Omul obținuse marile victorii. Învinsese boala şi dacă dorea, putea trăi veşnic, iar prin stăpânirea telepatiei, supusese voinței sale cea mai subtilă dintre forțe: cea mentală.

Bazându-se pe propriile resurse, se pregătise să se aventureze iarăşi în spațiile uriaşe ale Galaxiei, să întâlnească de pe poziții de egalitate civilizațiile care îl respinseseră cândva, şi să-şi joace rolul în istoria Universului.

Toate acestea au fost înfăptuite. Din epoca aceea, poate cea mai întinsă din întreaga istorie, umană, proveneau Legendele Imperiului. Imperiul fusese un conglomerat de rase, dar adevărul fusese uitat în tragedia zguduitoare care îi marcase sfârşitul.

Durase cel puțin un milion de ani. Trebuie să fi cunoscut destule crize, războaie chiar, însă ele se pierduseră în valul măreț al speciilor înaintând împreună spre maturitate.

— Putem fi mândri de rolul strămoşilor noştri în evenimentele respective, continuă Callitrax. Chiar atunci când au atins nivelul maxim, ei nu au pierdut nimic din inițiativă. Discutăm în prezent despre conjuncturi, nu despre fapte dovedite, dar se pare că experimentele ce au constituit deopotrivă prăbuşirea şi încununarea glorioasă a Imperiului au fost inspirate şi dirijate de Om.

Filosofia ascunsă în spatele lor pare să fi fost următoarea: contactul cu alte civilizații demonstrase cât de mult depindea imaginea unei ființe de aspectul ei fizic, de organele de simț cu care era înzestrată. S-a argumentat că o imagine reală a Universului nu putea fi obținută decât de o minte eliberată de asemenea limitări fizice – în fapt, o rațiune pură. Ideea fusese răspândită printre numeroase religii străvechi ale Pământului; e ciudat cum un concept lipsit de origine rațională a ajuns în cele din urmă unul dintre țelurile cele mai de seamă ale ştiinței.

În Universul natural nu se descoperise niciodată o inteligenţă imaterială; Imperiul s-a decis să o creeze.

Noi am uitat, pe lângă multe altele, cunoştinţele şi aptitudinile care au făcut posibilă o astfel de realizare. Savanţii Imperiului stăpâneau forţele Naturii, secretele timpului şi ale spaţiului. Deoarece creierele noastre sunt produsul unei dispuneri extraordinar de complexq a celulelor cerebrale, cuplate prin reţeaua sistemului nervos, ei s-au străduit să obţină un creier ale cărui componente să nu fie fizice, ci tipare impuse direct spaţiului. Un asemenea creier, dacă poate fi numit astfel, ar utiliza forţe electrice, ori de altă natură şi ar fi complet eliberat de tirania materiei. Ar gândi cu o viteză superioară oricărei inteligenţe organice, dăinuind atât timp cât exista un erg de energie liber în Univers şi dispunând de puteri nelimitate. Odată construit, ar fi oferit posibilităţi inimaginabile chiar pentru proprii creatori.

Bazându-se în mare măsură pe experienţa câştigată în procesul propriei regenerări, Omul a sugerat crearea unor astfel de fiinţe. Reprezenta cea mai măreaţă provocare aruncata vreodată inteligenţei, iar după secole de dezbateri ea a fost acceptată. Toate speciile galactice s-au unit în înfăptuirea acestui plan.

Peste un milion de ani vor separa visul de realitate. Civilizaţii vor înflori şi vor decade, strădania de ere a lumilor va fi risipită iarăşi şi iarăşi, dar ţelul, ţelul nu avea să fie uitat niciodată. Într-o buna zi va fi posibil să cunoaştem întreaga poveste, cel mai de seamă efort de durată din istorie. Astăzi ştim doar că sfârşitul lui a însemnat un dezastru care aproape a distrus întreaga Galaxie.

Mintea lui Vanamondc refuză să pătrundă în perioada aceasta, o perioadă relativ îngustă de timp unde nu are acces, dar bănuim că la mijloc este un blocaj datorat propriilor temeri. La începutul intervalului respectiv, Imperiul apare în culmea gloriei, încordându-se în aşteptarea succesului inevitabil. La sfârşitul lui, peste numai câteva mii de ani, Imperiul este zguduit, stelele însele sunt mai palide, secătuite parcă de putere. Peste Galaxiei atârna o cortină de spaimă, o spaimă legată de numele: „Mintea Nebună”.

Nu-i greu de presupus ce s-a petrecut în acel scurt răstimp. S-a obținut o rațiune pură, însă ea era fie nebună, fie, aşa cum pare şi mai plauzibil, complet ostilă față de materie. Timp de secole a răvăşit Universul, până a s-a reuşit să fie îngrădită de forțe pe care nu ni le imaginăm. Probabil că armele utilizate în cele din urma de Imperiu au redus mult resursele sale. Din amintirea conflictului au rămas anumite legende, nu toate despre Invadatori. Dar în legătură cu asta, vă voi spune de îndată mai multe lucruri.

Mintea Nebună nu putea fi distrusă, căci din construcție ea s-a dorit nemuritoare. A fost condusă la marginea Galaxiei şi întemnițată într-un mod deocamdată incomprehensibil, închisoarea ei este o stea artificială, denumită Soarele Negru şi acolo se găseşte şi în ziua de azi. Când Soarele Negru va muri, entitatea va fi iarăşi liberă. Nu ştim când va veni ziua aceea.

Callitrax tăcu, pierdut în propriile-i reverii, fără să realizeze că ochii întregii lumi se aținteau asupra sa. În răstimpul acelei tăceri prelungi, Alvin privi roata, căutând să citească pe chipurile mulțimii efectul celor aflate, al amenințărilor nedefinite care înlocuiseră în prezent mitul Invadatorilor. Majoritatea oamenilor încremeniseră neîncrezători; încă se străduiau să alunge trecutul plăsmuit, dar deocamdată nu puteau accepta realitatea mult mai stranie care îi lua locul.

Cu glas scăzut, Callitrax începu să descrie ultimele zile ale Imperiului. Pe măsură ce tabloul se contura înaintea lui, Alvin îşi dădea seama că ar fi preferat să trăiască atunci, în

vremurile când existase adevărata aventură şi un curaj superb – curajul de a smulge victoria din ghearele dezastrului.

— Deşi Mintea Nebună pârjolise Galaxia, resursele Imperiului rămăseseră încă uriaşe, iar spiritul lui neînfrânt. Cu un curaj ce nu poate decât uluiască, experimentul a fost dus până la capăt. A început căutarea erorii ce declanşase catastrofa. Desigur, s-au ridicau mulți împotrivindu-se cercetărilor, profețind alte dezastre, dar erau în minoritate. Proiectul a fost continuat şi, cu cunoştințele dobândite (deşi cu plata unui tribut atât de greu) de astă dată a reuşit. Rațiunea nou născută poseda un potențial intelectual atât de mare încât nici nu putea fi măsurat; era însă complet infantilă. Nu ştim dacă făuritorii ei se aşteptau la un asemenea rezultat, dar se pare că l-au anticipat. Abia după milioane de ani creația lor avea să atingă maturitatea. Nu se putea face nimic pentru a iuți procesul.

Vanamonde a fost prima dintre aceste minți. În Galaxie trebuie să mai existe altele, însă noi credem că au fost create extrem de puține, întrucât Vanamonde nu şi-a întâlnit niciodată semenii.

Realizarea rațiunilor pure a constituit cea mai importanta operă a civilizației galactice, în care Omul a jucat un rol de frunte, poate chiar predominant.

Nu m-am referit la Pământ în sine, pentru că istoria lui nu reprezintă decât un firicel într-o enormă tapiserie. Fiind permanent secătuită prin plecarea făpturilor ei mai aventuroase, planeta noastră a devenit, inevitabil, conservatoare, în cele din urmă s-a opus creatorilor lui Vanamonde şi, cu siguranță, n-a avut nici un aport în actul final. Munca Imperiului luase sfârşit. Privind în jurul lor, la stelele pe care le stinseseră mânați de disperare şi pericol, oamenii acelui timp au hotărât să-i lase Universul lui Vanamonde.

Aici dăm peste o enigmă… O enigmă pe care, probabil, n-o vom rezolva, iar Vanamonde nu ne poate da ajutor. Ştim

numai că Imperiul a intrat în contact cu ceva straniu şi măreț, situat foarte departe pe curba Cosmosului, în cealaltă extremitate a spațiului însuşi. Bănui doar ce anume era, însă solicitarea respectivă trebuie să fi sunat teribil de urgent şi de promițător.

Într-un răstimp foarte scurt, strămoşii noştri şi rasele asociate lor au pornit într-o călătorie pe care noi nu suntem în stare s-o refacem. Gândurile lui Vanamonde par a se limita la hotarele Galaxiei, dar prin el am asistat totuşi la începuturile acestei aventuri mărețe şi misterioase. Iată imaginea ei reconstituită; veți fi martorii unor evenimente petrecute în urmă cu un miliard de ani…

Palid spectru al fostei sale glorii, discul rotitor al Galaxiei atârna în neant. Pe întreaga sa lungime se zăreau uriaşele goluri lăsate de Mintea Nebuna – răni care, în următoarele epoci, aveau să fie umplute de stele plutitoare. Dar niciodată ele nu aveau să înlocuiască pe deplin pierdutele splendori.

Omul se afla pe punctul de a-şi părăsi Universul, tot aşa cum, cu multă vreme în urmă, îşi părăsise planeta. Şi nu doar Omul, ci o mie de specii ce trudiseră alături de el la făurirea Imperiului.

Se adunaseră aici, la marginea Galaxiei, cu toată imensitatea acesteia între ei şi destinația pe care erau capabili s-o atingă doar peste multe ere.

Adunaseră o flotă înaintea căreia orice imaginație pălea. Navele amiral erau sori, cele mai mici, planete. Un întreg nor globular, cu sistemele lui solare şi lumile asociate acestora se pregătea să pornească în infinit.

Lunga linie de foc țâşni prin inima Galaxiei, sărind de la o stea la alta. Într-o secundă muriră o mie de sori, alimentând cu energiile lor forma teribilă care accelerase de-a lungul Galaxiei, dispărând apoi în abis…

— În acest fel, Imperiul a părăsit Universul cunoscut, ca să-şi întâlnească destinul altundeva. Când moştenitorii săi, rațiunile pure, vor ajunge la maturitate, s-ar putea să se întoarcă. Dar ziua aceea este încă foartt departe.

Iată pe scurt istoria civilizației galactice; propria noastră istorie, ce nouă ni se pare atât de importantă, nu reprezintă decât un epilog banal, chiar dacă atât de complex încât n-am izbutit să-i desluşim complet toate amănuntele.

Se pare că unele dintre speciile vechi, mai conservatoare, au refuzat să-şi părăsească lumile. Printre ele s-au numărat şi strămoşii noştri. Cele mai multe au decăzut, treptat au dispărut, totuşi e posibil ca unele să mai supraviețuiască. Chiar Pământul a scăpat cu greu de aceeaşi soartă. În timpul Secolelor de Tranziție – care în fapt, au durat milioane de ani – cunoştințele trecutului s-au pierdut, sau au fost distruse în mod intenționat. Deşi mai greu de crezut, a doua variantă este totuşi mai probabilă.

De-a lungul vremurilor, Omul s-a cufundat într-o barbarie superstițioasă, deşi încă accepta ştiința. A deformat istoria pentru a scăpa de sentimentul neputinței şi eşecului. Legendele despre Invadatori sunt complet false. Ele au fost inspirate, neîndoielnic, de bătălia dusă împotriva Minții Nebune. Strămoşii ne-au fost alungați înapoi pe Pământ numai de boala cuibărită în sufletele lor şi de nimic altceva.

Când am descoperit acest lucru, noi, cei din Lys, am avut o nedumerire. Bătălia de la Shalmirane nu a avut loc niciodată… Totuşi Shalmirane a existat şi încă mai există. Mai mult chiar, adăposteşte una dintre cele mai teribile arme construite vreodată.

A durat o vreme până am aflat răspunsul; este foarte simplu. Cu mult în urmă, Pământul a avut un unic satelit uriaş, Luna. Când în vâltoarea luptelor, sub acțiunea gravitației şi a mareelor, Luna a început să se apropie de planetă, a devenit necesară distrugerea ei. Shalmirane a fost construit special în acest scop, iar în jurul misiunii sale s-au țesut legendele pe care le cunoaşteți cu toții.

Callitrax zâmbi, întristat:

— Trecutul nostru abundă în asemenea legende, parțial false şi parțial adevărate, precum şi în alte paradoxuri ce n-au fost încă soluționate. Problema ține mai degrabă de domeniul

psihologicului decât de al istoricului. Nici chiar înregistrările Computerului Central nu pot fi în totalitate crezute. Oricum, ele poartă urme clare ale unor intervenții din trecutuffoarte îndepărtat.

Pe Pământ, doar Diaspar şi Lys au supraviețuit declinului: Diaspar grație perfecțiunii maşinilor, Lys datorită relativei izolări şi a capabilităților intelectuale aparte, deținute de locuitorii săi. Dar ambele civilizații, cu toate strădaniile de a reveni la nivelul inițial, au fost impregnate de temerile şi miturile moştenite.

Aceste temeri nu trebuie să ne mai obsedeze. Ca istoric, datoria mea nu este să prevăd viitorului, ci doar să observ şi să interpretez trecutul. Iar lecția lui e destul de limpede: am trăit prea mult timp rupți de realitate, iar acum a venit vremea să ne refacem viețile.

Douăzeci şi cinci.

Jeserac păşea, tăcut şi năucit, pe străzile unui Diâspar pe care nu-l mai văzuse niciodată. Într-adevăr, diferea atât de mult de oraşul unde îşi trăise viețile, încât aproape nu-l mai recunoştea. Ştia că era Diasparul, deşi nu se oprise nici o clipă să se întrebe cum anume îl identificase.

Străzile erau înguste, clădirile mai scunde… Iar parcul dispăruse. Sau mai exact, încă nu exista. Era Diasparul dinaintea transformării, Diasparul deschis lumii şi Universului. Deasupra oraşului, cerul era albastru şi presărat cu ghemotoace albe de nori, răsucindu-se şi învârtindu-se lent în vântul cae sufla peste chipul unui Pământ mai tânăr…

Trecând prin şi pe sub nori, se zăreau călători ai văzduhului mult mai substanțiali. La kilometri deasupra, brăzdând cerurile cu dantelăria lor tăcută, soseau şi plecau navele legând Diasparul de lumile exterioare. Jeserac privi îndelung misterul şi splendoarea cerului deschis. Pentru o clipă, spaima îi străpunse inima. Se simțea gol, lipsit de apărare, conştient că acoperişul albastru şi liniştit nu era decât o coajă subțire, îndărătul căreia se întindea spațiul, cu tainele şi primejdiile sale.

Teama nu era îndeajuns de puternică pentru a-i paraliza voința. O parte a creierului său ştia că totul nu e decât un vis, iar un vis nu-i putea face rău. Avea să plutească prin el, savurând ceea ce îi prezenta, până când se va trezi iarăşi în oraşul familiar.

Umbla prin Diaspar mergând spre punctul unde se înălțase odată Mausoleul lui Yarlan Zey. Acum nu se mai afla nici un monument – doar o clădire circulară scundă, cu multe intrări boltite. La una din ele îl aştepta un bărbat.

Jeserac ar fi trebuit să fie copleşit de uimire, dar în prezent nimic nu-l mai putea surprinde. Cumva, i se părea normal să se afle față în față cu constructorul Diasparului.

— Presupun că m-ai recunoscut, vorbi Yarlan Zey.

— Bineînțeles. Ți-am văzut statuia de o mie de ori. Ştiu că visez şi că în fapt, niciunul dintre noi nu este aici.

— Orice s-ar întâmpla nu trebuie să te sperii. Urmează-mă şi nu uita că nimic nu te poate atinge întrucât, când vei dori, te vei deştepta în Diaspar, în epoca ta.

Ascultător, Jeserac îl însoți, cu mintea ca un receptor lipsit de spirit critic. O amintire, ori ecoul unei amintiri îl preveni asupra celor ce aveau să se întâmple. Ştia că altă dată ar fi tresărit îngrozit, dar astăzi nu simțea nimic, nici o teamă. Era liniştit, conştient de irealitatea experienței, iar prezența lui Yarlan Zey părea un talisman împotriva oricăror primejdii.

Puțini coborau pe căile mobile conducând în adâncurile clădirii; erau singuri atunci când se opriră tăcuți lângă cilindrul prelung, aerodinamic, capabil să îi scoată din oraş într-o călătorie ce altă dată lui Jeserae i-ar fi distrus mintea.

Când călăuza îi indică uşa deschisă, ezită o clipă în prag, apoi păşi înăuntru.

— Vezi? Surâse Yarlan Zey. Relaxează-te şi nu uita că eşti în siguranță… Nimic nu te poate atinge.

Şi Jeserac îl crezu. Simți un fior vag de nelinişte când intrarea tunelului lunecă silențios spre el, iar vehiculul începu să-şi sporească viteza, gonind prin adâncurile

Pământului. Indiferent ce spaime ar fi nutrit, le uită în dorința de a se adresa legendarului personaj.

— Nu ți se pare ciudat că, deşi cerurile ne sunt deschise, am încercat să ne îngropăm în Pământ? Rosti Yarlan Zey. Este numai începutul bolii la al cărei sfârşit asişti în epoca de unde vii. Omenirea a fost înspăimântată de ceea ce se află acolo, în spațiu, şi curând va închide toate uşile ce duc spre Univrs.

— Dar am zărit multe nave pe cerul Diasparului!

— N-o să le mai vezi mult timp. Am pierdut contactul cu stelele. Până şi planetele vor deveni pustii. Ne-au trebuit milioane de ani ca să parcurgem drumul spre exterior şi doar câteva secole ca să revenim acasă. Iar peste puțin timp vom abandona cea mai mare parte a Terrei însăşi.

— De ce ați făcut-o însă? Întrebă Jeserac. Cunoştea răspunsul, totuşi se simțea obligat să pună întrebarea.

— Ne trebuia un adăpost care să ne apere de două lucruri: teama de moarte şi teama de spațiu. Eram o rasă bolnavă şi nu mai doream să jucăm un rol în Univers… Şi de aceea am pretins că el nici nu există. Privisem haosul bântuind printre stele şi am tânjit după stabilitate şi pace. Diaspar trebuia închis, încât nimic nou să nu pătrundă vreodată în el.

Am conceput oraşul pe care îl cunoşti şi am inventat un trecut fals să ne ascundă laşitatea. Ah, n-am fost primii care să o facă, dar am fost primii ce au făcut-o cu atâta grijă. Am remodelat sufletul omenesc, răpindu-i ambiția şi pasiunile înflăcărate, să fie mulțumit cu lumea oferită lui acum.

Construirea oraşului şi a maşinilor sale a luat o mie de ani. Pe măsură ce fiecare constructor îşi sfârşea sarcina, mintea îi era ştearsă de orice amintiri, i se implanta un set amănunțit de memorii false, iar identitatea i se stoca în circuite până la momentul potrivit pentru a fi rechemată.

În cele din urmă a sosit şi ziua când în Diaspar n-a mai rămas nici un singur om în viață; doar Computerul Central, urmând instrucțiunile programate şi controlând Băncile Memoriei unde dormeam cu toții. Nu mai exista nimeni care

să fi avut contact cu trecutul – şi astfel, din acest punct, istoria a început din nou.

Unul câte unul, într-o ordine prestabilită, am fost rechemați din circuitele de memorie, căpătând iarăşi trupuri. Aidoma unei maşini de-abia puse în funcțiune, Diasparul a început să-şi îndeplinească misiunea pentru care fusese creat.

Totuşi, încă de la început, unii dintre noi au avut îndoieli. Eternitatea înseamnă foarte mult. Înțelegeam riscul de a nu lăsa nici o cale de ieşire, izolându-ne total de Univers. Nu ne puteam opune dorinței civilizației noastre, de aceea am acționat în secret, operând modificările pe care le consideram necesare.

Unicii au reprezentat invenția noastră. Urmau să apară la intervale mari de timp şi, dacă circumstanțele le permiteau, urmau să afle dacă în afara Diasparului se găsea şi altceva care să merite să fie contactat.

Nu ne-am închipuit niciodată că va dura atât până când unul din ei va reuşi – dar nici n-am bănuit că succesul va fi atât de grandios.

În ciuda suspendării facultăților critice, constituind însăşi esența unui vis, Jeserac se întrebă cum de reuşea Yarlan Zey să vorbească cu atâta siguranță despre lucruri petrecute la un miliard de ani după moartea lui. Îl descumpănea – nu mai ştia unde se găseşte în spațiu şi în timp.

Drumul se apropia de final. Pereții, tunelului nu mai fulgerau pe lângă el cu viteze amețitoare Yarlan Zey vorbi cu o forță şi o autoritate nedovedite până atunci.

— Trecutul s-a dus, ne-am îndeplinit sarcina, fie ea bună sau rea. Când ai fost creat, Jeserac, ți s-a implantat teama de lumea exterioară şi predispoziția de a rămâne în interiorul oraşului – caracteristici comune tuturor celor din Diaspar.

Acum şiii că teama aceasta e lipsită de temei, că ți-a fost impusă artificial. Eu, Yarlan Zey care ți-am impus-o, te eliberez de ea. Ai înțeles?

Cu acele ultime cuvinte, glasul lui crescu, până păru să răsune pretutindeni. Transportorul subteran în care goneau

pâlpâi şi tremură în jurul lui Jeserac, de parcă visul se apropia de sfârşit. Totuşi, pe măsură ce imaginile se destrămau, continua să audă glasul poruncitor tunându-i în creier:

— Nu-ți mai este frică, Jeserac.

Nu-ți mai este frică.

Se zbătu, înotând spre realitate tot aşa cum un scufundător urcă din adâncurile oceanului spre suprafață. Yarlan Zey dispăruse, lăsând în urma lui un vălmăşag de glasuri cunoscute, dar pe care nu le identifica. Ele îi vorbeau încurajator, se simți sprijinit de mâini prietenoase. Apoi, ca un revărsat de zori, realitatea revent. Deschise ochii şi-i văzu alături pe Alvin, Hilvar şi Gerane, uşor neliniştiți. Îi ignoră; spiritul îi era prea copleşit de minunățiile aşternute înaintea lui – panorama pădurilor şi a râurilor, cupola de smarald a cerului deschis.

Se afla în Lys şi nu-i mai era frică.

Nimeni nu-l tulbură, în vreme ce momentul respectiv i se imprima în minte pentru vecie. În final, când se convinse că era înconjurat de un prezent real, se întoarse către ceilalți.

— Mulțumesc, Gerane. N-am crezut că vei reuşi.

Psihologul zâmbi mulțumit de sine şi regla o maşinărie micuță ce plutea în aer.

— Ne-ai speriat de câteva ori, recunoscu el. O dată sau de două ori, ai început să pui întrebări la care nu ți se putea răspunde logic şi m-am temut că voi fi nevoit să întrerup secvența.

— Dar dacă Yarlan Zey nu m-ar fi convins… Ce-ai fi făcut!

— Te-am fi păstrat în stare de inconştiență şi te-am fi dus înapoi în Diaspar, unde te-ai fi trezit în mod natural, fără să ştii nimic de călătoria în Lys.

— Acel Yarlan Zey… Câte din spusele lui sunt adevărate?

— Cred că majoritatea. Dar pe mine nu mă interesa atât respectarea adevărului istoric, cât autenticitatea acestei saga. Callitrax a vizionat-o şi n-a găsit nici o eroare. Bineînțeles, se

bazează pe datele cunoscute despre Yarlan Zey şi despre originea Diasparului.

— Acum vom deschide cu adevărat oraşul, interveni Alvin. Probabil va dura mult, dar în cele din urmă cred că vom izbuti să neutralizăm această teamă, ca oricine doreşte să şi poată părăsi Diasparul.

— Sigur va dura mult, replică sec Gerane. Nu uitați că Lys n-are cum să primească câteva sute de milioane de oaspeți, dacă toți cei din Diaspar vor decide să vină aici. Nu cred că ipoteza e probabilă, totuşi posibilitatea există.

— Lucrurile se vor rezolva de la sine. O fi Lysul mic, dar lumea-i largă. De ce s-o lăsăm în stăpânirea deşertului?

— Continui să visezi, Alvin, tocmai mă întrebam ce vei face de-acum încolo, zâmbi Jeserac.

Tânărul nu răspunse. În ultimele săptămâni, aceeaşi întrebare îl frământase tot mai mult. Coborând spre Airlee, rămase în urma celorlalți, dus pe gânduri. Oare veacurile pe care ie avea înainte aveau să însemne doar o lungă coborâre?

Răspunsul se afla în mâinile lui. Se eliberase de destin, aşa încât putea începe să trăiască.

Douăzeci şi şase.

Orice realizare lasă în urma ci o umbră de tristețe fiindcă, după ce un țel mult râvnit a fost în sfârşit atins, simți lipsa unei noi ținte spre care să te îndrepți. Pe Alvin îl încerca această mâhnire, şi rătăcea singur prin pădurile şi câmpiile Lysului. Nu-l însoțea nici Hilvar, deoarece sunt momente când un om simte nevoia să se izoleze chiar şi de cei mai buni prieteni.

Nu mergea la întâmplare, deşi unde avea să poposeasefl nu ştia. Nu căuta un loc anume, ci o stare, o influență… Mai exact, un mod de viață.

Diasparul nu mai avea nevoie de el. Catalizatorii introduşi în oraş acționau rapid şi nimic din ce-ar mai fi fost în stare să facă n-ar fi influențat schimbările ce se produceau acolo.

Şi acest ținut paşnic urma să se transforme. Adeseori se întreba dacă nu cumva greşise lăsându-se mânat de

satisfacerea propriei curiozități, când deschisese străvechiul drum dintre cele două civilizații. Totuşi, cu siguranță era mai bine ca Lys să cunoască adevărul... Să ştie că, aidoma Diasparului, fusese întemeiat pe spaime şi minciuni.

Se întreba ce formă va lua noua societate. Considera că Diasparul trebuie să scape din temnița Băncilor de Memorie, să reinstaureze ciclul vieții şi al morții. Ştia că Hilvar era convins de posibilitatea acestui lucru, deşi propunerile sale sunau prea tehnic pentru Alvin. Şi poate că avea să vină din nou o vreme când dragostea să nu mai fie complet stearpă.

Oare acest lucru să-i fi lipsit în permanență în Oraş? Acesta să fi fost adevăratul obiectiv? Învățase în prezent că atunci când puterea, curiozitatea, ambiția sunt satisfăcute, încă rămân dorurile inimii. Nimeni nu trăieşte cu adevărat până nu atinge armonia dintre iubire şi dorință, ce până nu ajunsese în Lys, nici nu visase că ar exista.

Păşise pe planeta celor Şapte Sori, primul om după un milion de ani. Acum, lucrul acesta nu prea reprezenta ceva deosebit pentru el. Se gândea că ar fi renunțat la toate reuşitele pentru strigătul unui copil nou născut pe care să-l ştie al lui.

Poate că într-o bună zi va descoperi în Lys ceea ce voia. Oamenii de acolo aveau o căldură şi o înțelegere care, îşi dădea seama, lipseau în Diaspar. Însă înainte de-a se odihni, înainte de a-şi găsi tihna, mai trebuia să ia o hotărâre.

Mâinele sale dețineau puterea. Odată, căutase şi acceptase cu nerăbdare responsabilitatea, însă astăzi ştia că nu putea să aibă linişte atât timp cât ea îi aparținea. Iar dacă ar fi abandonat-o, însemna să trădeze încrederea pusă în el.

Când se decise, se afla deja într-o aşezare străbătută de canale micuțe, situată la marginea unui lac. Casele multicolore, părând să plutească ancorate pe valuri, formau o scenă de o frumusețe diafană. Aici exista viață şi căldură şi confort – tot ceea ce-i lipsise în mijlocul măreției abandonate a celor Şapte Sori.

Într-o buna zi, omenirea avea să fie pregătită să atace iarăşi spaţiul. Alvin nu ştia ce nou capitol de Istorie urma să scrie Omul printre stele. Nu era grija lui. Viitorul său se găsea aici, pe Pământ.

Însă înainte de a întoarce spatele stelelor, mai avea de făcut un drum.

Alvin verifică altitudinea. Oraşul era prea departe pentru a fi recunoscut ca eperă a Omului, iar curbura planetei devenise vizibilă. Aproape imediat zăriră linia de crepuscul, la mii de kilometri depărtare, în marşul ei etern peste deşert.

Deasupra şi în jur se vedeau stelele, încă sclipitoare, pentru toată gloria pierdută.

Hilvar şi Jeserac tăceau, bănuind motivul pentru care Alvin îi rugase să-l însoţească în zbor. Niciunul nu avea chef de vorbă, în vreme ce peisajul sterp defila dedesubt. Pustietatea îi copleşea pe amândoi, şi brusc Jeserac încercă o mânie încărcată de dispreţ pentru oamenii trecutului, pentru nepăsarea cu care lăsaseră să moară frumuseţile Pământului.

Spera ca Alvin să nu greşească visând că situaţia putea fi schimbată. Mijloacele şi ştiinţa nu dispăruseră, trebuia doar voinţă să întorci veacurile înapoi, să faci oceanele să spumege din nou. Apa încă exista, ascunsă adânc în măruntaiele Pământului, iar dacă era necesar, pentru crearea ei se puteau construi uzine de transmutaţie.

Multe erau de făcut în anii următori. Jeserac ştia că se găseşte la hotarul dintre două epoci şi simţea în jurul său iuţindu-se din nou pulsul omenirii. Erau multe probleme, dar Diaspar avea să le înfrunte. Refacerea trecutului urma să dureze secole, însă la sfârşitul lor, Omul urma să recupereze ceea ce pierduse.

Putea să recâştige totul? Se întreba Jeserac. Greu de crezut şi chiar în această ipoteză, la ce bun să recucerească Galaxia?

— Am dorit să vedeţi aceste imagini, rosti încet Alvin, întrerupându-i şirul gândurile. S-ar putea să nu mai aveţi niciodată o astfel de şansă.

— Intenţionezi să pleci din nou?

— Nu. Spațiul nu mă mai interesează. Chiar dacă în Galaxie ar mai supraviețui alte civilizații, mă îndoiesc că ele merită efortul să fie căutate. Sunt multe de făcut pe Pământ. Ştiu acum că el este casa mea şi nu-l voi mai părăsi.

Privi în jos, spre întinsul deşert, dar ochii lui vedeau deja mările ce aveau să le acopere peste o mie de ani. Omul îşi redescoperise planeta, şi avea s-o facă minunată atât timp cât urma să rămână acolo. Apoi…

— Încă nu suntem pregătiți să pornim spre stele, şi va dura mult timp înainte de-a înfrunta iarăşi provocarea lor.

M-am întrebat ce ar trebui să fac cu această navă. Dacă ar rămâne aici, pe Pământ, aş fi în permanență ispitit s-o folosesc, şi nu mi-aş găsi liniştea. Totuşi nu-i pot irosi potențialul. Simt că mi-a fost dată în grijă şi că trebuie s-o folosesc în beneficiul lumii.

De aceea, iată ce-am hotărât. O voi trimite împreună cu robotul în afara Galaxiei, să descopere ce s-a întâmplat cu strămoşii noştri… Iar dacă e posibil, să afle ce anume au plecat să caute, când au părăsit Universul nostru. Trebuie să fi fost ceva cu totul deosebit ca să renunțe la toate realizările de aici.

Indiferent cât ar dura călătoria, robotul nu va obosi niciodată. Într-o bună zi, verii noştri vor primi mesajul, şi vor şti că îi aşteptăm aici, pe Pământ. Se vor întoarce; sper că până atunci să devenim demni de ei, indiferent cât de extraordinari au devenit între timp.

Alvin amuți, privind în viitorul schițat, la care era posibil să nu fie niciodată martor. În timp ce Omul îşi reclădea lumea, nava urma să traverseze întunericul dintre galaxii, întorcându-se peste mii de ani. Poate că el avea să fie prezent să o întâmpine, dar dacă nu, tot se simțea mulțumit.

— Cred că procedezi înțelept, rosti Jeserac.

Apoi, pentru ultima dată, ecoul unei spaime străvechi învie, neliniştindu-l.

— Dar să presupunem, adăugă el, că nava ia contact cu ceva ce nu dorim să întâlnim…

Glasul i se stinse. Recunoscuse temerea şi cu un zâmbet ironic, auto-dezaprobator, alungă din minle ultimele fantome ale Invadatorilor.

Alvin îi răspunse, luându-l mai în serios decât se aşteptase:

— Ai uitat că în curând îl vom avea pe Vanamonde în ajutor? Nu ştim încă ce puteri are, însă cei din Lys par să-i considere potențialul fără limite. Nu-i aşa, Hilvar?

Prietenul său nu-i răspunse imediat. Într-adevăr, Vanamonde reprezenta cealaltă mare enigmă, semnul de întrebare de-a pururi aşezat în fața viitorului, atât timp cât rămânea pe Pământ. Era clar că evoluția lui Vanamonde spre maturitate şi conştiință fusese accelerată în urma contactului cu filosofii Lysuiui. Aceştia îşi puneau speranțe mari în privința viitoarelor colaborări cu supermintea aceea de copil, apreciind că ar fi putut reduce eonii necesari unei dezvoltări normale.

— Nu sunt sigur, mărturisi Hilvar. Cumva, nu cred că trebuie să ne aşteptăm la prea mult din partea lui. Acum noi îl ajutăm, dar pentru el nu vom însemna decât un episod efemer. Nu cred că destinul lui se leagă neapărat de al nostru.

— De ce? Întrebă surprins Alvin.

— Nu-ți pot explica, este numai o intuiție.

Deşi ar fi putut spune mai multe, Hilvar păstră tăcerea. Asemenea chestiuni nu se discutau prin viu grai şi, cu toate că Alvin n-ar fi râs de visul său, nu dorea să i-l pomenească nici chiar lui.

Fusese mai mult decât un vis, de asta era sigur, un vis ce avea să-l urmărească întreaga viață. Îi pătrunsese în minte, în decursul acelui indescriptibil şi de neîmpărtăşit contact trăit cu Vanamonde. Oare Vanamonde însuşi ştia ce îi rezerva teribilul destin?

Într-o bună zi, Soarele Negru îşi va secătui energiile, eliberându-şi prizonierul. Atunci, la capătul Universului, când timpul însuşi va ajunge să şchioapete, gata de a se opri, Vanamonde şi Mintea Nebună vor trebui să se înfrunte printre cadavrele stelelor.

Conflictul putea să aducă coborârea cortinei peste întreaga Creație. Va fi un conflict fără legătură cu Omul, şi al cărui deznodământ n-avea să-i fie niciodată cunoscut…

— Priviți! Exclamă brusc Alvin. Asta voiam să vă arăt! Înțelegeți ce semnifică?

Nava se afla deasupra polului. Sub ei, planeta prezenta o emisferă completă. Privind în jos, spre centura de crepuscul, Jeserac şi Hilvar zăriră în aceeaşi clipă atât răsăritul cât şi apusul, în părți opuse ale lumii. Simbolismul era atât de perfect, atât de izbitor, încât nu aveau să uite momentul niciodată.

În acest Univers se lăsă noaptea. Umbrele se lungeau către un est ce n-avea să mai cunoască alți zoii. Dar altundeva, stelele erau încă tinere şi lumina dimineții zăbovea; şi într-o bună zi, Omul urma să pornească iarăşi pe drumul străbătut cândva…

SFÂRŞIT